

Brüsszel, 2015. július 9.
(OR. en)

10549/15

LIMITE

CFSP/PESC 334
COPS 207

FELJEGYZÉS

Küldi:	az Európai Unió külügyi és biztonságpolitikai főképviseelője
Címzett:	a Politikai és Biztonsági Bizottság (PBB)
Tárgy:	A KKBP fő szempontjai és alapvető választási lehetőségei (a 2013. december 2-i intézményközi megállapodás II. része E. szakaszának 25. pontja) – 2014 – Tervezet – Az Európai Unió külügyi és biztonságpolitikai főképviseelőjének éves jelentése az Európai Parlament számára

1. A 2013. december 2-i intézményközi megállapodás II. része E. szakaszának 25. pontja értelmében a főképviseelő minden évben tanácskozást folytat az Európai Parlamenttel a KKBP fő szempontjait és alapvető választási lehetőségeit tartalmazó előreteljesítő dokumentumról, amely magában foglalja az Európai Unió általános költségvetésére gyakorolt pénzügyi kihatásokat, az n-1. évben megkezdett intézkedések értékelését, valamint a KKBP és az Unió egyéb külső pénzügyi eszközei közötti koordináció mértékének és azok egymást kiegészítő jellegének értékelését.
2. A Nicolaidis-csoport megvizsgálta a jelentést, és 2015. július 3-i ülésén hallgatólagos beleegyezési eljárással megállapodott arról, hogy a PBB-t fel kell kérni, hagyja jóvá az alábbiakban foglalt, módosított jelentéstervezetet.
3. A fentiekre figyelemmel felkérjük a Politikai és Biztonsági Bizottságot, hogy hagyja jóvá a jelentéstervezetet, és jóváhagyás céljából a Coreperen keresztül továbbítsa azt a Tanácsnak.

**Tervezet – Az Európai Unió külügyi és biztonságpolitikai főképviselőjének éves jelentése az
Európai Parlament számára**

A KKBP fő szempontjai és alapvető választási lehetőségei

– 2014 –

BEVEZETÉS.....	15
1. Példák az EU globális szerepvállalására.....	16
2. Az előttünk álló kihívások	20
A. A tevékenységek áttekintése régióként	21
1. Déli szomszédság, közel-keleti békefolyamat és az Arab-félsziget	21
1.1. Észak-Afrika.....	21
1.1.1. Algéria	21
1.1.2. Marokkó.....	22
1.1.3. Tunézia	23
1.1.4. Líbia.....	24
1.2. Közel-Kelet	25
1.2.1. Egyiptom	25
1.2.2. Jordánia.....	26
1.2.3. Libanon.....	27
1.2.4. Szíria	28
1.2.5. A közel-keleti békefolyamat.....	30

1.3.	Arab-félsziget, Irán és Irak.....	35
1.3.1.	Az Öböl-menti Együtműködési Tanács és tagállamai.....	35
1.3.2.	Irán.....	36
1.3.3.	Irak.....	38
1.3.4.	Jemen.....	41
1.4.	Regionális együttműködés	42
1.4.1.	Az Arab Államok Ligája	42
1.4.2.	Az Iszlám Együtműködés Szervezete (OIC).....	43
1.4.3.	Unió a Mediterrán Térségért.....	44
2.	Oroszország, a keleti szomszédság és Közép-Ázsia.....	44
2.1.	Oroszországi Föderáció.....	44
2.2.	Keleti partnerség: többoldalú kapcsolatok	48
2.3.	Fekete-tengeri szinergia	51
2.4.	Keleti partnerség: kétoldalú kapcsolatok	52
2.4.1.	Ukrajna	52
2.4.2.	Belarusz	58
2.4.3.	Moldovai Köztársaság	60
2.4.4.	Grúzia	63

2.4.5.	Azerbajdzsán.....	66
2.4.6.	Örményország.....	66
2.4.7.	A hegyi-karabahi konfliktus	67
2.5.	Közép-Ázsia	68
2.5.1.	Regionális kapcsolatok	68
2.5.2.	Kétoldalú kapcsolatok	69
3.	Nyugat-Balkán.....	71
4.	Törökország és Nyugat-Európa	79
4.1.	Törökország.....	79
4.2.	Nyugat-Európa	83
5.	Ázsia és a Csendes-óceán térsége	86
5.1.	Ázsia–Európa találkozók (ASEM).....	86
5.2.	Kelet-Ázsia.....	87
5.2.1.	Kína	87
5.2.2.	Hongkong Különleges Közigazgatási Terület.....	88
5.2.3.	Tajvan	89
5.2.4.	Japán	89

5.2.5.	Koreai Köztársaság.....	90
5.2.6.	Koreai Népi Demokratikus Köztársaság	91
5.2.7.	Mongólia.....	92
5.3.	Délkelet-Ázsia	93
5.3.1.	A Délkelet-ázsiai Nemzetek Szövetsége (ASEAN)	93
5.3.2.	Mianmar (Burma)	93
5.3.3.	Thaiföld	94
5.3.4.	Kambodzsa	94
5.3.5.	Indonézia	95
5.3.6.	Fülöp-szigetek	95
5.3.7.	Vietnám	96
5.3.8.	Szingapúr	96
5.3.9.	Malajzia	97
5.3.10.	Brunei	97

5.4.	Dél-Ázsia.....	98
5.4.1.	Dél-Ázsiai Regionális Együttműködési Szövetség (SAARC)	98
5.4.2.	India	98
5.4.3.	Nepál.....	99
5.4.4.	Bhután.....	99
5.4.5.	Afganisztán	99
5.4.6.	Pakisztán	101
5.4.7.	Banglades.....	102
5.4.8.	Srí Lanka.....	103
5.4.9.	Maldív-szigetek	104
5.5.	A Csendes-óceán térsége.....	104
5.5.1.	Ausztrália.....	104
5.5.2.	Új-Zéland.....	105
5.5.3.	Fidzsi	107
5.5.4.	Salamon-szigetek.....	107
5.5.5.	Regionális kérdések.....	108

6.	Afrika	108
6.1.	Afrikai Unió	108
6.2.	Nyugat-Afrika	111
6.2.1.	Biztonság és fejlesztés a Száhel-övezetben	112
6.2.2.	Mauritánia.....	113
6.2.3.	Mali.....	114
6.2.4.	Niger	115
6.2.5.	Burkina Faso	116
6.2.6.	Szenegál.....	117
6.2.7.	Gambia.....	119
6.2.8.	Bissau-Guinea.....	120
6.2.9.	Guinea.....	121
6.2.10.	Sierra Leone	122
6.2.11.	Libéria	122
6.2.12.	Elefántcsontpart.....	123
6.2.13.	Togo.....	124
6.2.14.	Nigéria.....	125
6.3.	Kelet-Afrika.....	126
6.3.1.	Dzsibuti.....	127

6.3.2.	Eritrea	128
6.3.3.	Etiópia.....	129
6.3.4.	Szomália	129
6.3.5.	Dél-Szudán	131
6.3.6.	Kenya.....	132
6.3.7.	Madagaszkár	133
6.3.8.	Mauritius.....	134
6.3.9.	Seychelle-szigetek	134
6.3.10.	Tanzánia	135
6.3.11.	Uganda.....	136
6.4.	Közép-Afrika.....	138
6.4.1.	Az afrikai Nagy-tavak régiója és a Kongói Demokratikus Köztársaság (KDK)	138
6.4.2.	Közép-afrikai Köztársaság (KAK)	143
6.5.	Dél-Afrika	144
6.5.1.	Angola	145
6.5.2.	Namíbia	146
6.5.3.	Botswana.....	146
6.5.4.	Zambia	146
6.5.5.	Zimbabwe	147

6.5.6.	Dél-afrikai Köztársaság	147
6.5.7.	Szváziföld	148
6.5.8.	Lesotho	149
6.5.9.	Mozambik	149
6.5.10.	Malawi.....	150
7.	Az amerikai kontinens	151
7.1.	Az Egyesült Államok és Kanada.....	151
7.1.1.	Egyesült Államok	151
7.1.2.	Kanada	153
7.2.	Latin-Amerika és a Karib-térség	154
7.2.1.	Biregionális kapcsolatok.....	154
7.2.2.	Szubregionális kapcsolatok	155
7.2.3.	Kétoldalú kapcsolatok	157
B.	A veszélyek és globális kihívások kezelése.....	164
1.	Nonprolifерáció és leszerelés	164
1.1.	A tömegpusztító fegyverek és hordozóeszközök elterjedése elleni küzdelem.....	165
1.1.1.	Atomsorompó-szerződés	165
1.1.2.	Átfogó Atomcsend-szerződés (CTBT).....	166

1.1.3.	Nemzetközi Atomenergia-ügynökség (NAÜ)	167
1.1.4.	Vegyifegyver-tilalmi egyezmény	167
1.1.5.	Biológiai- és toxinfegyver-tilalmi egyezmény	168
1.1.6.	Exportellenőrzés	169
1.1.7.	A ballisztikus rakéták elterjedése elleni hágai magatartási kódex	170
1.1.8.	Űrtevékenységek	170
1.2.	Hagyományos fegyverek	171
1.2.1.	Fegyverkereskedelmi Szerződés.....	171
1.2.2.	Kézi- és könnyűfegyverek	172
1.2.3.	Gyalogsági aknák és kazettás lőszer	173
1.2.4.	Exportellenőrzés	174
1.2.5.	Wassenaari Megállapodás	174
2.	Transzregionális veszélyek és globális kihívások.....	174
2.1.	Szervezett bűnözés	174
2.2.	Tengerhajózási biztonság	175
2.3.	Kiberpolitika és kiberbiztonság.....	177
2.4.	A vegyi, biológiai, radiológiai és nukleáris (CBRN) kockázatok enyhítése.....	178
2.5.	Energia.....	178

2.6.	Éghajlatváltozás.....	180
2.7.	Migráció	181
2.8.	Kábítószeres.....	183
2.9.	Az ásványi anyagok felelősségteljes beszerzése	184
2.10.	A terrorizmus elleni küzdelem	185
C. Hozzájárulás egy hatékonyabb többoldalú világrend megteremtéséhez (ENSZ, Európa Tanács, EBESZ, G7-ek / G8-ak / G20-ak)		
1.	ENSZ.....	187
2.	Béke és biztonság.....	188
3.	A humán, gazdasági és társadalmi fejlődés, valamint a 2015 utáni időszakra vonatkozó fejlesztési menetrend	189
4.	Együttműködés az afrikai, karibi és csendes-óceáni (AKCS) országokkal	191
5.	G7-ek / G20-ak.....	192
6.	Európa Tanács.....	193
7.	Európai Biztonsági és Együttműködési Szervezet.....	193
D. A demokrácia, az emberi jogok, a nemzetközi humanitárius jog és a jogállamiság támogatása		
1.	Az emberi jogok, a nemzetközi humanitárius jog, a demokrácia és a jogállamiság előmozdítása	197
2.	Emberi jogok az uniós politikákban.....	198
3.	Az uniós emberi jogi prioritások megvalósítása	200

4.	Emberi jogok az EU valamennyi külső politikájában.....	206
5.	Demokrácia és jogállamiság	209
6.	Az egyetemesség előmozdítása multilaterális és regionális szinten	210
E.	Átfogó megközelítés, konfliktusmegelőzés, közvetítés és válságreakálás	211
1.	Átfogó megközelítés	211
2.	Konfliktusmegelőzés és közvetítés	212
3.	Válságreakálás és műveleti koordináció	214
F.	Közös biztonság- és védelempolitika.....	215
1.	Hatékonyabb fellépés.....	215
1.1.	Képességek.....	217
1.1.1.	Polgári képességek.....	218
1.1.2.	Katonai képességek	219
1.1.3.	Az EU Műholdközpontja.....	221
1.2.	Tanulságok, képzések.....	222
1.2.1.	Levont tanulságok.....	222
1.2.2.	Képzések és gyakorlatok	223
1.3.	A KBVP-tevékenységekre vonatkozó koncepciók	226

2.	Eredményesebb fellépés.....	228
2.1.	Partnerségek	228
2.2.	Harccsoportok és gyorsreagálási képesség.....	232
3.	Összehangoltabb fellépés.....	232
3.1.	A belső és a külső biztonság közötti kapcsolat	232
3.2.	Polgári-katonai szinergiák.....	234
1.	A keleti és a déli szomszédság.....	235
2.	Európa és Közép-Ázsia.....	242
3.	Afrika	245
4.	Az amerikai kontinens	247
5.	Az ázsiai és csendes-óceáni térség.....	250
6.	Nemzetközi biztonság.....	255
7.	Emberi jogok és demokrácia.....	260
8.	Globális kérdések.....	261
I. melléklet: A KKBP területéhez kapcsolódó jogi aktusok áttekintése (korlátozó intézkedések), 2014.....		264
Annex II: Appearances before the European Parliament in 2014.....		275
1.	Appearances of the High Representative/Vice-President before the European Parliament in 2014	275

2. Appearances on behalf of the High Representative/Vice-President before the European Parliament in 2014.....	276
3. Appearances of Senior EEAS Representatives before the European Parliament in 2014 and Exchanges of views with newly appointed Heads of Delegation.....	281
III. melléklet: Nyilatkozatok	288
IV. melléklet: A KKBP 2014. évi költségvetése.....	291
V. melléklet: Értékelés a KKBP más uniós külső finanszírozási eszközökkel való koordinálásáról és azokat kiegészítő alkalmazásáról	295

I. RÉSZ: VISSZATEKINTÉS 2014-RE

BEVEZETÉS

A 2014-es év döntő jelentőségű volt az Európai Unió számára közös kül- és biztonságpolitikája (KKBP) szempontjából. Az Európai Unió szomszédságában zajló fegyveres konfliktusok és pusztítás, valamint az emberéletek kioltása azonnali és határozott fellépést követelt meg, és rámutatott arra, hogy egy valóban egységes európai közös kül- és biztonságpolitikára van szükség.

Az EU az elmúlt év során teljes KKBP-s és nem KKBP-s eszköztárát igénybe vette, hogy válaszoljon ezekre a kihívásokra, integrált módon kezelje őket, és enyhítse hatásukat az érintett országokban és Európában egyaránt. A számos egyidejű válság mögött meghúzódó általánosabb globális változások szintén arra hívják fel a figyelmet, hogy hosszú távú stratégiát kell kidolgozni az EU külső tevékenységeihez.

E megközelítés átfogó jellegének érzékeltetése érdekében e jelentésben adott esetben említést teszünk nem KKBP-vonatkozású szakpolitikákról és eszközökről is, így kitérünk a fejlesztési együttműködés, a kereskedelem és a humanitárius segítségnyújtás területére is.

2014-ben új vezetők léptek hivatalba, akik kötelezettséget vállaltak arra, hogy még szorosabbra fűzik az Európai Külügyi Szolgálat, az Európai Bizottság szolgálatai és a tagállamok közötti koordinációt, hogy ezáltal az EU a jövőben is globális szinten léphessen fel a béke, a demokrácia, a jogállamiság és az emberi jogok támogatása érdekében.

Az év folyamán az EU a diplomáciai tevékenységeit a közös biztonság- és védelempolitika (KBVP) keretébe tartozó új, illetve már korábban elindított helyszíni missziókkal, a válság sújtotta területeken biztosított humanitárius segítségnyújtással, illetve a rászoruló országok számára biztosított fejlesztési támogatással egészítette ki. Emellett szorosan együttműködött nemzetközi, regionális és helyi partnereivel.

Az EU közös kül- és biztonságpolitikája számos módon hozzájárul a globális béke és biztonság megteremtéséhez. Először is az EU közvetlenül részt vesz – sőt, néhány esetben vezető szerepet tölt be – a nemzetközi közösség nevében folytatott nemzetközi békétárgyalásokon, többek között Belgrád és Pristina között, valamint az Iránnal folytatott nukleáris tárgyalások során.

Másodszor, az EU – politikai és gazdasági – eszközök széles körét tudja bevetni a fontos külpolitikai kihívások kezelése érdekében. Világunkban, ahol a biztonsági kihívások egyre összetettebbek, az EU külső tevékenységekkel kapcsolatos megközelítése különös hozzáadott értéket képvisel, mivel a válságok valamennyi dimenziójára kiterjed, a kiváltó okoktól kezdve a közvetlen megjelenésükig. Ennek a megközelítésnek az előnyei olyan eltérő helyzetekben is nyilvánvalóvá váltak, mint az ukrajnai válság kezelésére irányuló uniós fellépés, valamint az Afrika szarvánál zajló kalóztevékenység elleni küzdelem.

Harmadszor, az EU – anyagi támogatást is nyújtva – szorosan együttműködik nemzetközi és regionális partnereivel az olyan regionális kihívások leküzdésében, amelyekre csak együttes erőfeszítéssel lehet megoldást találni. Gondolunk itt többek között az éghajlatváltozásra, a fenntartható fejlődésre, a katasztrófakockázat-kezelésre és a katasztrófasegélyre. 2014 döntő fontosságú év volt a 2015 utáni fejlesztési célokról, a katasztrófakockázat-csökkentés 2015–2030 közötti szendai keretéről, valamint az Egyesült Nemzetek éghajlat-változási keretegyezményéről az ENSZ keretében folytatandó tárgyalások előkészítése szempontjából. Az Európai Unió a demokrácia előmozdítása érdekében választási megfigyelő missziókat küldött a Maldív-szigetekre, Bissau-Guineába, Malawiba, Egyiptomba, Koszovóba¹, Mozambikba és Tunéziába. Az EU emellett fokozta együttműködését regionális és stratégiai partnereivel annak érdekében, hogy választ tudjon adni a globális fenyegetésekre és kihívásokra.

1. Példák az EU globális szerepvállalására

E jelentés képet ad az EU globális szerepvállalásának mélységéről és kiterjedtségéről. A következő példák bepillantást nyújtanak az Unió azon területeken folytatott külső tevékenységeibe, amelyeken érezhető hatást tudott kifejteni.

¹ Ez a megnevezés nem érinti a jogállással kapcsolatos álláspontokat, továbbá összhangban van az 1244. sz. ENSZ BT-határozattal és a Nemzetközi Bíróságnak a koszovói függetlenségi nyilatkozatról szóló véleményével.

Az Európai Unió 2014 folyamán az Ukrajnában kirobbant válság enyhítésére összpontosított és azon munkálkodott, hogy tartós megoldást találjon, így számos erre irányuló kezdeményezést támogatott. A politikai kezdeményezéseket egy, a következő hét évre szóló, 11,1 milliárd EUR értékű nagyszabású támogatási csomag kíséri, amellyel az EU segítséget nyújt Ukrajna gazdasági és pénzügyi helyzetének konszolidálásához, támogatja a békés átmenetet, ösztönzi a politikai és gazdasági reformokat, továbbá támogatást biztosít az inkluzív fejlődéshez. Annak érdekében, hogy segítséget nyújtson Ukrajna energiabiztonságának szavatolásához, az EU közreműködött egy olyan megállapodás létrejöttében, amely lehetővé teszi, hogy 2015. március végéig zavartalan legyen az ország gázellátása. 2014 decemberében hivatalosan elindult az Európai Unió ukrajnai polgári biztonsági ágazati reformra vonatkozó tanácsadó missziója (KBVP-misszió).

Ezzel párhuzamosan az EU korlátozó intézkedéseket fogadott el a Krím Oroszország általi jogellenes anektálásával és Ukrajna keleti részének destabilizálásával összefüggésben.

Az EU és Oroszország közötti új megállapodásra irányuló tárgyalásokat és a vízumpárbeszédet – több EU–Oroszország együttműködési programhoz hasonlóan – felfüggesztették.

Jóllehet az EU továbbra is nyitott az Oroszországgal való párbeszédre, az Unió külügyi és biztonságpolitikai főképviselője egyértelművé tette, hogy az EU nemzetközi jog és univerzális értékek iránti elkötelezettsége nem képezheti alku tárgyát.

Déli szomszédság – Szíria és Irak

Az EU elítéli az Aszad-rezsim, valamint az ISIL/Dáís, a Dzsabhat an-Nuszra és egyéb terrorista csoportok által Szíriában elkövetett atrocitásokat és az emberi jogok megsértését. A szíriai lakosság legsürgetőbb szükségleteinek kielégítése érdekében az EU vezető szerepet vállalt a nemzetközi válaszlépések megtételében, és a konfliktus kirobbanása óta több mint 3 milliárd EUR értékű segítséget biztosított, a tagállamok pedig jóváhagyták a szíriai válság kezelésére létrehozott uniós regionális vagyonkezelői alapot („Madad”). Ezzel az EU az első számú adományozó a válság következményeinek enyhítése terén.

Teljes mértékben támogatta az ENSZ és az Arab Liga különmegbízottjának, Lakhdar Brahiminak és utódjának, Staffan de Mistura ENSZ-különmegbízottnak az annak érdekében tett erőfeszítéseit, hogy elérje az erőszak stratégiai enyhülését, amely a tágabb politikai folyamat alapja.

Az EU 2014 folyamán folytatta a konfliktus politikai megoldásának előmozdítására irányuló törekvéseit, ugyanakkor korlátozó intézkedéseket is bevezetett és foganatosított az Aszad-rezsimmel és támogatóival szemben, amelyek mindaddig érvényben maradnak, amíg az elnyomás folytatódik. Az EU a bejelentett szíriai vegyi fegyverek nemzetközi ellenőrzés alá vonására – és ennek nyomán végül a megsemmisítésükre – irányuló javaslatok támogatása terén is élen járt.

Az EU változatlanul elkötelezett volt Irak támogatása mellett. Mindenekelőtt arra ösztönözte az iraki kormányt, hogy folytasson párbeszédet az összes iraki közösséggel, valamint gyorsítsa fel a megbékélési folyamatot és a reformokat. A kihívást jelentő biztonsági helyzet kezelése érdekében az EU szorosan együttműködött az ENSZ-szel és más, a helyszínen jelen lévő nemzetközi partnerekkel.

A főképviselő az Európai Bizottsággal és a tagállamokkal közösen kidolgozta a szíriai és iraki válság, valamint az ISIL/Dáís jelentette veszély elleni fellépésre vonatkozó első átfogó uniós stratégiát.

A stratégia összefogja az uniós és tagállami kezdeményezéseket és egy jelentős finanszírozási csomag révén tovább fokozza azok hatékonyságát a következő, kiemelt fontosságú feladatok elvégzése érdekében: a régió segélyezése, stabilizálása és fejlesztése, továbbá a terrorista csoportok jelentette veszéllyel szembeni fellépés. Ezek az intézkedések Szíria és Irak mellett Libanonra, Jordániára és Törökországra is kiterjednek.

Közép-afrikai Köztársaság

2014 folyamán az EU a nemzetközi partnereivel együtt aktív szerepet játszott a Közép-afrikai Köztársaság stabilizálásában, valamint abban, hogy az ország ismét a fenntartható fellendülés útjára lépjen.

A Közép-afrikai Köztársaságban dúló válságra adott átfogó válasz részeként az EU igénybe vette a rendelkezésére álló valamennyi eszközt, ideértve egy katonai KBVP-műveletet is. A Tanács 2014. április 1-jén elindította az EUFOR KAK műveletet, hogy hozzájáruljon a Bangui biztonsági helyzetének javítása, valamint a lakosság legveszélyeztetettebb csoportjainak megvédeése érdekében tett nemzetközi erőfeszítésekhez. Az EU az április 2-i EU–Afrika csúcstalálkozó alkalmával minicrucstalálkozót szervezett a Közép-afrikai Köztársaságról, amelyen több magas rangú szereplő – többek között Ban Ki Mun ENSZ-főtitkár is – részt vett.

2014-ben az EU és tagállamai jelentős mértékben növelték humanitárius szerepvállalásukat a Közép-afrikai Köztársaságban, és szorosan együttműködtek az ENSZ-szel és más szervezetekkel a helyszíni segítségnyújtás maximalizálása érdekében. Mivel a közösségek közötti feszültségek nem enyhültek, az ország társadalmi szerkezete pedig teljesen felbomlott, az EU különös figyelmet fordított a bűntetlenség elleni küzdelemre és a jogállamiság helyreállítására. Emellett nagy hangsúlyt helyezett a párbeszéd előmozdítására, a feszültségek csillapítására és a közösségek közötti bizalomépítésre. Ezzel egyidejűleg az EU több adományozót összefogó fejlesztési vagyongkezelői alapot hozott létre az ország támogatása érdekében.

Hatékony multilateralizmus és partnerségek

Mind összetettebb és összekapcsoltabb világunkban az erős partnerségeken múlik, hogy az EU mennyire tud sikeres lenni a globális kihívások kezelésében. Az Európai Unió 2014-ben azon munkálkodott, hogy erősebb bilaterális, regionális vagy multilaterális kötelékek révén a világ minden táján tovább mélyítse kapcsolatait a vele hasonló értékeket valló partnerekkel.

Az EU és az ENSZ kulcsfontosságú partnerek a béke és a biztonság területén. Az EU változatlanul megbízható és elkötelezett partnere az Egyesült Nemzetek Szervezetének, legyen szó akár válságmegelőzésről és válságkezelésről, akár az emberi jogok, az igazságosság, az egyenlőség, a méltányosság, a jó kormányzás, a demokrácia és a jogállamiság védelméről.

Az EU-nak emellett világos elképzelése és komoly befolyása van a 2015 utáni menetrendről szóló megbeszélések és az új, 2015-ben megkötendő éghajlat-változási megállapodásra irányuló nemzetközi tárgyalások tekintetében.

2. Az előttünk álló kihívások

Az EU közös kül- és biztonságpolitikájának egy olyan fragmentált, ugyanakkor egymástól erősen függő részekből álló globális környezetben kell helyt állnia, amely egyre összetettebb, ellentmondásosabb és kiszámíthatatlanabb. Ezek a globális változások határozott fellépést követelnek meg az EU-tól, aminek előfeltétele, hogy egységesek legyünk, hogy képesek legyünk korán felismerni a kihívásokat és előzetesen megtervezni a kezelésük érdekében teendő lépéseket, valamint hogy gyorsan reagálni tudjunk a változó körülményekre.

Az EU 2015-ben is arra fog összpontosítani, hogy szomszédságában stabilizálja helyzetet, és a világon mindenütt előmozdítsa a békét és a jólétet. Az EU továbbra is aktívan törekszik arra, hogy békés és fenntartható megoldást találjon az ukrajnai konfliktusra. Déli szomszédságát illetően, amellet, hogy teljes elkötelezettséggel törekszik majd arra, hogy véget vessen a szíriai és iraki konfliktusban érintett több milliónyi ember szenvedésének és az ISIL/Dáis miatt egyre terjedő félelemnek és erőszaknak, a Líbiában kibontakozott válság, valamint a migrációs nyomás kezelése érdekében is erőfeszítéseket fog tenni.

Az európai szomszédságpolitika elfogadása óta eltelt több mint egy évtizedben jelentősen megváltozott a helyzet az EU határainál. 2015-ben felül kell vizsgálni az európai szomszédságpolitikát annak biztosítása érdekében, hogy a szomszédos országokkal szemben folytatott uniós politika igazodjon a helyszínen fennálló helyzethez, az EU érdekeihez és az érintett országok eltérő célkitűzéseire és igényeire.

Az idei év több nemzetközi tárgyalás szempontjából is döntő jelentőségű. Az, hogy elérhető közelségbe került az Iránnal való megállapodás nukleáris kérdésekben, történelmi lehetőséget kínál arra, hogy eloszlassuk az iráni hasadóanyag-dúsítás békés jellegével kapcsolatos fenntartásokat, és megalapozhatja a fontos szakpolitikai kérdésekben Iránnal folytatandó jövőbeli együttműködést. Az új globális éghajlat-változási megállapodásról és a 2015 utáni időszakra szóló globális fejlesztési keretről, többek között a fenntartható fejlesztési célokról szóló tárgyalások szintén alapvető fontosságúak a fenntarthatóbb jövő megteremtése szempontjából. Az Egyesült Államokkal a transzatlanti kereskedelmi és beruházási partnerségről (TTIP) folytatott tárgyalások döntő szakaszba jutottak. A partnerség lehetőségeket rejt magában ahhoz, hogy az Atlanti-óceán mindkét partján fokozódjon a foglalkoztatás és a növekedés. A partnerségnek emellett geopolitikai és geogazdasági szempontból is nagy jelentősége van, mivel a globális szintű bizonytalanság közepette elmélyíti a transzatlanti kapcsolatokat és megóvjá a közös normákat. 2015 döntő fontosságú év lesz az Unió külső tevékenységeinek jövőjét tekintve is, mivel áttekinti, hogy milyen módon alakítsa eszközeit és külső politikáit annak érdekében, hogy megfelelően tudjon reagálni a változó világunkat jellemző veszélyekre, kihívásokra és lehetőségekre. Annak érdekében, hogy az EU e törekvése sikeres legyen, elengedhetetlen, hogy új, ambiciózus és operatív európai biztonsági és külpolitikai stratégiát fogadjon el.

A. A tevékenységek áttekintése régiónként

1. Déli szomszédság, közel-keleti békefolyamat és az Arab-félsziget

1.1. Észak-Afrika

1.1.1. Algéria

Az EU választási szakértői missziót küldött az áprilisi elnökválasztások megfigyelésére, amelynek az volt a célja, hogy szakmai jellegű, a teljes értékű választási megfigyelő missziók értékelésénél kevésbé nyilvános értékelést készítsen a folyamatról. A misszió számos ajánlást megfogalmazott, amelyek elsősorban az átláthatóságra és a folyamat nyomon követhetőségére vonatkoztak.

2014 során a társulási megállapodás keretében sikeresen folytatódott a politikai párbeszéd és a találkozók. Ramtane Lamamra miniszter 2014 áprilisában Brüsszelben találkozott Stefan Füle biztossal. Az EU–Algéria társulási megállapodás keretében a Társulási Bizottság ülésére márciusban, a Társulási Tanács ülésére pedig májusban került sor. A Társulási Tanács ülésének alkalmával sor került az Algéria uniós programokban és ügynökségekben való részvételét lehetővé tevő jegyzőkönyv parafálására. 2014-ben számos tematikus albizottsági ülést és informális párbeszédet tartottak. Az európai szomszédságpolitikai cselekvési tervről 2013 második felében megkezdett tárgyalások is folytatódtak, amelyek keretében három ülészakot tartottak 2014 során. Algéria a 2014–2017-es időszakban 148 millió EUR összegű juttatásban fog részesülni.

Algéria kiemelkedően fontos közvetítői szerepet játszott a mali válság idején. Az EU is kivette a részét ezekből az erőfeszítésekből, így Michel Dominique Reveyrand-de Menthon, a Száhel-övezetért felelős EUKK is részt vett a mali hatóságok és a lázadó csoportok között az algériai kormány közvetítésével létrejött megbeszéléseken.

1.1.2. Marokkó

Marokkó kapcsolata az EU-val eddig is szoros volt: ez pedig 2014-ben csak tovább erősödött, méghozzá számos téren. Az EU magas szintű politikai párbeszédet folytatott Marokkóval, illetve folytatta az ország által megkezdett reformok fokozatos végrehajtásának támogatását. A reformokat Marokkó azt követően kezdte meg, hogy 2012-ben új alkotmányt fogadott el.

Marokkó és az EU 2014-ben több, a gyümölcsök és zöldségek belépési ármechanizmusának változásából eredő problémát is megoldott, amelyek elsősorban a marokkói paradicsom EU felé irányuló exportját érintették. Az uniós hajóknak szóló első halászati engedélyeket szeptemberben állították ki. A mélyreható és átfogó szabadkereskedelmi megállapodásra irányuló tárgyalások szünetelnek, amíg rendelkezésre nem állnak a bizonyos ágazatokról a marokkói hatóságok által készítendő kísérő tanulmányok eredményei. A mobilitási partnerségről szóló tárgyalások (a vízumkönnyítésről és visszafogadásról szóló megállapodásokkal párhuzamosan) 2015 januárjában megkezdődtek.

Štefan Füle biztos májusban, Johannes Hahn biztos pedig decemberben Rabatba látogatott. A Társulási Tanács ülésére 2014. december 16-án került sor. Az EU Marokkóval fennálló partnerségére a következő években is jelentős forrásokat fordítanak majd (a 2014–2017-es időszakra átlagosan 809 millió eurót), aminek köszönhetően Marokkó továbbra is az Unió szomszédságának nyújtott pénzügyi és technikai támogatás egyik fő kedvezményezettje marad.

A nyugat-szaharai helyzetet illetően az EU – ahogyan a korábbi években is – támogatásáról biztosította az ENSZ főtitkárát és annak személyes megbízottját, Christopher Ross nagykövetet abbéli erőfeszítéseikben, hogy igazságos, tartós és kölcsönösen elfogadható politikai megoldást érjenek el. A 2014–2016-os időszakban Marokkó az ENSZ Emberi Jogi Tanácsának tagja.

1.1.3. Tunézia

A 2014 szeptemberétől 2015 januárjáig Tunéziában működő uniós választási megfigyelő misszió megállapította, hogy a 2014-es parlamenti és elnökválasztások átlátható, inkluzív és hiteles módon sikeresen lezajlottak. Az EU és a nemzetközi közösség széles körűen támogatta és nagyra értékelte ezeket az eredményeket.

Az EU és Tunézia közötti kétoldalú kapcsolatok kedvezően alakultak 2014-ben. A Társulási Tanács április 14-i ülése alkalmával megállapodás született a kiemelt partnerségről szóló cselekvési tervet illetően, márciusban pedig aláírták a migrációs kérdéseket érintő mobilitási partnerségről szóló együttes politikai nyilatkozatot. A kétoldalú kapcsolatok várhatóan ismét rendszeresebbek lesznek a választásokat követően felállt új hatóságokkal, és a fontosabb kérdéseket (mélyreható és átfogó szabadkereskedelmi megállapodás, mobilitási partnerség) illetően is előrelépésre lehet számítani. Az uniós támogatás fokozása érdekében 2014 folyamán intenzívebbé vált a biztonsági ágazat reformjáról szóló párbeszéd. Az Európai Tanács elnöke, Herman Van Rompuy februári, Štefan Füle biztos márciusi és Michel Barnier bizottsági alelnök szeptemberi látogatása, valamint a Politikai és Biztonsági Bizottság nagyköveteinek júniusi látogatása azt támasztották alá, hogy az EU átfogóan elkötelezett a tunéziai átmenet iránt.

1.1.4. Líbia

A líbiai politikai és biztonsági helyzet jelentősen romlott 2014 során. Az uniós támogatás fokozása érdekében az EU 2014 májusában Bernardino Leónt nevezte ki az EU Líbiával foglalkozó különmegbízottjává. Bernardino León ezt megelőzően az EU dél-mediterrán térségért felelős különleges képviselője volt. 2014 szeptemberében Bernardino Leónt az ENSZ-főtitkár különleges képviselőjévé nevezték ki.

Az országban kialakult konfliktus a politikai átmenet támogatása érdekében tett uniós együttműködési erőfeszítésekre is hatást gyakorolt. Az erőszak fokozódása a nemzetközi partnerek többsége mellett az EU-t is arra kényszerítette, hogy ideiglenesen áthelyezze küldöttsége és az EUBAM – a határellenőrzés területén technikai segítséget és képzést biztosító polgári KBVP-misszió – személyzetét. Az EU 2014-ben a nehézségek ellenére is technikai támogatást nyújtott az országnak, különösen a közigazgatás, a migránsoknak és a belső menekülteknek nyújtott támogatás, a biztonság, az oktatás, a média, a civil társadalom és a megbékélés terén. Az EU aktívan támogatja az ENSZ líbiai missziójának közvetítő tevékenységét, amelynek célja egy békés megoldás kidolgozása a konfliktusra és Líbia politikai átmenetének zökkenőmentes folytatására. Az Unió választási szakértői missziót küldött az országba az alkotmányozó gyűlés 2014. februári megválasztásának figyelemmel kísérésére.

A politikai és biztonsági helyzet folyamatos és jelentős romlása továbbra is az egyik legnagyobb kihívást jelenti az EU számára. A nemzetközi törekvésekkel összhangban az EU-nak továbbra is arra kell összpontosítania, hogy összehangolt módon segítséget nyújtson egy politikai megoldás/átmenet kialakításához, a biztonsági helyzet javításához és az intézményi kapacitás növeléséhez. Az országban zajló KBVP-tevékenység – vagyis az EUBAM Líbia – jövője a tagállamok által a megfelelő tanácsi szervek keretében végzett stratégiai felülvizsgálattól függ.

1.2. Közel-Kelet

1.2.1. Egyiptom

Az EU elkötelezett az Egyiptommal mint kulcsfontosságú térségbeli partnerrel való együttműködés iránt. Üdvözli az egyiptomi kormány által 2014 során tett erőfeszítéseket, amelyek célja a tűzszünet elérése volt a Gázai övezetben, valamint az ezt követő adományozói konferencia megszervezése.

Az EU 2014-ben is elkötelezetten támogatta az egyiptomi átmenetet. Magas szintű látogatásokra és rendszeres egyeztetésekre is sor került, amelyek célja az inkluzivitás és a gazdasági támogatás jelentőségének a hangsúlyozása, valamint az emberi jogok és az alapvető szabadságok korlátozásával kapcsolatos aggályoknak a kifejezése volt, ezáltal támogatva a szilárd demokratikus rendszer felé vezető eredményes és fenntartható politikai átalakulást.

Az EU 2014. januárban választási szakértői missziót küldött az országba az új alkotmányról szóló népszavazás figyelemmel kísérésére. A misszió megállapította, hogy az alkotmányos folyamat nem volt inkluzív és sem a szöveg kidolgozásakor, sem a kampány idején nem adott lehetőséget eltérő vélemények megfogalmazására. Az EU választási megfigyelő missziót küldött a májusi elnökválasztásra, amely egyrészt megállapította, hogy a választásokra nehéz politikai körülmények között került sor, másrészt pedig kritikát fogalmazott meg a média részrehajlása és az eltérő vélemények megjelenésének szigorú korlátozása miatt. A parlamenti választások megrendezése továbbra is függőben van.

Az európai szomszédságpolitika keretében folytatott hivatalos EU–Egyiptom párbeszéd gyakorlatilag továbbra is szünetel. A cselekvési tervet 2015. márciusig meghosszabbították azzal a feltétellel, hogy időközben tárgyalások kezdődnek egy új cselekvési tervről. 2014 februárjában és decemberében egyeztetésekre került sor az EU és Egyiptom közötti hivatalos párbeszéd újjáélesztése érdekében, hogy ezáltal fokozatosan újrainduljanak az albizottsági ülések, és 2015 elején megkezdődjenek az új cselekvési tervvel kapcsolatos tárgyalások.

A Tanács a február 10-i ülésén következtetéseket fogadott el, amelyben sajnálatának adott hangot a romló emberi jogi helyzet miatt, és emlékeztetett a 2013. augusztusi következtetéseire, amelyben a társadalmi-gazdasági szektorral és a civil társadalommal folytatott együttműködéssel foglalkozott, és amellyel felfüggesztette a belső elnyomásra alkalmas eszközök kivitelére vonatkozó engedélyeket².

2014-ben az Egyiptom rendelkezésére bocsátott teljes finanszírozás értéke mintegy 185 millió EUR volt, amely országspecifikus előirányzatokat (115 millió EUR) és a Szomszédsági Beruházási Keretből származó forrásokat (kb. 70 millió EUR) foglal magában.

Az EU 2014 márciusában további egy évvel meghosszabbította azt a 2011. márciusi határozatát, amellyel korlátozó intézkedéseket vezetett be 19, Hoszni Mubarak korábbi elnök rezsimjével szoros kapcsolatban álló személy ellen.

1.2.2. Jordánia

2014-ben folytatódtak az EU és Jordánia közötti magas szintű találkozók és látogatások (EU–Jordánia Társulási Tanács, Štefan Füle biztosnak, valamint az Unió külügyi és biztonságpolitikai főképviselőjének / a Bizottság alelnökének Jordániában tett látogatása, továbbá Abdullah király brüsszeli látogatása). Ezek megerősítették, hogy a két fél között igen intenzív politikai és gazdasági kapcsolatok állnak fenn. A találkozók és látogatások alkalmával az EU kifejezésre juttatta, hogy nagyra értékeli Jordániának a szíriai menekültek támogatása és befogadása érdekében tett lépéseit, és megújította Jordánia támogatása melletti elkötelezettségét. Az ország kulcsfontosságú partnerünk a béke, a stabilitás és a jólét előmozdításában a Közel-Keleten és azon túl is.

Jordániát továbbra is közeli érintette a szíriai és az iraki válság. A menekültáradaton túl (2014 végéig összesen több mint 619 000 szíriai menekültet vettek nyilvántartásba) a konfliktusok miatt kereskedelmi útvonalak és piacok válnak elérhetetlenné, és veszélybe kerül az energiaellátás is.

² Az Európai Parlament február 6-án állásfoglalást fogadott el az egyiptomi helyzetről (2014/2532(RSP)).

Az EU humanitárius segélyek és hosszabb távú intézkedések formájában is növelte a Jordániának nyújtott támogatást annak érdekében, hogy a menekülttömegek jelenléte ne veszélyeztesse az elmúlt évek fejlődésének eredményeit. A szíriai válság kirobbanása óta az EU több mint 300 millió EUR értékű támogatásban részesítette az országot, amelyből pusztán 2014-ben 66 millió EUR ment a fejlesztés támogatására.

Az EU–Jordánia cselekvési terv végrehajtása során a migráció, a mobilitás és a kereskedelem területén sikerült a legjelentősebb eredményeket elérni azzal, hogy aláírtuk a mobilitási partnerséget, valamint hogy befejeződtek a mélyreható és átfogó szabadkereskedelmi térséggel kapcsolatos tájékoztató megbeszélések.

1.2.3. Libanon

Az EU támogatja Libanon kormányát, és határozottan elkötelezett az ország biztonsága és stabilitása mellett. Az EU és Libanon 2014-ben is elkötelezett együttműködést folytatott, amit a főképviselő/alelnök, Štefan Füle, bővítésért és európai szomszédságpolitikáért felelős biztos, Sztávrosz Lambrinídisz, az EU emberi jogokért felelős különleges képviselője, valamint Gilles de Kerchove, a terrorizmus elleni küzdelem uniós koordinátora bejrúti látogatása, továbbá Tammám Szalám libanoni miniszterelnök Brüsszelben tett látogatása is bizonyít. Az európai szomszédságpolitika keretében megkezdett párbeszéd tovább folytatódott kilenc albizottsági ülésen és a Társulási Bizottság ülésén.

Az EU több ízben is hangsúlyozta, hogy Libanonnak be kell tartania a parlamenti és az elnökválasztás megtartására az alkotmányban előírt határidőket. Az év meghatározó eseménye volt, hogy a libanoni állami intézmények gyakorlatilag beszüntették a működésüket. Az EU több helyi nyilatkozatban is sajnálatát fejezte ki e fejlemény miatt, és felszólította a kormányt, hogy mielőbb tartsanak parlamenti választásokat, és a parlament üljön össze, hogy elnököt válasszon.

Az év végéig Libanon körülbelül 1,15 millió regisztrált szíriai menekültet fogadott be, aminek következtében a világon Libanonban a legmagasabb az egy főre eső menekültek száma. Az EU maximálisan tisztában van azzal, hogy a menekültek folyamatos beáramlása nagy kihívást jelent az ország gazdaságára és társadalmi szerkezetére nézve, és ezért továbbra is igen nagyra tartja, hogy a hatóságok és a libanoni lakosság egyaránt segítő szándékkal és nagylelkűen viseltetik a szomszédos országokból menekülők iránt.

A Tanács az április 14-i következtetéseiben üdvözölte, hogy Libanon továbbra is nyitva tartja határait és menedéket nyújt a szíriai menekülteknek. Az október 20-i és december 15-i következtetéseiben elismerte, hogy a szíriai válság óriási biztonsági kihívást jelent Libanon és Jordánia számára, és megerősítette, hogy az Uniónak feltett szándéka, hogy e téren még nagyobb támogatást nyújtson a két ország számára. A következtetésekben emellett a Tanács elismerően nyilatkozott ezen országok és Törökország azon erőfeszítéseiről, hogy a szíriai menekülteknek menedéket biztosítsanak.

Az EU 2014-ben több mint 182 millió eurót biztosított Libanon számára, ami a válság előtti kétoldalú segítségnyújtás összegének több mint a háromszorosa. Az EU részt vett a Libanon támogatására az ENSZ vezetésével létrejött nemzetközi csoport ülésein. A csoport célja, hogy támogatást biztosítson az ország számára annak érdekében, hogy az viselni tudja a szíriai válság következményeit.

Libanon válságos biztonsági helyzetével szembesülve – többek között a libanoni biztonsági erők ellen elkövetett támadások miatt – az EU további lépéseket tett a biztonsági ágazat és a libanoni fegyveres erők támogatására irányuló uniós programok kidolgozása terén.

1.2.4. Szíria

2014 a szíriai válság kirobbanása óta eltelt negyedik év volt, és a válság ebben az évben is pusztító és tartós hatást gyakorolt Szíriára és az egész régióra. Az Európai Tanács augusztus 20-án kijelentette, hogy „mély megrendüléssel figyeli a biztonsági és humanitárius helyzet annak következtében történő további romlását Irakban és Szíriában, hogy az Iraki és Levantei Iszlám Állam (ISIL/Dáis) elfoglalta ezeknek az országoknak egyes területeit”.

Az EU kijelentette, hogy eltökélt szándéka részt venni az ISIL/Dáis és más terrorista csoportok által Irakban és Szíriában jelentett fenyegetés elleni fellépésben (az ENSZ BT 2170. sz., augusztusi határozatának megfelelően), valamint a külföldi harcosok jelentette veszély elleni fellépésben (az ENSZ BT 2178. sz., szeptemberi határozatának megfelelően). A Tanács az október 20-i ülésén jóváhagyta a szíriai és iraki terrorizmus elleni és a külföldi harcosok kérdésének megoldását célzó uniós stratégiát, és megbízta a főképviselő/alelnököt, hogy dolgozzon ki egy Szíriával és Irakkal – többek között az ISIL/Dáis jelentette veszéllyel – foglalkozó átfogó regionális stratégiát.

Az ENSZ Csapatszétválasztást Megfigyelő Haderejét (UNDOF) illetően az Európai Tanács felszólította a szíriai konfliktusban részt vevő valamennyi felet, hogy tartsák tiszteletben a misszió megbízatását, és szavatolják az ENSZ-csapatok – köztük az EU tagállamaiból érkezők – biztonságát és szabad mozgását, és elítélte az UNDOF-ot ért támadásokat és egyes tagjainak foglyul ejtését.

Az EU élesen elítélte azokat az atrocitásokat és emberi jogi jogsértéseket, amelyeket az ENSZ Emberi Jogi Tanácsa által felállított független nemzetközi vizsgálóbizottság jelentése szerint az Aszad-rezsim, valamint az ISIL/Dáís, a Dzsabhat an-Nuszra és egyéb terrorista csoportok követtek el; emellett továbbra is felszólított az elszámoltathatóság biztosítására.

Az EU a szíriai konfliktus politikai megoldását szorgalmazza, a 2012. évi genfi nyilatkozat elveinek megfelelően. E tekintetben az EU májusi lemondásáig támogatta az ENSZ és az Arab Liga közös különmegbízottjának, Lakhdar Brahiminak törekvéseit, majd a Tanács december 15-én elkötelezettségét fejezte ki aziránt, hogy teljes mértékben támogassa Lakhdar Brahimi utódjának, Staffan de Mistura ENSZ-különmegbízottnak az annak érdekében tett erőfeszítéseit, hogy elérje az erőszak stratégiai enyhülését, amely a tágabb politikai folyamat alapja.

A konfliktusban érintett szíriai lakosság egyre növekvő szükségleteinek kielégítése érdekében az EU a nemzetközi intézkedések élére állt, és a válság kirobbanása óta több mint 3 milliárd EUR összegű támogatást biztosított (kb. 1,6 milliárd eurót az uniós költségvetésből, 1,5 milliárd eurót pedig az Unió tagállamaitól), így az adományozók közül az EU járult hozzá a legnagyobb mértékben a válság következményeinek enyhítéséhez.

Továbbra is sürgette a nemzetközi humanitárius jog és a nemzetközi emberi jogi normák tiszteletben tartását, a polgári lakosság védelmét, valamint a humanitárius személyzet biztonságának szavatolását. Üdvözölte a határokon átnyúló és frontvonalakon keresztüli segítségnyújtás hatékonyságát fokozó (februári) 2139. sz., a (júliusi) 2165. sz. és a (decemberi) 2191. sz. ENSZ BT-határozatokat.

Jóllehet a konfliktus politikai megoldásának előmozdításán munkálkodik, amíg az elnyomás tart, továbbra is korlátozó intézkedéseket³ vezet be és foganatosít az Aszad-rezsimmel és támogatóival szemben.

Az EU politikailag, pénzügyileg és logisztikailag is támogatta az ENSZ és a Vegyifegyver-tilalmi Szervezet vegyifegyver-megsemmisítő misszióját. A közös misszió szeptember 30-án hivatalosan lezárult, az EU azonban továbbra is nyomást gyakorol Szíriára annak érdekében, hogy az teljesen és visszafordíthatatlanul lemondjon vegyifegyver-programjáról.

1.2.5. A közel-keleti békefolyamat

Az EU 2014-ben hozzájárult az Egyesült Államok vezetésével zajló izraeli–palesztin tárgyalásokhoz, többek között azért, hogy a végleges jogállást rendező megállapodással összefüggésben eddig példa nélkül álló politikai, gazdasági és biztonsági támogatást és különleges kiemelt partnerséget ajánlott mindkét fél számára. Az USA közreműködésével vezetett tárgyalások áprilisi felfüggesztése ugyanakkor bizonytalanná tette a békefolyamat előrehaladását, amit a Ciszjordániában – azon belül is például Kelet-Jeruzsálemben – és a Gázai övezetben fellángoló erőszak tovább súlyosbított.

Az „Erős szikla” elnevezésű izraeli hadművelettel az elmúlt 6 év harmadik konfliktusa robbant ki Gázában. Az „Erős szikla” nagyszabású szárazföldi művelet, amelynek célja a Gázai övezet és Izrael közötti alagutak és a milicisták rakétakészleteinek megsemmisítése. A hadműveletben mintegy 2300-an vesztették életüket, többségükben palesztin civilek. Az EU hangsúlyozta, hogy minden esetben gondoskodni kell a polgári lakosság védelméről.

³ http://www.eeas.europa.eu/statements-eeas/2014/141215_01_en.htm

A tartós fegyverszünetre és a Gázai övezetben uralkodó humanitárius, politikai és biztonsági helyzet gyökeres megváltoztatására irányuló következetes nemzetközi erőfeszítések keretében az EU hangsúlyozta az eddigi status quo tarthatatlanságát, elítélte a Hamász és más militáns csoportok által az izraeli polgári lakosság elleni, megkülönböztetés nélküli rakétatámadásokat, elítélte, hogy a Gázai övezetben több száz polgári személy vesztette életét, hangsúlyozta, hogy a polgári lakosság védelmét a nemzetközi humanitárius joggal összhangban garantálni kell, és nyomatékosan arra ösztönözte a Palesztin Hatóságot, hogy fokozatosan vegyen át minden kormányzati funkciót a Gázai övezetben. Emellett a gázai katonai csoportok leszerelését is sürgette. Az EU többek között az ad hoc összekötő bizottság szeptemberi ülésén és a Gázai övezet újjáépítéséről szóló, októberben megrendezett kairói konferencián megvitatta a felekkel, hogy milyen módon járulhatna hozzá a tartós tűzszünethez és a Gázai övezet blokádjának feloldását lehetővé tévő körülmények megteremtéséhez, akár KKBP-eszközökkel – mint például az EUBAM Rafah és az EUPOL COPPS újraaktiválása és meghosszabbítása révén –, akár humanitárius és újjáépítési segítségnyújtás útján.

A 2014. novemberi tanácsi következtetések tartalmazzák a közös uniós álláspontot. Az EU felszólított a Gázai övezetben kialakult politikai, biztonsági és gazdasági helyzet alapvető átalakítására, ideértve a blokád feloldását is.

A régióban tett novemberi látogatása alkalmával a főképviselő/alelnök kiemelte, hogy a kétállami megoldásra és annak regionális aspektusaira építve hiteles politikai perspektívát kell biztosítani a közel-keleti békefolyamat számára, és aláhúzta az arab békekezdeményezés fontosságát.

Az EU készen áll arra, hogy a nemzetközi partnerekkel közösen olyan kezdeményezést dolgozzon ki, amelynek célja a békefolyamat újraindítása, méghozzá a Tanács 2014. júliusi következtetéseiben a békére vonatkozóan megfogalmazott paraméterek mentén és annak a régóta érvényes uniós álláspontnak megfelelően, mely azt támogatja, hogy Izrael Állam mellett jöjjön létre egy független, demokratikus, területileg egybefüggő, szuverén és életképes palesztin állam, és a két állam egymást kölcsönösen elismerve békében és biztonságban éljen egymás mellett.

2014 végére több okból kifolyólag is fokozódott a feszültség a helyszínen. Ezek a következők: az izraeli telepek további bővítése, házrombolások és kitelepítések; ismétlődő összecsapások Kelet-Jeruzsálemben a Haram al-Sharif / Templomhegy területén; több terrortámadás izraeliek ellen Jeruzsálemben és Ciszjordániában; katasztrofális humanitárius helyzet a Gázai övezetben; a palesztin megbékélés és a tartós gázai fegyverszünetre irányuló kairói tárgyalások megtorpanása.

Abbász elnök ismét fellépett az ENSZ-ben annak elérése érdekében, hogy egy ENSZ BT-határozatban határidő megjelölésével kérjék az izraeli megszállás feloldását. A Tanács a novemberi következtetéseiben újólal megerősítette, hogy kész vezető szerepet játszani bármely, a végleges jogállást rendező tárgyalásos megoldás kidolgozásában. Minden felet és minden fontosabb érintettet – többek között a kvartettet, az Arab Ligát és az ENSZ Biztonsági Tanácsát – felszólított, hogy tegyenek meg minden szükséges lépést az említett cél elérése érdekében.

Az európai szomszédságpolitika keretében, valamint a 2013-as cselekvési tervben közösen jóváhagyott prioritások alapján folytatódott a Palesztin Hatóság és az EU közötti párbeszéd. A nyár folyamán Gázában kitört konfliktust követően az EU több alkalommal is kiemelte, hogy fenntartható és átfogó megoldásra van szükség, amely magában foglalja a blokád feloldását, a Palesztin Hatóság ismételt kormányzati szerepvállalását a Gázai övezetben, valamint a hiteles béketárgyalások haladéktalan újraindítását.

A főképviselő/alelnök az ad hoc összekötő bizottság szeptemberi ülésén és az októberben Kairóban megrendezett nemzetközi adományozói konferencián is megismételte ezt az üzenetet, valamint azt, hogy az EU továbbra is elkötelezett a kétállami megoldáson alapuló palesztin államépítés mellett.

Az év során az EU folyamatosan figyelemmel kísérte a kétállami megoldás megvalósíthatóságát veszélyeztető cselekményeket, ideértve különösen az izraeli telepek terjeszkedését, a telepések által elkövetett erőszakos cselekményeket, a – többek között az EU által finanszírozott programok keretében épült – épületek lerombolását, a kitelepítéseket és az erőszakos áttelepítéseket.

Az EU újólal megerősítette, hogy az emberi jogoknak és a nemzetközi humanitárius jognak a megszállt palesztin területeken is érvényt kell szerezni, és felszólította Izraelt, hogy tegyen eleget a nemzetközi jog szerinti kötelezettségeinek.

Az EU megfigyelőként részt vett a IV. genfi egyezmény magas szerződő feleinek 2014 decemberében Genfben megrendezett ülésén.

Bár az Izraellel fennálló kétoldalú kapcsolatok magasabb szintre emelésének feltétele a közel-keleti békefolyamat terén elért tényleges előrehaladás, valamint a közös értékek melletti megerősített kötelezettségvállalás, ezzel együtt a kétoldalú együttműködés a 2005. évi EU–Izrael cselekvési terv alapján tovább fejlődött. 2014-ben sem a Társulási Bizottság, sem a Társulási Tanács nem tartott ülést, ugyanakkor építő jellegű kétoldalú párbeszéd zajlott.

2014 során a cselekvési terv több területén is előrelépés volt tapasztalható, ideértve például az átfogó légiközlekedési megállapodás hatálybalépését, Izraelnek a Horizont 2020 keretprogramba való bekapcsolódását, valamint a Kábítószer és Kábítószer-függőség Európai Megfigyelőközpontja és az izraeli kábítószer-ellenes hatóság közötti megállapodás aláírását.

A két partnerrel fennálló politikai kapcsolatokat jól jelezte Martin Schulz-nak, az Európai Parlament elnökének és José Manuel Barrosónak, az Európai Bizottság elnökének látogatása, valamint Federica Mogherini külügyi és biztonságpolitikai főképviselőnek / a Bizottság alelnökének új megbízatása során tett első látogatása.

Az EU palesztin területeken folytatott rendőri missziója (EUPOL COPPS) változatlanul stratégiai fontosságú szerepet vállalt a Palesztin Hatóság biztonsági és igazságügyi ágazatának kialakításában. A misszió operatív szinten folytatta a rendőrség kapacitásépítését annak érdekében, hogy növelje annak teljesítményét (pl. a közösségi rendészet, a rendfenntartás és a tömegoszlatás terén), szervezettségét (pl. az emberierőforrás-menedzsment és a képzési kapacitások terén) és elszámoltathatóságát. A misszió célzott rendezvényeken keresztül továbbra is segítséget nyújtott az izraeli és a palesztin rendőrség közötti koordinációhoz. Az igazságügyi ágazatot illetően a misszió erőfeszítéseket tett arra, hogy az intézmények közötti egyetértés kialakításával és a kapcsolódó kulcsfontosságú jogalkotási kezdeményezésekre tett javaslatokkal segítsen egyértelműbbé tenni az igazságügyi intézmények szerepét és megbízatását.

Elősegítette továbbá a 2014–2016-os időszakra vonatkozó új igazságügyi ágazati stratégia elfogadását. A Palesztin Hatóság fontosabb igazságügyi hatóságaival – többek között a bírói főtanáccsal, az Igazságügyi Minisztériummal, a Legfőbb Ügyészséggel és a palesztin ügyvédi kamarával – együttműködésben folytatódtak az intézményépítésre irányuló erőfeszítések és a kapacitásépítéshez nyújtott támogatás.

Az Európai Unió rafahi határellenőrzést segítő missziójának (EUBAM) 2014. évi tevékenysége a Palesztin Hatóság készenléti projektjére irányult. A projekt célja a Palesztin Hatóság határellenőrzési hatóságának szemléletalakítása, ezen belül is annak elősegítése, hogy a hatóság konkrét programmal és olyan operatív kapacitásokkal rendelkezzen, amelyek lehetővé teszik a rafahi átkelőhelynek a nemzetközi előírások (pl. az EU schengeni előírásai) szerinti irányítását. A Palesztin Hatóságnak a rafahi határátkelő irányítására való felkészültsége közvetlenül is érinti az EUBAM Rafah-ot, mivel a missziónak és a palesztin határellenőrzési hatóságoknak szorosan együtt kell működniük a határátkelőnél. A legutóbbi gázai konfliktus nyomán az EUBAM és az EUPOL COPPS is újraértékelte a Gázai övezetben való esetleges újbóli aktiválásával, valamint tevékenységi körének és megbízatásának a Gázai övezetre való kiterjesztésével kapcsolatos terveket, amire a tartós tűzszünetről szóló, egyiptomi közvetítéssel zajló izraeli–palesztin tárgyalások támogatása érdekében tett uniós erőfeszítések keretében kerülne sor.

1.3. Arab-félsziget, Irán és Irak

1.3.1. Az Öböl-menti Együttműködési Tanács és tagállamai

Az EU–Öböl-menti Együttműködési Tanács (ÖET) közös együttműködési bizottsága ülésének alkalmával párbeszédre került sor az ÖET hat tagjával (Bahrein, Kuvait, Omán, Katar, Szaúd-Arábia és az Egyesült Arab Emírségek) és titkárságával, továbbá 2014 áprilisában vezető tisztviselői szinten is politikai párbeszéd zajlott. A főképviselő/alelnök 2014 januárjában Katarba, Szaúd-Arábiába, Ománba, az Egyesült Arab Emírségekbe és Kuvaitba látogatott. Az EU–ÖET június 23-ra Luxembourgba tervezett közös tanácsülését és miniszteri ülését az ÖET kérésére elhalasztották. Az ülésre 2015 első felében fog sor kerülni. Federica Mogherini, hivatalba lépő főképviselő az EU Tanácsának soros elnökségét betöltő Olaszország külügyminisztereként az ENSZ szeptemberi Közgyűlésének alkalmával New Yorkban ülést tartott az ÖET trojkájával, amelyen az EU–ÖET kapcsolatokról, a legfontosabb regionális kérdésekről és globális kérdésekről tanácskoztak. Regionális és bilaterális szinten is számos együttműködési kezdeményezés indult, ideértve többek között a terrorizmus elleni küzdelem témájában Szaúd-Arábiával és az Egyesült Arab Emírségekkel folytatott politikai párbeszédet.

A főképviselő és szolgálatai az eddigiekhez hasonlóan szorosán figyelemmel kísérték a Bahreinben uralkodó helyzetet, és üdvözölték a 2014. november 22-én és 29-én megtartott parlamenti és önkormányzati választások sikeres lebonyolítását, bízva abban, hogy az új parlamenti ciklussal egyben új fejezet is nyílik az ország politikai fejlődésében, amelyben kiemelt szerepet kapnak a reformok, mivel csak azok útján biztosítható a királyság fenntartható fejlődése és stabilitása. Az EU továbbra is határozottan elítélte az erőszak alkalmazását, és inkluzív párbeszéd keretében megvalósuló, valódi nemzeti megbékélésre, valamint a Bahreini Független Vizsgálóbizottság és az ENSZ Emberi Jogi Tanácsa egyetemes időszakos felülvizsgálata keretében megfogalmazott ajánlások teljes körű végrehajtására szólított fel⁴.

⁴ Az Európai Parlament 2014. február 6-án állásfoglalást fogadott el Bahreintről, különösen Nabíl Radzsab, Abdulhadi el-Kavadzsa és Ibrahim Sarif ügyéről (P7 TA(2014)0109), amelyben a Bahreinben uralkodó emberi jogi helyzettel foglalkozik.

2014 decemberében az EU az Egyesült Arab Emírségek mellé akkreditált, Abu-Dzabiban működő küldöttsége élére új vezetőt nevezett ki. Az uniós küldöttséget 2013 második felében hozták létre. Az EU és az Egyesült Arab Emírségek folytatták emberi jogi együttműködésüket az EU–EAE emberi jogi informális munkacsoport április 28–29-én Abu-Dzabiban tartott második és november 20-án Brüsszelben rendezett harmadik ülésén is.

Az EU általában is szorosan figyelemmel kísérte az emberi jogi helyzetet a Perzsa-öböl menti országokban, és arra törekedett, hogy konstruktív együttműködést alakítson ki a helyi hatóságokkal, emellett pedig számos egyedi esetben és a horizontális kérdések – különösen a halálbüntetés alkalmazása – kapcsán teljes diplomáciai eszköztárát is felhasználta.

2014 során előrelépést történt az EU és az Egyesült Arab Emírségek közötti vízummentességi megállapodás megkötésére irányuló tárgyalások terén.

1.3.2. Irán

Az EU és Irán közötti kapcsolatok központi kérdését 2014-ben is az iráni nukleáris programmal kapcsolatos nemzetközi fenntartások jelentették. Catherine Ashton, korábbi főképvisező az „E3+3” (Franciaország, Németország és az Egyesült Királyság, valamint Kína, Oroszország és az Egyesült Államok) nevében, az ENSZ Biztonsági Tanácsától kapott megbízás alapján tárgyalóként aktívan részt vett azokban a diplomáciai erőfeszítésekben, amelyek célja, hogy tartós és átfogó megoldás szülessen az iráni nukleáris kérdésben. A tárgyalások egész évben folytatódtak. Folytonosságuk biztosítása érdekében Federica Mogherini, új főképvisező 2014. december 5-én az Iránnal folytatott nukleáris tárgyalásokkal foglalkozó különleges tanácsadójává nevezte Catherine Ashtont.

A „közös cselekvési terv” néven ismert hathónapos átmeneti megállapodás 2013. november 24-i elfogadását követően tovább folytatódtak az iráni nukleáris kérdés átfogó, hosszú távú megoldására irányuló megbeszélések. A tárgyalásoknak továbbra is az a céljuk, hogy olyan megállapodást kössünk Iránnal, amelyben az ország ellenőrizhető garanciákat ad nukleáris programja békés jellegére vonatkozólag. A politikai igazgatók szintjén tartott első ülésre 2014. februárban került sor Bécsben, röviddel azt követően, hogy megkezdődött a közös cselekvési terv végrehajtása, majd a tárgyalások jó ütemben folytatódtak. A 2014. július 2–19-én Bécsben megrendezett magas szintű megbeszélések során 2014. november 24-ig meghosszabbították a közös cselekvési tervet. Ezután több politikai és szakértői szintű tárgyalási forduló következett, ám a 2014. november 18–24-én Bécsben tartott miniszteri szintű találkozón mégsem született átfogó megállapodás, csupán a genfi közös cselekvési terv 2015. június végéig történő meghosszabbításáról döntöttek.

Az EU egy tanácsi határozattal 2015. június 30-ig meghosszabbította a közös cselekvési tervben jóváhagyott, a szankciókat enyhítő intézkedéseket. Az intézkedések magukban foglalták egyes uniós szankciók felfüggesztését, többek között az iráni nyersolaj meglévő ügyfeleknek történő értékesítéséhez kapcsolódó biztosítási és szállítási szolgáltatások engedélyezése, az iráni petrokémiai termékek behozatalának engedélyezése, valamint az iráni kormánnyal folytatott arany- és nemesfém-kereskedelem engedélyezése érdekében. Az Iránba irányuló, valamint az onnan induló pénzáttalásokra vonatkozó megnövelt összeghatárokat is fenntartották. A fontosabb szankciók rendszere mindazonáltal változatlan maradt.

Az EU-ra ösztönzőleg hatott, hogy Irán lépéseket tett annak érdekében, hogy javítsa a régióbeli szomszédaival és a nemzetközi közösséggel fennálló kapcsolatait. Konstruktív szerepet játszott például abban, hogy a szomszédos Irakban békésen zajlott a kormányváltás. Mindazonáltal az EU-t, valamint a regionális és nemzetközi partnereket aggodalommal tölti el Irán folytatólagos szerepvállalása a szíriai konfliktusban, továbbá az, hogy olyan szervezeteket támogat, mint a Hezbollah, a Hamász és a jemeni húszik.

Ruhani elnök 2013-as megválasztását követően reménykeltő fejleményeknek lehettünk tanúi, például több, lelkiismereti okokból fogva tartott személyt is szabadon bocsátottak, ugyanakkor 2014-ben nem történt előrelépés az emberi jogok terén. 2014. márciusi teheráni látogatása során a főképviselő/alelnök felvetette az emberi jogok kérdését a kormánnyal folytatott megbeszélései során és több nőjogi aktivistával is találkozott. Az EU az Iránnal folytatott bilaterális és multilaterális kapcsolatokban, valamint a nyilvános nyilatkozataiban 2014-ben is foglalkozott az iráni emberi jogi helyzettel, akár mint általános elv, akár konkrét ügyek kapcsán. Csakúgy, mint az előző években, az EU támogatta az ENSZ Közgyűlésének Kanada által 2014-ben kezdeményezett határozatát⁵.

1.3.3. Irak

Miután az ISIL/Dáís júniusban nagyszabású támadást indított az ország ellen és jelentős méretű területek felett vette át a hatalmat Irakban, gyorsan megromlott az iraki biztonsági helyzet. Augusztusban az USA vezetésével megalakult az ISIL/Dáís elleni nemzetközi koalíció, amelynek tagjai között uniós tagállamokat és a régió belüli országokat is találunk, és amelynek az a célja, hogy leküzdje az ISIL/Dáís jelentette veszélyt, és támogatást nyújtson az iraki kormánynak ahhoz, hogy visszaszerezze az elfoglalt területeket és biztonságot nyújtson a lakosságnak. Az ISIL/Dáissal szemben az ENSZ BT 1267 (1999) sz., 1989 (2011) sz., 2170 (2014) sz. és 2178 (2014) sz. határozatai alapján fegyverembargó és vagyoni eszközök befagyasztása van érvényben.

Az EU több ízben is támogatásáról biztosította a koalíciót. A Tanács október 20-án jóváhagyta a terrorizmus elleni és a külföldi harcosok kérdésének megoldását célzó uniós stratégiát, és felkérte a főképviselő/alelnököt, hogy dolgozzon ki egy Szíriával és Irakkal, valamint az ISIL/Dáís jelentette veszéllyel foglalkozó átfogó regionális stratégiát⁶. A főképviselő/alelnök december 3-án részt vett az ISIL/Dáís elleni nemzetközi koalíciónak a NATO központjában tartott ülésén. Az EU több ízben hangsúlyozta, hogy elő kell mozdítani az EU stratégiája és fellépései, valamint a nemzetközi koalíció által tett erőfeszítések közötti megfelelő koordinációt.

⁵ Emellett az Európai Parlament állásfoglalást fogadott el az EU Iránnal kapcsolatos stratégiájáról, amelyben nagy hangsúlyt kapott az emberi jogok iráni helyzete (2014/2625(RSP)).

⁶ A stratégiát 2015. február 6-án elfogadták.

Haidar al-Abádi miniszterelnökké történő kinevezése felkeltette a korábbi kormányokhoz képest inkluzívabb politikai folyamat iránti reményt. A főképviselő/alelnök december 3-án kétoldalú találkozót tartott al-Abádi miniszterelnökkel Brüsszelben, majd december végén Bagdadba és Erbilbe látogatott.

A helyzet súlyosbodását megelőzően 2014 januárjában Brüsszelben még sor került az EU–Irak együttműködési tanács miniszteri szinten tartott első ülésére. Az ülés az EU–Irak partnerségi és együttműködési megállapodás szerinti együttműködési és albizottsági ülések 2013 végén megrendezett első fordulóját követően került megrendezésre. A partnerségi és együttműködési megállapodás megerősítéséig (a 2014. december eleji állás szerint még 15 tagállamnak kell megerősítenie a megállapodást) a megállapodás egyes fejezeteit – különösen a kereskedelemre és az együttműködés bizonyos területeire vonatkozókat – ideiglenesen alkalmazzák. Az iraki válság miatt lelassult a partnerségi és együttműködési megállapodás végrehajtása, de az EU és az iraki kormány megállapodott abban, hogy 2015 első felében újraindítják a megállapodás szerinti tevékenységeket.

Az EU a kihívást jelentő biztonsági helyzet dacára is fenntartotta iraki szerepvállalását és szorosan együttműködött az ENSZ-szel (politikai ügyekben általában az UNAMI-val, humanitárius ügyekben pedig az UNHCR-rel, az OCHA-val és az UNOPS-szal) és más, a helyszínen jelen lévő nemzetközi szereplőkkel. Az EU az iraki kormánnyal fennálló kapcsolataiban hangsúlyozta, hogy sürgősen lépéseket kell tenni az iraki közösségek bevonása és a megbékélés érdekében, továbbá reformokat kell bevezetni. Minderre tekintettel az EU üdvözölte a szövetségi kormány és a kurd regionális kormány arra vonatkozó megállapodását, hogy bizalomépítő intézkedésként megosztják egymással az olajbevételeket. A kétoldalú uniós együttműködés az oktatásra, a kormányzásra és az energiához való általános hozzáférésre fog összpontosulni.^{7 8}

-
- ⁷ Az iraki hatóságok és az Európai Bizottság 2014-ben 78 millió EUR értékű, négyéves együttműködési programról (2014–2017) állapodtak meg. A program célja a jelenlegi politikai folyamat támogatása, valamint a béke és a stabilitás előmozdítása. Az uniós projektek középpontjában a következők lesznek: kormányzás és jogállamiság, valamint a szegények és a távoli területeken élők hozzáférése a közoktatáshoz és az energiához.
- ⁸ Az Európai Parlament számos alkalommal határozottan elítélte az ISIL/Dáís által elkövetett cselekményeket:
- Az Európai Parlament 2014. február 12-i állásfoglalása az Irakban és Szíriában, különösen az Iszlám Állammal (ISIS) összefüggésben kialakult humanitárius válságról (2015/2559(RSP))
 - Az Európai Parlament 2014. július 17-i állásfoglalása az iraki helyzetről (2014/2716(RSP))
 - Az Európai Parlament 2014. szeptember 18-i állásfoglalása az Irakban és Szíriában uralkodó helyzetről, valamint – a kisebbségek üldözését is beleértve – az Iszlám Állam által indított offenzíváról (2014/2843(RSP))
 - Az Európai Parlament 2014. november 27-i állásfoglalása Irakról: Nők elrablása és a velük való rossz bánásmód (2014/2971(RSP))

1.3.4. Jemen

A nemzetközi közösség és különösen az EU – politikai és pénzügyi értelemben egyaránt – fontos szerepet játszik a jemeni átmenet folyamatában, különösen a Jemen barátai csoporton és annak Szanaában működő helyi formációján keresztül, amely az ENSZ különleges tanácsadójával, Dzsamal Benomarral szoros együttműködésben nyomon követte és támogatta az átmenet folyamatát, és ezt a jövőben is folytatni fogja.

Az Öböl-menti Együttműködési Tanács kezdeményezése alapján az ENSZ közbenjárásával létrejött 2012. évi átmeneti megállapodással összhangban 2013. márciusban megkezdődött a nemzeti párbeszédre irányuló konferencia, azzal a céllal, hogy szeptemberre le is zárják azt, amire végül csak 2014. januárban került sor. Az EU azóta a Tanács 2014. február 10-i következtetései alapján folyamatos támogatást biztosított a nemzeti párbeszédre irányuló konferencián megfogalmazott ajánlásoknak az Öböl-menti Együttműködési Tanács kezdeményezése szerinti végrehajtásához, és ahhoz, hogy az ajánlások egy új alkotmányban öltsenek testet, amelyet népszavazás útján jóvá kell hagyni még azelőtt, hogy a parlamenti választásokkal lezárulna az átmenet folyamata. Sajnálatos módon 2014-ben is csak igen lassú előrehaladás volt tapasztalható ezen a téren, és az átmenet sebezhetőségét jól szemlélteti a húszik nyári katonai offenzívája, amely az üzemanyag-támogatások igencsak szükséges reformjával kapcsolatos általános elégedetlenségre épített.

Az EU, az átmenetért kezeskedő országok 10 nagykövete által alkotott csoport tagjaként üdvözölte a béke- és nemzeti partnerségi megállapodás szeptember 21-i megkötését, és azóta több ízben is – például a Tanács 2014. október 20-i következtetéseiben – felszólította a feleket, hogy törekedjenek annak gyors végrehajtására, a megállapodás biztonsággal kapcsolatos mellékletét is beleértve.

Az EU az uniós jogszabályokba is átemelte az ENSZ BT 2140. sz. határozatában foglalt szankciókat, amelyeket azokkal a személyekkel szemben hoztak, akik az ország instabilitásának növelésével és biztonságának aláásásával megakasztották a reformfolyamatot.

Több ízben is mély aggodalmának adott hangot az ország biztonsági helyzetének romlása miatt, és szilárd támogatásáról biztosította a jemeni hatóságokat a terrorizmus elleni küzdelmükben.

Az EU emellett szorosan nyomon követte a jemeni emberi jogi helyzetet is, különösen a fiatakorúak halálbüntetésének kérdését és a gyermekek jogait. Az EU ezen túlmenően fejlesztési és humanitárius segítség formájában jelentős mértékű hozzájárulást nyújtott az egészségügyi rendszerek, a szociális biztonság, az élelmezésbiztonság és a táplálkozás javítása, valamint a Jemenben élő legkiszolgáltatottabb személyek egyéb, sürgető szükségleteinek a megoldása céljára.

1.4. Regionális együttműködés

1.4.1. Az Arab Államok Ligája

Az EU és az Arab Államok Ligája 2014-ben is szoros együttműködést folytatott.

2014. június 11-én Athénban sor került a két szervezet külügyminisztereinek harmadik találkozására. A találkozón elfogadott miniszteri nyilatkozat horizontális (emberi jogok, tolerancia, terrorizmus) és politikai (közel-keleti békefolyamat, Szíria, Líbia) kérdésekre is kitér. A két szervezet tovább mélyítette kapcsolatát egy olyan stratégiai párbeszéd létrehozásával, amelynek célja, hogy rendszeres és intézményesített konzultációkra kerüljön sor politikai és biztonsági kérdésekben, ideértve a válságkezelést, a humanitárius segítségnyújtást, a terrorizmus elleni küzdelmet, a nemzetközi szervezett bűnözést és a tömegpusztító fegyvereket. Emellett üzleti párbeszédet is indítottak és a közös munkaprogram végrehajtásához kapcsolódó több együttműködési területen is megindult a munka.

Gyakoribbakká váltak a két szervezet magas rangú tisztviselői közötti érintkezések is. Egyebek mellett négy vezető tisztviselői szintű ülésre került sor (februárban Kairóban, májusban Máltán, júniusban Athénban, novemberben ismét Kairóban), emellett a PBB nagykövetei a terrorizmus elleni küzdelem uniós koordinátorával decemberben Kairóba látogattak.

Az EU és az Arab Államok Ligája közötti közös együttműködési munkaprogram végrehajtása az emberi jogokat, a választási megfigyelést, a nők társadalmi szerepvállalásának növelését és az energiát érintő tevékenységekkel, továbbá az Arab Államok Ligájának főtitkárságán dolgozó kezdő és középszintű diplomatáknak szóló szemináriumokkal folytatódott.

1.4.2. Az Iszlám Együttműködés Szervezete (OIC)

2014 januárjában hivatalba lépett az OIC szaúd-arábiai származású új főtitkára, Ijád Madani. Szeptemberben magas szintű OIC–EU konzultációs ülést tartottak Brüsszelben, amelyen a két szervezet megállapodott abban, hogy partnerségeket hoznak létre többek között a következő együttműködési területeken: a muszlim világ és az EU közötti párbeszéd, a muzulmán kisebbségek védelme az EU-ban, terrorizmus elleni küzdelem, biztonság, radikalizálódás, iszlamofóbia, valamint egyéb olyan kihívások, amelyekkel a jövőben mindkét szervezet szembesülhet. Az OIC független emberi jogi bizottságának küldöttsége novemberben első ízben látogatott el az uniós intézményekbe, ahol is az emberi jogokkal kapcsolatos kérdéseket vitattak meg.

Az OIC–EU partnerség a tervek szerint a vallásközi párbeszédtől kezdve a gazdasági és politikai témákig egy sor fontos területet felölelő, széles körű együttműködést fog eredményezni. Az eddigi együttműködésről már bebizonyosodott, hogy a jobb kölcsönös megértés hatékony eszköze.

1.4.3. Unió a Mediterrán Térségért

Az EU és Jordánia társelnöklete alatt megszilárdult az Unió a Mediterrán Térségért működése és folytatódott annak intézményesülése. Az Unió a Mediterrán Térségért továbbra is 43 partnerország¹ olyan egyedülálló fóruma, amely lehetőséget nyújt az ágazati tevékenységekre irányuló kezdeményezések és együttműködés összehangolására, miniszteri szintű párbeszédok lebonyolítására, és olyan projektek előmozdítására, amelyek célja, hogy elmélyítsék az euromediterrán gazdasági integrációt.

2014-ben az Unió a Mediterrán Térségért három miniszteri szintű ülésére került sor a következő témákban: ipari együttműködés (február), környezetvédelem és éghajlatváltozás (május) és digitális gazdaság (szeptember). Hat vezető tisztviselői szintű ülést is tartottak: hármat Brüsszelben (február, június és szeptember), kettőt Barcelonában (április és december), egyet pedig Nápolyban (október).

2. Oroszország, a keleti szomszédság és Közép-Ázsia

2.1. Oroszországi Föderáció

Az EU és Oroszország közötti kapcsolatokra 2014-ben a Krím Oroszország általi jogellenes annektálása, valamint Ukrajna folytatólagos destabilizálása nyomta rá bélyegét, az orosz erők által Ukrajna területén elkövetett agressziót és a szakadárak Oroszország általi támogatásának folytatását is beleértve.

A 32. EU–Oroszország csúcstalálkozót zárt körben tartották meg január 28-án Brüsszelben, és a megbeszélésen Ukrajnára és a keleti partnerségre összpontosítottak. A csúcstalálkozó alkalmával Putyin elnök kijelentette, hogy nincsenek elvi kifogásai a keleti partnerséggel szemben, ugyanakkor aggályainak adott hangot az EU–Ukrajna mélyreható és átfogó szabadkereskedelmi térségnek az orosz gazdaságra gyakorolt hatásai miatt. Megállapodás született arról, hogy szakértői konzultációkat rendeznek annak megvilágítására, hogy a keleti partnerségben részt vevő több országgal kötött uniós társulási megállapodások milyen előnyöket hordoznak minden partner, így egyebek mellett Oroszország számára. A csúcstalálkozón megvitatták a „Lisszabontól Vlagyivosztokig” terjedő közös gazdasági térséggel kapcsolatos elképzeléseket is. A térség segíthetne rendezni a jelenlegi nézeteltéréseket, feltéve, hogy a felek előbb meg tudnak állapodni egy új EU–Oroszország megállapodásról, a WTO keretében és egyéb módon vállalt kötelezettségek jobb teljesítéséről és a közös szomszédsággal való konstruktívabb együttműködésről. Az EU és Oroszország 2014. január 28-án együttes nyilatkozatot fogadott el a terrorizmus elleni küzdelemről⁹.

Azt követően, hogy az orosz fegyveres erők katonai műveletet folytattak a Krímben, majd az Oroszországi Föderáció jogellenesen annektálta a Krím félszigetet és Szevasztopolt, az Európai Tanács márciusban úgy határozott, hogy fokozatosan korlátozó intézkedéseket (többek között vízumtilalmat és vagyoni eszközök befagyasztását) vezet be egyes, Ukrajna szuverenitásának és területi integritásának megsértéséért felelős orosz és ukrán személyekkel szemben.

Az új megállapodásra és a vízümpárbeszédre irányuló tárgyalásokat, valamint a júniusra tervezett csúcstalálkozó előkészítését felfüggesztették¹⁰.

Oroszország sajnálatos módon nem reagált az EU többszöri felszólítására, hogy hagyjon fel azzal, hogy fegyver- és felszerelés-szállítmányokkal, valamint „önkéntesek” biztosításával tovább élezi a kelet-ukrajnai helyzetet és destabilizálja a területet, ami tovább fűtötte a konfliktust, és ami végeredményben az MH 17-es járat júliusi tragédiájához vezetett, majd augusztusban a helyzet odáig fajult, hogy a konfliktusba közvetlenül orosz katonai eszközöket és erőket vontak be.

⁹ http://eu-un.europa.eu/articles/en/article_14531_en.htm

¹⁰ http://www.consilium.europa.eu/uedocs/cms_Data/docs/pressdata/en/ec/141372.pdf
http://www.consilium.europa.eu/uedocs/cms_Data/docs/pressdata/en/ec/141707.pdf

Az Európai Tanács július 16-i és augusztus 30-i következtetéseit, majd egy szeptember 11-i nyilatkozatot¹¹ követően az EU ágazati korlátozó intézkedéseket hozott Oroszországgal szemben olyan területeken, mint például a tőkepiaci forráshoz jutás, a védelem, a kettős felhasználású termékek és az érzékeny technológiák, többek között az energiaágazathoz kapcsolódóan.

Emellett több EU–Oroszország együttműködési programot is felfüggesztettek. Az Európai Beruházási Bank és az Európai Újjáépítési és Fejlesztési Bank szintén felfüggesztette több oroszországi finanszírozási művelet aláírását. Az év végén az utazási tilalom és vagyoni eszközök befagyasztásának hatálya alá tartozó személyek és szervezetek jegyzéke 132 személyt – többek között az orosz döntéshozóknak támogatást biztosító, illetve általuk előnyökhöz jutó személyeket – és 28 szervezetet tartalmazott.

Oroszország az uniós intézkedésekre válaszul megtorló intézkedéseket hozott, egyebek mellett megtiltotta bizonyos élelmiszereknek az EU-ból és számos nem uniós országból történő behozatalát, továbbá utazási tilalmat vezetett be többek között számos tagállam képviselőivel és egyes európai parlamenti képviselőkkel szemben, de nem árulta el, mely képviselőket érint a tilalom.

¹¹ http://www.consilium.europa.eu/uedocs/cms_data/docs/pressdata/en/ec/143990.pdf
http://www.consilium.europa.eu/uedocs/cms_Data/docs/pressdata/EN/foraff/144868.pdf

Annak érdekében, hogy elkerüljük Ukrajna gázellátásának, valamint az országon keresztül haladó gázszállításnak a megszakadását, háromoldalú megbeszélések kezdődtek az EU, Oroszország és Ukrajna között. A kérdésről folytatott több tárgyalási fordulót követően október 30-án az EU közvetítésével megállapodás született Oroszország és Ukrajna között, ami 2015. március végéig lehetővé teszi a gázellátás fenntartását. A megállapodás főbb pontjai közé tartozott a gázszállítások után fennálló ukrán tartozás előzetes ár alapján történő rendezése, a végleges árak és adósságnak egy függőben lévő választottbírósi eljárás keretében történő meghatározása, valamint a további gázellátás feltételeiről való megállapodás. Az Európai Bizottság emellett együttműködött a nemzetközi pénzügyi szervezetekkel annak biztosítása érdekében, hogy Ukrajna rendelkezzen azokkal a pénzügyi eszközökkel, amelyek a megállapodás szerinti kötelezettségeinek teljesítéséhez szükségesek. A felek abban is megállapodtak, hogy szavatolják az Ukrajnán keresztül az Európai Unióba tartó biztonságos gázszállítást. Oroszország az EU ellenállására hivatkozva decemberben bejelentette, hogy leállítja a „Déli áramlat” elnevezésű projektet, amelynek révén a gáz Ukrajnát mint tranzitországot megkerülve Bulgárián és Szerbián keresztül jutott volna el az Európai Unióba. Putyin elnök ankarai látogatásakor felmerült egy Törökországon keresztül haladó alternatív gázvezeték gondolata is, amelynek megvalósulása esetén az orosz gáz Görögországban jutna be az EU területére.

A Bizottság 2013 novemberében kétoldalú egyeztetéseket kezdett Oroszországgal az EU–Ukrajna mélyreható és átfogó szabadkereskedelmi megállapodásról, amelyekbe 2014 júniusában Ukrajnát is bevonták. Mintegy 10 szakértői és politikai szintű ülésre került sor annak érdekében, hogy eloszlassák a mélyreható és átfogó szabadkereskedelmi megállapodásnak az orosz gazdaságra gyakorolt hatásaival kapcsolatban Oroszország részéről felvetett aggályokat (díjak, egészségügyi és növény-egészségügyi intézkedések, a kereskedelem technikai akadályai, energia és vámok).

A 2014. szeptember 12-i miniszteri ülésen a mélyreható és átfogó szabadkereskedelmi megállapodás ideiglenes alkalmazásának elhalasztásáról, valamint az Ukrajna javára hozott uniós autonóm kereskedelmi intézkedések 2015 végéig történő meghosszabbításáról döntöttek, Oroszország pedig fenntartja a FÁK-kal kötött szabadkereskedelmi megállapodás keretében Ukrajnának biztosított kereskedelmi kedvezményeket.

Az EU üdvözölte a háromoldalú összekötő csoport keretében szeptemberben létrejött minszki memorandumot és jegyzőkönyvet, amely további lépést jelent a válság fenntartható, Ukrajna függetlenségének, szuverenitásának és területi integritásának tiszteletben tartására épülő politikai megoldása felé.

A kedvezőtlen körülmények ellenére nyitva maradtak az EU és Oroszország közötti kommunikációs csatornák, így 2014-ben is folytatódott az EU számára fontos külpolitikai kérdésekről, például Szíriáról, Iránról, a tágabb értelemben vett Közel-Keletről és Afganisztánról szóló politikai párbeszéd. Az EU emellett folytatta az együttműködést Oroszországgal olyan globális kérdésekben, mint a küzdelem a terrorizmus, a szervezett bűnözés és a tiltott kereskedelem ellen, a tömegpusztító fegyverek elterjedésének megakadályozása és az energiabiztonság.

Az oroszországi emberi jogi helyzet 2014-ben is súlyos aggodalmakra adott okot, mivel további lépések történtek a sajtószabadság és a civil társadalmi tevékenységek, azon belül is különösen az online tevékenységek visszaszorítására, valamint az ellenzék ellehetetlenítésére, többek között azáltal, hogy közigazgatási vagy bírósági eljárások alapján nem kormányzati szervezeteket kíséreltek meg betiltani¹². Az EU ezzel kapcsolatos aggályainak nyilvánosan és a politikai párbeszéd keretében is hangot adott¹³. A félévenkénti EU–Oroszország emberi jogi konzultáció 2014-es fordulót nem tartották meg.

2.2. Keleti partnerség: többoldalú kapcsolatok

A 2014 februárjában kialakult új geopolitikai helyzet megkérdőjelezte a hidegháború lezárultával kidolgozott és az 1990-es Párizsi Chartában rögzített elveket. Az orosz fegyveres erők ukrajnai agressziója, valamint a partnerországaival, sőt az EU tagállamaival szemben Oroszország által hozott egyéb intézkedések próbára tették a keleti partnerség erejét és ellenálló képességét, illetve a további együttműködés iránti elszántságunkat.

¹² Az EU október 22-i nyilatkozata a gyülekezés szabadságáról és a sajtószabadságról az Oroszországi Föderációban:
http://eeas.europa.eu/delegations/council_europe/press_corner/all_news/news/2014/20141022_en.htm;

Az Európai Parlament október 23-i állásfoglalása a Memorial nevű nem kormányzati szervezet felosztatásáról Oroszországban:

<http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+TA+P8-TA-2014-0039+0+DOC+XML+V0//HU>

¹³ Az Európai Parlament április 2-án ajánlást intézett a Tanácshoz a Szergej Magnyickij ügyében érintett orosz hivatalnokokkal szembeni közös vízumkorlátozások bevezetéséről (2014/2016(INI)) (P7_TA(2014)0258).

<http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+TA+P7-TA-2014-0258+0+DOC+XML+V0//HU>

A 2013. novemberi vilniusi csúcstalálkozót követően további előrelépés volt tapasztalható a keleti partnerség terén. 2014-ben ambiciózus szerződéses megállapodások (társulási megállapodások / mélyreható és átfogó szabadkereskedelmi megállapodások) kerültek aláírásra olyan harmadik országokkal, mint Grúzia, a Moldovai Köztársaság és Ukrajna. Idén megkezdődött mindhárom megállapodás ideiglenes alkalmazása. Ukrajna esetében a megállapodás kereskedelemről és ahhoz kapcsolódó kérdésekről – többek között egy szabadkereskedelmi térség létrehozásáról – szóló címének ideiglenes alkalmazását 2016 januárjáig elhalasztották.

A KBVP területén márciusban hatályba lépett az EU válságkezelési műveleteiben való részvételre vonatkozó, Grúziával létrejött keretmegállapodás.

Azzal, hogy áprilisban életbe lépett a vízummentesség, jelentős előrelépés történt a Moldovai Köztársasággal a vízumliberalizáció terén. Az EU–Örményország vízumkönnyítési megállapodás és visszafogadási megállapodás 2014. január 1-jén, az EU–Azerbajdzsán vízumkönnyítési megállapodás és visszafogadási megállapodás pedig 2014. szeptember 1-jén lépett hatályba. Mindkét ország megkezdte a megállapodások kínálta könnyítések és lehetőségek alkalmazását. Az EU vízumkönnyítési megállapodásra irányuló tárgyalásokat kezdett Belarusszal.

Ezzel párhuzamosan folytatódott azon többoldalú fórumok támogató munkája, amelyek a partnerországoknak nyújtanak segítséget reformfolyamataik fellendítésében. A partnerországok, az uniós tagállamok, az uniós intézmények és a nemzetközi szervezetek felajánlották tevékeny közreműködésüket, támogatásukat és szakértelmüket szemináriumok és képzési programok szervezéséhez. A segítségnyújtásban – különböző csatornákon keresztül – a nemzetközi finanszírozó szervezetek is részt vettek.

A demokráciával, jó kormányzással és stabilitással foglalkozó platform 2014-es tevékenységének középpontjában a KBVP terén folytatott együttműködés, a közigazgatás reformja, a korrupció elleni küzdelem, a menekültügy és a migráció, a bírói kar működésének javítása, valamint az államhatárok biztonságos igazgatása (integrált határigazgatás) állt. A platform tevékenységeinek végrehajtását az Európa Tanács saját eszköz keretében támogatta, az alábbi területekkel kapcsolatos tevékenységekre kiterjedően: igazságügyi reform, a korrupció elleni küzdelem, valamint a számítástechnikai bűnözés elleni küzdelmet célzó együttműködés.

Az európai partnerországok részéről nagy figyelem irányult a KBVP terén folytatott együttműködéssel foglalkozó panel munkájára. A panel 2014-es ülésein elsősorban biztonsági és védelmi kérdésekkel foglalkoztak, továbbá a panel más tevékenységekbe és projektekbe is bekapcsolódott az Európai Biztonsági és Védelmi Főiskolával, az EKSZ-szel, az Európai Bizottság szolgálataival és néhány uniós tagállammal együttműködésben. A több mint egy tucatnyi projekt között szerepeltek többek között a következők: a partnerországok és tagállamok tisztviselőinek szóló közös KBVP-kurzusok és képzési programok a válságkezelési képességek fejlesztéséről, különböző munkaértekezletek, például az uniós harccsoportokról, közös helyszíni látogatás az EUMM Grúziánál, a KBVP-vel kapcsolatos orientációs képzések a partnerországokban, az emberi jogok és a nemek közötti egyenlőség szempontjainak a KBVP-missziókban való érvényesítéséről szóló tájékoztatók, valamint a civil társadalom bevonását célzó konferencia.

Az integrált határigazgatás területén a kiemelt kezdeményezés keretébe tartozó projektek végrehajtása révén továbbra is sikerült elérni a keleti partnerség vonatkozásában kitűzött célokat, nevezetesen a határátkelőhelyeken végzett ellenőrzések biztonságosságának és hatékonyságának növelését, valamint a partnerországok határügynökségein és vámhatóságain végzett munka általános hatékonyságának javítását. A FRONTEX vezetésével új kapacitásépítési program indult a partnerek ez irányú törekvéseinek támogatása érdekében.

A természeti és az ember okozta katasztrófák megelőzésére, az azokra való felkészülésre és a kezelésükre vonatkozó kiemelt kezdeményezés további támogatást nyújtott ahhoz, hogy helyi, nemzeti és regionális szinten folytatódjon a részt vevő országok katasztrófa-megelőzési, -elhárítási és -reagálási kapacitásának építése. Az elektronikus kockázati térkép végrehajtása valamennyi érintett országban folyamatban van. A természeti és az ember okozta katasztrófák megelőzésére, az azokra való felkészülésre és a kezelésükre vonatkozó projekt második szakasza 2014 novemberében indult annak érdekében, hogy megerősítsük a partnerországoknak a katasztrófák megelőzésére, az azokra való felkészülésre és a kezelésükre vonatkozó polgári védelmi kapacitásait, és fokozatosan közelítsük rendszereiket az EU polgári védelmi mechanizmusához.

A keleti partnerség negyedik informális párbeszédét szeptember 11–12-én rendezték Bakuban. A párbeszéd központi témája az energiaügy volt, de az lehetőséget teremtett a külügyminisztereknek arra, hogy olyan közös érdekű külpolitikai kérdésekről is eszmecsere folytassanak, mint a szélesebb értelemben vett szomszédságnak a keleti partnerség által lefedett régióra gyakorolt hatása, Irán, a közel-keleti békefolyamat, valamint az ENSZ Közgyűlésének prioritásai, különös tekintettel az „Iszlám Államra”.

2.3. Fekete-tengeri szinergia

A 2014-es év során a fekete-tengeri térségben folytatott regionális együttműködés – és azon belül az ágazati együttműködés – terén további előrelépés történt, például a környezetvédelem, a tengerügyek és a halászat, a kutatás és az innováció, a határokon átnyúló együttműködés és a civil társadalom területén.

Az EKSZ és a Bizottság szolgálatai 2014-ben elvégezték a fekete-tengeri szinergia felülvizsgálatát, amelynek célja a fekete-tengeri régióval az elmúlt öt évben folytatott együttműködés eredményeinek számbavétele, valamint azon tényezők azonosítása, amelyek hatással lesznek a szinergia jövőbeli alakulására. A felülvizsgálat eredményei azt igazolják, hogy az EU e regionális politikai megközelítésének a konkrét projekteknek köszönhetően gyakorlati haszna van, sok lehetőség rejlik benne, és hozzáadott értékkel bír.

2.4. Keleti partnerség: kétoldalú kapcsolatok

2.4.1. Ukrajna

Az EU szorosan figyelemmel kísérte az ukrajnai politikai helyzetet, és aktív szerepet vállalt a válság megoldására irányuló törekvésekben. A válság azt követően robbant ki, hogy az ukrán kormány 2013-ban úgy döntött, hogy felfüggeszti a társulási megállapodásnak a keleti partnerség vilniusi csúcstalálkozóján történő aláírásának előkészületeit, és emiatt több hónapon keresztül tiltakozó megmozdulások zajlottak.

A főképviselő/alelnök, valamint a bővítésért és az európai szomszédságpolitikáért felelős biztos 2014-ben több alkalommal is Kijevbe látogatott, és hasonlóan tett számos uniós tagállam külügyminisztere és több európai parlamenti képviselő is, folyamatosan jelezve az Unió Ukrajna melletti elkötelezettségét. A hatóságokkal, ellenzéki vezetőkkel és a civil társadalom képviselőivel tartott találkozók során az EU mindenekelőtt arra törekedett, hogy előmozdítsa a párbeszédet, és támogatást nyújtson a politikai helyzet stabilizálása érdekében tett erőfeszítésekhez.

A Tanács 2014. február 10-én aggodalmának adott hangot az emberi jogok megsértéséről, erőszakos cselekményekről, megfélemlítésekről és eltűnésekről beszámoló híradások miatt, és kijelentette, hogy a helyzet további elmérgesedése esetén kész azonnali lépéseket tenni. A főképviselő 2014. február 20-ra rendkívüli ülésre hívta össze a Tanácsot, amelyen az EU a folyamatosan romló helyzet miatt célzott szankciók bevezetéséről határozott. Ezt követően a Tanács március 5-én uniós szankciókat fogadott el az elsikkasztott ukrán állami vagyon befagyasztása és visszaszerzése érdekében.

A Tanács a 2014. március 3-ra összehívott második rendkívüli ülésén határozottan elítélte az orosz fegyveres erők agresszióját, amellyel egyértelműen megsértették Ukrajna szuverenitását és területi integritását, továbbá határozottan elítélte azt is, hogy Oroszország Szövetségi Tanácsa március 1-jén engedélyezte a fegyveres erők bevetését Ukrajna területén. Az EU felszólította Oroszországot, hogy a Fekete-tengeri Flotta Ukrajna területén való állomásoztatásának jogállásáról és feltételeiről szóló 1997-es megállapodással összhangban haladéktalanul irányítsa vissza fegyveres erőit azok állandó állomáshelyére. Emellett elismerését fejezte ki Ukrajna mértékletes reakciójával kapcsolatban. A Tanács úgy döntött, hogy felfüggeszti a vízumügyekben az Oroszországi Föderációval folytatott kétoldalú megbeszéléseket, az új (EU–Oroszország) megállapodásra irányuló megbeszéléseket, valamint a G8-csoport szocsi csúcstalálkozóján való részvétel előkészületeit.

Az állam-, illetve kormányfők március 6-i rendkívüli ülését követően kiadott nyilatkozatban az EU kiemelte, hogy a válságra az ukrán és az orosz kormány közötti tárgyalások – többek között esetleges többoldalú mechanizmusok – révén kell megoldást találni. Az EU felvázolta azt a három lépést is, amelyekre akkor lehet szükség, ha Oroszország folytatja a destabilizáló intézkedéseket.

Miután Oroszország nem tett lépéseket a feszültség enyhítése érdekében, az EU március 17-én korlátozó intézkedéseket fogadott el azon személyekkel – továbbá a velük kapcsolatban álló személyekkel és szervezetekkel – szemben, akik Ukrajna területi integritását, szuverenitását és függetlenségét aláásó vagy veszélyeztető cselekményekért felelősek. Mivel a helyszíni biztonsági helyzet tovább romlott, a következő hónapokban több alkalommal is bővült a korlátozó intézkedések hatálya alá tartozó személyek és szervezetek jegyzéke, és módosultak a jegyzékbe vételek indokolásai is.

Az Európai Tanács 2014. március 20-án ismételten elítélte a Krím és Szevasztopol Oroszországi Föderáció általi jogellenes annektálását. Az Európai Tanács a 2014. március 20-i következtetéseiben rögzítette az Uniónak a jogellenes annektálás el nem ismerésére irányuló politikáját, és az EU ezzel összhangban 2014 során több intézkedést is hozott álláspontjának érvényre juttatása érdekében, a korlátozó intézkedéseket is ideértve.

A Tanács április 14-i ülését követően az EU elítélte a kelet-ukrajnai városokban fegyveresek által elkövetett cselekményeket, és felszólította Oroszországot, hogy határolódjon el a Kelet-Ukrajnában elkövetett törvénytelen cselekedetektől, és vonja vissza csapatait az ukrán határról.

Május 12-i következtetéseiben a Tanács megállapította, hogy a május 2-i, számos halálos áldozattal és sebesülten járó, tragikus odesszai eseményeket körültekintően ki kell vizsgálni, a felelősöket pedig bíróság elé kell állítani. A Tanács azt javasolja, hogy a függetlenség és az átláthatóság biztosítása érdekében az Európa Tanács Nemzetközi Tanácsadó Testülete kövesse nyomon a vizsgálat lefolytatását.

A kelet-ukrajnai erőszak folytatódását látva a Tanács június 23-án mindkét felet felszólította, hogy kössenek tűzszünetet, és tartsák is be azt, majd felszólította Oroszországot, hogy álljon ki a béketerv mellett, és tegyen intézkedéseket a fegyveresek, a fegyverek és a felszerelések illegális Ukrajnába áramlásának megállítása érdekében, továbbá befolyását latba vetve érje el, hogy a szakadárok felhagyjanak az erőszakkal és letegyék a fegyvert. A Tanács emellett aggodalmának adott hangot a kelet-ukrajnai és krími emberi jogi és humanitárius helyzet gyors romlása miatt.

Az ukrajnai helyzet destabilizálása érdekében kifejtett orosz tevékenységek miatt az Unió a július 16-i és augusztus 30-i európai tanácsi következtetések nyomán ágazati korlátozó intézkedéseket hozott Oroszországgal szemben olyan területeken, mint a tőkepiaci forráshoz jutás, a védelem, a kettős felhasználású termékek és a kőolajágazathoz kapcsolódó bizonyos érzékeny technológiák.

Az intézkedések válaszlépések voltak arra, hogy egyre több fegyveres és fegyver áramlott az Oroszországi Föderáció területéről Kelet-Ukrajnába, valamint hogy egyre hevesebb harcok dúltak a térségben, aminek következtében Doneck felett lelőtték a Malaysian Airlines MH17-es járatát, majd 300 ember halálát okozva. Emellett a Tanács december 15-én, az Európai Tanács pedig december 18-án tovább szigorította a Krím és Szevasztopol jogellenes annektálásának el nem ismerésére vonatkozó uniós politikát.

2014-ben intenzív magas szintű párbeszéd zajlott, amelynek keretében a főképviselő/alelnök, valamint a bővítésért és az európai szomszédságpolitikáért felelős biztos az év eleji tiltakozások idején és a kormányváltást követően is Kijevbe látogatott. Az Európai Bizottság és az ukrán miniszteri kabinet május 13-án közös ülést tartott. Az EU részt vett a kelet-ukrajnai konfliktus fenntartható politikai megoldására irányuló üléseken, többek között áprilisban Genfben, augusztusban Minszkben és októberben Milánóban. A Tanács augusztus 15-én kijelentette, hogy bármilyen olyan tárgyalási formát aktívan támogat, amely új politikai lendületet adhat a válság megoldásának. Ezzel összefüggésben az EU üdvözölte a háromoldalú összekötő csoport keretében szeptemberben létrejött minszki memorandumot és jegyzőkönyvet, amely további lépést jelent a válság fenntartható, Ukrajna függetlenségének, szuverenitásának és területi integritásának tiszteletben tartására épülő politikai megoldása felé. Az EU emellett támogatta az Ukrajnában és körülötte dúló válság tartós politikai megoldásának kidolgozásában részt vevő egyéb nemzetközi szereplőket is (EBESZ, Európa Tanács, ENSZ), kiegészítve azok tevékenységét. Kiemelten támogatta az EBESZ különleges megfigyelő misszióját, amely az utóbbi évek legjelentősebb helyszíni EBESZ-művelete.

Az EU a „Donyeck-i és Luhanszki Népköztársaságban” november 2-án megrendezett „parlamenti és elnökválasztásokat” az ukrajnai jogi kereteken kívül esőnek és a minszki megállapodások betűjével és szellemével ellentétesnek, továbbá jogellenesnek és illegitimnek tartja, ezért kijelentette, hogy nem fogja elismerni őket. Ezzel összefüggésben az EU úgy határozott, hogy a Tanács november 17-i kérésének megfelelően szigorítja a Kelet-Ukrajnában tevékenykedő szakadárokkal szemben hozott uniós korlátozó intézkedéseket.

Az EU és tagállamai megdöbbenésüknek és mélységes megrendülésüknek adtak hangot a Malaysian Airlines MH17-es járatának Doneck feletti július 17-i lelövése miatt, és az elkövetők felelősségre vonását és bíróság elé állítását sürgették. Az EU felszólította Oroszországot, hogy vesse be az illegális fegyveres csoportok feletti befolyását annak érdekében, hogy a független vizsgálóbizottság akadálytalanul eljuthasson a helyszínre, és együttműködjön vele az áldozatok maradványainak és személyes tárgyainak felkutatásában.

A március 21-i rendkívüli csúcstalálkozó alkalmával aláírták az EU–Ukrajna társulási megállapodás politikai rendelkezéseit. Június 27-én a társulási megállapodás fennmaradó (a mélyreható és átfogó szabadkereskedelmi térséggel kapcsolatos) részeit is aláírták. Az Európai Parlament szeptember 17-én, a társulási megállapodásnak a Verhovna Rada általi megerősítésének napján hozzájárult a megállapodás megkötéséhez, így november 1-jével megkezdődhetett a megállapodás releváns rendelkezéseinek ideiglenes alkalmazása. A Tanács szeptember 29-én úgy döntött, hogy 2016. január 1-jéig elhalasztja a megállapodás kereskedelemről és ahhoz kapcsolódó kérdésekről – többek között egy szabadkereskedelmi térség létrehozásáról – szóló címének ideiglenes alkalmazását. Az EU–Ukrajna Társulási Tanácsnak az új társulási megállapodás szerinti első ülésére 2014. december 15-én került sor. Az ülésen megerősítették, hogy a közös cél egy demokratikus, stabil és virágzó ország megteremtése. A főképviselő/alelnök a december közepén tett kijevi látogatásán szintén kiemelte az ukrajnai reformprogrammal kapcsolatos EU–Ukrajna együttműködés fontosságát.

Az EU 2014-ben következetesen azt hangsúlyozta, hogy fel kell gyorsítani az ukrajnai reformok végrehajtását. Az EU és tagállamai készek arra, hogy más támogatókkal együtt és az IMF feltételrendszerével összhangban a továbbiakban is segítsék és támogassák Ukrajna reformfolyamatát. November 17-i következtetéseiben a Tanács kijelentette, hogy széles körű nemzeti konszenzusra kell törekedni annak érdekében, hogy intenzívebben valósuljanak meg Ukrajnában az elengedhetetlen politikai és gazdasági reformok, ideértve az alkotmányos reformot, a decentralizációt, az igazságszolgáltatás reformját, a bűnüldözést, a korrupció elleni küzdelmet, a nemzeti kisebbséghez tartozó személyek jogainak biztosítását, valamint az energiaágazat reformját. E reformok elengedhetetlenek ahhoz, hogy az üzleti ágazatban visszaállítható legyen a bizalom és az átláthatóság.

Az ukrán hatóságok a nehéz biztonsági helyzet ellenére is folytatják a reformok végrehajtását. A választási törvények javultak ugyan, de továbbra is átfogó reformra van szükség ezen a területen. Az EBESZ / Demokratikus Intézmények és Emberi Jogok Hivatala szerint a május 25-én megrendezett előrehozott elnökválasztást – amit az EU határozottan támogatott – az ország két keleti régiójában uralkodó ellenséges hangulat ellenére magas részvételi arány jellemezte, és egyértelmű volt az ukrán hatóságok azon szándéka, hogy valódi demokratikus választást tartsanak, melynek lebonyolítása megfelel a nemzetközi vállalásoknak, és amely tiszteletben tartja az alapvető szabadságokat. Az EU üdvözlötte az októberi előrehozott parlamenti választások megtartását, ami jelentős előrelépést jelent Ukrajna azon törekvései tekintetében, hogy nemzetközi kötelezettségvállalásaival összhangban megszilárdítsa a demokratikus fejlődést.

Az év folyamán Ukrajna teljesítette a vízumliberalizációs cselekvési terv első szakaszába tartozó valamennyi kritériumot, és a vízumliberalizációs folyamat második szakaszába lépett.

Az EU elkötelezett az ukrán reformfolyamat támogatása mellett, ezért márciusban a következő néhány évre szóló, 11 milliárd eurós támogatási csomagot hagyott jóvá Ukrajna számára. Az EBB és az EBRD által 2014-ben jóváhagyott 1,8 milliárd eurón felül az EU idén eddig 1,6 milliárd eurót folyósított az országnak az uniós költségvetésből kölcsönök és támogatások formájában. A válságra adott válaszként az EU 10 millió eurót szabadított fel a stabilitás és a béke elősegítését szolgáló eszköz keretéből, hogy fedezni tudja azokat az előre nem látható költségeket, amelyek a választási megfigyeléshez, a helyszíni helyzet figyelemmel követésével összefüggő fontos kihívásokhoz és a kulcsfontosságú reformokkal kapcsolatos párbeszéd előmozdításához kötődnek.

A belső menekültek száma Ukrajnában a nyilvántartások szerint meghaladja az 1 milliót. A konfliktusban érintett polgári lakosság helyzetének rosszabbodását látva 2014-ben az EU több mint 32,5 millió eurót mozgósított a menedékhelyek biztosításának („télielés”) támogatása, a lakosság humanitárius szükségleteinek kielégítése, a békeépítés és a mielőbbi helyreállítás céljából. A Tanács november 17-i következtetéseiben kiemelte, hogy folytatni kell az uniós és nemzetközi segítségnyújtás mobilizálását.

Az ukrajnai reformfolyamat támogatása iránti uniós kötelezettségvállalás részeként április 10-én létrejött az Ukrajnát támogató csoport. A Tanács június 23-án jóváhagyta egy olyan KBVP-misszió elvi keretét, amely a polgári biztonsági ágazat – így például a rendőrség –, valamint a jogállamiság reformjának végrehajtásában nyújtana segítséget Ukrajnának. A KBVP-misszió (az Európai Unió ukrajnai polgári biztonsági ágazati reformra vonatkozó tanácsadó missziója) hivatalosan 2014. december 1-jén kezdte meg tevékenységét.

2.4.2. Belarusz

Az EU 2014 során Belarusz tekintetében többször is hangsúlyozta a kritikát is megfogalmazó közeledés politikája melletti elkötelezettségét, amelyet többek között párbeszéd és a keleti partnerségben való részvétel révén valósít meg. Az EU emlékeztetett arra, hogy a keleti partnerség keretében a kétoldalú kapcsolatok fejlődésének az a feltétele, hogy Belarusz eredményeket érjen el a demokrácia, a jogállamiság és az emberi jogok tiszteletben tartásának terén. Az EU újólal megerősítette, hogy továbbra is kész segíteni Belaruszt az ezzel kapcsolatos kötelezettségeinek teljesítésében.

2014-ben több pozitív fejleménynek is tanúi lehettünk Belaruszban: Alesz Bjalackinak, az egyik prominens politikai fogolynak a szabadon bocsátása, a keleti partnerség multilaterális irányvonalához való aktív igazodás, intenzív konzultáció az EU-val a modernizáció kérdéseiről, több szeminárium megrendezése a civil társadalom bevonásával, a minszki diplomáciai testületekkel fennálló kapcsolatok javulása, a vízumkönnyítési és visszafogadási megállapodásokról szóló tárgyalások megkezdése az EU-val, a mobilitási partnerségre irányuló tárgyalások megkezdése iránti nyitottság. Belarusz konstruktív módon közelített az ukrajnai fejleményekhez és a régióban kialakult helyzethez is, aminek legjobb példája az volt, hogy otthont adott annak a tárgyalássorozatnak, amelynek eredményeként végül megszületett a minszki megállapodás. Ennek részeként konkrét lépéseket tett Ukrajna, a Moldovai Köztársaság és Grúzia gazdasági és politikai stabilizálása érdekében.

Mindezeknek köszönhetően kedvezőbb légkör alakult ki az EU és Belarusz között.

A Belarusz részéről tett pozitív lépésekre válaszul az EU listát készített azokról az esetleges további konkrét intézkedésekről, amelyekkel elmélyíthető az országgal szemben kritikát is megfogalmazó közeledés uniós politikája (a Tanács 2014 decemberében kezdte meg a listával kapcsolatos megbeszéléseket).

Az EU emellett 2014-ben rendszeresen aggályainak adott hangot amiatt, hogy Belarusz nem tartja tiszteletben az emberi jogokat, a jogállamiságot és a demokratikus elveket. Ezzel összefüggésben a főképvisező konkrét nyilatkozatokat tett a Belaruszban végrehajtott három halálos ítélet miatt. Az EU a belarusz hatóságok képviselőivel folytatott megbeszélések alkalmával mindannyiszor felvetette valamennyi politikai fogoly szabadon bocsátásának és rehabilitálásának fontosságát, valamint kifejezésre juttatta az emberijog-védők, a civil társadalom képviselői és az ellenzéki aktivisták zaklatásának esetei kapcsán megfogalmazódott aggodalmait. Az EU társszerzője volt az Emberi Jogi Tanács azon határozatának, amely a belarusz emberi jogi helyzettel foglalkozó különleges előadó megbízatását további egy évvel meghosszabbítja.

Az éves felülvizsgálatot követően a Tanács október 30-án meghosszabbította a Belarusszal szembeni uniós korlátozó intézkedések hatályát (2015. október 31-ig). A felülvizsgálat során naprakésszé tették a korlátozó intézkedések hatálya alá tartozó személyek és szervezetek jegyzékét, mivel a Tanács több személlyel és szervezettel kapcsolatban úgy ítélte meg, hogy már nem indokolt korlátozó intézkedéseket alkalmazni velük szemben. Összesen 201 személy tartozik szankciók hatálya alá, és 18 szervezet vagyoni eszközei továbbra is be vannak fagyasztva. A jegyzék nem bővült újabb nevekkal.

2014 januárjában megkezdődtek a vízumkönnyítési és visszafogadási megállapodásokról szóló tárgyalások. A belarusz fél kijelentette, hogy az a célja, hogy a megállapodásokat a keleti partnerség 2015-ös rigai csúcstalálkozóján aláírják. 2014-ben két tárgyalási fordulót tartottak.

2014 januárjában az EKSZ és Belarusz külügyminisztere megállapodott, hogy a modernizációval kapcsolatos kérdések megvitatása érdekében átmeneti konzultációs szakaszt nyitnak. Az átmeneti szakasz célja, hogy meghatározzák az EU és a belarusz kormány között a modernizációs kérdésekről folytatandó együttműködés legjobb formáját (a keleti partnerség vilniusi csúcstalálkozóján elfogadott nyilatkozatban foglaltaknak megfelelően).¹⁴ Négy konzultációs forduló keretében majdnem az összes témáról megegyezés született, így 2015-ben várhatóan le is zárul a folyamat. Belarusz valamennyi érintett témát illetően szeretne uniós iránymutatásban és know-how-ban részesülni, és a konkrét projekttámogatás iránt is érdeklődést mutat.

2.4.3. Moldovai Köztársaság

Az EU és a Moldovai Köztársaság közötti kapcsolatok jelentősen mélyültek 2014-ben. A vízummentesség 2014. április 28-i hatálybalépése, valamint a mélyreható és átfogó szabadkereskedelmi térség létrehozására is kiterjedő új átfogó társulási megállapodás 2014. június 27-i aláírása történelmi jelentőségű esemény volt. A Moldovai Köztársaság július 2-án már meg is erősítette a társulási megállapodást, így szeptember 1-jén megkezdődött a megállapodás – és annak részeként a mélyreható és átfogó szabadkereskedelmi megállapodás – jelentős részének ideiglenes alkalmazása. A megállapodásnak a tagállamok általi megerősítése folyamatban van, az Európai Parlament pedig a november 13-án jóváhagyott nem jogalkotási állásfoglalásában hozzájárulását adta a megállapodás megkötéséhez.

A megállapodáshoz kapcsolódó intézményi struktúra az év végén felállt, így 2015 első negyedévére be is ütemezték a Társulási Tanács első ülését. A kétoldalú kapcsolatok keretében a közeljövőben a megállapodás végrehajtására kell majd összpontosítani, ami a Moldovai Köztársaság részéről jelentős reformokat, valamint a jogszabályoknak az uniós vívmányokhoz való közelítését követeli meg. Júniusban elfogadták a reform kiemelt területeit meghatározó társulási menetrendet.

¹⁴ Az átmeneti szakasz során az alábbi területeket jelölték ki a modernizációs kérdéseket érintő EU–Belarusz együttműködéshez: 1) A kereskedelem és a beruházás előmozdítása; 2) Gazdasági kormányzás; 3) Privatizáció és vállalkozásfejlesztés; 4) Szociális reformok 5) Ágazati területek: oktatás, energia, közlekedés, környezetvédelem, regionális fejlesztés; 6) Az igazságszolgáltatási rendszer javítása, választási reform, az emberi jogok védelme.

2014-ben folytatódtak a rendszeres magas szintű találkozók, ideértve Herman Van Rompuy elnök májusi, valamint José Manuel Barroso elnök júniusi látogatását. Májusban addig példa nélkül álló ülésre került sor a Bizottság tagjai és a moldovai kormány között, februárban és szeptemberben pedig ülést tartott a Moldovai Köztársaság európai fellépését segítő csoport.

Johannes Hahn biztos úgy döntött, hogy az európai szomszédságpolitikáért és a csatlakozási tárgyalásokért felelős új biztosi minőségében tett első külföldi útja keretében november 6-án Chişinăuba látogat.

Az ország előbbre vitte a reformfolyamatot, bár különösen a választást megelőző időszakban késedelem volt tapasztalható néhány olyan kulcsterületen, mint a igazságszolgáltatási ágazat – azon belül is elsősorban az ügyészség – reformja. November 30-án parlamenti választásokat tartottak az országban, amelyeket a nemzetközi megfigyelők szabadnak és tisztességesnek minősítettek, jóllehet az egyik politikai pártnak a szavazás előtt néhány nappal való kizárása miatt aggályok merültek fel.

A társulási megállapodás aláírását követően Oroszország kiterjesztette a Moldovai Köztársaságból érkező importtal szembeni gazdasági megtorló intézkedések, például a hús és a gyümölcs importjára vonatkozó tilalom hatályát. Miután Oroszország 2013 szeptemberében tilalmat vetett ki a moldovai borra, az EU 2014. január 1-jén eltörölte a borra vonatkozó importkvótákat.

A 2014 júliusában bevezetett orosz tilalmak nyomán a Moldovai Köztársaság további hozzáférést kért az uniós piachoz (a mélyreható és átfogó szabadkereskedelmi megállapodásban biztosítottan túl). Az Európai Bizottság szeptember 1-jén azt javasolta, hogy az Unió biztosítson vámmentes behozatalt a Moldovai Köztársaságból származó alma, szilva és csemegeszőlő számára. A vámmentes importkvóta december 30-án lépett hatályba.

2014-ben a Moldovai Köztársaság – a 101 millió EUR összegű kétoldalú támogatás mellett – 30 millió EUR értékű ún. „többért többet” támogatásban részesült a mélyreható és átfogó szabadkereskedelmi megállapodás végrehajtásának elősegítése céljából.

A 2014-es kétoldalú támogatás keretében a mezőgazdaságra és vidékfejlesztésre, valamint az államháztartási politika reformjára összpontosítottak. Az ágazatok kiválasztása összhangban van a Moldovai Köztársasággal kapcsolatos egységes támogatási kerettel, amely a többéves programozásra vonatkozó, 2014. júniusban elfogadott dokumentum. Novemberi chişinăui látogatása alkalmával Johannes Hahn biztos egyetértési megállapodást írt alá a moldovai kormánnyal az egységes támogatási keretben foglalt prioritások és támogatási előirányzatok alapján.

Jelentős energiát és erőforrásokat fordítottak az EU és a Moldovai Köztársaság között az elmúlt években a légi közlekedés, a mezőgazdaság, a polgári védelem, továbbá az uniós ügynökségekben és programokban, valamint a KBVP-műveletekben való részvétel területén kötött megállapodások végrehajtására.

Az EU folytatta részvételét a Moldovai Köztársaság és a Dnyeszter-melléki szakadár terület közötti bizalomépítési és konfliktusrendezési folyamatokban. A rendezés érdekében folytatott 5+2-es megbeszélések ugyanakkor 2014-ben megakadtak, mivel a Dnyeszter-melléki képviselők kérésére háromszor is törölték a találkozókat. Az év folyamán mindössze két megbeszélést tartottak ebben a formátumban: egyet februárban, egyet pedig júniusban, de azokon a rendezésnek továbbra is inkább a technikai, mintsem politikai vonatkozásaira koncentráltak.

A moldovai–ukrán határellenőrzést segítő európai uniós misszió folytatta munkáját, segítségnyújtást, képzést és tanácsadást biztosítva a két ország határőrségének és vámügyi szolgálatainak, megerősítve arra irányuló képességüket, hogy kezelni tudják a vámügyi csalások eseteit, felfedjék az embercsempészet és az emberkereskedelem eseteit, és hatékony határ- és vámügyi ellenőrzést, valamint határőrizetet végezzenek.

2.4.4. Grúzia

Az EU és Grúzia közötti kapcsolatok igen intenzívek voltak 2014-ben, amikor is rekordszámú magas szintű találkozóra került sor: Irakli Garibasvili grúz miniszterelnök 2014. február 3–4-én látogatott első ízben Brüsszelbe. A miniszterelnök ismét Brüsszelben járt május 21-én a grúz kormány és a biztosi testület közös ülésén, amelyet José Manuel Barroso, az Európai Bizottság elnöke vezetett, majd június 27-én a társulási megállapodás/mélyreható és átfogó szabadkereskedelmi megállapodás aláírásakor, illetve november 17-én az EU–Grúzia Társulási Tanács első ülése alkalmával. Herman Van Rompuy, az Európai Tanács elnöke május 14-én, José Manuel Barroso, az Európai Bizottság elnöke pedig június 12–13-án tett látogatást Grúziában. Az országba látogatott továbbá Štefan Füle biztos (március 3–4. és július 18.), valamint Günther Oettinger biztos is (február 20.). Emellett a keleti partnerség civil társadalmi fóruma november 20–21-én ülést tartott Batumiban.

Grúzia és az EU a 2013. novemberi vilniusi csúcstalálkozón megtörtént parafálást követően június 27-én Brüsszelben példa nélküli gyorsasággal aláírta a társulási megállapodást/mélyreható és átfogó szabadkereskedelmi megállapodást. A megállapodás politikai társulást hoz létre, és elmélyíti az EU-val való gazdasági integrációt. Grúzia július 18-án megerősítette a társulási megállapodást, így 2014. szeptember 1-jén megkezdődött a társulási megállapodás/mélyreható és átfogó szabadkereskedelmi megállapodás jelentős részének ideiglenes alkalmazása. A megállapodásnak a tagállamok általi megerősítése folyamatban van, az Európai Parlament pedig a december 18-án jóváhagyott nem jogalkotási állásfoglalásában hozzájárulását adta a megállapodás megkötéséhez. Időközben megkezdte működését a megállapodáshoz kapcsolódó intézményi struktúra, november 17-én pedig sor került a Társulási Tanács első ülésére. Az EU és Grúzia június 26-án megállapodott a 2006-os európai szomszédságpolitikai cselekvési terv helyébe lépő társulási menetrendről, amely több, közösen jóváhagyott prioritást is meghatároz a társulási megállapodás/mélyreható és átfogó szabadkereskedelmi megállapodás végrehajtásához.

2014 folyamán Grúzia jelentős előrelépést tett a vízumliberalizációs cselekvési terv végrehajtása terén, amelynek célja, hogy az EU és Grúzia között bevezesse a vízumentességet.

A grúziai kormány élesen bírálta az Oroszországi Föderáció és Abházia szakadár terület (és ezt követően az Oroszországi Föderáció és Dél-Oszétia) közötti szövetségi és stratégiai partnerségi megállapodás aláírását, amit Grúzia területi integritásával ellentétesnek minősített, és az Oroszországi Föderációnak a szakadár területek feletti ellenőrzés átvétele érdekében tett újabb lépésének tekinti. Az EU osztotta ezt az aggodalmat, aminek nyilatkozatok formájában és az Oroszországi Föderációval fenntartott kétoldalú kapcsolataiban is hangot adott.

Fontos, hogy Grúzia kiálljon a szakadár területek mellett, és a kormány szerény mértékben ugyan, de tett is intézkedéseket erre vonatkozó stratégiájának végrehajtása érdekében. Az EU üdvözi ezeket az intézkedéseket, és proaktívabb megközelítést sürget a szakadár területeken való szerepvállalás ügyében. Ezzel párhuzamosan folytatódtak a grúziai hatóságok és az Oroszországi Föderáció közötti kétoldalú megbeszélések, amelyek keretében előrelépések történtek a kereskedelem, a szállítás és a kulturális kérdések terén. Az EU üdvözlötte ezeket az előrelépéseket. Mindazonáltal a két fél álláspontja nem változott a lényegi kérdéseket illetően, ideértve Grúzia európai irányultságát, Oroszország szerepét a 2008-as háborúban, valamint Dél-Oszétia és Abházia Oroszország általi elismerését. Miután az Oroszországi Föderáció és Abházia szövetségi és stratégiai partnerségi megállapodást írt alá egymással, valamint kiderült, hogy Oroszország és Dél-Oszétia között is hasonló megállapodás van készülóban, nem tűzték ki új időpontot a kétoldalú megbeszélésekhez, de az informális megbeszélések folytatódtak.

Az EU továbbra is elkötelezett Grúzia területi integritása és szuverenitása, valamint a konfliktusok békés rendezése iránt, és folyamatos támogatást nyújt az országnak az Európai Unió dél-kaukázusi és a grúziai válság ügyével megbízott különleges képviselőjén (EUKK) és az európai uniós megfigyelő misszión (EUMM) keresztül. Az EUMM megbízatását 2014 végén két évvel meghosszabbították.

A 2008. augusztusi háborút lezáró, az EU közvetítésével létrejött hatpontos megállapodás megkötését követően az Európai Unió 2008 szeptemberében fegyvertelen polgári megfigyelő missziót (EUMM) telepített Grúziába. Bár azóta javult a biztonsági helyzet, a tűzszüneti megállapodást folytatólagosan megszegik, különösen azzal, hogy az orosz csapatokat nem vonják vissza az összetűzések kirobbanása előtt elfoglalt állásaikba. A helyzet 2014 novemberében tovább romlott, amikor is aláírták az Oroszország és Abházia közötti szövetségi és stratégiai partnerségi megállapodást.

Az EUMM nem rendelkezik végrehajtási és kényszerítési képességekkel. Fő tevékenységi köre – a bizalomépítés figyelemmel kísérése és az ahhoz való hozzájárulás – 2014-ben sem változott. Az EUMM 2014-ben is jelentős bizalomépítési intézkedéseket kezdeményezett, és létrehozott egy EU-s „bizalomépítési alapot”. Az intézkedések célja, hogy megszüntessék az incidensek és a konfliktus közötti kapcsolatot, és átláthatóbb biztonsági környezetet alakítsanak ki.

Jóllehet az EUMM megbízatása Grúzia teljes területére kiterjed, teljes körű végrehajtását több tényező is folyamatosan hátráltatja. Az Abháziába és Dél-Oszétiába való belépés megtagadása továbbra is komoly akadályt jelent, és gátolja az EUMM-et abban, hogy teljes körűen ellássa feladatait. Miután az Oroszországi Föderáció 2009-ben határöröket vezényelt a térségbe, a Tbiliszi által felügyelet területek, valamint Abházia és Dél-Oszétia közötti adminisztratív határvonal fokozatosan „országhatárrá” alakul át. Ez a kedvezőtlen folyamat 2014-ben is folytatódott. Az EU továbbra is elkötelezetten támogatja a konfliktus sújtotta területekről érkező belső menekültek jogállásának és humanitárius helyzetének javítását.

Az EUMM Grúzia megbízatása eredetileg egy évre szólt. A megbízatás legutóbbi megújítására 2014 decemberében került sor, amikor is 2016. december 14-ig hosszabbították meg a misszió megbízatását.

Grúzia két uniós KBVP-misszióban vesz részt: az EUTM Maliban 2 szakértővel, az EUFOR KAK-ban pedig 156 katonával, amivel ő nyújtja a második legnagyobb hozzájárulást a (novembertől újabb három hónapra meghosszabbított) művelethez.

2.4.5. Azerbajdzsán

José Manuel Barroso, a Bizottság elnöke 2014. június 14-én Azerbajdzsánba látogatott, és aláírta az EU és Azerbajdzsán közötti, Azerbajdzsán uniós programokban és ügynökségekben való részvételéről szóló jegyzőkönyvet. Štefan Füle és Günther Oettinger biztos 2014. szeptember 8–9-én Bakuban részt vett az energiabiztonságról és a külkapcsolatokról szóló 4. informális keleti partnerségi miniszteri párbeszeden. Maroš Šefčovič, a Bizottság alelnöke 2014. november 28-án szintén Bakuba látogatott. 2014. szeptember 20-án a Bakuhoz közeli Sangachal Terminálnál ünnepélyesen megkezdték a Déli Gázfolyosó építését. Azerbajdzsán kötelezettséget vállalt arra, hogy az EU megbízható energetikai partnere lesz, aminek köszönhetően az EU diverzifikálni tudja energiaellátását.

Az emberi jogi helyzet 2014-ben tovább romlott. A nemzetközi közösség, többek között az Európa Tanács, az EBESZ és az EU számos nyilatkozatot és ajánlást adott ki az egyre romló emberi jogi helyzet miatt. Azerbajdzsán 2014 folyamán nem csatlakozott az EU közös kül- és biztonságpolitikája keretében elfogadott közös álláspontokhoz.

Az EU–Azerbajdzsán vízumkönnyítési megállapodás és visszafogadási megállapodás 2014. szeptember 1-jén lépett hatályba, és a végrehajtás eredményeit a vegyes bizottsági ülések alkalmával fogják értékelni. Folyamatban van a stratégiai modernizációs partnerség irányába való elmozdulás előkészítése.

2.4.6. Örményország

Az EU és Örményország 2014-ben megkezdte a jövőbeli kétoldalú együttműködés hatályának és jogalapjának felülvizsgálatával kapcsolatos munkát. Örményország 2014. október 10-én aláírta az Eurázsiai Gazdasági Unióhoz való csatlakozásáról szóló okmányt, 2015. január 2-án pedig hivatalosan csatlakozott az unióhoz.

Örményország 2013-as politikai irányváltása ellenére változatlan intenzitással és a korábbiakkal azonos gyakoriságú ülések keretében folytatódott az EU és Örményország közötti kétoldalú politikai párbeszéd, amely a szakértői szinttől a miniszteri szintig számos találkozót foglalt magában.

2014. január 1-jén hatályba lépett az EU–Örményország vízumkönnyítési megállapodás és visszafogadási megállapodás, és általánosságban kielégítő módon megkezdődött a végrehajtásuk. Megnyílt továbbá annak lehetősége, hogy Örményország részt vegyen az uniós ügynökségekben és programokban. Az ország ezzel hozzáférhet a világviszonylatban is élen járó uniós programokhoz a kultúra, az oktatás, a környezetvédelem és a tudomány területén, továbbá az örmény köztisztviselőknek lehetőségük nyílik bármely szinten az uniós ügynökségeknél dolgozni a repülésbiztonság, az orvostudomány és a környezetvédelem terén.

Az EU 2014-ben is segítséget nyújtott Örményország nemzeti emberi jogi cselekvési tervének fejlesztéséhez és végrehajtásához, és elvi megállapodásra jutott Örményországgal az emberi jogokat érintő ágazati költségvetési támogatásról. Az EU folytatta az országban az emberi jogok és az alapvető szabadságok előmozdítását. Örményország ugyan tett előrelépést e kérdések némelyikével kapcsolatban, mindazonáltal további erőfeszítésekre van szükség, különösen ami a vonatkozó jogszabályok végrehajtását és érvényesítését, a korrupció elleni küzdelmet, a nemek közötti egyenlőséget és az igazságszolgáltatási rendszer reformját illeti.

2.4.7. A hegyi-karabahi konfliktus

Herbert Salber, az EU dél-kaukázusi és a grúziai válság ügyével megbízott különleges képviselője 2014. július 1-jei kinevezését követően két látogatást is tett Örményországban és Azerbajdzsánban, és több találkozót is tartott az EBESZ minszki csoportjának társelnökeivel az Örményország és Azerbajdzsán közötti hegyi-karabahi konfliktus békés rendezése érdekében. Az EU 2014-ben két nyilatkozatot tett a hegyi-karabahi konfliktus ügyében: egyet augusztusban az erőszak fokozódásáról, egyet pedig novemberben egy katonai helikopter lelövése kapcsán. Az EU a külpolitikai kezdeményezésen keresztül tovább folytatta a bizalom- és békeépítési tevékenységek finanszírozását és az azokban való részvételt (az „Európai partnerség a hegyi-karabahi konfliktus békés megoldásáért” elnevezésű projekt révén) a konfliktus valamennyi területén, és ezzel kiegészítette a minszki csoport társelnökeinek törekvéseit.

2.5. Közép-Ázsia

2.5.1. Regionális kapcsolatok

Az EU régóta elkötelezett amellett, hogy képviselőin és küldöttein keresztül párbeszédet folytasson Közép-Ázsiával, és ez 2014-ben sem változott. Az év elején a közép-ázsiai EUKK, Patricia Flor folytatta az EU és Közép-Ázsia közötti párbeszédet. Az EU különleges képviselőjének áprilisi lemondását követően Herman Jánost nevezték ki az EU közép-ázsiai különmegbízottjává, azzal a feladattal, hogy biztosítsa az Unió magas szintű szerepvállalásának folytonosságát a régióban. E minőségében több látogatást is tett Közép-Ázsiában, amelyek keretében elnökökkel, miniszterekkel, uniós nagykövetekkel és a civil társadalom képviselőivel találkozott, és elsősorban víz- és energiaügyi, biztonsági, valamint regionális együttműködési kérdésekről folytattak megbeszéléseket. A különmegbízott emellett Brüsszelben házigazdaként részt vett a Közép-Ázsiával foglalkozó éves EU–Kína konzultációkon, és az aktuális kérdések megvitatása érdekében Washingtonba és Moszkvába látogatott.

Az EKSZ és a Bizottság szolgálatai jelentést készítettek a Közép-Ázsiára vonatkozó uniós stratégia végrehajtásában elért eredményekről. A féléves jelentések kiadása nagyon is időszerű volt, mert lehetővé teszik a regionális viszonyok és az általánosabb geopolitikai környezet változásainak megfigyelését, különösen ami a biztonságot illeti (az ISAF kivonása, az ukrajnai válság, a terroristák általi fenyegetettség).

Az EU–Közép-Ázsia párbeszéd keretében sikerült előmozdítani a regionális együttműködést, valamint a projektek hatékony végrehajtását az olyan kezdeményezések terén, mint a jogállamiság, az oktatás, a vízügyek és a környezetvédelmi irányítás.

A Németország és Franciaország által koordinált jogállamisági platform nemzeti és regionális szintű szakmai műhelytalálkozókat támogatott, különösen a kirgizisztáni, a tádzsikisztáni és a kazahsztáni igazságügyi reform előmozdítása céljából. 2014 áprilisában Brüsszelben ülést tartott az igazságügyi kapacitásokkal foglalkozó munkacsoport. Ezeknek az eseményeknek köszönhetően sikeresen zárult az igazságügyi miniszterek 2014 októberében Asztanában megrendezett 4. konferenciája, amelyen tapasztalatcserére került sor az igazságügyi reformot, az igazságszolgáltatáshoz való hozzáférést, valamint az egyének jogait és szabadságait illetően.

Az oktatási kezdeményezés részeként Isztambulban szemináriumot tartottak a szakképzés és a tanárképzés minőségéről, Biskekben pedig a munkaerő-piaci igényekről, valamint a szakképzés és a felsőoktatás terén a minőségbiztosítás legjobb gyakorlatairól.

Az EU – a vonatkozó nemzetközi egyezmények szellemében és vízügyi diplomáciai tevékenységével összhangban – folytatta arra irányuló diplomáciai törekvéseit, hogy elsimítsa a vízügyekkel kapcsolatos vitákat, és elősegítse a közép-ázsiai víz- és energiagazdálkodással kapcsolatos kihívások regionális együttműködésen alapuló megoldását.

2.5.2. Kétoldalú kapcsolatok

2014 szeptemberében befejeződtek azok a tárgyalások, amelyek célja az volt, hogy Kazahsztánnal megerősített partnerségi és együttműködési megállapodás jöjjön létre. Aláírását, megerősítését és végrehajtását követően a megállapodás – amely a közép-ázsiai régióban az első ilyen megállapodás – elő fogja segíteni, hogy erősebb politikai, gazdasági és stratégiai kapcsolatok, intenzívebb kereskedelem, valamint szabadabb szolgáltatás- és beruházás-áramlás alakuljon ki Kazahsztán és az EU között, továbbá hozzá fog járulni Kazahsztán politikai, jogállamisági és gazdasági reformjaihoz is.

Az EU üdvözölte, hogy november 19-én szabadon bocsátották a bebörtönzött munkajogi aktivistát, Roza Tulateyevát, és az egyéb hasonló emberi jogi jogsértések kapcsán továbbra is hangot adott fenntartásainak.

A **Kirgiz Köztársasággal** folytatott politikai párbeszéd középpontjában a demokratizálódáshoz és a jogállamiság reformjához nyújtott uniós támogatás, többek között a 2015-ös általános választásokhoz nyújtandó uniós támogatás érzékeny kérdése állt. Az EU aggodalmának adott hangot azon jogszabályok miatt, amelyek a nemzetközi szervezetek és külföldi kormányok finanszírozásában részesülő nem kormányzati szervezeteket „külföldi ügynöknek” minősítik, valamint azon jogszabálytervezet miatt, amely a „szexuális kapcsolatok nem hagyományos formáihoz való pozitív viszonyulás kialakítására” vonatkozik. Az EU és Kirgizisztán közötti párbeszédben kiemelt helyen szerepelt az Eurázsiai Gazdasági Unióhoz való 2015. januári csatlakozás előkészítése, az energiaellátás megszakadása, valamint az EU által nyújtott makroszintű pénzügyi támogatás. A Tanács Kelet-Európával és Közép-Ázsiával foglalkozó munkacsoportjának (COEST) tagjai márciusban a Kirgiz Köztársaságba látogattak.

A **Tádzsikisztánnal** folytatott politikai párbeszéd középpontjában a politikai és közigazgatási reformok, a jogállamiság és az emberi jogok, a kereskedelem és a gazdasági kapcsolatok álltak. Az EU hangsúlyozta, hogy inkluzív és átlátható választásokat kell tartani, és biztosítani kell az ország hosszú távú politikai stabilitását. Az EU szorosán figyelemmel kísérte Alexander Szodikov, a Torontói Egyetem diákjának ügyét, akit júniusban tartóztattak le Tádzsikisztánban folytatott kutatásai idején. Üdvözölte, hogy júliusban szabadon bocsátották Szodikovot, aki ezt követően elhagyta az országot.

Türkmenisztánt illetően az EU további erőfeszítéseket tett az emberi jogok és a társadalmi-gazdasági reformok előmozdítása, valamint a Kaszpi-tengeri gázvezeték jogi keretének kidolgozása érdekében.

2014-ben Türkmenisztán adott otthont a FÁK-csúcstalálkozónak és az Energia Charta magas szintű konferenciájának, bizonyítva ezzel, hogy kész hozzájárulni a régióban a stabilizációhoz és a békés kapcsolatokhoz, többek között az energia- és vízügyek terén.

Miután elősegítette az **Üzbegisztán** és az ILO közötti közeledést a gyermekmunka és a kényszermunka kérdésében, az EU további erőfeszítéseket tett annak érdekében, hogy az ország szorosabb kapcsolatokat alakítson ki más nemzetközi szereplőkkel, így például az ENSZ ügynökségeivel, az Európa Tanáccsal, az EBESZ-szel és az Európai Beruházási Bankkal (EBB).

Az ENSZ és Üzbegisztán közötti megbeszélések hozzájárultak a nemzeti emberi jogi cselekvési terv véglegesítéséhez, az EBB-vel folytatott tárgyalások során pedig közeledtek a felek álláspontjai egy keretmegállapodás megkötésével kapcsolatban. Az UNICRI-vel kötött egyetértési megállapodás nyomán rövidesen egy CBRN-anyagokkal foglalkozó, uniós finanszírozású regionális kiválósági központ fog nyílni Taskentben a regionális együttműködés fokozása és a kockázatok enyhítése érdekében. Az EU folytatta a munkát a legfontosabb biztonsági kérdéseket illetően, a közép-ázsiai biztonságról szóló magas szintű párbeszédet is ideértve.

3. Nyugat-Balkán

A Nyugat-Balkánnal kapcsolatos uniós bővítési stratégia, valamint a stabilizációs és társulási folyamat 2014-ben is az Európai Unió egyik kulcspolitikája maradt, és az európai béke, demokrácia, biztonság és jólét szavatolása révén továbbra is minden fél számára előnyökkel jár. A Tanács a 2014. decemberi következtetéseiben megerősítette, hogy határozottan támogatja a régió európai perspektíváját. Ezenfelül azt is kiemelte, hogy méltányos és szigorú feltételrendszerre van szükség, különösen ami a koppenhágai politikai kritériumok teljesítését, valamint a stabilizációs és társulási folyamat végrehajtását illeti. A nyugat-balkáni országok uniós csatlakozásáig változatlanul ez utóbbi folyamat szolgál a térséggel fenntartott kapcsolatok közös keretével.

Az inkluzív regionális együttműködés és a jószomszédi kapcsolatok alapvető elemei e folyamatnak.

2014 folyamán jelentős eredmények születtek a régióban: Belgrád és Pristina további előrehaladást ért el az EU közvetítésével zajló párbeszéd keretében elért megállapodások végrehajtásában; megkezdődtek a csatlakozási tárgyalások Szerbiával; parafálták az EU és Koszovó¹⁵ közötti, kizárólag uniós hatáskörbe tartozó stabilizációs és társulási megállapodást; folytatódtak a csatlakozási tárgyalások Montenegróval; Albánia pedig tagjelölt státuszt kapott.

A főképviselő/alelnök márciusban és decemberben Bosznia-Hercegovinába, áprilisban pedig Szerbiába látogatott. Az EU üdvözölte a bosznia-hercegovinai, a szerbiai és a koszovói választások sikeres lebonyolítását.

Az EU decemberben megújította Bosznia-Hercegovinával kapcsolatos megközelítését azzal a céllal, hogy előbbre lendítse az ország európai perspektíváját.

¹⁵ Ez a megnevezés nem érinti a jogállással kapcsolatos álláspontokat, továbbá összhangban van az 1244. sz. ENSZ BT-határozattal és a Nemzetközi Bíróságnak a koszovói függetlenségi nyilatkozatról szóló véleményével.

A Belgrád és Pristina közötti párbeszéd 2014-ben is számottevő eredményeket hozott, mindazonáltal a szerbiai és a koszovói választási folyamat, valamint a koszovói koalíciós kormány megalakulásáig tartó politikai patthelyzet hatással volt a tárgyalások ütemére. A szerbiai választásokat 2014 márciusában, míg a koszovói választásokat 2014 júniusában tartották. A főképviselő/alelnök 2014-ben is segítette a Szerbia és Koszovó közötti kapcsolatok normalizálását célzó folyamatot, és az előrehozott szerbiai és koszovói választások megtartásáig az év első hónapjaiban változatlanul előmozdította a párbeszéd során elért megállapodások végrehajtását.

2014 elején három magas szintű találkozóra került sor, az utolsót március 31-én tartották. Az ezt követő időszakban folytatódott a két fél közötti megállapodás végrehajtása, ami bár lassabb ütemben, de folyamatosan zajlott. Több területen is konkrét eredmények születtek. Itt említendő például az integrált határigazgatás, az energiaügy, a mozgás szabadsága vagy a vámügy területe.

A regionális együttműködés terén is jelentős előrehaladás történt: a délkelet-európai együttműködési folyamat (SEECP) részes államai jóváhagyták, hogy Koszovó a folyamat teljes jogú tagjává váljon. Emellett Koszovó októberben csatlakozott a fegyverzetellenőrzés felügyeletét és végrehajtását támogató regionális központ (RACVIAC) polgári ágához.

Mindezen eredmények ellenére a kapcsolatok normalizálására irányadó elvekről szóló megállapodás végrehajtása terén sok még a tennivaló, különösen ami az önkormányzatok egyesületének/közösségének létrehozását, valamint a távközlésre és az energetikai kérdésekre vonatkozó megállapodások véglegesítését, továbbá az igazságügyi struktúrákra és a polgári védelmi erőkre vonatkozó megállapodások végrehajtását illeti. A feszültségek súlyos kiéleződéséhez vezetett, hogy a szerb határhoz közel fekvő Mitrovica város fő hídján az elbontott akadály helyébe új akadályt, egy ún. „békeparkot” építettek. A két fél közös munkacsoportot állított fel a híd kérdésének rendezésére, az EU kirendeltségét pedig megbízták a híd műszaki értékelésének elkészítésével.

2014. január 21-én első alkalommal került sor kormányközi konferencia megrendezésére Szerbiával, ami új fejezetet nyitott az Unió és Szerbia közötti kapcsolatok történetében, és hivatalosan is elindította a csatlakozási tárgyalások folyamatát. Ez a lépés annak eredménye, hogy az ország folyamatos előrehaladást ért el a reformok terén, és továbbra is elkötelezett volt az iránt, hogy normalizálja kapcsolatait Koszovóval. Az EU és Szerbia közötti csatlakozási tárgyalások jelenleg is folyamatban vannak. A 2013 őszén megkezdett „átvilágítási folyamat” 2015 márciusában lezárult.

Az előrehozott általános választások eredményeként Szerbiában megalakult az Aleksandar Vučić miniszterelnök vezette új kormány.

Az új szerb kormány – elődjéhez hasonlóan – elkötelezett maradt az intenzív reformok mellett, és a regionális együttműködés kérdésében maga is a konstruktív megközelítés elvét követte.

Mindazonáltal az országnak kiemelt figyelmet kell fordítania arra, hogy behozza elmaradását a 23. fejezetre (Igazságszolgáltatás és alapvető jogok) és a 24. fejezetre (A jog érvényesülése, szabadság és biztonság) vonatkozó cselekvési tervek elkészítésében. A Tanács felszólította Szerbiát, hogy a tárgyalási kerettel összhangban fokozatosan igazodjon az EU közös kül- és biztonságpolitikájához.

A Tanács a 2013. júniusi idevágó határozatában elismerte a Szerbiával fennálló kapcsolatok normalizálása érdekében tett koszovói erőfeszítéseket, melyek a Brüsszeli Megállapodás elfogadásához vezettek, a Bizottság pedig 2014 májusában lezárta az EU és Koszovó közötti, kizárólag uniós hatáskörbe tartozó stabilizációs és társulási megállapodásra irányuló tárgyalásokat. A kizárólag uniós hatáskörbe tartozó stabilizációs és társulási megállapodás szövegét 2014 júliusában parafálták. 2014-ben is folytatódott Koszovóval a vízumliberalizációs párbeszéd, jóllehet Koszovónak ezen a téren még további reformokat kell végrehajtania.

Miután 2013-ban lezajlott az EULEX Koszovó misszió stratégiai felülvizsgálata, 2014 első hónapjaiban megbeszélések folytak a tagállamokkal a misszió jövőjét illetően. E megbeszélések eredményei alapján a misszió megbízatását 2014 júniusában megújították és két évvel meghosszabbították.¹⁶ A misszió jövőjéről zajló tárgyalásokkal párhuzamosan tovább folytatódott a misszió megbízatásának végrehajtása, a Belgrád és Pristina közötti párbeszéd támogatását is beleértve.

A mérőföldkönek számító 2013. áprilisi megállapodással összefüggésben a misszió 2014 folyamán sikeresen közreműködött 287, korábban a szerb belügyminisztérium által foglalkoztatott rendőrnek a koszovói rendőrségi struktúrába való beépítésében, valamint tevékenyen támogatta a koszovói rendőrség északi regionális parancsnokságának a létrehozását. Ez a regionális parancsnokság már tükrözi az északi települések etnikai összetételét.

Az EULEX Koszovó misszió az integrált határigazgatás területéhez kapcsolódó technikai megállapodás végrehajtását is támogatta. Az integrált határigazgatás keretében kialakított mind a hat átkelőhely a kezdetektől fogva jól működik. A valódi áttörés 2014 szeptemberében következett be, amikor a felek hozzájárultak az állandó határátkelőhelyek létrehozásához.

A június 8-i parlamenti választásoktól az új kormány december 9-i megalakulásáig tartó politikai patthelyzet súlyosan akadályozta a missziót megbízatásának teljesítésében. Ez az oka annak, hogy az év második felében csak szerény eredmények születtek. Az EULEX Koszovó misszió az EU koszovói különleges képviselőjével / a koszovói európai uniós irodával szoros együttműködésben arra készül, hogy párbeszédet folytasson az új helyi hatóságokkal és annak keretében ösztönözze azokat a jogállamiság területén vállalt kötelezettségek tiszteletben tartására, különösen ami a jogállamisági célkitűzésekről szóló, 2012 novemberében aláírt megállapodásban foglaltakat illeti.

¹⁶ Tekintettel az elért eredményekre és a megváltozott helyi körülményekre, nem utolsósorban a kapcsolatok normalizálását célzó folyamat keretében elért áttörésre, a misszió új megbízatása három stratégiai változtatást tartalmaz. Ezek a következők: [1] alapestben nem kerül sor új ügyek kivizsgálására; [2] a koszovói igazságügyi intézmények helyi kézbe kerülnek; és [3] az EULEX bírait és ügyészeit beépítik a helyi igazságszolgáltatási rendszerbe. Az új megbízatás hozadéka továbbá az átszervezési folyamat is, amelynek eredményeként a nemzetközi személyzet létszáma 1250-ről 800-ra, a helyi személyzeté pedig 1000-ről 800-ra csökken.

A különleges vizsgálótestület (SITF) 2014 folyamán tovább vizsgálódott az Európa Tanács egykori különleges előadója, Dick Marty által készített jelentésben szereplő azon súlyos vádak ügyében, miszerint a Koszovói Felszabadítási Hadsereg egykori vezetői az 1998 és 2000 közötti időszakban háborús bűnöket követtek el és szervezett bűnözői tevékenységet folytattak. Clint Williamson nagykövet, a vizsgálatot vezető korábbi ügyész július 29-én sajtótájékoztató keretében nyilvánosság elé tárta vizsgálati megállapításait, és egyidejűleg azt is bejelentette, hogy augusztusban távozik tisztségéből.¹⁷

A főképviselő/alelnök 2014-ben is folytatta együttműködését **Bosznia-Hercegovina** vezetőivel. Bosznia-Hercegovinában februárban kiterjedt társadalmi-gazdasági tüntetések zajlottak. A főképviselő/alelnök március 11-én az országba látogatott, és arra sürgette a vezetőket, hogy mielőbb foglalkozzanak a rosszabbodó társadalmi-gazdasági helyzettel. Ehhez kapcsolódóan került sor a „bosznia-hercegovinai növekedési és munkahely-teremtési paktum” nevet viselő uniós kezdeményezés kidolgozására, ami az Unió nemzetközi partnereivel, köztük a nemzetközi pénzügyi intézményekkel szoros együttműködésben zajlott.

Az október 12-i elnökválasztást, illetve a különböző szinteken lezajlott általános választásokat követően az EU megújította Bosznia-Hercegovinával kapcsolatos megközelítését annak érdekében, hogy az ország előreléphessen az uniós integráció útján.

A főképviselő/alelnök Johannes Hahn biztos társaságában december 5-én Szarajevóba látogatott, hogy megvitassa a bosznia-hercegovinai vezetéssel és intézményekkel a megújított uniós megközelítést. Az ország vezetői jelezték, hogy készek együttműködni az Unióval a kérdésben. Ezt követően a Tanács következtetéseket fogadott el a témában, és abban felvázolta a megújult uniós szerepvállalás következő lépéseit, amelynek célja, hogy az EU iránymutatással szolgáljon az új bosznia-hercegovinai reformtörekvésekhez.

¹⁷ Utódja, David Schwendiman, az USA Külügyminisztériumának tisztviselője 2015 elejétől tölti majd be a tisztséget.

Az Althaia művelet középpontjában változatlanul a kapacitásépítés és a képzés állt, ugyanakkor a művelet továbbra is rendelkezett a védett és biztonságos környezet érdekében történő beavatkozáshoz szükséges felhatalmazással és erőforrásokkal. Az Althaia művelet alapesetben mintegy 600 katonát állomásoztat az országban, de ez a szám 2014 második felében magasabb volt ennél, akkor ugyanis a művelet a választási időszak alatt helyzetelemző személyzettel egészült ki. Az erősítés egy kis része 2015 első felében is az országban marad. Az ENSZ Biztonsági Tanácsa 2014 novemberében az 1283. sz. határozattal további egy évvel meghosszabbította a művelet végrehajtási megbízatását.

Macedónia Volt Jugoszláv Köztársaságban 2014 áprilisában előrehozott általános választásokat, valamint rendes elnökválasztást tartottak. A Demokratikus Intézmények és Emberi Jogok Hivatalának (ODIHR) értékelése szerint a választásokon érvényesült a versenyszellem, lebonyolításuk pedig hatékonyan zajlott, ugyanakkor több incidens is történt, és ami még nagyobb problémát jelentett: a részrehajló médiatudósítások, valamint az állami, illetve a párttevékenységek egyértelmű szétválasztásának hiánya következtében nem valósultak meg az egyenlő versenyfeltételek.

A Bizottság októberben megismételte a Macedónia Volt Jugoszláv Köztársasággal folytatandó csatlakozási tárgyalások megkezdésére vonatkozó ajánlását. A Tanács a 2014. december 16-i következtetéseiben üdvözölte, hogy az uniós menetrend továbbra is az ország stratégiai prioritásának számít, valamint azt is, hogy Macedónia Volt Jugoszláv Köztársaság nagymértékben összehangolta jogszabályait az uniós jogalkotási vívmányokkal. A Tanács nyugtázta a csatlakozási tárgyalások megkezdésére vonatkozó ajánlást, és hangsúlyozta, hogy az országban belül konstruktívabb politikai párbeszéd megteremtésére van szükség. Komoly aggályainak adott hangot az állami intézmények egyre fokozódó átpolitizálódása, valamint az igazságszolgáltatás függetlensége és a médiaszabadság terén megmutatkozó egyre több hiányosság miatt, azt is hozzátéve, hogy nem sikerült eredményeket elérni ezekben a kérdésekben, ami miatt sérült a reformok fenntarthatósága. A Tanács felszólította a hatóságokat, hogy tegyenek határozott intézkedéseket az említett problémák mielőbbi orvosolására.

Emellett emlékeztetett arra, hogy továbbra is alapvetően fontos a jószomszédi kapcsolatok fenntartása, ideértve azt is, hogy az ország elnevezésével kapcsolatos problémát az ENSZ égisze alatt tárgyalásos úton és kölcsönösen elfogadható módon rendezzék. A Tanács jelezte, hogy a Bizottságtól kapott aktualizált információk alapján 2015-ben vissza fog térni a csatlakozási tárgyalások megkezdésének kérdésére. A Bizottság e tájékoztatója a csatlakozási folyamatról szóló magas szintű párbeszéd keretében egyeztetett reformok további végrehajtása terén elért eredményekre, valamint azokra a konkrét intézkedésekre fog kiterjedni, amelyeket az ország a jószomszédi kapcsolatok előmozdítása, illetve az elnevezésével kapcsolatos probléma tárgyalásos úton történő és kölcsönösen elfogadható rendezése érdekében hozott meg.

Albániában az Edi Rama miniszterelnök vezette koalíciós kormány folytatta reformprogramjának megvalósítását, és annak keretében a fő hangsúlyt arra az öt prioritásra helyezte, amelyek alapvető fontosságúak a csatlakozási tárgyalások megkezdéséhez (közigazgatási reform, igazságszolgáltatás, küzdelem a korrupció és a szervezett bűnözés ellen, emberi jogok, a kisebbségek védelmét is beleértve).

Ezen belül az ország további lépéseket tett az igazságszolgáltatás reformja felé, nevezetesen azáltal, hogy párbeszédet kezdett a Velencei Bizottsággal az igazságszolgáltatási rendszer függetlenségének és elszámoltathatóságának a megerősítése érdekében. A kormány megerősítette a korrupció elleni küzdelem jogszabályi keretét és a korrupció elleni küzdelemmel foglalkozó nemzeti koordinátort nevezett ki, ezzel téve tanúbizonyságot arról, hogy megvan benne a politikai akarat arra, hogy határozottan fellépjen a korrupció megelőzése és leküzdése érdekében. A szervezett bűnözés elleni küzdelem több területen is pozitív tendenciát mutatott: intenzívebbé váltak például a bűnüldözési tevékenységek, különösen ami a kábítószer-lefoglalások területét illeti.

Ezen erőfeszítések tükrében és a Bizottság által benyújtott jelentés alapján a Tanács június 24-én úgy határozott, hogy megadja Albániának a tagjelölt ország státuszt. A döntést június 27-én az Európai Tanács is jóváhagyta. A Tanács a december 16-i következtetéseiben üdvözölte az Albánia által elért előrehaladást, melynek eredményeként az ország tagjelölt státuszt kapott. Ugyanakkor a következtetések 43. és 44. pontjában azt is megjegyezte, hogy Albánia előtt még fontos kihívások állnak, és felkérte az országot, hogy tegye intenzívebbé reformtörekvéseit és hozzon határozott intézkedéseket a csatlakozási tárgyalások megkezdéséhez alapvető fontosságú öt prioritás teljesítése érdekében. A Tanács ezen belül kiemelte, hogy Albániának egyebek mellett végre kell hajtania az igazságszolgáltatás átfogó reformját, meg kell erősítenie az emberi jogok védelmét és a megkülönböztetésmentességre irányuló politikákat, többek között az összes kisebbséggel való egyenlő bánásmód és a kisebbségekhez tartozó személyek jogainak a gyakorlása terén, valamint végre kell hajtania a tulajdonjogra vonatkozó jogszabályokat.

Mindazonáltal az ország belpolitikai helyzete júniustól romlani kezdett. Az ellenzéki Demokratikus Párt július 10-én bejelentette, hogy bojkotálni fogja a Parlamentben folyó munkát, miután kormánypárti és ellenzéki képviselők között a tettelegességig fajult egy szóváltás a Parlamentben. A bojkott csak közel hat hónappal később, 2014. december 24-én fejeződött be, amikor is a kormány és az ellenzék – Knut Fleckenstein és Eduard Kukan európai parlamenti képviselők közvetítésével – egy négy pontból álló együttműködési határozatot fogadott el. A határozat kiemeli, hogy a kormányzó többségnek és az ellenzéknek építő jellegű és állandó párbeszédet kell folytatnia egymással, hogy ezáltal teljesülhessenek az ország európai ambíciói. Még nem lehet tudni, hogy mennyire zajlik majd zökkenőmentesen a határozatban foglalt politikai megállapodás végrehajtása az elkövetkező hónapokban, mindenesetre az kulcsfontosságú lesz Albánia uniós menetrendjének alakulása szempontjából.

Albánia 2014-ben is pozitív és konstruktív szerepet töltött be a regionális együttműködés folyamatában, és továbbra is tevékenyen részt vett minden releváns regionális kezdeményezésben, így a délkelet-európai együttműködési folyamatban is, 2014. június óta annak soros elnökségét is betöltve. Továbbra is alapvető fontosságú, hogy Albánia folytassa konstruktív szerepvállalását a jószomszédi kapcsolatok terén. Ezenfelül a Tanács üdvözölte, hogy az ország immár teljes mértékben igazodik az EU közös kül- és biztonságpolitikájához.

Az EU folytatta a csatlakozási tárgyalásokat **Montenegróval**. 2014 végéig tizenhat fejezetet nyitottak meg, melyekből kettőt ideiglenesen le is zártak. Montenegró 2014-ben is előrehaladást ért el a csatlakozási tárgyalások terén, valamint az igazságszolgáltatás függetlenségének biztosítására és hatékonyságának növelésére irányuló reformok végrehajtásában, jóllehet az igazságszolgáltatás és az alapvető jogok területén egyenetlen volt az előrehaladás.

A Tanács a 2014. december 16-i következtetéseiben hangsúlyozta, hogy Montenegrónak fokoznia kell erőfeszítéseit a jogállamiság területén. Ezen belül az országnak kiemelt figyelmet kell fordítania arra, hogy behozza elmaradását a jogállamiság területére vonatkozó cselekvési tervek végrehajtásában, hogy megerősítse az intézményi kapacitást, és arra is, hogy a korrupció és a szervezett bűnözés elleni küzdelem területén meggyőző eredményeket érjen el a nyomozások, a bünvádi eljárások és az elmarasztaló ítéletek tekintetében.

Ami a regionális együttműködést illeti, Montenegró továbbra is tevékeny szerepet töltött be a regionális együttműködés továbbfejlesztésében, és 2014-ben is teljes mértékben igazodott az EU közös kül- és biztonságpolitikájához, hozzájárulva ezáltal a régió általános stabilitásához.

4. Törökország és Nyugat-Európa

4.1. Törökország

Dinamikus gazdaságára és stratégiai szempontból kedvező földrajzi elhelyezkedésére tekintettel Törökország tagjelölt országgént és kulcsfontosságú partnerként 2014-ben is fontos tárgyalópartner volt az EU számára. Az Unió nagyra értékelte azt a jelentős humanitárius támogatást, amelyet Törökország jóval több mint egymillió, a szíriai és iraki erőszak elől menekülő személynek nyújtott. Törökország 2014-ben is aktív szerepet töltött be tágabb szomszédságában, és továbbra is regionális kulcsszereplő volt a Közel-Keleten, a Nyugat-Balkánon, Afganisztánban/Pakisztánban, a Dél-Kaukázusban és az Afrika sarva térségében. A főképvisező ezzel összefüggésben továbbra is elkötelezett maradt amellett, hogy elmélyítse és megerősítse a politikai párbeszédet az EU és Törökország között a közös érdekű külpolitikai kérdések és a terrorizmus elleni küzdelem terén, többek között a régióban bekövetkezett drámai fejleményekre, ezen belül is mindenekelőtt a szíriai és az iraki helyzetre tekintettel. E párbeszéd keretében szorosabb együttműködést kell kialakítani az ISIL/Dáis és az azt finanszírozó hálózatok elleni küzdelem céljából, valamint meg kell erősíteni a külföldi harcosok áramlásának megállítását célzó együttműködést, továbbra is elismerve annak fontosságát, hogy Törökországot támogatni kell az országon belüli terrorveszélyek elleni küzdelemben.

Recep Tayyip Erdoğan török elnök 2014 januárjában – akkor még miniszterelnöki minőségben – Brüsszelbe látogatott. Az EU részéről Štefan Füle biztos 2014 júniusában, José Manuel Barroso, a Bizottság elnöke pedig 2014 szeptemberében tett látogatást Törökországban. Az Unió és Törökország közötti párbeszéd megerősítése érdekében 2014 decemberében a főképvisező/alelnök is ellátogatott az országba Johannes Hahn és Hrisztosz Sztilijanidisz biztos társaságában. A terrorizmus elleni küzdelem uniós koordinátora 2014-ben két alkalommal is látogatást tett az országban. Az Unió változatlanul arra buzdította Törökországot, hogy külpolitikáját az EU-val összehangoltan és az uniós külpolitikát kiegészítő módon alakítsa, valamint hogy fokozatosan igazodjon az EU közös kül- és biztonságpolitikájához.

Az EU nagyra értékelte Törökország aktív részvételét a KBVP-missziókban, különösen ami az EUFOR Althaia műveletet és az EULEX Koszovó missziót illeti. 2014 januárjában az EU Katonai Törzse első alkalommal tett munkalátogatást Törökországban.

A Tanács megerősítette, hogy nagy jelentőséget tulajdonít az EU és Törökország közötti kapcsolatoknak, és üdvözölte a török kormány elkötelezettségét az uniós csatlakozás mellett. Ehhez kapcsolódóan emlékeztetett arra, hogy Törökországnak módjában áll majd felgyorsítania a tárgyalások ütemét, nevezetesen azzal, ha előrelépést ér el a tárgyalási kritériumok teljesítésében, teljesíti a tárgyalási keretben meghatározott követelményeket, valamint tiszteletben tartja az EU-val szembeni szerződéses kötelezettségeit.

A törökországi reformok tekintetében továbbra is az EU-nak kell a referenciapontnak maradnia, mindenekelőtt a jogállamiság, valamint az alapvető jogok és szabadságok területén. 2014 során több reform elfogadására vagy végrehajtására is sor került, mindazonáltal a koppenhágai kritériumok maradéktalan teljesítése érdekében további folyamatos erőfeszítésekre van szükség. A Tanács a 2014. december 16-i következtetéseiben felszólította Törökországot, hogy javítson az Emberi Jogok Európai Bírósága által hozott valamennyi ítélet végrehajtásán, valamint dolgozzon ki olyan reformokat, amelyek biztosítják a fékek és ellensúlyok megfelelő rendszerét, maradéktalanul garantálva a szabadságot – többek között a gondolatszabadságot, a véleménynyilvánítás és a média szabadságát –, a demokráciát, az egyenlőséget, a jogállamiságot, az emberi jogoknak, köztük a nők, a gyermekek és a kisebbségek jogainak a tiszteletben tartását, a vallásszabadságot, valamint a tulajdonjogok tiszteletben tartását. A Tanácsot továbbra is aggodalommal töltötte el az, hogy Törökországban a végrehajtó hatalom jogszerűtlenül beavatkozik az igazságszolgáltatás működésébe, mint ahogy az is, hogy az országban gyakran módosítanak alapvető jogszabályokat úgy, hogy arról nem konzultálnak megfelelően az érdekelt felekkel. A Tanács továbbá sajnálattal állapította meg, hogy a vélelmezett korrupciós ügyekben történt 2013. decemberi kormányfellépés komoly kétségekre adott okot az igazságszolgáltatás függetlenségét és pártatlanságát illetően, és a válaszlépésekből az derült ki, hogy a kormány egyre intoleránsabb módon jár el a politikai ellenzékkel, a tüntetőkkel és a kritikát megfogalmazó médiával szemben. Ezzel összefüggésben a 2014-ben levezényelt rendőrségi razziák és több törökországi újságíró és médiaszemélyiség őrizetbe vétele megkérdőjelezte azt, hogy az országban érvényesülnek-e az olyan demokratikus alapelvek, mint például a médiaszabadság tiszteletben tartása.

A Tanács emlékeztetett arra, hogy a csatlakozási tárgyalások előrehaladása a jogállamiság és az alapvető jogok tiszteletben tartásától is függ. Az imént felsorolt problémákra a főképviselő/alelnök, az illetékes biztosok és az Európai Parlament számos uniós nyilatkozatban hívta fel a figyelmet.¹⁸

Az EU határozottan támogatta a kurd kérdés békés rendezésére irányuló megújult erőfeszítéseket, és a folyamat előbbre vitele érdekében minden érintett felet erőteljesebb szerepvállalásra ösztönzött.

Az Unió üdvözölte, hogy októberben hatályba lépett az EU és Törökország közötti visszafogadási megállapodás. Üdvözölte továbbá azokat a megállapításokat is, amelyeket a Bizottság tett a Törökország által a vízumliberalizációs ütemterv követelményeinek teljesítése terén elért eredményekről készített jelentésében. A vízumliberalizációról folytatott párbeszéd során az EU teljesítményalapú megközelítést fog alkalmazni, és az előrelépés feltételül szabja, hogy Törökország ténylegesen és következetesen végrehajtsa a vízumliberalizációs ütemtervben szereplő követelményeket az EU és tagállamai tekintetében.

¹⁸ Az Európai Parlament 2014. március 12-én állásfoglalást fogadott el a Törökország által elért eredményekről szóló 2013. évi jelentésről (P7_TA (2014)0235), 2015. január 15-én pedig a szólásszabadság törökországi helyzetéről.

A Tanács – miközben sajnálattal nyugtázta a Törökország által e kérdésben tett egyoldalú nyilatkozatot – kijelentette, hogy elvárja, hogy Törökország minden uniós tagállam vonatkozásában teljes körűen és ténylegesen hajtsa végre mind a visszafogadási megállapodást, mind a vízumliberalizációs ütemtervet, aminek része az is, hogy az összes uniós tagállam állampolgárai részére lehetővé teszi a megkülönböztetéstől mentes, vízum nélküli belépést Törökország területére. A Tanács a 2014. december 16-i következtetéseiben újfent hangsúlyozta, hogy Törökországnak egyértelműen el kell köteleznie magát a jószomszédi kapcsolatok, valamint amellet, hogy a vitás kérdéseket az ENSZ Alapokmányával összhangban és szükség esetén a Nemzetközi Bíróság bevonásával rendezze. Az Unió ezzel összefüggésben ismételten mély aggodalmának adott hangot, és felszólította Törökországot arra, hogy kerüljön minden olyan fenyegetést, súrlódási lehetőséget vagy tagállam ellen irányuló fellépést, amely árt a jószomszédi kapcsolatoknak és hátráltatja a vitás kérdések békés rendezését. Az EU felszólította Törökországot, hogy ne akadályozza az uniós tagállamok nemzetközi szervezetekhez és mechanizmusokhoz történő csatlakozását. Az EU emellett ismételten felhívta a figyelmet az uniós tagállamok összes szuverén jogára, többek között arra, hogy az uniós vívmányokkal és a nemzetközi joggal összhangban – az ENSZ tengerjogi egyezményét is ideértve – kétoldalú megállapodásokat köthetnek, valamint feltérképezhetik és kiaknázzhatják természeti erőforrásaikat. Kiemelte továbbá, hogy tiszteletben kell tartani a tagállamok szuverenitását a parti tengerek és a légterük felett. A Tanács emlékeztetett arra, hogy az Európai Tanács a 2014. október 24-i következtetéseiben komoly aggodalmának adott hangot a kelet-mediterrán térségben kiújult feszültségek miatt, és felszólította Törökországot, hogy tanúsítson önmérsékletet, és tartsa tiszteletben Ciprus szuverenitását annak parti tengerein, valamint Ciprus szuverén jogait a kizárólagos gazdasági övezetében.¹⁹

¹⁹ Az Európai Parlament 2014. november 13-án állásfoglalást fogadott el a Ciprus kizárólagos gazdasági övezetében feszültséget keltő török lépésekről (P8_TA (2014)0052).

A Tanács a 2014. decemberi következtetéseiben mély sajnálattal állapította meg, hogy Törökország az ismételt felhívások ellenére továbbra is megtagadta a társulási megállapodás kiegészítő jegyzőkönyvének teljes körű, valamennyi tagállamot tekintve megkülönböztetésmentes végrehajtására vonatkozó kötelezettségének a teljesítését, ami pedig jelentős lendületet adhatna a tárgyalási folyamatnak. Amennyiben e kérdésben nem történik előrelépés, a Tanács fenntartja 2006-os intézkedéseit, amelyek folyamatosan hatással lesznek a tárgyalási folyamat általános előrehaladására.

A Tanács üdvözölte a felek elkötelezettségét a ciprusi kérdés rendezése mellett, melyet a 2014. február 11-i közös nyilatkozat is bizonyít. Amint azt a tárgyalási keret is egyértelművé teszi, a Tanács elvárja, hogy Törökország aktívan támogassa azokat a tárgyalásokat, amelyek célja, hogy a ciprusi kérdésre igazságos, átfogó és életképes megoldás szülessen az ENSZ keretében, mégpedig az ENSZ Biztonsági Tanácsának vonatkozó határozataival összhangban és az Unió alapját képező elvek tiszteletben tartása mellett.

A kérdés átfogó rendezéséhez kulcsfontosságú Törökország elkötelezettsége és tényleges közreműködése. A Tanács az akkori helyzet tükrében kifejezte, hogy minden addiginál fontosabbnak tartja, hogy kedvező légkör alakuljon ki ahhoz, hogy újrakezdődhessenek az átfogó ciprusi rendezésről szóló tárgyalások, és előrelépést lehessen elérni. Ahogy azt a 2014. márciusi következtetéseiben is kijelentette, az Európai Tanács készen áll arra, hogy közreműködésével segítse a tárgyalásokat.

4.2. Nyugat-Európa

Az Uniónak a nem uniós nyugat-európai országokkal fenntartott kapcsolatai olyan átfogó együttműködési megállapodásokon alapulnak, mint például az Európai Gazdasági Térségről szóló megállapodás (Norvégia, Izland és Liechtenstein) vagy a Schengeni Megállapodás (Norvégia, Izland, Liechtenstein és Svájc).

2014-ben tovább mélyült az Európai Gazdasági Térség / az Európai Szabadkereskedelmi Társulás államaival a KKBP területén folytatott együttműködés, az említett országok ugyanis számos KKBP-nyilatkozathoz csatlakoztak, valamint bizonyos együttes fellépésekben is részt vettek. Az EU ezen túlmenően rendszeres politikai párbeszédet folytatott különböző szinteken és különböző témákról; ezek között az eddigiekhez képest nagyobb számban szerepeltek a jelentős nemzetközi események alkalmával tartott nem hivatalos ülések.

Az EU és **Norvégia** kitűnő és szoros együttműködést folytat a külpolitika területén, különösen a Közel-Kelettel (Norvégia az ad hoc összekötő bizottság elnöke), Szíriával, Ukrajnával és az északi-sarkvidéki kérdésekkel kapcsolatban. Norvégia (Kubához hasonlóan társközvetítőként) a kolumbiai béketárgyalásokon is részt vesz. 2014-ben a két fél valamennyi szinten rendszeres párbeszédet folytatott. Norvégia – csakúgy mint **Izland** – határozottan támogatja, hogy az EU megfigyelői státuszt kapjon az Északi-sarkvidéki Tanácsban. Az ország továbbra is kulcsfontosságú partner az energiabiztonság, a válságrendezés, a fejlesztési támogatás és az emberi jogok előmozdítása terén.

Svájccal 2014-ben is folytatódott az együttműködés olyan kérdésekben, mint például a Dél-Kaukázus, az észak-afrikai demokratizálódási folyamat, a közel-keleti békefolyamat vagy Irán. Svájc 2014-es EBESZ-elnöksége egybeesett az ukrajnai válsággal, ami megerősített párbeszédet eredményezett valamennyi szinten. Didier Burkhalter, Svájc elnöke és külügyminisztere 2014 májusában ismertette a Tanáccsal az EBESZ Ukrajnára vonatkozóan kidolgozott menetrendjét. Az Unió magas szinten képviselte magát a Szíriával foglalkozó, Svájcban megrendezett konferenciákon, valamint az Iránnal folytatott genfi megbeszéléseken. Az EU és Svájc között formális keretek között zajló politikai párbeszédéről nem beszélhetünk, helyett informális politikai párbeszéd folyik a politikai igazgatók szintjén. Svájc 2014-ben is gyakran alakított ki, illetve fogadott el az Unióéhoz hasonló álláspontokat és intézkedéseket, annak ellenére, hogy az EU és Svájc között nincs érvényben ilyen jellegű megállapodás. Ami az Ukrajna területi integritását, szuverenitását és függetlenségét aláásó vagy fenyegető intézkedések és az ukrajnai helyzetet destabilizáló orosz intézkedések miatt hozott uniós korlátozó intézkedéseket illeti, Svájc azokhoz nem csatlakozott teljes mértékben, és részvételét az uniós intézkedések megkerülésének megakadályozására korlátozta.

Svájjal a KKBP területén kívül számos egyéb területen is együttműködés folyik. 2014-ben kiemelt feladatot jelentett a „tömeges bevándorlás elleni kezdeményezésről” tartott februári svájci népszavazás nyomán kialakult helyzet kezelése, ez a kérdés ugyanis az EU és Svájc közötti kapcsolatok összes területére kihathat. Megemlítenéd az is, hogy 2014 májusában tárgyalások kezdődtek a Svájccal kötendő intézményi keretmegállapodásról, és azok az év hátralévó részében is folytatódtak.

A Tanács 2014 decemberében felhatalmazást adott a Bizottságnak arra, hogy tárgyalásokat kezdjen **Andorrával, Monacóval és San Marinóval** egy vagy több társulási megállapodásról, amelyek célja, hogy ezen országok részt vehessenek az EU egységes piacában, valamint hogy más területeken is együttműködést lehessen folytatni velük. A Tanács következtetéseket is elfogadott a témában, és abban méltatta az ezen országokkal folyó uniós külpolitikai együttműködést, valamint jelezte, hogy készen áll megvizsgálni, hogy miként lehetne megerősíteni ezt az együttműködést.

A KBVP területén folytatott együttműködés keretében **Norvégia** a következő műveletekben/missziókban vett részt: EUNAVFOR Atalanta (a műveleti parancsnokság szintjén tevékeny tisztviselővel), EULEX Koszovó (2 szakértővel), EUPOL COPPS (1 szakértővel) és EUCAP Nesztór (2 szakértővel). Az ország emellett az Északi Harccsoportban is részt vesz, valamint felkérést kapott arra, hogy vegyen részt az EUAM Ukrajna misszióban. **Svájc** részt vett az Európai Unió bosznia-hercegovinai katonai műveletében (EUFOR Althaia, 21 személlyel), valamint a koszovói polgári misszióban (EULEX Koszovó, 6 személlyel), a mali polgári misszióban (1 médiaelemzővel) és a líbiai polgári misszióban (6 személlyel). Svájc továbbá érdeklődést tanúsított az EUAM Ukrajna misszióban való részvétel iránt. Norvégia és Svájc a képességfejlesztés területén is fontos partnerek az Unió számára.

Izland felfüggesztette az uniós csatlakozási tárgyalásokat. mindazonáltal az Európai Gazdasági Térség keretében folytatta a párbeszédet az EU-val a KKBP-t érintő kérdésekről.

5. Ázsia és a Csendes-óceán térsége

5.1. Ázsia–Európa találkozók (ASEM)

2014 jelentős eredményeket hozott az Ázsia és Európa közötti együttműködés megerősítése terén, amire az Ázsia–Európa találkozók keretében nyílt mód. 2014. október 16–17-én Milánóban megrendezésre került a tizedik ASEM-csúcstalálkozó, amelynek témája a „Felelős partnerség a fenntartható növekedésért és biztonságért” volt. A csúcstalálkozó elnöki tisztségét Herman Van Rompuy, az Európai Tanács elnöke látta el. A találkozó lehetőséget biztosított arra, hogy az ASEM-partnerországok vezetői nyíltan megvitathassanak olyan globális jelentőségű témákat, mint például az összeköttetések kérdése, az éghajlatváltozás, a fenntartható fejlődés vagy a különböző gazdasági és pénzügyi kihívások, de emellett olyan regionális és nemzetközi kérdéseket is, mint például az emberi jogok, a tengerhajózási biztonság, a terrorizmus elleni küzdelem – az ISIL elleni harcot is beleértve – vagy a világjárványok, köztük az ebola elleni fellépés. A csúcstalálkozó érdemi intézkedéseket tartalmazó elnöki nyilatkozat elfogadásával zárult. ³¹

Horvátország és Kazahsztán a csúcstalálkozón új partnerként csatlakozott a folyamathoz, ezzel az ASEM-országok száma 2014-ben 53-ra emelkedett. A jelentés által vizsgált időszakban két miniszteri szintű ASEM-találkozót is tartottak: az ASEM-országok pénzügyminisztereinek találkozóját szeptemberben Milánóban, illetve az ASEM-országok kulturális minisztereinek találkozóját októberben Rotterdamban. Emellett több egyéb kezdeményezésre és konferenciára is sor került, ami jól bizonyította a 2016-ban huszadik évfordulóját ünneplő ASEM-folyamat súlyát és dinamizmusát.

5.2. Kelet-Ázsia

5.2.1. Kína

Ami az EU és Kína közötti kapcsolatok területét illeti, a 2014-es év legfontosabb eseményét Hszi Csin-ping elnök uniós intézményeknél tett március 31-i látogatása jelentette. Ez volt az első alkalom, hogy kínai elnök uniós intézményeket keresett fel. A történelmi jelentőségű látogatást az EU és Kína között zajló magas szintű stratégiai párbeszéd negyedik fordulója előzte meg, amelyre januárban került sor a főképviselő/alelnök és Jang Csie-csi államtanácsos között. A 2014-ben rendezett magas szintű találkozók között említhető még az a találkozó is, amelyre október 15-én Milánóban az ASEM-csúcstalálkozó keretében került sor Herman Van Rompuy elnök, José Manuel Barroso elnök és Li Ko-csiang kínai miniszterelnök között. A főképviselő/alelnök augusztusban az ASEAN regionális fórum alkalmával Vang Ji kínai külügyminiszterrel is találkozott Népjidában. Hivatalba lépését követően Jean-Claude Juncker elnök a Brisbane-ben megrendezett G20-csúcstalálkozó alkalmával november 16-án kétoldalú találkozón vett részt Hszi Csin-ping elnökkel, Donald Tusk elnök pedig december 3-án telefonbeszélgetést folytatott a kínai elnökkel. Jelentős eredmények születtek az „EU–Kína 2020” stratégiai együttműködési menetrend végrehajtásában, nem utolsósorban a külpolitika, valamint a biztonsági és védelmi kérdések területén. Márciusban közös tengeri műveletre került sor a kalóztámadások elleni küzdelem jegyében. Októberben Kínában megtartották az EU és Kína közötti biztonsági és védelmi párbeszéd első fordulóját, illetve decemberben ugyancsak Kínában megrendezésre került a védelem és biztonság területével foglalkozó első magas szintű szeminárium. Kezdetét vette továbbá a Közel-Kelettel és Észak-Afrikával foglalkozó informális EU–Kína politikai párbeszéd. Az EU ezenfelül párbeszédet folytatott Kínával Közép-Ázsiáról és Afrikáról, valamint az EU–Kína kibermunkacsoport ülésére is sor került. Sztávrosz Lambrinídisz, az EU emberi jogi különleges képviselője márciusban Brüsszelben személyesen találkozott Li Baodong külügyminiszter-helyetttel, december 8-án és 9-én pedig ugyancsak Brüsszelben megrendezésre került az EU és Kína közötti emberi jogi párbeszéd 33. fordulójára.

Az Unió a főképviselő/alelnök által tett nyilatkozatok útján adott hangot az országban tapasztalható emberi jogi helyzettel kapcsolatos aggályainak. A főképviselő nyilatkozatot adott ki az emberijog-védőkkel és hozzátartozóikkal szemben Kínában tanúsított bánásmódról (február 1.), Cao Sun-li emberijog-védő haláláról (március 15.), az újabb kínai letartóztatási és fogvatartási hullámról (május 28.), a hszincsiangi helyzetről (július 31.), valamint az Ilham Tohti uigur egyetemi professzor elleni vádemelésről (augusztus 6.) és a professzor elítéléséről (szeptember 23.).

Az EU és Kína továbbra is rendszeresen konzultált egymással a fontosabb nemzetközi kérdésekről multilaterális és bilaterális szinten. Kína támogatta a főképviselőt az „E3+3” országok Iránnal folytatott megbeszélései kapcsán betöltött szerepében, továbbá konstruktív szerepet vállalt az Észak-Koreát érintő ügyekben. A két fél jó gyakorlati együttműködést folytat a kalóztámadások elleni küzdelem terén, melynek keretében az EU Atalanta művelete és a kínai haditengerészet rendszeres kapcsolatot tart fent egymással.

Az Éghajlat-változási Keretegyezmény részes feleinek Párizsban megrendezendő 21. konferenciájára tekintettel az éghajlat-változási kérdéseket illetően megerősödtek a kétoldalú kapcsolatok. 2014 elején az EU nagyszabású projektet indított Kínában az üvegházhatású gázok kibocsátásai kereskedelmének támogatása érdekében.

5.2.2. Hongkong Különleges Közigazgatási Terület

Leung Csun-jing, Hongkong főkormányzója májusban Brüsszelbe látogatott, ahol uniós intézményeket keresett fel, és találkozott Herman Van Rompuy és José Manuel Barroso elnökkel. Miután ismertté vált, hogy a 2017-ben esedékes következő főkormányzói választásra már az általános választójog alapján kerül majd sor, az Unió nyilvánosan is megerősítette, hogy szilárdan elkötelezett Hongkong mélyebb demokratizálódása mellett. Az EU szorosan figyelemmel kísérte az e téren elért eredményeket, egyebek mellett a lezajlott tüntetések tükrében is. Az Unió minden felet arra ösztönzött, hogy a kompromisszum jegyében, valamint az alaptörvény keretei között és az „egy ország – két rendszer” elvet tiszteletben tartva olyan konstruktív megoldás kialakítására törekedjenek, amely elvezet majd a tisztességes választási rendszer létrejöttéhez és ezzel a hongkongi emberek magas fokú politikai részvételéhez.

5.2.3. Tajvan

Az EKSZ üdvözölte a kínai anyaország és Tajvan kétoldalú kapcsolatokért felelős magas rangú tisztviselőinek első ülését. A Tajvani-szoros két oldala közötti közeledési politika 2014-ben is folytatódott, és annak keretében gyakorlati együttműködésre és bizalomépítő intézkedések meghozatalára került sor. Az EU és Tajvan tovább folytatta a mindkét fél számára előnyös gazdasági és technikai együttműködését.

5.2.4. Japán

2014-ben egymással párhuzamosan folytatódtak a Japánnal kötendő stratégiai partnerségi megállapodásra, valamint az országgal kötendő szabadkereskedelmi megállapodásra irányuló tárgyalások. A politikai, ágazati és globális együttműködési keretmegállapodást jelentő stratégiai partnerségi megállapodás esetében 3 tárgyalási fordulóra, a szabadkereskedelmi megállapodás esetében pedig 5 tárgyalási fordulóra került sor 2014-ben. A tagállamok júniusban elvégezték a szabadkereskedelmi megállapodásra irányuló tárgyalások egyéves felülvizsgálatát, és megállapították, hogy a tárgyalások megfelelő ütemben haladnak. A két megállapodás révén jelentősen el fognak mélyülni a két fél közötti kapcsolatok, amelyek így egy magasabb, stratégiai szintre lépnek.

2014. május 7-én Brüsszelben megrendezésre került a huszonkettedik EU–Japán csúcstalálkozó, amely politikai lendületet adott a két megállapodásról folytatott tárgyalásoknak, valamint az EU és Japán közötti biztonsági partnerség megerősítésének. A csúcstalálkozón új párbeszéd indult ür- és kiberpolitikai kérdésekben, továbbá néhány konkrét területet is kijelöltek a Japán és a jelenleg zajló KBVP-műveletek közötti együttműködéshez, mindenekelőtt Afrika vonatkozásában. A vezetők emellett olyan kérdésekről is véleménycserét folytattak, mint például Ukrajna, a kelet-ázsiai biztonsági helyzet, a Közel-Kelet vagy a nemzetközi éghajlat-politikai tárgyalások.

Herman Van Rompuy és José Manuel Barroso elnök a 2014. márciusi nukleáris biztonsági csúcstalálkozó, a júniusi G7-csúcstalálkozó és az októberi ASEM-csúcstalálkozó alkalmával is megbeszélést folytatott Abe Sinzó miniszterelnökkel. A kormányfő a 2014. novemberi G20-csúcstalálkozó keretei között a hivatalba lépő új Bizottság elnökével, Jean-Claude Junckerrel is találkozott.

A kétoldalú biztonsági partnerség szorosabbra fűzését mutatja az is, hogy az EU Katonai Bizottságának elnöke márciusban Japánba látogatott, hogy találkozzon Igunori Onodera védelmi miniszterrel. Itt említendő még az is, hogy az Ádeni-öbölben októberben megrendezték az EU és Japán közötti első közös tengeri gyakorlatot a kalóztámadások elleni küzdelem jegyében. A gyakorlaton az EU NAVFOR ATALANTA művelet és a Japán Tengeri Önvédelmi Erők állománya vett részt.

5.2.5. Koreai Köztársaság

Az EU és a Koreai Köztársaság közötti stratégiai partnerség 2014-ben tovább erősödött. Az ország különleges helyzetben van: három kulcsfontosságú megállapodást kötött meg az Unióval, amelyek a kétoldalú partnerség mindhárom pillérét, azaz a politikai, a kereskedelmi és a biztonsági pillért is lefedik. A főképvisező 2014 májusában Szöulban aláírta a válságkezelés területére vonatkozó részvételi keretmegállapodást, amely mintegy kiegészíti a (2014 júniusában hatályba lépett) keretmegállapodást és a szabadkereskedelmi megállapodást. Neelie Kroes alelnök és Choi Mun-kee, tudomány- és ikt-ügyi, valamint hosszú távú tervezésért felelős miniszter közös nyilatkozatot írt alá a K+F együttműködés előmozdításáról az információs és kommunikációs technológiák területén.

A regionális és globális kérdésekben folyó együttműködés ugyancsak intenzívebbé vált. A partnerség dinamizmusát az is jól mutatja, hogy egyre több szakpolitikai és ágazati kérdésben indul párbeszéd; ilyen például a nemzetközi együttműködés és fejlesztés, a kiberpolitika, az ázsiai regionális ügyek, a nonprolifерáció, a leszerelés és fegyverzet-ellenőrzés, vagy az észak-afrikai és közel-keleti országok és a Perzsa-öböl menti országok kérdése.

5.2.6. Koreai Népi Demokratikus Köztársaság

Az EU-nak a Koreai Népi Demokratikus Köztársasággal (KNDK) fennálló kapcsolatait továbbra is a kritikákat is megfogalmazó közeledési politika vezérelte. Az Unió 2014-ben is szorosan figyelemmel kísérte a helyzetet a térségben és ezen belül is mindenekelőtt a KNDK-ban, ahol több olyan intézkedés is született, amely súlyos aggodalomra ad okot. Ezek mindenekelőtt a proliferációhoz és az emberi jogok megsértéséhez kapcsolódnak. Az EU ezeket a problémákat az országgal folytatott kétoldalú megbeszélések mellett többoldalú fórumokon is felvetette.²⁰ Miután az ENSZ tényfeltáró bizottsága jelentésében arról számolt be, hogy az országban rendszeresen, széles körben és súlyosan megsértik az emberi jogokat, és e jogsértések egy része már emberiesség elleni bűncselekménynek minősül, a témában két határozat is született: az egyiket az Emberi Jogi Tanács fogadta el március 28-án, a másikat pedig az ENSZ-közgyűlés Harmadik Bizottsága november 18-án. Az Unió mindkét határozatnak társkezdeményezője volt.

Az ENSZ-közgyűlés Harmadik Bizottsága által elfogadott határozatot decemberben az ENSZ-közgyűlés is jóváhagyta. A régiókon átívelő, széles körű támogatottságot élvező határozat jelentős újítást hozott, abban ugyanis az ENSZ Biztonsági Tanácsa felkérést kapott a megfelelő intézkedések meghozatalára, ezen belül többek között arra, hogy vizsgálja meg annak lehetőségét, hogy a KNDK ügyét a Nemzetközi Büntetőbíróság elé utalja, illetve hogy mérlegeljen hatékony és célirányos szankciókat azok ellen, akiket a legnagyobb felelősség terheli az emberiesség elleni bűncselekmények elkövetésében.

Az Unió változatlanul figyelemmel kísérte a fegyverek elterjedésével kapcsolatos helyzetet és a félszigeten kiéleződött feszültséget. Elítélte a ballisztikus rakéták kilövését, amellyel Észak-Korea megsértette az idevágó ENSZ BT-határozatokat, továbbá felszólította az országot, hogy tartózkodjon minden olyan fellépéstől, amely a regionális feszültségek további kiéleződését eredményezhetné. Az EU folytatta az ENSZ BT által kiszabott szankcióknak és az uniós autonóm szankciórendszernek a végrehajtását, és ennek keretében szükség esetén naprakésszé tette a korlátozó intézkedések hatálya alá tartozó személyek és szervezetek jegyzékét.

²⁰ Az Európai Parlament 2014. április 17-én állásfoglalást fogadott el az észak-koreai (koreai népi demokratikus köztársasági) helyzetről.

Az Unió fenntartotta a KNDK-val kialakított kommunikációs csatornákat, és Brüsszelben több alkalommal is magas szintű megbeszéléseket folytatott észak-koreai tisztviselőkkel. 2014. november elején uniós delegáció látogatott volna Észak-Koreába politikai párbeszéd folytatása céljából, az utat azonban az ország által a nyugat-afrikai ebolajárvány miatt bevezetett belépési korlátozások miatt el kellett halasztani. Az Unió továbbra is készen áll arra, hogy politikai és emberi jogi kérdésekről tárgyaljon az országgal, illetve hogy elmélyítse ezeket a megbeszéléseket.

5.2.7. Mongólia

Andrúla Vasziliu biztos szeptemberben Ulánbátorba látogatott az EU és Mongólia közötti kapcsolatok 25. évfordulója alkalmából. A 2014 és 2020 közötti időszakra szóló fejlesztési támogatás összege a korábbi időszakhoz képest megduplázódott és elérte a 65 millió eurót. A fejlesztési támogatást a kivitel diverzifikációja, valamint az oktatás és a szakképzés területén összehangolták Mongólia fejlesztési stratégiájával. Mongólia az EU új és megerősített általános vámkedvezmény-rendszerének (GSP+) kedvezményezett országai közé tartozik. Az Unió megtette az első lépéseket afelé, hogy az országgal zajló politikai párbeszéd többek között az emberi jogok területére is kiterjedjen. Folytatódott az országgal a kereskedelmi együttműködés, amelynek keretében az EU támogatást biztosított a kivitel diverzifikálásához, valamint a stabil és kiszámítható üzleti környezet megteremtéséhez. Ezenfelül a nyersanyagokkal kapcsolatos együttműködés és a kereskedelmi jellegű segítségnyújtás is folytatódott. Új együttműködési területek is megjelentek, mint például a mezőgazdaság és vidékfejlesztés, a kutatás és innováció, valamint az emberek közötti kapcsolatok.

5.3. Délkelet-Ázsia

5.3.1. A Délkelet-ázsiai Nemzetek Szövetsége (ASEAN)

2014-ben a 2013 és 2017 közötti időszakra szóló brunei cselekvési terv végrehajtása révén tovább erősödött az együttműködés az EU és az ASEAN között. Az ambiciózusabb EU–ASEAN politikai partnerség megvalósítása céljából számos magas szintű látogatásra és találkozóra került sor, amelyek további lendületet adtak a kedvező folyamatoknak. A huszadik EU–ASEAN miniszteri találkozóra július 23-án került sor Brüsszelben, októberben pedig az EU és az ASEAN-országok vezetői a milánói ASEM-csúcstalálkozó alkalmával nem hivatalos ülést tartottak. A két fél egyetértett abban, hogy a partnerséget stratégiai szintre kell emelni, vezető tisztviselőiket pedig megbízták egy erre vonatkozó menetrend elkészítésével.

Az ASEAN regionális fórum (ARF) 2014-ben is lehetőséget biztosított arra, hogy az ASEAN és az EU más partnerekkel együtt regionális és nemzetközi biztonsági kérdéseket vitasson meg. A főképviselő részt vett az ASEAN regionális fórum huszonegyedik miniszteri ülésén (Mianmar, augusztus 10.), ahol is kifejtette az Unió álláspontját a régiót érintő főbb biztonsági kihívások természetével kapcsolatban, valamint az átfogó és szabályokon alapuló megoldások szükségességét illetően. Emellett emlékeztetett arra, hogy az EU részt kíván venni a kelet-ázsiai csúcstalálkozón.

5.3.2. Mianmar (Burma)

Az EU számára 2014-ben is prioritást jelentett Mianmar (Burma) demokratikus átmenetének támogatása. Az uniós segítségnyújtás mindenekelőtt a közösségek közötti erőszak csillapítására, a kormány és az etnikai csoportok közötti békefolyamat előmozdítására, valamint az alkotmány módosítására és a 2015. évi választásokra irányult.

Sztávrosz Lambrinídisznek, az EU emberi jogi különleges képviselőjének társelnökletével 2014. május 20-án első alkalommal került sor emberi jogi párbeszédre az EU és Mianmar között. A Nepjídában lezajlott párbeszéd során olyan kérdések kerültek napirendre, mint például a hátrányos megkülönböztetés, a gyűlöletbeszéd, a Rakhin államban, illetve Mianmar más részein az ott élő közösségek között fellángolt erőszak, a politikai foglyok kérdése, a földhasználati jogok vagy a véleménynyilvánítás szabadsága. Az ASEAN regionális fórum 2014. augusztusi miniszteri ülése alkalmával a főképvisező/alelnök Thein Szein elnökkel és Ang Szán Szú Csi ellenzéki vezetővel is találkozott. Az EU volt a fő szerzője a mianmari (burmai) emberi jogi helyzetről szóló határozatnak, amelyet az ENSZ-közügyülés 2014 végén konszenzussal fogadott el.

5.3.3. Thaiföld

Thaiföldön 2014. május 22-én a katonaság vette át a hatalmat. A Tanács június 23-án következtetéseket fogadott el a thaiföldi helyzetről, amelyben felszólította a katonai vezetést, hogy sürgősen állítsa vissza a legitim demokratikus folyamatokat és az alkotmányt. Az Unió a fejlemények tükrében felülvizsgálta az országgal folytatott együttműködését, és felfüggesztette az EU és Thaiföld közötti hivatalos látogatásokat. Az EU és tagállamai továbbá úgy határoztak, hogy mindaddig nem írják alá a Thaifölddel kötendő partnerségi megállapodást, amíg az országnak nincs demokratikusan megválasztott kormánya. Az intézkedések adott esetben más megállapodásokat is érinthetnek. Kizárólag az alkotmányos rendhez való visszatérés hiteles menetrendjének mielőbbi elfogadásával, valamint hiteles és a társadalom egészének részvételével zajló választások megtartásával lehetne biztosítani, hogy az EU továbbra is támogatást nyújtson az országnak.

5.3.4. Kambodzsa

Az EU szorosan figyelemmel kísérte az emberi jogok és a demokrácia helyzetét az országban. Különös figyelmet fordított a véleménynyilvánítás és a gyülekezés szabadságának érvényesülésére. Az EU és a kambodzsai kormány közötti megbeszélések napirendjén 2014-ben is kiemelt helyen szerepelt a földhasználati jogok, valamint a jogi és az igazságügyi reform kérdése; ez az EU–Kambodzsa Vegyes Bizottság március 10–13-i ülésén sem volt másképp. Július 22-én a két fő politikai pártnak sikerült megegyeznie egymással, ami véget vetett a politikai patthelyzetnek és a nemzetgyűlésen belüli ellenzéki bojkottnak. Mindazonáltal a nemzeti választási bizottságról és a nemzeti választójogról szóló törvény megtárgyalásához kapcsolódó – a július 22-i megállapodást követően történt – letartóztatások aggodalomra adtak okot.

5.3.5. Indonézia

Az indonéz elnök- és törvényhozási választások lebonyolítása, valamint a választásokat követő békés hatalomátadás ismét rávilágított arra, hogy Indonézia követendő példát jelent a térség országai számára a demokrácia és a tolerancia tekintetében.

2014. május 1-jén hatályba lépett az országgal kötött partnerségi és együttműködési megállapodás. A magas rangú tisztviselők szintjén zajló politikai párbeszéd és a november 12-én megtartott emberi jogi párbeszéd jól illusztrálta, hogy az EU és Indonézia hasonló értékeket képviselnek, valamint hasonló érdekeik és távlati elképzeléseik vannak, és ez jelenti kapcsolataik alapját.

Herman Van Rompuy elnök november 19-én Jakartába látogatott, ahol találkozott Joko Widodoval, Indonézia új elnökével. Az Európai Tanács elnöke a találkozón hangsúlyozta, hogy Ukrajnában tartós tűzszünetet kell elérni, és azt is kiemelte, hogy a szélsőséges és a terrorizmus terjedésének megakadályozása érdekében fokozott nemzetközi erőfeszítésekre van szükség. Herman Van Rompuy elnök üdvözölte Indonézia szerepvállalását a kérdésben, az ország ugyanis támogatja Ukrajna szuverenitását és területi integritását, az ISIL/Dáís tevékenységét pedig határozottan elítéli.

5.3.6. Fülöp-szigetek

Benigno Aquino, a Fülöp-szigetek elnöke szeptemberben Brüsszelbe látogatott, ahol találkozott Herman Van Rompuy és José Manuel Barroso elnökkel. A főképvisező/alelnök júliusban Manilában megbeszélést folytatott az ország külügyminiszterével. E találkozók során mindkét fél számos kérdést vetett fel, egyebek mellett a katasztrófakockázat-csökkentés és a tengerhajózási biztonsággal kapcsolatos fejlemények témakörében is. A Bangsamoro elnevezésű entitás létrehozásáról szóló átfogó megállapodás 2014. márciusi aláírását követően az Unió továbbra is segítette a mindanaói békefolyamatot, többek között azáltal, hogy támogatást biztosított a nemzetközi megfigyelőcsoport, valamint a harmadik felekből álló megfigyelőcsoport munkájához (előbbi esetben a polgári védelmi egységen keresztül nyújtott segítséget).

5.3.7. Vietnám

Az EU és Vietnám közötti kapcsolatoknak 2012-ben nagy lendületet adott az EU–Vietnám partnerségi és együttműködési megállapodás aláírása. Ez a lendület 2014-ben is megmaradt, amit jól bizonyít, hogy a két fél között gyakran került sor magas szintű találkozókra, mint ahogy az is, hogy a kereskedelem és fejlesztés területén kívül számos egyéb területen is megerősített együttműködés folyt. Március 25-én magas szintű politikai konzultációkra került sor Hanoi-ban, amelyeken kétoldalú, regionális és globális szintű kérdéseket vitattak meg, többek között EU–ASEAN ügyeket is, tekintve, hogy Vietnám az ASEAN-on belül az uniós kapcsolatok koordinátora. Március 26-án megrendezték az EU–Vietnám Vegyes Bizottság kilencedik ülését, amely jó alkalmat kínált az EU és Vietnám közötti kapcsolatok átfogó áttekintésére, ezen belül is mindenekelőtt az EU–Vietnám partnerségi és együttműködési megállapodás végrehajtása terén elért eredmények felmérésére. Az Unió részéről a főképvisező/alelnök augusztus 12-én, José Manuel Barroso elnök pedig augusztus 25-én és 26-án tett látogatást Vietnámban. Vietnámi részről Nguyễn Tấn Dũng miniszterelnök érkezett Brüsszelbe, aki az október 13–14-i látogatása alkalmával Herman Van Rompuy, José Manuel Barroso és Martin Schulz elnökkel találkozott.

5.3.8. Szingapúr

Herman Van Rompuy, az Európai Tanács elnöke november 17-én és 18-án látogatást tett Szingapúrban, ahol találkozott Tony Tan szingapúri államfővel és Li Hszen Lung szingapúri miniszterelnökkel, ezzel mintegy megerősítve a két fél közötti szoros kapcsolatokat és jó együttműködést.

Május 30-án magas rangú uniós és szingapúri tisztviselők üléseztek Szingapúrban. Az ülésen a felek több olyan területet is meghatároztak, ahol szorosabb együttműködést kívánnak folytatni, ilyen például a tengerhajózási biztonság, illetve olyan területeket is kiemeltek, amelyek különös fontosságúak az ASEAN és az EU közötti együttműködés szempontjából.

5.3.9. Malajzia

Júniusban magas rangú uniós és malajziai tisztviselők üléseztek Kuala Lumpurban azzal a céllal, hogy számos területen előmozdítsák a párbeszédet, ideértve többek között a partnerségi és együttműködési keretmegállapodásra irányuló tárgyalások újrafelvételét és a regionális biztonsági kérdések megvitatását. Az EU várakozással tekintett Malajzia 2015-ös ASEAN-elnöksége elé. Az Unió folytatta a halálbüntetés eltörlésének és a Nemzetközi Büntetőbíróság Római Statútuma megerősítésének az előmozdítását, mindeközben pedig a lázadással kapcsolatos 1948-as törvény végrehajtását is szorosan figyelemmel kísérte. Bár a törvény 1948-ban született, végrehajtása csak 2014-ben kezdődött meg.

5.3.10. Brunei

2014-ben folytatódott a partnerségi és együttműködési keretmegállapodás megkötésére irányuló tárgyalások. A főképviselő/alelnök májusi nyilatkozatában aggályokat fogalmazott meg a Brunei által vállalt nemzetközi emberi jogi kötelezettségek teljesítésével kapcsolatban, amely az EU szerint nem elég következetes. Ezt mutatja az is, hogy az új nemzeti büntető törvénykönyv 2014-ben hatályba lépett első része a korábbiaknál szigorúbb büntetésekről rendelkezik. Az EU és az uniós tagállamok ezeknek a fenntartásoknak a kétoldalú kapcsolatok keretében, valamint az ENSZ által 2014 májusában Genfben lefolytatott időszakos egyetemes emberi jogi helyzetértékelés összefüggésében is hangot adtak. Az új büntető törvénykönyv megszegni látszik olyan nemzetközi kötelezettségvállalásokat, mint a kínzás tilalma, a gyermek jogai, a vallás, illetve a meggyőződés szabadsága, a véleménynyilvánítás szabadsága, valamint a nőkkel szembeni hátrányos megkülönböztetés felszámolása.

5.4. Dél-Ázsia

5.4.1. Dél-Ázsiai Regionális Együttműködési Szövetség (SAARC)

Az EU megfigyelőként részt vett a Dél-Ázsiai Regionális Együttműködési Szövetség 2014. november 26-án és 27-én a nepáli Katmandumban megrendezett csúcstalálkozóján. Az Uniót képviselő küldöttségvezető a csúcstalálkozó nyitó ülésén a főképviselő/alelnök üzenetével köszöntötte a csúcstalálkozó résztvevőit. Az üzenetben elhangzott, hogy az Unió továbbra is kész támogatni a szervezet törekvéseit, mint ahogy az is, hogy az EU nagyra értékeli a SAARC tevékenységét, hiszen a szervezet kiváló lehetőséget kínál a régió nagyobb mértékű összekapcsolódásának, integrációjának és előrehaladásnak az előmozdítására.

5.4.2. India

2014-ben is folytatódott az immár a második évtizedébe lépett EU–India stratégiai partnerség megerősítése. A 2014-es év mindkét oldalon új vezetőket hozott. Herman Van Rompuy elnök és Narendra Modi, India új miniszterelnöke a novemberi brisbane-i G-20 csúcstalálkozó alkalmával megállapodtak abban, hogy 2015-ben újabb EU–India csúcstalálkozó kerül megrendezésre. A januári külpolitikai konzultációk keretében magas szintű párbeszéd zajlott a két fél között politikai, biztonsági, valamint regionális és globális kérdésekben. Májusban Delhiben megrendezték a nonproliférációról és leszerelésről folytatott párbeszéd első fordulóját. Az EU–India Vegyes Bizottság a júniusban Újdelhiben megtartott huszonharmadik ülészakán áttekintette az EU és India közötti együttműködés általános helyzetét. A főképviselő és más vezető uniós tisztviselők 2014-ben is felvetették az indiai tárgyalópartnereknek a 2012. február óta fogva tartott két olasz tengerész mindmáig megoldatlan ügyét. Connie Hedegaard éghajlat-politikai biztos 2014-ben Indiába látogatott, az ország ugyanis kulcsfontosságú partner a 2015. decemberi párizsi konferencián megkötendő éghajlat-változási megállapodás felé vezető úton.

5.4.3. Nepál

2014-ben erősödött a politikai és gazdasági kapcsolat az EU és Nepál között. Ezt jelzi az is, hogy Sushil Koirala személyében első alkalommal látogatott nepáli miniszterelnök az Európai Unió intézményeibe. A nepáli miniszterelnök a látogatás során találkozott Herman Van Rompuy és José Manuel Barroso elnökkel. Az EU továbbra is támogatta a Nepálban zajló politikai és gazdasági átmenetet, ezen belül is többek között az új alkotmány kidolgozásával kapcsolatos konszenzus kialakítását, valamint hangsúlyozta a további regionális együttműködésnek és az ország dél-ázsiai régió belüli további integrációjának a fontosságát. Andris Piebalgs fejlesztési biztos októberben Nepálba látogatott, ahol megerősítette, hogy az EU megháromszorozza az országnak nyújtott fejlesztési támogatást. A biztos azt is hozzátette, hogy az EU támogatja Nepál azon célját, hogy 2022-ig fokozatosan elérje a „közepes jövedelmű ország” státuszt.

5.4.4. Bhután

2014-ben tovább mélyültek az EU és Bhután közötti kiváló kapcsolatok. Az Unió támogatta a Bhutánban zajló politikai átmenetet, mint ahogy az ország gazdasági fejlődését és azon törekvését is, hogy az 2020-ra függetleníteni tudja magát a támogatásoktól. Andris Piebalgs fejlesztési biztos októberben az országba látogatott, ahol bejelentette, hogy az EU a háromszorosára növeli az országnak biztosított fejlesztési támogatás összegét.

5.4.5. Afganisztán

A Tanács június 23-án új stratégiát fogadott el Afganisztánra vonatkozóan. A 2016 végéig terjedő időszakot felölelő stratégia középpontjában az afganisztáni intézmények fejlesztése áll, és az olyan kiemelt feladatokat tartalmaz, mint a béke, a biztonság és a regionális stabilitás előmozdítása; a demokrácia megerősítése; a gazdasági és a humán fejlődés ösztönzése; valamint a jogállamiságnak és az emberi jogok tiszteletben tartásának az előmozdítása. A stratégia átfogó megközelítést követ, valamint egybefogja az összes uniós eszközt és a tagállamok nem katonai jellegű szerepvállalását. Franz-Michael Skjold Mellbin EUKK 2014-ben is fontos szerepet töltött be a helyszíni uniós jelenlét megerősítésében, valamint segítette a tagállamokkal folytatott koordinációt Kabulban.

A biztonsági átmenet folyamata – az ISAF-katonák kivonását is beleértve – a várakozásoknak megfelelően alakult és 2014 végére be is fejeződött. Az afgán nemzetbiztonsági erők az ország teljes területén visszavették a biztonsággal kapcsolatos feladatokat, és a kihívásokkal teli választási időszak alatt is ellátták azokat. A nemzetbiztonsági erők azonban eközben egyre súlyosabb veszteségeket szenvedtek, különösen igaz ez az afgán rendőrségre.

Az általános biztonsági helyzet 2014-ben is feszült maradt: nőtt a felkelők által többek között Kabulban elkövetett támadások száma, a polgári áldozatok száma pedig 2013-hoz képest 25%-kal emelkedett. Az EU egy szilárd alapokon nyugvó olyan biztonsági megállapodás mellett foglalt állást, amely lehetővé tenné, hogy a Nemzetközi Biztonsági Támogató Erők (ISAF) az előző misszióra épülő újabb missziót telepítsenek az országba („Resolute Support” misszió).

Az afgán elnökválasztás idején az Unió szoros együttműködést folytatott az ENSZ-szel, az USA-val és más nemzetközi partnerekkel. Az EU is támogatta azt az ENSZ és az USA közreműködésével megszületett megállapodást, amelynek értelmében teljes körűen ellenőrizték a leadott szavazatokat, és amelynek eredményeképpen megalakulhatott a nemzeti egységkormány, elkerülve ezáltal a politikai válságot. Szeptember 29-én beiktatták hivatalába az új afgán elnököt, Asraf Gánit, aki elnöki dekrétum útján Abdullah Abdullaht az ország kormányfőjévé nevezte ki. Az Unió választási értékelő csoportot küldött az országba. A 15 nemzetközi szakértőből álló csoport vezetője Thijs Berman európai parlamenti képviselő.

A decemberben megrendezett londoni konferencián az EU üdvözölte az afgán kormány ambiciózus reformprogramját, ezen belül is többek között az akut bevételi válság rendezésére, a korrupció elleni intézkedések kidolgozására és az igazságszolgáltatás reformjára irányuló első lépéseket. Asraf Gáni elnök megerősítette, hogy mihamarabb szeretné lezárni az EU és Afganisztán között megkötendő partnerségi és fejlesztési együttműködési megállapodásra irányuló tárgyalásokat.

Az Unió 2014-ben is számos nyilvános nyilatkozatban reagált az emberi jogok megsértésének legsúlyosabb eseteire. Az afganisztáni EUKK a nyilatkozatokról egyeztetett az uniós tagállamokkal. Az EU a nyilatkozatokban aggodalmának adott hangot amiatt, hogy a felkelők által végrehajtott támadásokban, illetve a törékeny biztonsági helyzet miatt nagyszámú civil veszítette életét. Az Unió emellett több nyilatkozatban hangsúlyozta, hogy határozott és elviekben is megalapozott álláspontot képvisel a halálbüntetéssel szemben.

Az Európai Unió afganisztáni rendfenntartó missziója, az EUPOL Afganisztán 2014-ben segítséget nyújtott az afgán belügyminisztérium intézményi reformjához és az afgán nemzeti rendőrség szakmai színvonalának növeléséhez, továbbá fejlesztette a rendőrség és a büntető igazságszolgáltatási intézmények közötti kapcsolatokat. Az EUPOL Afganisztán misszió támogatta a 2014 és 2018 közötti időszakra szóló nemzeti rendőrségi stratégia és a nemzeti rendőrségi terv kidolgozását; mindkettőt az afgán belügyminiszter jegyzi. 2014-ben átadták a Rendőri Továbbképző Központ és a Bűnüldözési Továbbképző Központ új székhelyét, ami mérföldkő volt az afgán irányításra való áttérés folyamatában. Az igazságszolgáltatás területén az EUPOL Afganisztán misszió fontos szerepet játszott a büntetőeljárás törvény Parlament által elfogadott módosításának a véglegesítésében. A misszió tevékenységét egész évben megnehezítette a műveleti területen fennálló ingatlal biztonsági helyzet. Január 17-én 21 civil veszítette életét egy kabuli étterem elleni terrortámadásban. Az áldozatok között volt az EUPOL Afganisztán misszió állományának egy dán tagja, valamint a misszióknak dolgozó biztonsági csapat egy brit tagja is. A Tanács 2014. december 16-án 2016 végéig meghosszabbította a misszió megbízatását.

5.4.6. Pakisztán

A 2012-ben elfogadott ötéves EU–Pakisztán együttműködési terv keretében az Unió 2014-ben is szorosan együttműködött Pakisztánnal. Március 25-én Brüsszelben sor került az EU–Pakisztán stratégiai párbeszéd második fordulójára a főképvisező és Sartaj Aziz, Pakisztán kül- és biztonságpolitikai főtanácsadója között. Közvetlenül az emberi jogi és a kereskedelmi alcsoport ülését követően június 24-én EU–Pakisztán vegyes bizottsági ülést tartottak Iszlámábádban. A vegyes bizottságban megállapodás született arról, hogy helyi párbeszéd indul energiaügyi és emberi jogi kérdésekben. Jacek Bylica, nonprolifrációval és leszereléssel foglalkozó uniós különmegbízott júniusban Pakisztánba látogatott, hogy útnak indítsa az EU és Pakisztán közötti nonprolifrációs párbeszédet. Október 20-án Brüsszelben megrendezték a visszafogadási vegyes bizottság harmadik ülését. A bizottság feladata, hogy felügyelje az EU és Pakisztán között 2010-ben létrejött visszafogadási megállapodás végrehajtását.

Pakisztán az Unió általános vámkedvezmény-rendszerének (GSP+) kedvezményezett országaként 2014. január 1-jétől könnyebben juthat az uniós piacokra, feltéve hogy ténylegesen végrehajtja az emberi jogok, a munkavállalói jogok, a környezetvédelem és a jó kormányzás területére vonatkozó 27 nemzetközi alapegyezményt.

Az EU folytatta a Pakisztánnal emberi jogi kérdésekben zajló párbeszédet és együttműködést. Az emberi jogi alcsoporthoz munkája mellett az is fontos fejlemény, hogy Sztávrosz Lambrinídisz, az EU emberi jogi különleges képviselője október 26. és 29. között első alkalommal látogatott Pakisztánba²¹.

5.4.7. Banglades

Az Unió 2014-ben is együttműködött Bangladdal, az USA-val és a Nemzetközi Munkaügyi Szervezettel (ILO) annak a fenntarthatósági paktumnak a végrehajtásában, amelyről a Rana Plaza kereskedelmi épület halálos áldozatokat követelő összeomlása után született megállapodás 2013 júliusában a bangladesi konfekcióiparban dolgozók munkakörülményeinek, valamint a bangladesi konfekcióipar munka-egészségügyi és munkavédelmi előírásainak a javítása érdekében. Október 20-án Brüsszelben magas szintű ülést tartottak a kérdésben, ahol a résztvevők áttekintették a fenntarthatósági paktum végrehajtásában elért eredményeket, és ismételten hangsúlyozták, hogy Bangladesnek sürgősen teljesítenie kell az e téren vállalt kötelezettségeit.

A főképvisező az EU nevében tett január 9-i nyilatkozatában elítélte a január 5-i választásokat megelőző időszakban elkövetett erőszakos cselekményeket, és sajnálattal állapította meg, hogy nem valósultak meg azok a kedvező feltételek, amelyek átlátható, inkluzív és hiteles választásokat eredményezhettek volna. A főképvisező felszólította a feleket, hogy tartózkodjanak az erőszaktól és folytassanak valódi párbeszédet, és annak keretében állapodjanak meg az előrelépés olyan kölcsönösen elfogadható irányáról, amely megerősítené a demokratikus elszámoltathatóságot, valamint átlátható, inkluzív és hiteles választások megrendezését tenné lehetővé. A választások körülményei csak fokozták a politikai polarizációt, a médiaszabadság korlátozását és a civil társadalom mozgásterének szűkülését.

²¹ Az Európai Parlament 2014-ben három állásfoglalást fogadott el Pakisztánhoz kapcsolódóan: egyet Pakisztán regionális szerepéről és az Unióval ápolott politikai kapcsolatairól (2013/2168(INI)), egyet a legutóbbi pakisztáni üldöztetésekről (2014/2694(RSP)), egyet pedig az istenkáromlással kapcsolatos törvényekről (2014/2969(RSP)).

Miután a bangladesi „nemzetközi büntetőtörvényszék” több személyt is halálra ítélt az 1971-es bangladesi felszabadító háború idején elkövetett háborús bűncselekményekért, az Unió ismételten kijelentette, hogy minden körülmények között határozottan és feltétel nélkül ellenzi a halálbüntetést, és felszólította a bangladesi hatóságokat, hogy a halálbüntetés eltörlése felé vezető első lépésként vezessenek be moratóriumot annak alkalmazására vonatkozóan.²²

5.4.8. Srí Lanka

A Srí Lankával kapcsolatos uniós politika központi elemét a megbékélés és az emberi jogok területe jelentette. Az Európai Tanács a március 21-i következtetéseiben emlékeztetett arra, hogy továbbra is elkötelezett a Srí Lanka-i elszámoltathatóság, megbékélés és egyetemes emberi jogok mellett. A következtetésekben az Európai Tanács felkérte az ENSZ Emberi Jogi Tanácsát, hogy fogadjon el egy Srí Lankáról szóló olyan határozatot, amely elrendelné a háború alatt mindkét fél által feltételezhetően elkövetett háborús bűncselekmények nemzetközi kivizsgálását.

Az ENSZ Emberi Jogi Tanácsának 2014. márciusi ülésén az uniós tagállamok az USA-val együtt társszerzői voltak annak a határozatnak, amely felszólította a Srí Lanka-i kormányt, hogy mutasson fel újabb eredményeket a megbékélés terén, valamint vizsgálja ki a nemzetközi emberi jogok és a nemzetközi humanitárius jog állítólagos megsértésének eseteit. Az Emberi Jogi Tanács a határozatban továbbá megbízta az ENSZ emberi jogi főbiztosát, hogy teljes körűen vizsgálja ki az emberi jogok mindét fél általi állítólagos súlyos megsértésének eseteit és az azokhoz kapcsolódó bűncselekményeket. Más nemzetközi partnerekhez hasonlóan az EU is felszólította a Srí Lanka-i kormányt, hogy maradéktalanul működjön együtt az elszámoltathatóság kérdésének rendezését célzó vizsgálatokban, ez ugyanis fontos lépést jelent a valódi megbékélés útján.

2014-ben több uniós nyilatkozat is született az országról: így június 20-án a muzulmán közösség elleni támadásokról, július 1-jén a Srí Lankával foglalkozó ENSZ vizsgálóbizottság kinevezéséről, július 23-án pedig a nem kormányzati szervezetekre vonatkozó korlátozásokról és a véleménynyilvánítás szabadságának korlátozásáról.

²² Az Európai Parlament két állásfoglalást is elfogadott a Bangladesben elkövetett emberi jogi jogsértések témájában: egyet a közelmúltbeli bangladesi választásokról (2014/2516(RSP)), egyet pedig az emberi jogok megsértéséről Bangladesben (2014/2834(RSP)).

5.4.9. Maldív-szigetek

2014. március 22-én rendezték meg az ország történetének második többpárti demokratikus parlamenti választásait. A választásokra politikai válság közepette került sor, amely bizonytalanná tette az országban zajló demokratizálódási folyamat jövőjét. Az EU választási megfigyelő missziója úgy értékelte, hogy a választások lebonyolítása annak ellenére is megfelelő volt, hogy a Legfelsőbb Bíróság beavatkozott a folyamatba, és az általános választások előtti hetekben intézkedéseket fogantatosított a választási bizottság ellen. A 2013-as elnökválasztás és a 2014-es helyhatósági és parlamenti választások óta mindhárom hatalmi ág (vagyis a törvényhozás, a végrehajtás és az igazságszolgáltatás) ismét Maumun Abdul Gajum egykori elnök családjához közel álló politikai erők kezében van, ami kérdésessé teszi a demokratikus konszolidáció jövőjét az országban²³.

5.5. A Csendes-óceán térsége

5.5.1. Ausztrália

Az EU és Ausztrália – José Manuel Barroso elnök 2011. szeptemberi és a főképviselő/alelnök 2011. októberi látogatásának eredményeire építve – további véleménycseréket és párbeszédet folytatott egymással azzal a céllal, hogy bővítsék az együttműködést a külügyek és a biztonsági kérdések, a válságkezelés, a fejlesztési segítségnyújtás és a globális kérdések terén. Herman Van Rompuy, az Európai Tanács elnöke november 16-án kétoldalú találkozáson vett részt Tony Abbott ausztrál miniszterelnökkel, amelynek keretében a kétoldalú kérdések mellett (itt említendő az EU és Ausztrália közötti keretmegállapodás, illetve a két fél közötti esetleges szabadkereskedelmi megállapodás) Ukrajnáról is tárgyaltak, az ukrajnai kérdésben ugyanis szoros együttműködés folyik a két fél között. Az EKSZ és Ausztrália megállapodást írt alá a kettejük közötti diplomáciai csereprogramokról.

Az EU és Ausztrália közötti átfogó keretmegállapodásra vonatkozó tárgyalási megbízás 2011 októberében került elfogadásra. A megállapodás megkötésére irányuló tárgyalások egy év kihagyás után folytatódtak, és 2014 végére majdnem le is zárultak.

²³ Az Európai Unió 2014. évi maldív-szigeteki választási megfigyelő missziójának zárójelentése.

A politikai igazgatók szintjén tartott EU–Ausztrália biztonsági/stratégiai párbeszéd következő fordulójára december 11-én került sor Canberrában. A párbeszéd terjedelmes napirendjén a következő témák szerepeltek: az ázsiai és csendes-óceáni térség biztonsági kérdései, tengerhajózási biztonság, Oroszország/Ukrajna, Irán, Szíria/Irak/ISIL/Dáís, a közel-keleti békefolyamat, Afganisztán, a terrorizmus elleni küzdelem, kiberbiztonság, valamint a válságkezelési együttműködés. De Rousiers vezérezredes, az Európai Unió Katonai Bizottságának elnöke első alkalommal tett hivatalos látogatást Ausztráliában, ahol megbeszéléseket folytatott az ország védelmi minisztériumának magas rangú tisztviselőivel. Az EU, Ausztrália és Új-Zéland közötti, a csendes-óceáni ügyekkel foglalkozó szokásos háromoldalú találkozót október 28-án tartották meg. November 6-án, Brüsszelben megrendezésre került a terrorizmus elleni küzdelemmel foglalkozó EU–Ausztrália párbeszéd első fordulója.

Az EU és Ausztrália tárgyalásokat folytatott egymással egy, az Ausztrália uniós válságkezelési műveletekben való részvételének kereteit meghatározó megállapodás megkötése céljából²⁴. Az ország több uniós KBVP-misszióba és -műveletbe is meghívást kapott, és az EUCAP Nesztór misszióban időközben már részt is vesz, ahol is értékes jogi segítséget nyújt a Seychelle-szigetek részére. Ez az első alkalom, hogy az ország uniós KBVP-misszióban vagy -műveletben vesz részt.

5.5.2. Új-Zéland

Az év során geopolitikai és közös érdekkörbe tartozó kérdésekről szóló véleménycserékre került sor. John Key új-zélandi miniszterelnök március 25-én a hágai nukleáris biztonsági csúcstalálkozó alkalmával kétoldalú megbeszéléseket folytatott José Manuel Barroso és Herman Van Rompuy elnökkel. A megbeszélések az EU és Új-Zéland közötti partnerség elmélyítéséről szóló együttes nyilatkozat elfogadásával zárultak.

A felek az együttes nyilatkozatban egyebek mellett megállapodtak arról, hogy megvizsgálják a kereskedelmi és gazdasági kapcsolatok megerősítésének lehetőségeit, ideértve annak lehetőségét is, hogy az EU és Új-Zéland között tárgyalások induljanak a kereskedelem és a beruházások területének további liberalizációja céljából.

²⁴ A részvételi keretmegállapodást 2015. április 22-én írták alá.

A főképviselő/alelnök június 24-én Brüsszelben fogadta Murray McCully új-zélandi külügyminisztert. A főképviselő és az új-zélandi külügyminiszter a Csendes-óceáni Szigetek Fórumának július 30-i palau-i ülése alkalmával is megbeszéléseket folytatott, ahol is bejelentették, hogy lezárultak az Európai Unió és Új-Zéland közötti kapcsolatokról és együttműködésről szóló partnerségi megállapodással kapcsolatos tárgyalások. E megállapodást megelőzően még nem került sor jogilag kötelező erejű átfogó szerződés megkötésére a két fél között.

November 16-án Jean-Claude Juncker elnök és az újraválasztott John Key miniszterelnök a brisbane-i G20-csúcstalálkozó alkalmával kétoldalú megbeszélést folytatott egymással. Murray McCully külügyminiszter december 2-án Brüsszelben tárgyalt először az új főképviselő/alelnökkel. Az új-zélandi külügyminiszter megerősítette, hogy elkötelezett az EU és Új-Zéland közötti partnerség bővítése mellett, mint ahogy amellett is, hogy Új-Zéland 2015/16-os ENSZ BT-tagsága idején szorosabb koordinációt folytasson az Unióval biztonsági kérdésekben.

Az EU és Új-Zéland közötti első hivatalos, a politikai igazgatók szintjén tartott biztonsági párbeszédre december 12-én került sor Wellingtonban.

Miután a két fél 2012. április 18-án Brüsszelben aláírta az Új-Zéland uniós válságkezelési műveletekben való részvételéről szóló keretmegállapodást, az ország több KBVP-misszióba és -műveletbe is meghívást kapott. Új-Zéland októberben és novemberben hozzájárult az EU NAVFOR Atalanta művelethez, nevezetesen egy tengeri járőr- és felderítő repülőgép biztosításával.

Andris Piebalgs biztos áprilisban Murray McCully külügyminiszter társaságában a csendes-óceáni térségbe látogatott. A közös látogatás elsődleges célja annak felmérése volt, hogy milyen eredmények születtek ez idáig azoknak a közös projekteknek a végrehajtásában, amelyek a két fél közötti energetikai együttműködés keretében indultak a Csendes-óceán térségében az EU és Új-Zéland társszervezésével 2013 márciusban Aucklandben megrendezett csendes-óceáni energiaügyi csúcstalálkozón.

5.5.3. Fidzsi

A Fidzsi Köztársaságban 2014. szeptember 17-én a 2006-os katonai puccsot követően első alkalommal tartottak parlamenti választásokat, ami fontos lépést jelentett a demokráciához való visszatérés útján. A választásokat megfelelően előkészítették, és azok valódi választási lehetőséget kínáltak a szavazók számára. Az EU technikai segítséget biztosított a választási folyamathoz, és – a szélesebb körű nemzetközi megfigyelési tevékenységek részeként – választási szakértői missziót küldött az országba a választások értékelésére.

Az Unió emellett egy ellenőrző missziót is küldött az országba, amelynek feladata az volt, hogy értékelje a Cotonoui Megállapodás 96. cikke szerinti követelmények teljesítését. E missziókat követően az EU novemberben úgy határozott, hogy megszünteti a Cotonoui Megállapodás 96. cikke és a Fejlesztési Együtműködési Eszköz 37. cikke szerinti ún. „megfelelő intézkedések” (szankciók) alkalmazását, és újraindítja a teljes körű fejlesztési együttműködést az országgal. Az EU egyebek mellett a megújított politikai párbeszéd és az uniós pénzügyi támogatás programozása révén biztosítani fogja az emberi jogok területének szoros figyelemmel kísérését és megfelelő támogatását.

5.5.4. Salamon-szigetek

Az országban november 19-én parlamenti választásokat tartottak. Az új parlament tagjai december 9-én Manasseh Sogavare személyében megnyugtató többséggel megválasztották az ország új miniszterelnökét. A választási folyamat békésen zajlott le, és azt csak kisebb biztonsági incidensek zavarták meg. A 2014-es választások fontos mérföldkövet jelentenek: egyrészt bizonyítják, hogy az országban helyreállt a stabilitás, másrészt pedig megerősítik azokat az eredményeket, amelyek a 2003-ban elindított Salamon-szigeteki regionális segítségnyújtási misszió (RAMSI) keretében születtek a demokratizálódás, a jó kormányzás és az emberi jogok területén. Az EU támogatást biztosított a választási névjegyek naprakésszé tételéhez. Emellett olyan tevékenységeket is finanszírozott, amelyek arra irányultak, hogy javítsák a lakosság és ezen belül is mindenekelőtt a nők tájékozottságát a választási folyamattal kapcsolatosan. Az Unió továbbá szakértői segítséget nyújtott a politikai pártok integritásáról szóló törvényt végrehajtó rendelet megszövegezéséhez.

5.5.5. Regionális kérdések

Az EU tovább mélyítette a csendes-óceáni szigetországokkal és regionális szervezeteikkel folytatott párbeszédet és partnerséget. A főképviselő/alelnök júliusban részt vett a Csendes-óceáni Szigetek Fórumának 45. találkozóján (Koror, Palau), Andris Piebalgs biztos pedig az EU képviselőjében szeptemberben az ENSZ fejlődő kis szigetállamokkal (SIDS) foglalkozó harmadik konferenciáján (Apia, Szamoa). Ez utóbbi konferencián 21 SIDS-ország (10 csendes-óceáni állam, 10 karib-térségi állam és a Zöld-foki Köztársaság) aláírta a rá vonatkozó 2014–2020-as nemzeti indikatív programot. A Cotonoui Megállapodás keretébe tartozó ezen indikatív programok összköltségvetése mintegy 340 millió EUR. Az EU és a csendes-óceáni térség közötti gazdasági partnerségi megállapodást Pápua Új-Guinea 2009. december 20. óta, Fidzsi pedig 2014. július 28. óta alkalmazza ideiglenesen.

6. Afrika

6.1. Afrikai Unió

Az Afrikai Unióval (AU), az ENSZ-szel és más regionális szervezetekkel folytatott egyre szorosabb együttműködésnek köszönhetően számos konfliktust sikerült stabilizálni a térségben. Emellett az az erőfeszítésünk is kezdi meghozni gyümölcsét, hogy az afrikai országoknál folyamatosan és következetesen hangsúlyozzuk annak jelentőségét, hogy olyan robusztus intézményeket alakítsanak ki, amelyek képesek megszilárdítani a demokráciát, az emberi jogokat és a jogállamiságot.

A 2014 áprilisában Brüsszelben megrendezett negyedik EU–Afrika csúcstalálkozón az uniós vezetők megerősítették, hogy az EU az Afrikai Békekereten keresztül továbbra is támogatja az Afrikai Béke- és Biztonsági Szervezetet, és annak lehetőségét is hangsúlyozták, hogy az EU több eszközt, képzést és mentorálást biztosítson a térségben. Az Unió bejelentette az EUFOR KAK művelet elindítását. A főképviselő/alelnök által a tengerhajózási biztonságról rendezett ülés eredményei, valamint a plenáris ülésen elhangzott észrevételek rávilágítottak az Atalanta műveletből származó értékes tanulságokra, és azt is megmutatták, hogy a nyugat-afrikai országok nagy érdeklődést tanúsítanak az EU Guineai-öbölre vonatkozó új stratégiája iránt. A csúcstalálkozón Ban Ki Mun ENSZ-főtitkár is részt vett, ami egyértelművé tette az EU, az AU és az ENSZ közötti együttműködés léptékét és súlyát. A két kontinens közötti kapcsolatok erősítésében a kétoldalú találkozók is alapvető szerepet tölthetnek be.

Általánosságban elmondható, hogy a csúcstalálkozó fellelkesítette az EU és Afrika közötti kapcsolatokat, és szilárd alapot biztosított a jövőbeli párbeszédhez és együttműködéshez. A csúcstalálkozó együttes nyilatkozat elfogadásával zárult, amelyben a felek megerősítették elkötelezettségüket a 2007-ben elfogadott EU–Afrika közös stratégiában foglalt célkitűzések teljesítése mellett. A 2014 és 2017 közötti időszakra szóló ütemtervben tovább folytatódott a közös intézkedési területek és a legfontosabb közös prioritások újradefiniálása. Afrika továbbra is elsőszámú partnereként tekint az Európai Unióra az összes fontos területen, a békét és a biztonságot is ideértve.

Az AU Béke és Biztonsági Tanácsa (AUPSC) és az EU Politikai és Biztonsági Bizottsága (PBB) 2014. május 15-én Brüsszelben rendezte meg hetedik közös ülését.²⁵

²⁵ Az ülés jó alkalmat kínált arra, hogy a felek nyílt és strukturált megbeszélést folytassanak a következő kérdésekről: i. válsághelyzetek és a békét és stabilitást fenyegető veszélyek a Száhel-övezettől az Afrika szarva térségig, amibe a dél-szudáni, a mali/száhel-övezeti és a közép-afrikai köztársasági konfliktushelyzetek, valamint az olyan horizontális kérdések is beletartoznak, mint például a kézi- és könnyűfegyverek elterjedése elleni küzdelem, a terrorizmus elleni küzdelem vagy a határok és a migráció kérdése; ii. a béke és biztonság területével kapcsolatos afrikai kapacitásépítés javítása; és iii. az AUPSC és a PBB közötti együttműködés megerősítése. Ezenfelül az AUPSC és a PBB tájékoztatást kapott a béke és biztonság európai helyzetéről, nevezetesen az ukrajnai eseményekről.

A Bizottság 2014-ben elfogadta az Afrikai Békekeret 2014 és 2016 közötti időszakra szóló cselekvési programját. A cselekvési program pénzügyi keretösszege 750 millió EUR; ebből 325 millió EUR az Európai Fejlesztési Alap áthidaló eszközéből származik és elsősorban a már folyamatban lévő béketámogató műveletek 2014. évi támogatására szolgál. A 2014 és 2016 közötti időszakra szóló cselekvési program irányvonalai általánosságban összhangban állnak az Afrikai Békekeret korábbi cselekvési programjainak irányvonalaival. Az Afrikai Békekeret közvetlen kedvezményezettje továbbra is az Afrikai Unió és a regionális gazdasági közösségek / regionális mechanizmusok. A támogatás közel 90%-át afrikai vezetésű béketámogató műveletek kapják, a fennmaradó részt pedig az Afrikai Béke- és Biztonsági Szervezet működőképessé tételére, valamint a konfliktusmegelőzést és válságkezelést célzó, gyors eredményeket hozó intézkedésekre fordítják.²⁶

Az Afrikai Békekereten keresztül az EU 2014-ben is támogatást biztosított az alábbi, afrikai vezetésű missziók számára:

- Az Afrikai Unió szomáliai missziója (AMISOM) – a misszió 2007-es elindítása óta az Afrikai Békekereten keresztül nyújtott uniós támogatás teljes összege megközelíti a 771,1 millió eurót, és ezzel az EU az AMISOM egyik legnagyobb támogatója.
- A Közép-afrikai Köztársaságot támogató, afrikai vezetésű nemzetközi misszió (MISCA) – az EU az 50 millió EUR összegű kezdeti támogatáson túl további 75 millió EUR összegű támogatásra vállalt kötelezettséget. A MISCA feladatait szeptember 15-től az ENSZ közép-afrikai köztársasági többdimenziós békefenntartó művelete, a MINUSCA vette át, amely azonban ambiciózus megbízatásának teljesítését csak 2015 májusában tudja majd megkezdeni.

²⁶ A 2014 és 2016 közötti időszakra szóló cselekvési program a következő főbb változtatásokat vezette be: i. a hosszú távú béketámogató műveletek esetében exitstratégiákat kell kialakítani és igazságosabbá kell tenni a pénzügyi tehermegosztást; ii. az Afrikai Békekeretből az Afrikai Béke- és Biztonsági Szervezet számára, illetve kapacitásépítési célokra biztosított támogatást célirányosabbá kell tenni, a személyzeti költségekhez nyújtott általános támogatást pedig fokozatosan csökkenteni kell; és iii. egyszerűsíteni kell az uniós döntéshozatali eljárást, gyorsítva ezáltal a fellépést és fokozva a reakcióképességet.

Az EU 2014-ben az Afrikai Békekeret korai reagálási mechanizmusa révén több afrikai közvetítési kezdeményezést is támogatott. Ezek közt említendő, hogy segítette a Nagy Tavak régiójával foglalkozó nemzetközi konferencia (ICGLR) közös ellenőrzési mechanizmusát a Kongói Demokratikus Köztársaság és az azzal szomszédos országok közötti bizalom helyreállításában és előmozdításában; támogatta a Kormányközi Fejlesztési Hatóság (IGAD) dél-szudáni közvetítési tevékenységét; illetve segítette a Kelet- és Dél-afrikai Közös Piac (COMESA) és a Kelet-afrikai Közösség (EAC) közös kezdeményezését, amelynek célja, hogy Burundiban békés választásokra kerülhessen sor.

6.2. Nyugat-Afrika

Tíz év közös munka után, 2014. június 30-án lezárultak az EU–Nyugat-Afrika gazdasági partnerségi megállapodásról (EPA) folytatott tárgyalások. A megállapodás hatálya kiterjed az árukereskedelemre, az újonnan elfogadott ECOWAS közös külső vámtarifa alapján, valamint a fejlesztési együttműködésre, és az felülvizsgálati záradékokat is tartalmaz a szolgáltatásokról szóló és a kereskedelmi szabályokat tartalmazó fejezetekre vonatkozóan. Az ECOWAS-országok államfői azt az utasítást adták a nyugat-afrikai főtárgyalóknak, hogy tegyenek meg minden szükséges lépést a gazdasági partnerségi megállapodás aláírására és végrehajtására irányuló folyamat mielőbbi megkezdése érdekében. A megállapodás az Elefántcsontparttal létrejött (2008-ban aláírt), illetve a Ghánával létrejött (alá nem írt) ideiglenes gazdasági partnerségi megállapodás helyébe lép majd, amelyek megerősítésére/alkalmazására nem került sor.

Az éves EU–ECOWAS miniszteri politikai párbeszédet 2014. november 27-én Abujában rendezték meg, amelyen a résztvevők számos közös érdekű témát vitattak meg, ideértve a béke és a biztonság terén történt regionális fejleményeket, a regionális tervezési kérdéseket, valamint a gazdasági és partnerségi megállapodással kapcsolatos tárgyalások kérdését.

6.2.1. Biztonság és fejlesztés a Száhel-övezetben

A Száhel-övezet biztonságára és fejlesztésére vonatkozó uniós stratégia végrehajtása 2014-ben is folytatódott. A stratégia 2013. évi felülvizsgálata konkrét előrelépést és eredményeket állapított meg mind a négy fő irányvonalat illetően, melyek a következők: politika, fejlesztés, biztonság és küzdelem az erőszakos szélsőségek ellen. A felülvizsgálat keretében megállapítást nyert, hogy a Száhel-övezettel kapcsolatos uniós politikák és műveletek középpontjában továbbra is a biztonság és a fejlesztés közötti kapcsolatnak kell állnia. Megállapítást nyert továbbá az is, hogy a stratégia végrehajtását ki kellene terjeszteni Burkina Fasóra és Csádra. Ehhez kapcsolódó fejlemény, hogy már folyamatban is van annak az új regionális cselekvési tervnek a kidolgozása, amely a Száhel-övezetre vonatkozó stratégia végrehajtásának következő lépéseit tartalmazza.

Az EU az év folyamán kiemelt figyelmet fordított a partnerszervezetekkel, különösen az ENSZ-szel, az Afrikai Unióval és az ECOWAS-szal folytatott nemzetközi együttműködésre és a velük fennálló szinergiák elmélyítésére. Kiemelt figyelmet kapott továbbá a bamakói fórum, amely azt követően jött létre, hogy az ENSZ, az EU és a Világbank magas rangú tisztviselői 2013-ban közös látogatást tettek a térségben. A fórum célja, hogy koordinációs mechanizmusként szolgáljon a támogatók, és azon belül is mindenekelőtt az ENSZ, az AU és az EU között. Az Unió emellett különös figyelmet fordított a nouakchotti folyamatra²⁷ és a száhel-övezeti G5-ök csoportjára. Előbbi ígérettel kecsegtet az Afrikai Unió és Algéria szerepvállalására a biztonság területén, utóbbi pedig fontos lépést jelent afelé, hogy az öt érintett ország²⁸ felismerje és megoldja a Száhel-övezetet érintő problémákat.

²⁷ A folyamat 2013 márciusában indult és az Afrikai Unió vezetésével zajlik. Céljai közé tartozik a biztonsági együttműködés megerősítése és az Afrikai Béke- és Biztonsági Szervezet működőképessé tétele a száhel-szaharai régióban. A nouakchotti folyamat keretében 13 száhel-szaharai ország hírszerzési és biztonsági szolgálatainak vezetői kéthavi rendszerességgel együttes üléseket tartanak az Afrikai Unió égisze alatt, külügyminiszterei pedig háromhavi rendszerességgel üléseznek egymással.

²⁸ Mauritánia, Mali, Niger, Csád és Burkina Faso.

6.2.2. Mauritánia

Az Unió választási szakértői missziót küldött az országba a 2014. júniusi elnökválasztás figyelemmel kísérésére. A misszió megállapította, hogy a választási folyamat lebonyolítása elfogadható módon történt, ugyanakkor több ajánlást is megfogalmazott a jövőbeli választások lebonyolításának javítása céljából.

Mohamed Ould Abdel Aziz elnök második ciklusa kezdetben biztató jeleket mutatott a politikai stabilitást és a kulcspolitikák végrehajtásának folyamatosságát illetően. Mindazonáltal a stabilitás megszilárdulását és a növekedés folytatódását veszélybe sodorja a szélsőséges iszlám radikalizáció, a mélyülő társadalmi és etnikai megosztottság és az instabil regionális helyzet. Az EU a Mauritániával folytatott rendszeres politikai párbeszéd keretében szorosan nyomon fogja követni az év második felében fellángolt társadalmi, etnikai és vallási feszültségeket.

2014 januárjától Mauritánia látta el az Afrikai Unió elnökségét és az Arab Liga Miniszterek Tanácsának elnökségét, valamint Portugáliával együtt az 5+5 fórum elnökségét. Ennek köszönhetően az ország proaktív szerepet töltött be a regionális ügyek előbbre vitelében.²⁹

Az EU és Mauritánia közötti kapcsolatok jegyében 2014-ben több fontos eseményre is sor került. Ezek a következők: a Cotonoui Megállapodás 8. cikke szerinti politikai párbeszéd két újabb fordulója 2014 májusában, illetve decemberében; a Száhel-övezetért felelős EUKK januári és decemberi, illetve Andris Piebalgs biztos februári látogatása az országban; a 2014 és 2020 közötti időszakra szóló nemzeti indikatív program aláírása júniusban; és a halászati jegyzőkönyv megújítására irányuló tárgyalások elindítása májusban.

²⁹ Aziz elnök az EU-val együtt társelnöke volt a 2014 áprilisában Brüsszelben megrendezett negyedik EU–Afrika csúcstalálkozónak. Afrikai szerepvállalása jegyében Mauritánia bejelentette, hogy 2015-ben mintegy 900 fős katonai kontingenst telepít majd a MINUSCA misszióhoz. Mauritánia elkötelezett partner a Száhel-övezetért érintő problémák megoldásában. Az ország 2014 februárjában Nigerrel, Malival, Burkina Fasóval és Csáddal közösen létrehozta a száhel-övezeti G5-ök csoportját. A kezdeményezés célja, hogy a Száhel-övezetre vonatkozó uniós stratégia mintájára megfelelő válaszlépéseket határozzon meg a Száhel-övezet egyedi problémáira, szorosan összekapcsolva egymással a biztonság és a fejlesztés területét.

6.2.3. Mali

Az EU a mali politikai és biztonsági válság kezdete óta (2012 januárjában lázadás tört ki az ország északi részén, majd márciusban államcsínyt hajtottak végre) kiállt Mali területi integritása, az alkotmányos rendhez való visszatérés és a válság tárgyalásos úton történő politikai rendezése mellett. A mali válságra adott átfogó válasz részeként az EU a rendelkezésére álló valamennyi eszközt igénybe vette.

Az országban 2013-ban átlátható elnökválasztást és törvényhozási választásokat tartottak; ezek lebonyolítását az EU és más nemzetközi partnerek is figyelemmel kísérték. A választásokat követően az EU jelentős támogatást nyújtott az átmenet folyamatához, amely lehetővé tette az alkotmányos berendezkedés, a béke és a rend helyreállítását. 2013. május 15-én a Malival foglalkozó magas szintű brüsszeli donorkonferencián a résztvevők összesen több mint 3,25 milliárd EUR összegű adományt ajánlottak fel. Az EU egymaga 1,28 milliárd EUR összegű felajánlást tett, a költségvetési támogatást is beleértve. A 2014 szeptemberében megtartott legutóbbi nyomonkövetési konferencián elhangzott, hogy ez idáig az említett összeg felét folyósították / az említett összeg felére vállaltak kötelezettséget. A Bizottság ezenfelül jelentős összegű humanitárius támogatást biztosított.

Ami a biztonság területét illeti, az EU – mind önállóan, mind másokkal közösen – döntő fontosságú támogatást nyújtott a terrorista csoportok elleni küzdelemhez, különösen 2013 januárja óta.

Elindította az EUTM Mali katonai kiképzési missziót, amelynek feladata, hogy segítse a mali hadsereg átszervezését és képességeinek megerősítését. Az EUTM Mali ez idáig a mali fegyveres erők hat zászlóalját képezte ki.

Az EU 2014 áprilisában EUCAP Száhel Mali néven új polgári KBVP-missziót hozott létre az országban. A misszióvezető és annak központi csoportja júliusban érkezett meg Malira, hogy előkészítse a misszió 2015 eleji elindítását.³⁰

Az EU emellett – az ENSZ-szel, az AU-val, az ECOWAS-szal és az Iszlám Együttműködés Szervezetével együtt – aktív közvetítői szerepet töltött be az Észak-Maliról folytatott, 2014 júliusában elindított algíri béketárgyalásokon. Az Unió vállalta, hogy részt vesz abban a nyomkövetési bizottságban, amely a békemegállapodás végrehajtását hivatott majd figyelemmel kísérni.

Az EU teljes elkötelezettséggel támogatja az alkotmányos rendhez visszatért Mali újjáépítését és helyreállítását.³¹

6.2.4. Niger

Az országban 2013 augusztusában kormányátalakítás zajlott, ami próbára tette az elmúlt időszak viszonylagos belső stabilitását és a politikai szövetségeket is átrajzolta. 2014-ben kiéleződtek a politikai feszültségek: utcai tüntetésekre és szórványos erőszakos összecsapásokra került sor, a nemzetgyűlésben pedig patthelyzet alakult ki. Számos belpolitikai és regionális kérdésben rendszeres politikai párbeszéd folyik az országgal.

³⁰ A misszió képzést és tanácsadást biztosít majd a belső biztonsági erők (azaz a csendőrség, a rendőrség és a kormányőrség) számára, különös figyelmet fordítva az emberierőforrás-menedzsment és a képességek területére. Fő célja, hogy segítsen újjáépíteni a mali fegyveres erők és a mali politikai hatóságok közötti intézményi kapcsolatokat, mégpedig azáltal, hogy átlátható, professzionális és szolgáltatás-orientált irányítási rendszert alakít ki a mali fegyveres erőkön belül. A misszió kezdeti megbízatása két évre szól, székhelye Bamakóban lesz, és abban a mali személyzet mellett 80 nemzetközi szakértő vesz majd részt.

³¹

Niger 2014-ben több halálos kimenetelű terrortámadást is elszenvedett.

A Boko Haram révén Nigériából átgyűrűző erőszak súlyos biztonsági és humanitárius kihívások elé állítja a nigeri hatóságokat. Ennek következtében Niger tevékenyen közreműködik a nigériai biztonsági helyzet javítását célzó nemzetközi erőfeszítésekben.

Az EU–Niger kapcsolatok szintjén a 2014-es év főbb eseményei közé tartozik a 2014 és 2020 közötti időszakra szóló nemzeti indikatív program aláírása júniusban, valamint Herman Van Rompuy elnök februári, illetve a Száhel-övezetért felelős különleges képviselő, Michel Dominique Reveyrand-de Menthon november 5–6-i látogatása Niamey-be.

2014 júliusában lezárult az EUCAP Száhel Niger misszió első megbízatása. A Tanács úgy határozott, hogy kiigazítja és 2016. júliusig meghosszabbítja a misszió megbízatását. Az év második felében a misszió és más uniós eszközök keretében több közös tevékenység végrehajtására került sor, fokozva a fővároson kívüli uniós tevékenységeket, és különös figyelmet fordítva a nigériai kötelezettség- és felelősségvállalás javítására, valamint a misszió keretében elért eredmények fenntarthatóságának megerősítésére.

6.2.5. Burkina Faso

Miután Blaise Compaoré elnök kísérletet tett arra, hogy módosítsa az alkotmányt annak érdekében, hogy indulhasson a 2015. évi elnökválasztáson, az országban zavargások törtek ki és nagyszabású tüntetések kezdődtek, ami végül azt eredményezte, hogy az elnök 2014 októberében 27 év után távozni kényszerült az ország éléről és el kellett hagynia az országot. Az országban kitört zavargások hatására és két hét katonai kormányzás után az érdekelt feleknek (a politikai pártokat és a civil társadalmat is beleértve) sikerült megállapodásra jutniuk a demokratikus átmenetről szóló chartáról, és a civil Michel Kafando személyében ideiglenes elnököt neveztek ki. Az EU hangsúlyozta, hogy támogatja a békés demokratikus átmenet folyamatát és az átmenetet segítő nemzetközi törekvéseket, külön is kiemelve az AU, az ECOWAS és az ENSZ közös misszióját.

A Külügyek Tanácsa március 17-én úgy határozott, hogy a Száhel-övezetre vonatkozó uniós stratégiát kiterjeszti Burkina Fasóra. Ezt követően májusban az EKSZ, a DEVCO és a Száhel-övezetért felelős EUKK közös missziót küldött az országba, amelynek keretében egyrészt tájékoztatták a burkinabéi hatóságokat a stratégia Burkina Fasóra történő kiterjesztésének következményeiről, másrészt pedig felmérték, hogy milyen lehetséges tevékenységekre kerülhet majd sor az országban a stratégia fejlesztési–biztonsági pillérének keretében.

Az ECOWAS Burkina Fasóval foglalkozó kapcsolattartó csoportjának tagjaként az EU segíteni fogja az országot a demokratikus átmenet folyamatában, melynek csúcspontjaként legkésőbb 2015 novemberében inkluzív, átlátható és demokratikus választásokat kell tartani az országban.

6.2.6. Szenegál

Az EU kiváló és dinamikus kapcsolatokat ápol Szenegállal, aminek az alapját a politikai párbeszéd, valamint a kereskedelmi és fejlesztési együttműködés jelenti. Szenegál több regionális és nemzetközi területen is fontos partner az EU számára.

A két fél közötti politikai párbeszédnek továbbra is rendszerezsek voltak. 2014-ben két fordulóra került sor (júniusban és decemberben). A megtárgyalt kérdések között említhetjük mindenekelőtt Szenegál bel- és külpolitikáját, a régió biztonsági helyzetét, valamint az ország előtt álló főbb gazdasági kihívásokat. Az emberi jogi kérdések megvitatására a Sidiki Kaba igazságügyi miniszterrel novemberben tartott külön párbeszéd során került sor. A politikai párbeszéd és a Szenegállal folytatott uniós együttműködés keretében az EU és tagállamai olyan kérdéseket helyeztek a középpontba, mint a nők és a gyermekek jogai, a büntetlenség elleni küzdelem, az igazságszolgáltatási rendszer reformja és a szexuális irányultságon alapuló megkülönböztetés tilalma.

Az EU támogatja a Casamance régió belüli helyzet rendezését, ahol már több mint 30 év óta áll fenn alacsony intenzitású konfliktus. A szenegáli kormány és a Casamance-i Demokratikus Erők Mozgalmának (MFDC) különböző csoportjai között jelenleg is zajlanak a béketárgyalások. Az EU a stabilitás és a béke elősegítését szolgáló eszközön keresztül támogatja a folyamatot és a konfliktus áldozatait. Az északi fronttal folytatott tárgyalások eredményeként Salif Sadio, a Casamance-i Demokratikus Erők Mozgalmának vezetője 2014. május 1-jén egyoldalú tűzszünetet hirdetett.

A Frontex által is támogatott megerősített tengeri határőrizeti rendszernek és a Spanyolországgal folytatott kétoldalú együttműködésnek köszönhetően a jelek szerint sikerült megfékezni a szenegáli partszakaszon keresztül zajló illegális migrációt.

Az év folyamán számos magas szintű találkozóra és látogatásra került sor. Andris Piebalgs biztos februárban Szenegálba látogatott, Macky Sall elnök pedig részt vett az áprilisi EU–Afrika csúcstalálkozón, amelynek keretében José Manuel Barroso elnökkel és Krisztalina Georgijeva biztossal is találkozott. A találkozók sora ezzel még nem ért véget: Amadou Ba gazdasági és pénzügyminiszter októberben Andris Piebalgs biztossal, Neven Mimica biztos novemberben pedig Mohammed Abdallah Boun Dionne miniszterelnökkel tárgyalt. November 28-án és 29-én Szenegál adott otthont a Frankofónia Nemzetközi Szervezete (OIF) csúcstalálkozójának, amelynek alkalmával Neven Mimica biztos kétoldalú megbeszéléseket folytatott Macky Sall elnökkel és más afrikai államfőkkel.

6.2.7. Gambia

Gambiára 2014-ben nagy gazdasági nyomás nehezedett. Ennek külső okai voltak: egyfelől a térséget sújtó aszály, másfelől pedig az, hogy a nyugat-afrikai ebolajárvány kitörését követően visszaesett az országba látogató turisták száma. Az EU továbbra is igen aggasztónak tartotta a demokrácia, a jogállamiság és az emberi jogok gambiai helyzetét. Februárban a főképviselő/alelnök szóvivője nyilatkozatot adott ki, miután Yahya Jammeh gambiai elnök a nemzet ünnepén uszító beszédet mondott az LMBTI személyek ellen. Miután az elnök aláírta a „homoszexualitás súlyos formáit” bűncselekménnyé nyilvánító törvényt, az EU novemberben helyi nyilatkozatot adott ki.

Az országban októberben lezajlott az ENSZ Emberi Jogi Tanácsa által végzett második időszakos egyetemes emberi jogi helyzetértékelés, amely ráirányította a nemzetközi közösség figyelmét a gambiai emberi jogi helyzetre. Az EU más szereplőkkel együtt maga is részt vett a gambiai emberi jogi helyzetértékelés előkészítésében és az ahhoz kapcsolódó nyilvános vetítések finanszírozásában.³²

³² Az EJT időszakos egyetemes emberi jogi helyzetértékeléssel foglalkozó munkacsoportja a jelentéstervezetében több súlyos hiányosságra hívta fel a figyelmet a polgári és politikai jogok területén, különösen ami a véleménynyilvánítás szabadságát és a gyülekezési szabadságot illeti. Az ENSZ-tagállamok elismerték, hogy javulás történt az oktatás területén és a gambiai egészségügyi központok fejlesztése terén, mindazonáltal azt is megjegyezték, hogy számos kérdés továbbra is aggodalomra ad okot. Itt említhető a halálbüntetés és a bírósági eljárás nélküli letartóztatások kérdése, a törvény által előírtnál hosszabb ideig tartó fogva tartás, a házasságkötés alsó korhatára, a sajtószabadság, de az LMBTI személyek jogainak kérdése is.

Az EU és a Banjulban külképviselettel rendelkező tagállamok szorosan figyelemmel kísérték a bírósági tárgyalás nélküli, azonnali vagy önkényes kivégzésekkel foglalkozó különleges ENSZ-előadó és a kínzás és más kegyetlen, embertelen vagy megalázó bánásmód vagy büntetés elleni küzdelemmel foglalkozó különleges ENSZ-előadó novemberi gambiai látogatását. A látogatásra eredetileg augusztusban került volna sor, de azt a gambiai fél néhány nappal a kitűzött időpont előtt lemondta, majd később áttette novemberre. A látogatás során a két különleges ENSZ-előadó számára nem engedélyezték a belépést a gambiai központi börtön biztonsági szárnyába és siralomházába, így az ENSZ-előadók úgy döntöttek, hogy nem folytatják a további büntetés-végrehajtási intézetekbe tervezett látogatásaikat, hiszen a gambiai fél megszegte a látogatás előzetesen jóváhagyott feltételeit.

Áprilisban sor került a Cotonoui Megállapodás 8. cikke szerinti politikai párbeszédre, és annak keretében sikerült megállapodásra jutni a gambiai hatóságok által teljesítendő emberi jogi kötelezettségekről. Az ezt követő találkozók megerősíteni látszottak az áprilisi párbeszéd konstruktív szellemét, mindazonáltal az év hátralévő részében már nem került sor politikai párbeszédre a két fél között. Gambia kormánya novemberben arról értesítette az EU-t, hogy nem kívánja folytatni a Cotonoui Megállapodás 8. cikke szerinti politikai párbeszédet. A gambiai külügyminiszter az állami televízió által közvetített november 29-i beszédében elismerte, hogy a gambiai kormány azért függesztette fel a politikai párbeszédet az Unióval, amiért az EU a helyi nyilatkozatában bírálta a „homoszexualitás súlyos formáiról” szóló törvény elfogadását.

6.2.8. Bissau-Guinea

Bissau-Guineában 2014 április/májusában – a 2012. áprilisi államcsíny után két évvel – elnökválasztást és törvényhozási választásokat tartottak. A kétéves átmeneti időszak utáni első választások békésen zajlottak, és azokat a Krzysztof Lisek európai parlamenti képviselő vezette uniós választási megfigyelő misszió szabad és hiteles választásoknak minősítette.

Az EU úgy határozott, hogy felfüggeszti a Cotonoui Megállapodás 96. cikke szerinti intézkedések alkalmazását, így segítve az új hatóságokat a jogállamiság helyreállításában, illetve abban, hogy meg tudjanak birkózni az ország előtt álló jelentős politikai és társadalmi-gazdasági kihívásokkal.³³

Továbbra is érvényben maradnak viszont a 2012. áprilisi államcsínyben közreműködő 21 katonai vezetővel szemben a 2012/285/KKBP tanácsi határozatban meghozott uniós korlátozó intézkedések.

Az EU szorosan együttműködik főbb nemzetközi partnereivel (ENSZ, ECOWAS, AU, CPLP) az újonnan megválasztott bissau-guineai intézmények mindazon törekvéseinek összehangolt és egymást kiegészítő módon történő támogatásában, amelyek célja a politikai intézmények megerősítése, a biztonsági ágazat reformja, a jogállamiság megerősítése, a korrupció és az illegális kereskedelem elleni küzdelem, valamint a fenntartható fejlődés előmozdítása.

³³ A Tanács július 14-i 2014/467/EU határozata meghosszabbítja a Cotonoui Megállapodás 96. cikke értelmében meghozott határozat érvényességét, de felfüggeszti az abban foglalt intézkedések alkalmazását, hogy ily módon az EU azonnali támogatást nyújthasson a hatóságoknak és megkezdhesse a tizenegyedik EFA programozását.

6.2.9. Guinea

Az EU és Guinea közötti kapcsolatok 2013 végén rendeződni kezdtek. A folyamat 2014-ben is folytatódott: a Tanács áprilisban megszüntette az országgal szemben korábban bevezetett fegyverembargót. 2014. december 6-án aláírásra került a tizenegyedik EFA alá tartozó nemzeti indikatív program. A 2015 és 2020 közötti időszakra szóló program 244 millió EUR összegű támogatást biztosít a következő négy területen folytatandó együttműködéshez: i. a jogállamiság megszilárdítása; ii. városi szennyvízelvezetés; iii. egészségügy; iv. közlekedés (ez utóbbi esetében exitstratégia formájában).

Mindazonáltal a 2009. szeptemberi megszárlásban való feltételezett felelősségük miatt öt személlyel szemben hozott korlátozó intézkedéseket 2014-ben további egy évvel meghosszabbították, mivel a folyamatban lévő bírósági eljárások terén nem történt megfelelő előrelépés. A büntetlenség elleni küzdelem továbbra is kiemelt jelentőséggel bír az EU számára.

Az országban a tervek szerint 2014 végén helyhatósági választásokat tartottak volna, erre azonban az ebolajárvány következtében nem került sor.

Guineát 2014 márciusa óta súlyosan érintette az ebolajárvány, amely közegészségügyi szükséghelyzetből fokozatosan olyan gazdasági és társadalmi válsággá alakult át, melynek tágabb politikai és regionális következményei is lehetnek. Rendkívüli módon megnehezíti a helyzetet az elégtelen válságkoordináció és az a tény, hogy a lakosság egyre nagyobb ellenállást tanúsít a járvány megfékezését célzó intézkedésekkel szemben. A legtragikusabb incidens szeptemberben történt, amikor is Womey községben egy nyolc fős járványügyi felvilágosító csoport összes tagját lemészárolták. Az uniós küldöttség helyi nyilatkozatban reagált a tragédiára.

Az EU tevékenyen részt vesz az ebola elleni guineai küzdelemben.

6.2.10. Sierra Leone

Sierra Leonében a 2014-es évre az ebolajárvány kitörése nyomta rá bélyegét, amely súlyos politikai, biztonsági és gazdasági következményekkel járt az országra és a régióra nézve.

Novemberben Hrisztosz Sztilijanidisz biztos, az EU ebolaügyi koordinátora és Vytenis Andriukaitis biztos Freetownba látogatott, hogy személyesen értékelje a helyzetet, és az uniós felajánlás célirányosabbá tétele érdekében felmérje a szükségleteket és a hiányosságokat.

Minden tagállamot és minden eszközt beleszámítva az EU 2014-ben összesen mintegy 1,1 milliárd EUR összegű felajánlást tett a nyugat-afrikai ebolajárvány elleni fellépés jegyében.

2014-ben is folytatódott az alkotmány felülvizsgálatának 2013-ban megkezdett folyamata, amelynek célja, hogy a kormányzás demokratikusabbá és inkluzívabbá váljon, az alkotmány pedig összhangban álljon az ország nemzetközi emberi jogi kötelezettségeivel. Mindazonáltal az ebolajárvány kitörése miatt elmaradtak a tartományok szintjén végrehajtandó tájékoztatási tevékenységek.

6.2.11. Libéria

Libériában nagy pusztítást végzett a 2014 márciusában kitört ebolajárvány. Az ebola a társadalom egészét súlyosan érintette, emellett pedig súlyos politikai, biztonsági és gazdasági következményekkel járt az országra és a régióra nézve. A válságreakálási erőfeszítések a kormány minden erejét felemésztették.

A WHO-val és más partnerekkel karöltve az Unió jelentős támogatást biztosított a libériai kormány számára az ebolaválság elleni küzdelemhez. Novemberben Hrisztosz Sztilijanidisz, uniós ebolaügyi koordinátor és Vytenis Andriukaitis biztos Monroviába látogatott, hogy személyesen értékelje a helyzetet, és az uniós felajánlás célirányosabbá tétele érdekében felmérje a szükségleteket és a hiányosságokat.

Az ebolaválság miatt el kellett halasztani az októberre tervezett részleges szenátusi választásokat. A kormány azt javasolta, hogy október helyett december 16-án rendezzék meg a választásokat, de a képviselőcsoportoktól érkező bírálat és egy bírósági ítélet hatására végül le kellett tennie erről a szándékáról. Az ebolaválság nyomán kialakult helyzet kihathat az alkotmány 2015-re tervezett felülvizsgálati folyamatára, és az egész politikai színteret is érintheti.

Az ENSZ Libériai Missziójának (UNMIL) megbízatását 2015. szeptember 30-ig meghosszabbították, mivel a misszió az ebolaválság destabilizáló hatásai közepette hasznos eszközt jelent az ország stabilitásának helyreállításában, illetve megerősítésében.

Az EU és Libéria intenzív politikai párbeszédet folytat egymással, és számos területen folyik együttműködés közöttük. 2014 februárjában a Cotonoui Megállapodás 8. cikke szerinti politikai párbeszéd zajlott a két fél között. Az EU folytatta a Libériára vonatkozó emberi jogi stratégiájának a végrehajtását, kiemelt figyelmet fordítva a halálbüntetés eltörlésére, a nők jogaira és a civil társadalom szerepvállalására az emberi jogok területén. Az Unió márciusban szakmai találkozót tartott a konfliktusmegelőzésről, melyen a nemzetközi közösség kulcsszereplői, civil társadalmi szervezetek, szellemi műhelyek és libériai kormánytagok vettek részt.

6.2.12. Elefántcsontpart

Mint ismeretes, Elefántcsontparton erőszakba és politikai válságba torkollottak a 2010. évi választások. A politikai kiengesztelés és megbékélés folyamata 2014-ben is folytatódott, de az még mindig ingatag lábakon áll, ezért a 2015 októberére tervezett elnökválasztás kapcsán fennáll a veszélye annak, hogy újra fellángol a politikai feszültség és az erőszak. A választási bizottság (CEI) csak lassan haladt előre a választás előkészítésében, különösen igaz ez a választói névjegyzék naprakésszé tételére. Az ellenzék (FPI) kérvényezte, hogy erősítsék meg a választási bizottságon belüli képviseletét. Alassane Ouattara elnök teljesítette a kérést.

Az országban javult a biztonsági helyzet, ezért az ENSZ Biztonsági Tanácsa úgy határozott, hogy fokozatosan leépíti az Egyesült Nemzetek elefántcsontparti békefenntartó műveletét (UNOCI). Az ENSZ és az EU mindazonáltal fenntartotta az országgal szemben bevezetett szankciókat, azaz a fegyverembargót, valamint ez egyes személyekkel és szervezetekkel szemben bevezetett korlátozó intézkedéseket. Laurent Gbagbo egykori elnök tanácsadója, Alcide Djédjé esetében viszont megszüntették a szankciók alkalmazását. A gyémántembargó feloldását követően konkrét lépések születtek a kimberley-i folyamat végrehajtásában.

Az EU változatlanul támogatja a megbékélés folyamatát, és továbbra sem ért egyet a büntetlenséggel. Elkötelezett annak előmozdítása mellett, hogy a 2015. évi elnökválasztás átlátható, kompetitív és inkluzív folyamat legyen. Ezen túlmenően támogatja az igazságügy és a biztonsági ágazat reformját. Az EU a 2014. évi költségvetési támogatás folyósításakor olyan mutatókat is figyelembe vett, mint például a rendőrsők felújítása vagy a független igazságszolgáltatás megvalósulása.

6.2.13. Togo

A kormány és az ellenzék között még a 2013. évi törvényhozási választások előtt létrejött megállapodás nyomán 2014 májusában nemzeti párbeszéd zajlott az alkotmányos reformok kérdésében, ahol többek között az a kérdés is napirendre került, hogy minden elnök legfeljebb két teljes cikluson keresztül maradhasson hivatalban. Mindazonáltal a nemzetgyűlés júniusban elutasította az alkotmány módosítására irányuló javaslatot, jöllehet a törvényt a képviselők nagy többségének támogatását élvező kormány terjesztette elő. Ugyan 2014 végén újraindultak az alkotmánymódosításról folytatott tárgyalások, a törvényjavaslat visszadobása miatt fokozottan fennáll a veszélye annak, hogy a 2015. évi elnökválasztás előtti időszakban az országban kiújulnak a politikai feszültségek és instabillá válik a politikai helyzet. Az EU arra ösztönözte a feleket, hogy tanúsítsanak rugalmas hozzáállást és folytassák a párbeszédet, így biztosítva a togói politikai pártok által korábban különböző megállapodásokban közösen jóváhagyott alkotmányos és intézményi reformok végrehajtását.

6.2.14. Nigéria

A 2015 februárjára kitűzött választások miatt az országban 2014-ben kiéleződtek a politikai feszültségek, és felütötték fejüket a választásokhoz köthető első erőszakos cselekmények. A katonai rendszer 1999-es megszűnése óta Nigériában most először számíthattunk kiegyenlítettnek mondható választási küzdelemre: az ellenzék jól szervezetten működött, kapacitásai pedig megerősödtek. A 2015. évi uniós választási megfigyelő misszió előkészítéseként 2014-ben több, a választások területéhez kapcsolódó misszió kezdte meg működését az országban azzal a céllal, hogy a folyamatban lévő választási támogatási programon felül további segítséget nyújtson a hiteles és békés választások megrendezéséhez.

A nigériai elnök 2014 januárjában végül jóváhagyta az egynemű személyek közötti házasságkötést tiltó és büncselekménnyé nyilvánító törvényt. A halálbüntetés kérdése 2014-ben is aggodalomra adott okot: a nigériai katonai bíróságok sok katonát ítélték halálra lázadás és gyilkossági kísérlet vádjával.

A Boko Haram szélsőséges iszlamista szervezet 2014-ben egyre kegyetlenebb terrorhadjáratot folytatott, és számos példátlanul brutális támadást követett el, kezdetben csak az ország északkeleti részén, később azonban már az ország más részein és egyre gyakrabban a szomszédos Kamerunban is. A híradások a nigériai biztonsági szolgálatok által elkövetett erőszakról és emberi jogi jogsértésekről is beszámoltak, akik a Boko Haram elleni küzdelemben nem válogattak az eszközökben. Az ENSZ Biztonsági Tanácsának vonatkozó határozata alapján az Unió májusban terrorista csoportként jegyzékbe vette a szervezetet. A Külügyek Tanácsa a május 12-i következtetéseiben aggodalmának adott hangot a Nigériában elkövetett terrorista merényletek miatt.

Az EU 2014-ben tovább foglalkozott ezekkel a kérdésekkel, egyrészt az országgal tartott politikai párbeszéd keretében, másrészt a 2014. november 27-i abujai EU–Nigéria miniszteri párbeszéd során, ahol a miniszterek kiemelt kérdésként foglalkoztak a nemzeti választásokkal, az emberi jogokkal és a Boko Haram-felkeléssel. A párbeszéd közös nyilatkozat elfogadásával zárult.³⁴

6.3. Kelet-Afrika

Az EU és a Kelet-afrikai Közösség (EAC) magas rangú tisztviselői sikeresen lezárták a gazdasági partnerségi megállapodásra irányuló tárgyalásokat, és 2014 októberében parafálták a szöveget. A megállapodás hatálya kiterjed az áru piacra jutás kérdésére, és magában foglal egy teljes értékű fejlesztési együttműködési fejezetet, valamint rugalmas származási szabályokat tartalmaz, meghatároz egy teljes körű intézményi struktúrát, és kiterjed a mezőgazdaság, az állat- és növény-egészségügyi intézkedések és a kereskedelemkönnyítés terén, valamint számos egyéb területen folytatott együttműködésre.

A Kormányközi Fejlesztési Hatóság (IGAD) és az Európai Unió (EU) között 2014. április 1-jén Brüsszelben sor került a hatodik miniszteri találkozóra. A két fél megvitatta az Afrika szarva térség helyzetét, ideértve Dél-Szudánt, Szomáliát és Eritreát is. A felek az IGAD regionális stratégiájának és az EU Afrika szarvára vonatkozó stratégiai keretének a végrehajtását is megvitatták, csakúgy mint az IGAD és az EU közötti együttműködés jelenlegi helyzetét és jövőbeli kilátásait is.

³⁴ Nigéria az országban kialakult emberi jogi helyzet miatt 2014-ben háromszor is sürgősségi vita tárgyát képezte az Európai Parlamentben, nevezetesen a januári, a márciusi és a júliusi plenáris ülésszakon. Mindhárom alkalommal parlamenti állásfoglalás született a nigériai emberi jogi helyzetről – (2014/2517(RSP), (2014/2634(RSP) és (2014/2729(RSP)).

6.3.1. Dzsibuti

Dzsibuti 2014-ben is fontos partner volt az Afrika szarva térségben folyó kalóztámadások elleni nemzetközi küzdelemben és Szomália stabilizálásában. Az ország úgy döntött, hogy további katonákkal járul hozzá az Afrikai Unió szomáliai missziójához (AMISOM), és ennek jegyében 2014 végén egy második zászlóaljat bocsátott a misszió rendelkezésére. Dzsibuti ad otthont az Afrika szarván a regionális tengeri kapacitásépítést célzó európai uniós misszió (EUCAP Nesztór) főparancsnokságának, továbbá az ország azt is engedélyezi, hogy a területén állomásozzanak az Atalanta művelet repülőgépei és hajói. Ugyanakkor a PBB azzal bírta meg az EUCAP Nesztór missziót, hogy tevékenységeit koncentrálja Szomáliára, ahonnan a kalóztámadások erednek, és hogy a Dzsibutiban folytatott kétoldalú tevékenységeket fokozatosan szüntesse meg, ennek részeként pedig alkalmazzon átmeneti stratégiákat, többek között lehetőség szerint használjon fel uniós programokat is. A szomáliai Shebab milícia 2014-ben terrortámadást intézett a Dzsibutiban jelen levő külföldi missziók és fegyveres erők ellen.

Hónapokig tartó tárgyalások után Dzsibuti kormánya és az *Union pour le Salut National* (USN – Unió a Nemzet Felemelkedéséért) elnevezésű ellenzéki koalíció 2014. december 30-án keretmegállapodást írt alá a politikai párbeszédéről. A megállapodásban foglalt legfontosabb reformintézkedések közé tartozik a független választási bizottság létrehozása, az ellenzéki pártok jogállásának elfogadása, valamint a kommunikációs törvény felülvizsgálata.

6.3.2. Eritrea

Az Eritreával szembeni ENSZ-szankciók 2014-ben is hatályban maradtak. Az országon belüli társadalmi-gazdasági és emberi jogi helyzet továbbra is kedvezőtlenül alakult. A főképviselő/alelnök szóvivője 2014. szeptember 18-án nyilatkozatot adott ki az eritreai politikai foglyok helyzetéről. Továbbra is komoly problémát jelent az eritreai polgárok kivándorlása. A 2013 októberében bekövetkezett lampedusai tragédiában menekültek százai – főként eritreaiak és szomáliaiak – veszítették életüket, miközben Európa partjait igyekeztek elérni. A tragédiára válaszul az EU 2014 novemberében elindította az „EU–Afrika szarva migrációs útvonal” elnevezésű kezdeményezést vagy más néven a kartúmi folyamatot.³⁵ Az ország 2014 szeptemberében csatlakozott az emberkereskedelem megelőzéséről, visszaszorításáról és büntetéséről szóló jegyzőkönyvhöz. Időközben Eritrea kormánya arról tájékoztatta az Uniót, hogy a sorkatonai szolgálatról szóló törvény következő tervezetének kidolgozásakor ismételten alkalmazni fogja a 82. számú kormányrendeletet, amely a sorkatonai szolgálat időtartamát 18 hónapra csökkenti. Ez fontos fejlemény, hiszen a jelenlegi, határozatlan idejű sorkatonai szolgálat egyike a migráció fő kiváltó okainak. Az EU és Eritrea 2014-ben megkezdte a tizenegyedik EFA alá tartozó nemzeti indikatív program programozását.

³⁵ Eritrea a kartúmi folyamat négy kiemelt országa közé tartozik, és tagja a novemberi római miniszteri konferencián felállított irányítóbizottságnak. A kartúmi folyamat középpontjában az emberkereskedelem és az embercsempészet problémája áll, amelyek a régió legsürgetőbb kihívásának számítanak.

6.3.3. Etiópia

Etiópia 2014-ben is fontos partnere volt az Uniónak az Afrika szarva térségen belüli béke és biztonság előmozdításában. Az ország a Kormányközi Fejlesztési Hatóság égisze alatt közvetíteni próbált a dél-szudáni kormány és a lázadók vezetői között, de közvetítési erőfeszítései csak mérsékelt sikerrel jártak. Ami Szomália kérdését illeti, pozitív fejleményként értékelhető, hogy változatlan uniós pénzügyi feltételek mellett etióp katonák is csatlakoztak az Afrikai Unió szomáliai missziójához (AMISOM). Az EU és Etiópia között rendszeres politikai párbeszéd folyik, a legfelsőbb szinteken is: Hailemariam Desalegn etióp miniszterelnök részt vett az áprilisi brüsszeli EU–Afrika csúcstalálkozón, amelynek keretében a főképviselő/alelnökkel és Herman Van Rompuy elnökkel is tárgyalt; Tedros Adhanom etióp külügyminiszter pedig a Szomáliával foglalkozó novemberi koppenhágai konferencia alkalmával folytatott kétoldalú megbeszélést a főképviselő/alelnökkel. Mindazonáltal az EU növekvő aggodalommal figyelte, hogy a politikai ellenzék, a média és a civil társadalom mozgástere egyre szűkül. Több újságíró és ellenzéki politikust is letartóztattak, majd a terrorizmus elleni törvény alapján vádat emeltek ellenük. Az EU a május 6-i és a július 31-i nyilatkozatában az etióp fél elé tárta ezeket a problémákat, amelyeket a 2015. májusi választások közeledte miatt különösen aggasztónak tart.

6.3.4. Szomália

Az EU 2014-ben újra megnyitotta szomáliai küldöttségét, és annak székhelyét ideiglenesen a kenyai Nairobiba helyezte át. A küldöttség vezetőjévé ismét az EU szomáliai különmegbízottját nevezték ki. Az Unió megerősítette szomáliai jelenlétét és tevékenységeit, és közvetlenebb kapcsolatokat alakított ki a szomáliai szövetségi kormánnyal és a regionális hatóságokkal.

Az EU 2014-ben aktívan támogatta és segítette Szomália szövetségi állammá alakulását.

A szomáliai uniós küldöttség és az Afrika szarváért felelős EUKK nagy szerepet töltött be a nemzetközi válaszingázkedések koordinálásában, és fontos közvetítói tevékenységet végzett az elnök és a miniszterelnök között, aki végül békésen beleegyezett abba, hogy a Parlament decemberben bizalmatlansági szavazást folytasson le a személye ellen.

A Szomáliával foglalkozó 2013. szeptemberi brüsszeli konferencia óta elért eredmények áttekintése céljából 2014 novemberében magas szintű partnerségi fórumot rendeztek Koppenhágában. A találkozón megvitatták az eddigi eredményeket és az egy éve elfogadott Szomália-megállapodás („New Deal Compact”) végrehajtásával kapcsolatos nehézségeket. A szövetségi kormányon belül dúló politikai válság ellenére az Unió egyértelművé tette a találkozón, hogy továbbra is elkötelezett a Szomália-megállapodás mellett. A főképviselő/alelnök és Neven Mimica, a nemzetközi együttműködésért és a fejlesztésért felelős biztos egyaránt részt vett a magas szintű partnerségi fórumon, ezzel is megerősítve, hogy az EU tevékeny szerepet tölt be Szomáliában. A Tanács a magas szintű partnerségi fórum ülése előtt elfogadott 2014. októberi következtetéseiben hangsúlyozta, hogy a Szomália-megállapodás és annak végrehajtása továbbra is fontos szerepet tölt be Szomália újjáépítése szempontjából.

Az EU 2014-ben további politikai és biztonsági támogatást nyújtott Szomáliának és az AU-nak az Afrikai Unió szomáliai missziója (AMISOM) lebonyolításához. Szomáliai kiképzési misszióján, az EUTM Szomálián keresztül az Unió 2014-ben is támogatta a szomáliai védelmi intézmények és a szomáliai nemzeti haderő fejlesztését. Az EU a misszió keretében stratégiai tanácsadással szolgált, mentori tevékenységeket végzett és képzéseket biztosított. Januárban befejeződött a kiképzési misszió átköltözése Ugandából Szomáliába, így az már Mogadishuban végezhet tevékenységeit. Az EUTM Szomália keretében a misszió 2010-es elindulása óta mintegy 5000 katona részesült kiképzésben és mentorálásban. Novemberben egy másik KBVP-misszió, az EUCAP Nesztór is megkezdte működését az országban mogadishui székhellyel, ami közvetlenebb együttműködést tesz majd lehetővé a szövetségi hatóságokkal. Az Unió 2016 végéig meghosszabbította az EUTM Szomália és az EUCAP Nesztór misszió, illetve a kalóztámadások elleni küzdelemhez hozzájáruló EU NAVFOR Atalanta művelet megbízatását, összehangolva egymással a két misszió és a művelet megbízatásának időtartamát.

6.3.5. Dél-Szudán

A 2013. december 15-i és az azt követő események, amelyek Dél-Szudánt – függetlenné válása után alig két és fél évvel – fegyveres konfliktusba sodorták, drasztikusan megváltoztatták a világ legfiatalabb államának kilátásait. A polgárháború következtében legalább tízezer ember vesztette életét, kétmillió ember kényszerült lakóhelye elhagyására, továbbá több alkalommal került sor a nemzetközi humanitárius jog és az emberi jogok elfogadhatatlan megsértésére. Legalább két és fél millió személy szenved élelmiszerhiánytól. Ez az ember előidézte helyzet a világ egyik legsúlyosabb humanitárius válságává vált. A válság nemcsak a dél-szudániaknak okoz szenvedést, hanem azzal a kockázattal is jár, hogy a már jelenleg is instabil tágabb régióra is hatást gyakorol.

Míg a Kormányközi Fejlesztési Hatóság (IGAD) már hónapok óta arra törekszik, hogy inkluzív és átfogó béketárgyalásokat folytasson, a kormány és az ellenzék nem kapcsolódott be konstruktívan a folyamatba, és nem teljesítette teljes körűen a kötelezettségeit. A gyenge vezetés és irányítás, valamint a milíciák és az önvédelmi erők terjedése növeli annak valószínűségét, hogy a harcoló erők még jobban széttagolódnak.

Az EU válságreakciója

Az EU a nemzetközi közösséggel együttműködve dolgozik a válság további súlyosbodásának megakadályozásán. Fő célkitűzése a válság régióbeli továbbgyűrűzésének megelőzése, a harcok haladéktalan beszüntetése és a béketárgyalások felgyorsítása.

Az EU 2014 folyamán a következőket magában foglaló, a dél-szudáni béke helyreállítását támogató átfogó stratégia alkalmazását kezdte meg: egyrészt az IGAD vezette folyamat, másrészt az ellenségeskedés megszüntetésére vonatkozó kötelezettség betartásának ellenőrzésére szolgáló mechanizmus politikai és pénzügyi támogatása; célzott intézkedések (vízumtilalom és a vagyoni eszközök befagyasztása) két olyan katonai vezető ellen, akik veszélyeztetik a békefolyamatot és emberi jogi jogsértéseket követtek el; az elszámoltathatóság és a megbékélés támogatása az AU vizsgálóbizottságának segítségével és az ENSZ Emberi Jogi Tanácsának fellépései keretében; valamint az EU fejlesztési portfóliójának átszervezése, stabilizációs csomag elfogadásával és ezzel párhuzamosan a humanitárius segítségnyújtás fokozásával.

Az EU Dél-Szudánra irányuló politikájának központi szereplője továbbra is Alexander Rondos, az Európai Unió Afrika szarváért felelős különleges képviselője maradt, aki a nemzetközi partnerekkel szoros együttműködésben és egymás tevékenységét kiegészítve dolgozik együtt.

6.3.6. Kenya

A kenyai biztonsági helyzet mind nagyobb aggodalomra ad okot, mivel egyre szaporodnak a terrorista támadások, folyamatosan nagy számban fordulnak elő erőszakos bűncselekmények, továbbá feszültségek tapasztalhatók a régiók, az etnikai és vallási csoportok között, és ehhez társul az, hogy a kormány nem képes meghozni a biztonsági ágazatban szükséges reformokat. A 2014. júniusi terrorista támadások legalább száz személy életét oltották ki Lamu megyében. Azt követően, hogy 2014 novemberében és decemberében a manderai muzulmán lakta területeket a keresztények elleni, eddig példa nélkül álló terrorista támadások érték, Uhuru Kenyatta elnök leváltotta a belügyminisztert és a rendőrség főfelügyelőjét.

A kormánynak az instabil helyzetre adott válaszingtézkedései gyakran erőszakos jellegűek, ami kedvezőtlen hatással van az emberi jogokra.

Az EU tevékeny résztvevője az erőszakos szélsőséges elleni küzdelemmel foglalkozó, a támogatók és a kormány képviselőiből álló csoportoknak. Annak ellenére, hogy a biztonsági ágazatban komoly hiányosságok tapasztalhatók, és hogy az EU és más támogatók szorgalmazzák a biztonsági együttműködést és párbeszédet a kenyai kormánnyal, ez utóbbi eddig még nem vállalt fel e tekintetben vezető szerepet.

Az EU regionális szinten – Kenya és Afrika származékai tekintetében –, illetve a terrorizmus elleni küzdelem területén a stabilitás és a béke elősegítését szolgáló eszköz (IcSP) keretében 19 millió EUR összegben a következő három programot támogatja: az erőszakkal és a szélsőségesekkel szembeni ellenálló képesség megerősítése (2 millió EUR); a terrorizmus finanszírozása és a pénzmosás elleni küzdelem (6 millió EUR), valamint a terrorizmus elleni küzdelemmel kapcsolatos regionális bűnüldözési projekt (11 millió EUR).

Gilles de Kerchove, a terrorizmus elleni küzdelem uniós koordinátora az AU terrorizmussal foglalkozó, Nairobiban 2014. szeptember 2-án tartott csúcstalálkozója keretében látogatást tett Kenyában.

6.3.7. Madagaszkár

A 2013 utolsó negyedében megtartott és az EU által megfigyelt hiteles választásokat követően Madagaszkáron 2014 elején visszaállt az alkotmányos rend. Az új legitim elnök, nemzetgyűlés és kormány egyaránt megkezdte működését 2014 áprilisában, és ennek következtében az EU 2014. május 19-én úgy határozott, hogy a Cotonoui Megállapodás 96. cikke alapján elfogadott megfelelő intézkedéseket hatályon kívül helyezi és újrakezdi Madagaszkárral a teljes körű együttműködést.

A tengerhajózási biztonság és a kalózkodás területén Madagaszkár érdeklődést tanúsított aziránt, hogy fokozza együttműködését az EU-val, nevezetesen hajlandóságot mutatott arra, hogy az EU által elfogott, kalózkodással gyanúsított személyekre vonatkozóan átadási megállapodást kössenek, hogy az EUNAVFOR hajóin képzésekre kerüljön sor, továbbá pályázatot nyújtott be azzal a céllal, hogy otthont adjon egy regionális tengeri információs fúziós központnak és készen áll arra, hogy a Seychelle-szigetekkel együttesen ajánlatot nyújtson be.

6.3.8. Mauritius

Mauritius továbbra is aktív szerepet töltött be a kalóztámadások elleni küzdelemben az Indiai-óceán nyugati medencéjében, különösen az Európai Bizottság regionális tengerhajózási biztonsági programja (MASE) által támogatott Indiai-óceáni Bizottságon (IOC) keresztül. Az EU 2011-ben átadási megállapodást írt alá Mauritiusszal a kalózkodással gyanúsított személyek vonatkozásában. Az egyezmény alapján az EUNAVFOR első ízben 2013. január 25-én 12 kalózkodással gyanúsított szomáliai személyt adott át Mauritiusnak. Tárgyalásuk 2013. október 7-én kezdődött; a Mauritiusi Középfokú Bíróság a 2014. november 6-i ítéletében felmentette a kalózkodással gyanúsított személyeket. A mauritiusi legfőbb ügyész azonnal megfellebbezte az ítéletet.

Az EU és Mauritius között megkezdődött az arra szolgáló keret alkalmazása, hogy a kalózkodás miatt elítélt személyeket a büntetésük letöltése céljából visszaszállítsák Szomáliába. E keret segítségével még erősebbé válik a bizalom jól működő partnerségünk és az arra vonatkozó stratégiai modell iránt, amely a kalózok mozgását az átadástól a hazájukba való visszatérésükig követi.

6.3.9. Seychelle-szigetek

A Seychelle-szigetek az EU igen aktív partnere a kalózkodás elleni küzdelemben. Az EUNAVFOR az EU és a Seychelle-szigetek közötti átadási megállapodás alapján kalózokat adott át a Seychelle-szigeteki hatóságoknak, hogy azok bíróság elé állítsák e személyeket és büntetőeljárást folytassanak ellenük.

Az EUCAP Nesztór uniós misszió 2014 áprilisában a Seychelle-szigeteki légierőnek nyújtott konkrét technikai segítség és képzés keretében folytatta a Seychelle-szigeteki hatóságoknak való segítségnyújtását annak érdekében, hogy javuljon az ország tengerhajózási biztonsága és kormányzási kapacitása. A misszió szinergiákat alakított ki az Európai Bizottság regionális tengerhajózási biztonsági programja (MASE) által támogatott, *kalóztámadások elleni küzdelemmel foglalkozó IOC-egységgel*. Az EUCAP Nesztór fokozatosan felszámolja tevékenységeit a Seychelle-szigeteken, hogy figyelmét még inkább Szomáliára irányíthassa.

A Seychelle-szigetek felvetette, hogy szívesen adna otthont egy regionális tengerhajózási biztonsági műveleti koordinációs központnak, amely a kalózkodás elleni küzdelemmel és a tengeri bűnözéssel foglalkozna, kiegészítve ezzel Madagaszkár felajánlását, amely készségét fejezte ki az iránt, hogy regionális tengerhajózási információs fúziós központnak adjon otthont.

A Seychelle-szigetek emellett 2015. február 8–9-én megrendezte az afrikai tengerhajózási biztonságról és védelemről szóló második miniszteri találkozót, amelyet az Afrikai Unió Bizottsága hívott össze. A találkozó az Afrika szarvát és Guineai-öblöt érintő tengerhajózási biztonságról és a kalózkodásról szóló, 2014. április 1-jén Brüsszelben megrendezett, az EU (a főképviselő/alelnök) által összehívott miniszteri találkozót követő esemény volt.

6.3.10. Tanzánia

Az EU és Tanzánia között 2014 márciusában a Cotonoui Megállapodás 8. cikke szerinti politikai párbeszédre került sor, amelynek keretében a felek foglalkoztak az afrikai Nagy-tavak régiójának politikai és biztonsági helyzetével, valamint tanzániai csapatoknak az ENSZ békefenntartó missziója részeként Dél-Szudánba való telepítésével is. Bernard Membe, Tanzánia nemzetközi együttműködési és külügyminisztere részt vett a 2014 április 1-jén Brüsszelben tartott tengerhajózási biztonsági rendezvényen, amelynek házigazdája a főképviselő/alelnök volt, és amelynek alkalmával az EU és Tanzánia megállapodást írt alá a kalózkodással gyanúsított személyeknek az EUNAVFOR-tól Tanzániának történő átadása feltételeiről. E rendezvényt követően az EU az UNODC hivatalával együtt áttekintette a tanzániai igazságszolgáltatási rendszer vonatkozásában szükséges támogató intézkedéseket annak érdekében, hogy azokkal az EU regionális tengerhajózási biztonsági programja (MASE) keretében foglalkozni tudjanak. Jakaya Kikwete elnök részt vett a 2014 áprilisában Brüsszelben tartott EU–Afrika csúcstalálkozón, továbbá olyan kétoldalú megbeszéléseket folytatott José Manuel Barrosoval, az Európai Bizottság elnökével, amelynek során regionális politikai kérdéseket is érintettek. Az EKSZ novemberben fogadta a Kelet-afrikai Közösség magas rangú polgári és katonai képviselőkből álló küldöttségét. Ennek alkalmával az EU megosztotta az EAC közösségével a közös biztonság- és védelempolitikának – azaz a többoldalú védelmi együttműködés egyik formájának – az alakításával kapcsolatos tapasztalatait. Az EAC küldöttsége látogatást tett ezen túlmenően az Európai Védelmi Ügynökségnél is.

Az EUCAP Nesztór Dar es-Salaamban található területi irodája 2014 során is folytatta értékes kapacitásépítő tevékenységeit a tengeri rendészet, a haditengerészet, a polgári tengerészeti hatóságok és az igazságügyi ágazat területén, többek között Zanzibár vonatkozásában. Az EUCAP Nesztór misszió fokozatosan kivonja erőit Tanzániából, hogy figyelmét még inkább Szomáliára irányíthassa.

6.3.11. Uganda

Uganda 2014 során is a régió befolyásos szereplője maradt. Továbbra is Uganda biztosította a legtöbb katonát az Afrikai Unió szomáliai missziója (AMISOM) számára, a mintegy 6 800 katonából álló kontingensével.

Szomáliában betöltött szerepe miatt az ország 2014-ben is célpont volt az al-Shabaab számára.

Uganda emellett továbbra is vezető szerepet játszott az afrikai uniós regionális akciócsoportban (AURTF), amelynek feladata, hogy felszámolja az Úr Ellenállási Hadseregét (Lord's Resistance Army). Az AURTF egy ugandai tiszt parancsnoklata alatt állt és mintegy 1 500 ugandai csapat szolgált benne 2014 során. Az EU pénzügyi támogatást nyújtott mind az AMISOM, mind az AURTF részére.

Azt követően, hogy 2013 decemberében erőszakos cselekményekre került sor Dél-Szudánban, Uganda csapatokat telepített a helyszínre. A Külügyek Tanácsa a 2014. március 17-i következtetéseiben aggályosnak tartott minden olyan külső beavatkozást, amely Dél-Szudánban fokozhatja a politikai és a katonai feszültségeket. A Tanács emlékeztetett a dél-szudáni felek azon kötelezettségvállalására, hogy áttelepítik, illetve fokozatosan kivonják az őket támogató szövetséges erőket, és arra ösztönözte a regionális vezetőket, hogy folytassák az együttműködést a Kormányközi Fejlesztési Hatóság (IGAD) égisze alatt.

Azt követően, hogy 2013 decemberében az ugandai parlament elfogadta a homoszexualitás elleni törvényt, amely a szexuális irányultsághoz kapcsolódó új bűncselekmények fogalmát vezeti be, a főképvisező február 18-án nyilatkozatot adott ki arról, hogy mély aggodalomra okot adónak tartja a homoszexualitás büntethetőségét célzó drákói jogszabály közelgő hatályba léptetését és helyteleníti a szexuális irányultság alapján történő megkülönböztetést.³⁶ Azt követően, hogy Yoweri Museveni elnök február 24-én egyetértését adta a törvénytervezetnek, a homoszexualitás elleni törvény hatályba lépett. A főképvisező március 4-én nyilatkozatot adott ki az Európai Unió nevében, amelyben elítélte a homoszexualitás elleni törvény elfogadását. Az EU felszólította Ugandát, hogy a nemzetközi emberi jogi normák szerinti kötelezettségeivel összhangban biztosítsa a törvény előtti egyenlőséget és a megkülönböztetésmentességet.³⁷ Az EU ezt követően a Cotonoui Megállapodás 8. cikke szerint megerősített politikai párbeszédet folytatott az ugandai hatóságokkal a törvény megvitatása céljából, amelyet az alkotmánybíróság végül augusztusban megsemmisített.³⁸

³⁶ Az Európai Parlament január 16-án állásfoglalást fogadott el, amelyben elítéli a homoszexualitást kriminalizáló törvényeket, és felszólította Yoweri Museveni elnököt, hogy ne írja alá a törvénytervezetet (2014/2517(RSP)).

³⁷ Az Európai Parlament március 11-én állásfoglalást fogadott el, amelyben sajnálatát fejezi ki a törvény elfogadásával kapcsolatban és a Cotonoui Megállapodás 96. cikke szerint konzultációk megkezdését sürgeti Ugandával (2014/2634(RSP)).

³⁸ Az ugandai kormány július 7-én nyilatkozatot adott ki, amelyben pontosította, hogy mit is szándékozik elérni a törvénnyel. A nyilatkozatban a kormány kijelentette, hogy a törvény nem érinti egyének és csoportok tevékenységeit, és hangsúlyozta, hogy az ugandai kormány továbbra is egyenlő bánásmódot biztosít minden személy számára. Az ugandai alkotmánybíróság augusztus 1-jén eljárási okokra hivatkozva megsemmisítette a törvényt.

6.4. Közép-Afrika

Az afrikai Nagy-tavak régiójában és a Közép-afrikai Köztársaságban folytonosan tapasztalható biztonsági fenyegetéseken túlmenően Közép-Afrika a regionális integráció megvalósítása és a szilárd demokratikus és gazdasági fejlődés terén is kihívásokkal szembesül. Az EU elkötelezett a régióval fennálló hosszú távú partnerség mellett: összességében a kormányok és a regionális szervezetek a tíz országot összefogó Közép-Afrikában közel három milliárd EUR összegű uniós támogatást fognak kapni a 2014–2020-as időszakban. Ez magában foglalja az azon regionális szervezeteknek – köztük például a Közép-afrikai Államok Gazdasági Közösségének (ECCAS) és a Nagy-tavak Régió Nemzetközi Értekezletének (ICGLR) – nyújtott támogatást, amelyek megbízatása a béke és a biztonság területére vonatkozik. Az EU ezen túlmenően biztosítani fogja a koherenciát a Közép-Afrikával kapcsolatos tevékenységei során, mégpedig olyan kezdeményezésekkel, mint például a Száhel-övezetre vonatkozó stratégia és a Guineai-öbölre vonatkozó stratégia, különösen mivel foglalkozni kell az olyan határokon átnyúló veszélyekkel, mint a tengeri kalózkodás és a Boko Haram-felkelés. Kamerun 2014. július 22-én megerősítette az EU–Közép-Afrika gazdasági partnerségi megállapodást, 2014. augusztus 4-én pedig megkezdődött annak ideiglenes alkalmazása. A regionális, teljes körű gazdasági partnerségi megállapodásra irányuló tárgyalások a Közép-afrikai Köztársaságban kialakult helyzet miatt megtorpantak, de várhatóan hamarosan újraindulnak.

6.4.1. Az afrikai Nagy-tavak régiója és a Kongói Demokratikus Köztársaság (KDK)

A KDK és a térség békéje és biztonsága érdekében folytatandó együttműködésről szóló keretmegállapodás (PSC-keretmegállapodás) 2013. februári aláírását követően az EU az afrikai Nagy-tavak régiójában fontos érdekelt fél maradt, aki támogatja a keretmegállapodásban foglalt nemzeti, regionális és nemzetközi kötelezettségvállalások végrehajtását.

Koen Vervaeke, a Nagy-tavak régiójáért felelős uniós főkoordinátor továbbra is tevékeny szerepet játszott a Nagy-tavak régiójával foglalkozó különmegbízottak csapatában. A tizenegyedik EFA nemzeti és regionális programozásában az EU jelentős forrásokat biztosított a PSC-keretmegállapodásban foglalt nemzeti és regionális kötelezettségvállalások teljesítésére. Andris Piebalgs, fejlesztési biztos 2014 márciusában a KDK-ban, illetve Ruandában tett utazása során újabb 620 millió EUR értékű uniós támogatást jelentett be a KDK részére, 460 millió EUR értékűt pedig Ruanda számára a 2014–2020-as időszakra. Júliusban ugyanezen időszakra 432 millió EUR értékű támogatást jelentett be Burundi vonatkozásában. Ezek az összegek az előző évekhez képest a finanszírozás jelentős növekedését jelentik.

A Tanács 2014 júliusában következtetéseket fogadott el a Nagy-tavak régiójáról, amelyekben megerősítette, hogy az Uniónak határozott szándéka, hogy támogassa a régió békéjét, stabilitását és fejlődését.

Kongói Demokratikus Köztársaság (KDK)

Az EU 2014-ben szoros figyelemmel kísérte a 2015-ös helyhatósági választások előkészítését, figyelembe véve azt, hogy a törvényhozási és elnökválasztásokat 2016 végéig az alkotmányos kötelezettségekkel összhangban le kell bonyolítani. Az EU több nyilvános nyilatkozatot és démarche-t tett, amelyekben aggodalommal hívta fel a figyelmet arra, hogy a kongói hatóságok fellépnek az országban a politikai ellenzék és a politikai aktivisták ellen. A 2011. évi törvényhozási és elnökválasztások nyomán követéseként az EU 2014 júniusában missziót küldött a KDK-ba Mariya Gabriel európai parlamenti képviselő vezetésével, hogy értékelje a 2011. évi választási megfigyelő misszió ajánlásainak végrehajtását.

Az európai parlamenti Elnökök Értekezlete 2014 októberében dr. Denis Mukwegének ítélte a Szaharov-díjat a nők jogainak védelméért a KDK-ban folytatott harcáért. Az ötvenkilenc éves nőgyógyász 1998-ban Bukavuban megalapította a Panzi kórházat, ahol azóta is a súlyos sérülésekkel járó szexuális erőszak áldozatait kezeli.

A KDK biztonsági ágazatának reformja terén az EU az eszköztárát – KBVP-missziók, Stabilitási Eszköz és Európai Fejlesztési Alap – alkalmazva kulcsszereplő maradt. A KDK biztonsági ágazatának reformja terén két KBVP-misszió indult az országban: (a hadsereg reformjára irányuló) EUSEC RD Kongó és (a rendőrség reformjára irányuló) EUPOL RD Kongó. Az utóbbi a 2014. szeptember 30-i lezárulásáig folyamatosan támogatta a biztonsági ágazat reformját a rendfenntartásban és annak az igazságszolgáltatással közös területén. A misszió stratégiai szinten továbbra is támogatta a belügy- és biztonsági minisztérium és a kongói országos rendőrség által irányított, a rendőrség reformjával kapcsolatos döntéshozatali folyamatokat, elsősorban a jogalkotási keret és a vonatkozó végrehajtási rendeletek kidolgozása révén, valamint segítve a rendőrségi cselekvési terv végrehajtását.

Az EUPOL KDK a helyi és a nemzetközi törekvésekkel összhangban felügyelet, monitoring és tanácsadás révén hozzájárult a rendőrség teljesítményének javításához. A misszió az emberi jogok és a nemi erőszak problémájának területén támogatja a büntetlenség elleni küzdelmet, és megerősíti tevékenységeit a gyermekvédelem terén is. Folytatódik a rendőrségi reform támogatása az EFA keretében, és ennek során továbbra is figyelmet fordítanak a nyilvános elszámoltathatóságra és a szolgáltatás minőségére.

Az EUSEC fokozatos megszüntetésére meghatározott időtartam áll rendelkezésre. A Tanács 2014. szeptemberében meghosszabbította az EUSEC RD Kongó misszió megbízatását 2015. június 30-ig. A 2015. június 30-ig rendelkezésre álló költségvetés összege 4,6 millió EUR. A tervek szerint a misszió csökkentett létszámmal fog működni 2016. június 30-ig, mégpedig a hadsereg reformjára vonatkozó alapvető szempontokat szem előtt tartva és törekedve a teljes körű helyi szerepvállalás kialakítására. Az EU ezzel párhuzamosan 2015. során megkezdte a KDK hadseregreformja számos területének támogatását a tizenegyedik EFA keretében.

Az EU 2014 során is támogatta Burundi békeépítő és fejlesztési folyamatait. Az EU középponti kérdésként kezelte, hogy támogassa Burundi arra irányuló törekvéseit, hogy – többek között az állampolgárokkal folytatott és a rendszeres politikai párbeszéd alapján és az állampolgároknak lehetővé téve az alapvető szabadságok gyakorlását – biztosítsa az inkluzív választási folyamatot és kialakítsa a 2015. évi választásoknak kedvező környezetet.

A Tanács a 2014. júliusi következtetéseiben hangsúlyozta, hogy a 2015. évi burundi választások kulcsfontosságú lehetőséget biztosítanak a közelmúltban elért eredmények megszilárdítására és egy stabilabb jövő megalapozására.³⁹

Az EU nyilatkozatokat adott ki (kettőt helyben májusban és szeptemberben, kettőt pedig a főképviselő/alelnök szóvivőjén keresztül márciusban és júniusban). A nyilatkozatok a következőkre vonatkoztak: a fokozódó politikai feszültség, a politikai és polgári jogok korlátozása; a fogvatartottak jogainak tiszteletben tartása Pierre Claver Mbonimpa fogva tartására utalva, továbbá a független igazságszolgáltatás szükségessége; a választások előkészítése érdekében tett olyan pozitív lépések, mint például a magatartási kódex aláírása és a 2015. évi választásokat előkészítő menetrend keretében folyó politikai párbeszéd.

Az EU (a Cotonoui Megállapodás 8. cikke szerinti) politikai párbeszéd keretében üléseket tartott Burundival március 14-én, június 5-én, október 17-én és december 9-én. Ezen ülések alkalmával az EU újólal hangsúlyozta, hogy 2015-ben szabad, tisztességes és átlátható választásokat kell tartani; elő kell segíteni minden politikai párt és szereplő nyílt és inkluzív részvételét (amint az a választásokat előkészítő, valamennyi fél által aláírt menetrendben elfogadásra került); tiszteletben kell tartani és elő kell mozdítani a politikai és polgári jogokat, különösen a véleménynyilvánítás és a gyülekezés szabadságát, és biztosítani kell a független igazságszolgáltatási rendszert és küzdeni kell a büntetlenség ellen. A politikai párbeszéd kiterjedt a gazdasági és társadalmi fejlődés kérdésére is.

³⁹ Az Európai Parlament 2014. szeptember 18-án állásfoglalást fogadott el Burundiról. Ebben elítélte Pierre Claver Mbonimpa emberijog-védő fogva tartását. Felhívta továbbá Burundi kormányát, hogy teljesítse a nemzetközi emberi jogi kötelezettségeit, és aggodalmát fejezte ki a büntetlenséggel, az önkényes fogva tartással és a szociális-gazdasági helyzettel kapcsolatban (2014/2833(RSP)).

Az EU és Burundi a „Conférence des partenaires du développement du Burundi” elnevezésű 2012-es konferencián kölcsönös kötelezettségvállalásokat is tett a szegénység csökkentésével, a demokrácia és a jogállamiság támogatásával kapcsolatos területeken.

Ruanda

Sztávrosz Lambrinídisz, az EU emberi jogi különleges képviselője képviselte az EU-t a ruandai népirtás kezdetének 20. évfordulója alkalmából április 7-én Kigaliban tartott megemlékezésen. A főképviselő/alelnök ugyanez alkalommal nyilatkozatot adott ki az EU nevében. Andris Piebalgs, fejlesztési biztos márciusban látogatást tett Ruandában.

A Tanács a 2014. júliusi következtetéseiben üdvözölte továbbá a Ruanda által több strukturális reformmal kapcsolatban, különösen a gazdaságot érintően elért előrehaladást, és elismerte az 1994-es népirtás óta eltelt 20 év alatt a megbékélés terén elért eredményeket. Az EU mindazonáltal továbbra is gondnak tartotta a politikai pártok mozgásterének beszűkülését és ezen belül a politikai színtér zsugorodását, valamint aggodalmát fejezi ki az eltűnésekről szóló jelentések és az emberijog-védők és a civil társadalom tagjai elleni fellépések miatt. Az EU arra ösztönözte Ruandát, hogy következetesen tartsa be a demokratizálódásra vonatkozó kötelezettségvállalását, támogassa tovább a politikai színteret, adjon nagyobb teret a független civil társadalomnak és különösen az emberijog-védőknek, valamint a teljesebb körű demokratikus részvétel elősegítése érdekében biztosítsa a véleménynyilvánítás nagyobb szabadságát a civil társadalom képviselői és valamennyi állampolgár számára.

Az EU (a küldöttségvezető és a helyi uniós misszióvezetők) decemberben a 8. cikk szerinti politikai párbeszédet folytattak Ruandával, és ennek keretében ismételten középpontba helyezték az emberi jogok állítólagos megsértéseinek eseteit, a demokrácia szűkülő érvényesülését, valamint a regionális stabilitás kérdéseit.

Az EU és annak tagállamai találkoztak mind a kormánykoalíció, mind a ruandai ellenzéki pártok képviselőivel. Az EU többek között figyelemmel kísérte a bejegyzésre váró politikai pártok nehézségeit. Annak érdekében, hogy nagyobb legyen a véleménynyilvánítás szabadsága és függetlenebb a média, az EU és annak tagállamai támogatták a Ruandai Médiabizottság elnevezésű média önszabályozó testület létrehozását is.

Az EU és annak tagállamai továbbra is nyomon követték a jogi reformokat és az olyan jelentős bírósági eljárásokat, mint például a Kizito Mihigo, Frank Rusagara nyugalmazott tábornok, Tom Byabagamba ezredes és Joel Mutabazi elleni eljárások.

6.4.2. Közép-afrikai Köztársaság (KAK)

Az EU 2014 során a válság fenntartható megoldásának érdekében a nemzetközi partnerekkel együtt tevékenyen bekapcsolódott abba a folyamatba, amelynek célja az ország stabilizálása, továbbá a régió és a nemzetközi partnerek által jóváhagyott politikai átmenet támogatása. Az EU az április 2-i EU–Afrika csúcstalálkozó alkalmával mini-csúcstalálkozót szervezett a Közép-afrikai Köztársaságról, amelyen több magas rangú szereplő – többek között Ban Ki Mun ENSZ-főtitkár is – részt vett.

A Közép-afrikai Köztársaság válságára adott átfogó válasz részeként az EU igénybe vette a rendelkezésére álló valamennyi eszközt, ideértve a katonai KBVP-missziót is. A Tanács 2014. április 1-jén elindította az EUFOR KAK műveletet annak érdekében, hogy Banguiban támogassa azon nemzetközi törekvéseket, amelyek a biztonságos környezet kialakítására és a legnagyobb kockázatnak kitett lakossági csoportok védelmére irányulnak. A Tanács 2015. március 15-ig meghosszabbította ezen átmeneti művelet megbízatását, hogy biztosítsa a feladatok gördülékeny átadását az ENSZ többdimenziós integrált stabilizációs missziója (MINUSCA) felé, amely várhatóan áprilisra fogja elérni a teljes műveleti kapacitását.

Az EU kiemelt figyelmet fordított a büntetlenség elleni küzdelemnek és a jogállamiság visszaállításának a sürgető feladatára. A közösségek közötti feszültségek és a társadalmi szövet teljes szétrombolása következtében az EU gyakran az átmeneti hatóságokkal együttműködve támogat olyan kezdeményezéseket is, amelyek a párbeszéd előmozdítására, a közösségek közötti feszültségek csökkentésére és bizalomépítésre irányulnak. Az EU ezen túlmenően támogatja az olyan politikai párbeszédre irányuló kezdeményezéseket, amelyek hozzájárulhatnak a KAK válságának tartós rendezéséhez. Ezen túlmenően 2014. július 15-én megkezdte működését a KAK támogatására létrehozott legelső, több támogatót tömörítő fejlesztési alap, amelynek célja, hogy megkönnyítse az átmenetet a veszélyhelyzet-reagálásból a hosszabb távú fejlesztési segítségnyújtásba. Ez az alap, amely a „Fonds Bekou” nevet viseli, 2014. végéig 50 millió EUR összegű támogatást kapott az Európai Fejlesztési Alaptól, Franciaországtól, Németországtól és Hollandiától.

Andris Piebalgs biztos 2014 márciusában látogatást tett a KAK-ban. Krisztalina Georgijeva biztos két ízben tett látogatást a KAK-ban és a szomszédos országokban (Kamerun, Csád), hogy foglalkozzon a válság regionális hatásával.

A Tanács 2014 novemberében egyrészt elismerte, hogy a biztonsági ágazat reformjában az ENSZ erőfeszítéseit támogató, ugyanakkor a helyi érdekelt felek részvételét is biztosító esetleges további uniós szerepvállalás hozzáadott értéket képvisel, másrészt elfogadott egy könnyű katonai KBVP tanácsadó misszióra vonatkozó válságkezelési koncepciót. A Tanács emellett 2014. december 15-én következtetéseket fogadott el a KAK-ról, amelyben egyértelművé tette, hogy támogatja a jelenlegi átmeneti kormányt és az általa elért eredményeket.

2014-ben az EU és tagállamai jelentős mértékben növelték humanitárius szerepvállalásukat a Közép-afrikai Köztársaságban, és szorosan együttműködtek az ENSZ-szel és más szervezetekkel a helyszíni segítségnyújtás maximalizálása érdekében. Krisztalina Georgijeva biztos és Valerie Amos ENSZ-főtitkárhelyettes január 20-án Brüsszelben közös miniszteri találkozót szervezett a KAK humanitárius helyzetéről, amely találkozón 366 millió EUR összegű támogatást különítettek el életmentő beavatkozásokra, valamint rövid távú és középtávú támogatásra.

6.5. Dél-Afrika

Az EU és a Dél-afrikai Fejlesztési Közösség (SADC) közötti politikai párbeszéd éves, vezető tisztviselői szintű fordulójára 2014. június 16-án, Brüsszelben került sor, ahol a felek az együttműködésről folytattak eszmecserét, illetve megvitatták a politikai párbeszéd 2015. évi miniszteri fordulója előkészítésének menetrendjét. A felek megállapodtak abban, hogy együttműködnek egymással, hogy közösen találjanak megoldást a régióban a békét, a biztonságot és a fejlődést veszélyeztető kihívásokra, ideértve a választási folyamat, a tengerhajózási biztonság, a migráció, az éghajlatváltozás, az energia és a regionális gazdasági integráció kérdését is.

2014. július 15-én az Európai Bizottság és a SADC EPA-csoportja lezárta a gazdasági partnerségi megállapodásra irányuló tárgyalásokat, és a főtárgyalók parafálták a szöveget. Ez annál is inkább öröndetes volt, mert ezzel megakadályozható, hogy Botswana, Namíbia és Szváziföld kereskedelmében zavar álljon be, hiszen ezek az országok egyébként elvesztették volna azt a lehetőséget, hogy vámmentesen és kvótamentesen jussanak az EU piacára. A megállapodás hatálya kiterjed az árukereskedelemre; a megállapodás érdemi fejezetet szentel a fenntartható fejlődésnek, továbbá felülvizsgálati záradékot is tartalmaz a szolgáltatásokról és a beruházásról, valamint egy átfogó részt a földrajzi jelzésekről.

6.5.1. Angola

Az „EU–Angola közös előrelépés” elnevezésű miniszteri szintű politikai párbeszéd első ülésére 2014. október 17-én Brüsszelben került sor. Az, hogy Angolát a brüsszeli miniszteri találkozó előestéjén az Egyesült Nemzetek Biztonsági Tanácsának nem állandó tagjává választották, az országot olyan értékes partnerré teszi, amellyel meg kell vitatni egyes globális kérdéseket, különösen a régió békéje és biztonsága tekintetében. Angola látta el a Nagy-tavak Régió Nemzetközi Értekezletének (ICGLR) elnöki és a kimberley-i folyamat alelnöki hivatalát 2014 januárjától.

Az EU ezen túlmenően nyomon követte és elismerte Angola eredményeit az Egyesült Nemzetek időszakos egyetemes, Angolára vonatkozó 2014-es emberi jogi helyzetértékelése keretében is. Az ajánlások középpontjában a véleménynyilvánítás szabadsága, a gyülekezés szabadsága, a nőkkel és a gyermekekkel szembeni erőszak kérdése, továbbá a bírósági intézmények megerősítése állt. Angola felkérést kapott arra, hogy a Nemzetközi Büntetőbíróság Római Statútumának ratifikálása céljából hangolja össze nemzeti jogszabályait a statútummal.

6.5.2. Namíbia

Az EU Namíbiával fenntartott kapcsolataiban központi jelentőségű fejlemény volt, hogy 2014 júliusában lezárultak a Dél-afrikai Fejlesztési Közösség (SADC) több tagországa és az EU közötti átfogó gazdasági partnerségi megállapodásra (GPM) irányuló tárgyalások. A megállapodás hozzájárult a már jelenleg is jól alakuló EU–Namíbia kapcsolatok további javulásához. A 2014. november 28-i választások határozottan megerősítették a jelenleg hatalmon lévő vezetést: Hage Geingobot a szavazatok 87%-ával elnöknek választották, a SWAPO párt pedig a szavazatok 80%-át szerezte meg és ezzel győzött.

6.5.3. Botswana

Botswana azon SADC-országok közé tartozik, amelyekkel az EU 2014 júliusában gazdasági partnerségi megállapodást kötött. Az Unió Botswanával folytatott párbeszéde sok tekintetben mintaértékű az EU-Afrika partnerség számára. Az október 24-i választások eredménye megszilárdította ugyan Ian Khama elnök vezető szerepét, a hatalmon lévő Botswanai Demokratikus Párt azonban most első ízben csak a szavazatok kevesebb mint 50%-ával (47,6%) nyert. A Demokratikus Változás Gyűjtőpártja nevű ellenzéki párt a népszavazás során a szavazatok 30%-át nyerte meg.

6.5.4. Zambia

Az EU és Zambia 2014 márciusában a Cotonoui Megállapodás 8. cikke szerinti politikai párbeszédet folytatott, amelyen a kulcsfontosságú külügy-, illetve igazságügyi miniszter, valamint több miniszterhelyettes vett részt. Olyan érzékeny kérdéseket érintettek, mint a nem kormányzati szervezetekre vonatkozó törvény alkalmazása körül tapasztalható nehézségek és az LMBTI személyek elleni nyilvános kampányok. Michael Sata, Zambia elnöke április elején jelen volt a Brüsszelben tartott EU–Afrika csúcstalálkozón, amelynek keretében kétoldalú találkozón vett részt José Manuel Barroso elnökkel, és amelyen az EU elismerte, hogy Zambiában politikai stabilitás jött létre, és hogy az EU érdeklődik az ország befektetési lehetőségei iránt⁴⁰.

⁴⁰

Michael Sata elnök októberben bekövetkezett halálát követően Zambiában 2015. január 20-án időközi választásokat tartottak. Az új elnök (Edgar Lungu) az elnökségi hivatali idő fennmaradó részében, 2016 harmadik negyedévéig marad hivatalban.

6.5.5. Zimbabwe

A Tanács februárban felülvizsgálta és módosította a 2011/101/KKBP határozatot, és felfüggesztette a KKBP keretében Zimbabweval szemben hozott, még fennálló korlátozó intézkedéseket, a fegyverembargó, valamint két személlyel és egy szervezettel szemben hozott korlátozó intézkedések kivételével. Meghosszabbította továbbá a 2012/96/EU határozat hatályát 2014. november 1-jéig, a Cotonoui Megállapodás szerinti megfelelő intézkedések lejártáig. A főképviselő/alelnök az ehhez kapcsolódóan tett nyilatkozatában utalt arra, hogy mindez előrelépést jelent az EU és Zimbabwe közötti kapcsolatok terén, mindazonáltal ismételten hangsúlyozta, hogy az EU több területen is eredményeket szeretne látni. Ezen túlmenően az említett határozatok előrehaladást tettek lehetővé a tizenegyedik EFA programozása terén.

6.5.6. Dél-afrikai Köztársaság

Mivel az év során számos politikai és választási eseményre kerül sor Dél-Afrikában (általános választások) és az EU-ban (EP-választások és az új EU-vezetés kinevezése), a két fél megegyezett abban, hogy a hetedik éves csúcstalálkozójukat elhalasztják.

Mindazonáltal folytatódtak az intenzív diplomáciai kapcsolatok, amelyeknek csúcspontja a főképviselő/alelnök és Maite Nkoana-Mashabane nemzetközi kapcsolatokért és együttműködésért felelős dél-afrikai miniszter találkozója volt, amelyre az áprilisi EU–Afrika csúcstalálkozó alkalmával került sor.

A magas rangú tisztviselők szintjén folyó egyhetes konzultációra is sor került Brüsszelben novemberben. Ezen a héten tartották az EU–Dél-Afrika politikai és biztonsági párbeszéd fórumának hatodik ülését is, amelynek keretében sor került különböző közös érdekű afrikai és nemzetközi kérdések megbeszélésére. A fórumot megelőzte az EU–Dél-Afrika tengerészeti albizottság első ülése, amelyen a résztvevők megvitatták a különböző együttműködési lehetőségeket és véleménycserét folytathattak a tengerhajózási biztonsági stratégiájukról.

A vegyes együttműködési tanács novemberi tizennegyedik ülése lehetőséget biztosított tizennyolc olyan hivatalos és nem hivatalos ágazatközi párbeszédre és ülésre, amelyeknek tárgya az éves tevékenységekről szóló beszámoló és a jövőbeli prioritások meghatározása volt.

Sor került az emberi jogi párbeszéd keretében tartott második hivatalos ülésre is. Ez a második ülés lehetőséget nyújtott az EU és Dél-Afrika számára arra, hogy megvitassák a közös érdekű és kölcsönösen fontos kérdéseket, ideértve a többoldalú fórumok keretében folyó együttműködést és egyes belpolitikai kérdéseket. Ezen ülés alkalmával került sor az EU-ból és Dél-Afrikából származó mintegy húsz szervezet képviselőit tömörítő civil társadalmi szemináriumra is.

A belföldi és nemzetközi kihívásokról és a politikai, biztonsági, kereskedelmi és fejlesztési együttműködési és emberi jogi kérdések széle köre tekintetében elért eredményekről szóló intenzív konzultációk új lendületet adtak a stratégiai partnerségnek.

2014 során nagyszabású párbeszéd folyt kereskedelmi és beruházási kérdésekről, ezen belül is a gazdasági partnerségi megállapodásról, a kereskedelmet zavaró tényezőkről és a dél-afrikai beruházási környezetről.

6.5.7. Szváziföld

Szváziföld is részes fele annak a gazdasági partnerségi megállapodásnak, amelyről az EU tárgyalta SADC-országokkal. A tárgyalások 2014 júliusában zárultak le. Ez a megállapodás biztosítja a cukor vámmentes kivitelét az EU-ba.

Az EU és Szváziföld közötti politikai párbeszéd 2014. évi fordulóját magas részvételi arány jellemezte, ami rávilágított arra, hogy mindkét fél érdeklődést tanúsít az országon belüli következetesebb és intenzívebb uniós szerepvállalás iránt. Összinte megbeszélés folyt olyan érzékeny kérdésekről, mint a választási folyamat és a politikai pártok, az emberi jogok, a korrupció elleni küzdelem, a halálbüntetés, a jogállamiság, a média szabadsága, a véleménynyilvánítás szabadsága és a nemek közötti egyenlőséggel kapcsolatos kérdések.

6.5.8. Lesotho

Lesothóban, amely általánosságban véve viszonylagosan stabil ország, 2014 során jelentős politikai forrongás volt tapasztalható. A 2014. augusztus 30-i államcsíny-kísérlet a politikai és biztonsági helyzet súlyos destabilizálódását eredményezte, ami azzal járt, hogy Thomas Thabane miniszterelnök ideiglenesen elhagyta az országot.

Az EU szoros figyelemmel követte a lesothói politikai és biztonsági helyzet romlását, és jelenleg intenzív kapcsolattartást biztosít az ország és a SADC régió kulcsszereplőivel.

Az EU továbbra is támogatja a SADC-koordinátornak a válság rendezésére irányuló törekvéseit, és nagy energiát fektet annak meghatározásába, hogy miként képes legjobban fokozni a SADC koordinációs és megfigyelő misszióknak nyújtott támogatást, különösen a 2015. február 28-ra tervezett új választásokkal összefüggésben.

Neven Mimica fejlesztési biztos 2014. november 3-án találkozott a magas szintű lesothói küldöttséggel és megerősítette, hogy az EU továbbra is kész a kormány törekvéseinek támogatására, amelyek a szegénység csökkentésére, a gazdasági fejlődés lehetővé tételére, valamint a demokrácia, a jogállamiság és az emberi jogi alapelvek tiszteletben tartásának az előmozdítására irányulnak.

6.5.9. Mozambik

A terveknek megfelelően október 15-én megtartották az általános (parlamenti, elnök- és tartományi) választásokat. Az EU szoros figyelemmel kísérte a választási folyamat egészét, ami ösztönözte az átláthatóságot és az inkluzív jelleget, és egyben a békés választást is elősegítette.

Ennek során az Európai Unió választási megfigyelő missziót is küldött az országba. Az Unió október 17-én elismerően nyilatkozott a rendben lezajlott választási folyamatról, azonban – az EU választási megfigyelő missziójának előzetes értékelésével összhangban – említést tett egyes hiányosságokról és incidensekről is.

A választásokat az ország egyes területein egyre növekvő politikai erőszak előzte meg. Ezzel összefüggésben a kormány és a Renamo nevű fő ellenzéki párt között tárgyalások zajlottak, amelyek eredményeként konszenzus alakult ki a választási törvény módosításáról és a Renamo milíciák biztonsági ágazatba történő reintegrálásának megkönnyítését és az ország politikai rendszerének további megnyitását célzó „egyetértési megállapodás” aláírásáról.

Az EU és a nemzetközi közösség ösztönzi ezt a párbeszédet, a politikai erőszak beszüntetését és az elért megállapodások végrehajtását.

6.5.10. Malawi

Az EU nagy fontosságot tulajdonított a Malawiban májusban megtartott hármas (elnök-, törvényhozási és helyhatósági) választásoknak. Fokozta a választási folyamathoz nyújtott támogatását és választási megfigyelő missziót küldött az országba. Andris Piebalgs, európai fejlesztési biztos szeptemberben találkozott Peter Mutharika elnökkel New Yorkban az ENSZ-közügyülés alkalmával, októberben pedig Goodall Edward Gondwe pénzügyminiszterrel az IMF és a Világbank washingtoni éves találkozóján, amelyen megvitatták az államháztartási gazdálkodás helyzetét. Az EU a demokrácia támogatására irányuló uniós cselekvési program keretében Malawit kísérleti országgént határozta meg. A programmal arra törekszik, hogy növelje a koherenciát az uniós eszközök és az uniós tagállami tevékenységek között, és ezzel egyidejűleg valamennyi érdekelttel – köztük a kormánnyal és a civil társadalommal – megerősített partnerség révén elmélyítse a helyi összefüggések megértését.

7. Az amerikai kontinens

7.1. Az Egyesült Államok és Kanada

7.1.1. Egyesült Államok

Az EU és az USA közötti szoros és hatékony kapcsolat 2014 folyamán tovább folytatódott, és ennek kiemelkedő eseménye volt a március 26-án Brüsszelben tartott EU–USA csúcstalálkozó. A transzatlanti kereskedelmi és beruházási partnerségre vonatkozó tárgyalások politikai prioritást jelentettek, központi szerepet játszottak az EU–USA kapcsolatokban, továbbá a kereskedelmen és a beruházáson túlmutató tágabb stratégiai jelentőséggel bírtak.

Továbbra is figyelmet kaptak az EU–USA kapcsolatokban az adatvédelemmel kapcsolatos kérdések, nevezetesen a személyes adatoknak az EU-ból az USA-ban működő vállalatok felé történő áramlására vonatkozó, védett adatkikötőről szóló megállapodás kereteinek megerősítését célzó erőfeszítések, valamint a személyes adatoknak a büntetőügyekben folytatott rendőrségi és igazságügyi együttműködés keretében történő cseréjét szabályozó keretmegállapodásra irányuló tárgyalások. Az USA kormánya – felismerve azt, hogy ki kell terjeszteni a bírósági jogorvoslathoz fűződő jogot az uniós polgárokra azon esetekben, amikor az adataikat jogellenesen kezelték – kötelezettséget vállalt arra, hogy létrehozza az idevágó jogszabályokat.

A főképviselő/alelnök változatlanul eredményes és gyümölcsöző kapcsolatot ápolt John Kerry amerikai külügyminiszterrel, aminek köszönhetően szoros és intenzív együttműködés alakult ki számos kül- és biztonságpolitikai kérdésben. Az EU és az USA továbbra is szorosan koordinálta a szankciókat és a diplomáciai nyomást, amelyek célja annak elérése volt, hogy Oroszország betartsa a minszki tűzszüneti megállapodást, illetve amelyek a Krím jogellenes annektálására válaszul születettek. Az EU és az USA ezen túlmenően nemzetközi pénzügyi intézményekkel is együttműködött az Ukrajnának nyújtott segítség terén. Fokozták azon erőfeszítéseiket, amelyek egyrészt az ISIL/Dáís kiűzésére irányulnak – ezzel kapcsolatban egyes tagállamok úgy döntöttek, hogy részt vesznek az USA vezette nemzetközi koalícióban –, másrészt a külföldi harcosok problémáját hivatottak megoldani. A két partner emellett további energiát fordított a Nyugat-Balkán stabilizálására és az Iránnal folyó tárgyalásokra.

Az EU–USA Energiatanács két ülésére április 2-án és december 3-án került sor elsősorban abból a célból, hogy a résztvevők az ukrajnai energiaügyi helyzettel és az európai energiabiztonság tágabb kérdésével foglalkozzanak, valamint hogy koordinálják az éghajlatváltozással kapcsolatos további lépéseket, ideértve az ENSZ Éghajlat-változási Keretegyezménye Felelős Konferenciájának 2015. decemberi párizsi ülésének előkészítését is.

Az USA együttműködött az EU-val a közös biztonság- és védelempolitika (KBVP) keretébe tartozó tevékenység során azzal, hogy személyzetet küld az EUSEC RD Kongó és az EULEX Koszovó misszióba, illetve más műveletekhez is segítséget nyújt. Noha az USA nem tett eleget annak a felkérésnek, hogy járuljon hozzá az EUAM Ukrajnához, ígéretet tett arra, hogy megerősíti az együttműködést az ukrajnai biztonsági ágazat reformja vonatkozásában. A május 6-i washingtoni KBVP-szimpozium érdemi kétoldalú megbeszélésekre nyújtott lehetőséget a kölcsönös érdekű kérdésekről, különösen pedig az afrikai békefenntartás támogatásáról. Az USA szoros együttműködést folytatott az EU-val annak kapcsán is, hogy az idén az Unió töltötte be a Szomália partjainál folyó kalóztevékenység problémájával foglalkozó multilaterális kapcsolattartó csoport elnöki tisztét. Emellett az EU Katonai Törzse az együttműködés megerősítése érdekében igazgatási megállapodásokról szóló tárgyalásokat folytatott az Egyesült Államok hadseregének európai parancsnokságával. Az EU és az USA szoros együttműködést folytatott az ebolajárvány által sújtott nyugat-afrikai országok felé irányuló segítségnyújtásban.

Az USA konstruktív hozzáállást tanúsítva részt vett a teljes vízumkölcsonösség elérését célzó, a Bizottsággal és az érintett tagállamokkal zajló rendszeres háromoldalú találkozókon, melyek a közelmúltban vették kezdetüket. Mindazonáltal a találkozók ezidáig nem születtek érdemi eredmények.

Az EU és az USA hatékony együttműködést folytatott a nonprolifерáció, a fegyverzetellenőrzés és a leszerelés területén is. A két fél közös tájékoztatási tevékenységet végzett, hogy biztosítsa az ürtevékenységekre vonatkozó nemzetközi magatartási kódex nemzetközi támogatottságát, és folytatódott az atomsorompó-szerződés felülvizsgálatával foglalkozó 2015-ös konferencia előkészítése is.

Az Egyesült Államok 2014-ben fontos partnere volt az Uniónak az Északi-sarkvidéki Tanácsban, és 2015–2017-ben annak elnöki tisztségét is betölti.

7.1.2. Kanada

Az EU–Kanada kapcsolatok 2014 során fellendültek azt követően, hogy a 2010 óta most első alkalommal megtartott, szeptember 26-i ottawai EU–Kanada csúcstalálkozón lezárult a stratégiai partnerségi megállapodásról, illetve az átfogó gazdasági és kereskedelmi megállapodásról szóló két tárgyalás. A 2014. évi csúcstalálkozón a felek megerősítették azon kötelezettségvállalásukat, hogy a lehető leghamarabb biztosítani fogják az összes uniós és kanadai polgár vízummentes utazását az uniós tagállamok és Kanada között, annak érdekében is, hogy az összes uniós és kanadai polgár teljes körűen részesülhessen az EU és Kanada között újonnan teremtett kereskedelmi és gazdasági lehetőségekből. Az Unió 2014-ben teljes körű politikai párbeszédet folytatott Kanadával. Az energia- és éghajlatügyi együttműködés kulcsfontosságú terület a transzatlanti kapcsolatokban. A 2014-es EU–Kanada csúcstalálkozó eredményeként a felek megállapodtak kétoldalú energetikai párbeszédük újraindításáról.

Az EU és Kanada május 8-án megrendezte a közös biztonság- és védelempolitikával (KBVP) foglalkozó második éves szimpóziumot Ottawában.

Kanada rendszeresen hozzájárul az EU KBVP misszióihoz, jelenleg pedig a következő két misszióban vesz részt: az Európai Unió palesztin területeken folytatott rendőri missziója (EUPOL COPPS) és az EU koszovói jogállamiság-missziója (EULEX). Tekintettel Ottawának az ukrajnai helyzettel kapcsolatban megfogalmazott aggályaira az EU felkérte Kanadát, hogy járuljon hozzá az EU ukrajnai polgári biztonsági ágazati reformra vonatkozó tanácsadó missziójához (EUAM). Kanada ezen túlmenően pénzügyi hozzájárulást nyújtott az EU mali kiképzési missziójához (EUTM). Az Iránnal és Szíriával szembeni szankciók kérdésében is szoros volt az együttműködés az EU és Kanada között. Kanada 2014-ben az Egyiptomba küldött uniós választási megfigyelő misszióban is részt vett.

Az Északi-sarkvidéki Tanács 2013–2015. évi elnökeként Kanada fontos partnere volt az Uniónak az említett szervezetben.

7.2. Latin-Amerika és a Karib-térség

7.2.1. Biregionális kapcsolatok

A 2014-es évben megkezdődtek az EU és a Latin-amerikai és Karibi Államok Közössége (CELAC) állam-, illetve kormányfőinek 2015. június 10–11-én tartott soron következő és egyben első brüsszeli csúcstalálkozóját előkészítő folyamatok. A csúcstalálkozó központi témáját a „Közös jövőnk alakítása: virágzó, összetartó és fenntartható társadalmak kialakítása polgáraink számára” jelentette. Ez volt a második olyan csúcstalálkozó, amelyet az EU a harminchárom latin-amerikai és karibi országot tömörítő szervezet, a CELAC egészével tartott, a régióval pedig már a nyolcadik csúcstalálkozó a stratégiai biregionális partnerség 1999-es elindítása óta. A csúcstalálkozó előkészítése során több magas szintű előkészítő tematikai rendezvényre került sor, amelyekben olyan területeken folyó biregionális együttműködéssel foglalkoztak, mint a civil társadalom, a tudományos és az üzleti élet, valamint a parlamenti kérdések az Euro–Latin-amerikai Parlamenti Közgyűlés keretében.

Az EU–CELAC cselekvési terv végrehajtása tekintetében több biregionális magas szintű találkozóra került sor olyan területeken, mint a tudomány és a technológia (április, San José, Costa Rica), a globális kábítószer-probléma (június, Athén), a vállalati társadalmi felelősségvállalás (szeptember, Brüsszel és november, San José, Costa Rica), valamint a migráció (november, Brüsszel). A Santiagóban tartott előző csúcstalálkozón adott megbízás alapján mind az EU, mind a CELAC foglalkozott az EU–CELAC cselekvési terv felülvizsgálatával és esetleges bővítésével.

A hamburgi székhelyű Európai Unió–Latin-Amerika és Karib-térség Alapítvány (EU–LAC Alapítvány) a célkitűzéseivel összhangban különböző tevékenységekkel továbbra is támogatta az EU–CELAC biregionális partnerséget.

7.2.2. Szubregionális kapcsolatok

A Mercosur-országok

A 2014-es évben az áruk és szolgáltatások kereskedelmére, valamint a beruházásokra és a kormányzati beszerzésekre vonatkozó kölcsönös ajánlattétel irányában folytatódtak a társulási megállapodásra irányuló EU–Mercosur tárgyalások. A 2014 júliusában Caracasban tartott Mercosur-csúcstalálkozón az államfők bejelentették, hogy megállapodásra jutottak a Mercosur ajánlatával kapcsolatban és felkérték az EU-t, hogy az ajánlatok kicserélése érdekében konzultáljon a tagállamokkal és véglegesítse az EU ajánlatát. Az EU további tájékoztatást kért a Mercosur ajánlatáról, ezzel párhuzamosan pedig tovább dolgozott az EU ajánlatának véglegesítésén annak érdekében, hogy 2015 elején további megbeszéléseket tarthassanak.

Közép-Amerika és az EU kapcsolatai 2014 során jelentősen megerősödtek a következő három fontos eseménynek köszönhetően: májusban hatályba lépett a politikai párbeszédéről és együttműködésről szóló megállapodás; júniusban sor került az EU–Közép-Amerika Társulási Tanács első ülésére; júliusban pedig a Tanács elfogadta a Közép-Amerika és a Karib-térség állampolgári biztonságára vonatkozó uniós stratégiát. Az EU és Közép-Amerika közötti, politikai párbeszédéről és együttműködésről szóló megállapodás keretében tartott első vegyes bizottsági ülésre október 17-én Tegucigalpában került sor a Közép-amerikai Integrációs Rendszer (CAIS) valamennyi tagjának részvételével.

EU–Karib-térség

A EU–karibi kapcsolatok 2014-ben tovább bővültek az EU és az afrikai, karibi és csendes-óceáni államok karibi csoportjának fóruma (CARIFORUM) közötti magas szintű párbeszéd 2013-as ülésének eredményeire építve, valamint a 2012-ben elfogadott EU–karibi stratégiai partnerség keretei között. 2014-ben a munka középpontjában álló regionális szintű közös politikai prioritások közé tartozott a regionális integráció, Haiti újjáépítése, az éghajlatváltozás és a katasztrófakészültség, a bűnözés és a biztonság, valamint az együttes fellépés a multilaterális fórumokon. Az EU ezen túlmenően a Cotonoui Megállapodás 8. cikke szerinti politikai párbeszédet folytatott egyes karibi országokkal, ideértve olyan országokat is, amelyekkel eddig nem tartottak ilyen jellegű üléseket. Ezek közül egyes országok – például Haiti – különösen nagy kihívást jelentő helyzetekkel szembesültek. A 8. cikk szerinti párbeszédre került sor továbbá Jamaicával, a Bahamákkal, Belizével, Guyanával és a Dominikai Köztársasággal, előkészítendő a szorosabb kétoldalú kapcsolatok kialakítását, és erősítendő a KKBP keretébe tartozó globális kérdésekkel kapcsolatos fokozott együttműködést. A Cariforum–EU gazdasági partnerségi megállapodás végrehajtásával mindkét fél jó ütemben halad. A vezető tisztviselőkből álló közös kereskedelmi és fejlesztési bizottság a negyedik ülését tartotta meg 2014. november 18–19-én, ahol is számba vették a fejleményeket és áttekintették a gazdasági partnerségi megállapodás végrehajtásában elért eredményeket. Létrejött a civil társadalmi képviselőkből álló közös konzultációs bizottság, és 2014. november 13–14-én meg is tartotta első ülését.

7.2.3. Kétoldalú kapcsolatok

Brazília

Az EU–Brazília kapcsolatokat elsősorban a politikai átmenet jellemezte, mégpedig főként a Brazíliában októberben megrendezett általános választások miatt. Az EU februárban házigazdája volt a hetedik EU–Brazília csúcstalálkozónak, amely lehetővé tette a véleménycserét a stratégiai partnerségnek a kereskedelem és a beruházás, a Mercosur-tárgyalások, a kkv-együtműködés, a tudomány és a technológia tekintetében vizsgált jelenlegi általános állapotáról. Áprilisban Sztávrosz Lambrinídisz, az Európai Unió emberi jogokért felelős különleges képviselője és Ideli Salvatti brazil emberi jogi miniszter társelnöksége alatt került megrendezésre Brazíliavárosban az EU–Brazília magas szintű emberi jogi párbeszéd negyedik ülése. José Manuel Barroso elnök júliusban Brazíliában találkozott Dilma Rousseff elnökkel. Az EU–Brazília párbeszéd egyes üléseit – nemzetközi béke és biztonság, ENSZ-kérdések, kábítószeres, nonprolifерáció és leszerelés – a brazil elnök-, törvényhozási és helyhatósági választások miatt 2015-re halasztották.

Mexikó

Az EU lépéseket tett a Mexikóval fennálló kapcsolatai javításáért, különösen mivel az ország egyre fontosabb szerepet kap a nemzetközi rendszerben. Az EU–Mexikó magas szintű politikai párbeszéd első ülésére január 27-én Brüsszelben került sor. Sztávrosz Lambrinídisz, az Európai Unió emberi jogokért felelős különleges képviselője volt az EU–Mexikó magas szintű emberi jogi párbeszéd március 18-án Brüsszelben tartott negyedik ülésének elnöke.⁴¹

⁴¹ Az Európai Parlament október 23-án sürgősségi vitát követően állásfoglalást fogadott el, amelyben aggodalmát fejezte ki a negyvenhárom tanárképzős hallgató mexikói eltűnésével kapcsolatban, és felkérte az EU-t, hogy növelje a támogatást az állami intézmények és az emberi jogok megerősítése területén.

Nagy jelentőséggel bír az, hogy Mexikó szeptemberben bejelentette, hogy újból megkezdí az ENSZ békefenntartó műveleteihez történő hozzájárulást. Az ország vizsgálja az uniós missziókkal való együttműködés lehetőségét is.

A 2014-es évben folytatódtak a megbeszélések az azon 2012-es mexikói jogszabályra adandó uniós válaszárol, amely előírja, hogy amennyiben a légitársaságok nem továbbítják az utas-nyilvántartási adatokat (PNR-adatok), akkor jelentős bírságra kötelezhetők.

Az EU–Mexikó közös munkacsoport ezzel párhuzamosan a santiagoói EU–CELAC csúcstalálkozó (2013. január) során hozott határozatokat követő intézkedésként közös stratégiai jelentést készített az EU–Mexikó globális megállapodás három pillérét – politikai párbeszéd, együttműködés és kereskedelem – érintő esetleges átfogó korszerősítéséről.

Kuba

A Tanács 2014. február 10-én elfogadta az EU és Kuba közötti, politikai párbeszédéről és együttműködéséről szóló megállapodásra vonatkozó tárgyalási irányelveket. A tárgyalások Havannával április 29–30-án kezdődtek meg, majd augusztus 27–28-án tartották a tárgyalások második fordulóját Brüsszelben. Megállapodást értek el a feltételekről és a küszöbön álló feladatokra vonatkozó ütemtervről, továbbá megkezdték a megállapodás fő fejezeteire vonatkozó első véleménycseréket a politikai párbeszéd, az együttműködés és a kereskedelem témájában. Az emberi jogok 2014-ben is központi helyet foglaltak el az EU és Kuba közötti kapcsolatokban. A kubai hatóságokkal tartott találkozókon az Unió Brüsszelben és Havannában egyaránt felvetett emberi jogi kérdéseket. Az EU üdvözölte, hogy az USA politikája megváltozott Kubával szemben, ahogyan azt Barack Obama elnök decemberben bejelentette.

Az EU nagymértékben bekapcsolódott a Haiti és a Dominikai Köztársaság közötti kétnemzeti párbeszéd támogatásába. Herman Van Rompuy, az Európai Tanács elnöke 2014 júliusában látogatást tett mind Haitin, mind a Dominikai Köztársaságban, ahol elnökölt a Danilo Medina, a Dominikai Köztársaság elnöke és Michel Martelly, Haiti elnöke részvételével tartott háromoldalú ülésen. Az ülés lehetőséget nyújtott arra, hogy az EU továbbra is elősegítse a párbeszédet és a kétnemzeti együttműködést, továbbá támogassa azokat a pozitív intézkedéseket, amelyek a két ország között problémákat okozó kérdéseknek – így a haiti származású dominikai állampolgárok kérdésének – a megoldását célozzák. Több uniós finanszírozású támogatási program működik jelenleg ezzel a céllal.

Argentína

A közös értékek és gazdasági érdekek és a többoldalú fórumokon megvalósuló, általánosságban megfelelő együttműködés ellenére az Argentínával fennálló kétoldalú kapcsolatokat nem sikerült teljes mértékben kiteljesíteni. Antonio Tajani alelnök 2014 júniusában látogatást tett Buenos Airesben a „Misszió a növekedésért” keretében.

Paraguay

Antonio Tajani alelnök 2014. júniusi paraguayi látogatása során lehetőség nyílt az ipari együttműködésnek és a beruházás előmozdításának a megvitatására, és a novemberben tartott első EU–Paraguay beruházási fórum előkészítésére. Az EU–Paraguay vegyes együttműködési bizottság félévente tartott ülésére novemberben Brüsszelben került sor. Az ülés tükrözte azt, hogy az együttműködés már olyan új területekre is kiterjed, mint az emberi jogok, a kábítószer elleni küzdelem és az éghajlatváltozás. Az EU jóváhagyta Paraguay vonatkozásában a 2014–2020-as kétoldalú fejlesztési együttműködési programot, amelyben a demokráciához, a részvételhez és az intézmények megerősítéséhez, különösen pedig a 2013-as uniós választási megfigyelő misszió ajánlásainak teljesítéséhez külön elkülönített támogatás szerepel majd.

Uruguay

Az Unió és Uruguay a 2014 júniusában Montevideóban tartott félévenkénti EU–Uruguay vegyes bizottsági ülésen megerősítette, hogy közös érdekük az olyan globális kérdésekkel kapcsolatos párbeszéd és együttműködés, mint például az emberi jogok, az éghajlatváltozás, a millenniumi fejlesztési célok és a nemzetközi békefenntartás. Az, hogy Uruguay több ENSZ békefenntartó misszióban is részt vett, arról tanúskodik, hogy az ország szilárdan elkötelezett az ENSZ Alapokmányában foglalt és az EU által is elfogadott alapelvek tiszteletben tartása mellett. E tekintetben a két fél 2014-ben is folytatta annak feltérképezését, hogy miként lehetne tovább erősíteni a nemzetközi biztonság és védelem területével kapcsolatos együttműködésüket.

Venezuela

A venezuelai 2013-as vitatott elnökválasztásokat követően utcai demonstrációkra került sor 2014 elején, továbbá a tiltakozók és a biztonsági erők között erőszakos összecsapásokra került sor hónapokon keresztül. Az EU több nyilatkozatban kifejezte aggodalmát egyes politikai szereplők és diákok fogva tartása kapcsán; hangsúlyozta, hogy minden körülmények között tiszteletben kell tartani az emberi jogokat és a véleménynyilvánítás szabadságát; valamint megújított regionális szintű erőfeszítéseket sürgetett, hogy valamennyi fél bevonásával lehetővé váljon a párbeszéd, tekintettel arra, hogy az országban egyre erősebb a polarizáció folyamata. Az EU továbbra is nyomon követi az országban végbemenő fejleményeket, szorosan figyelemmel kíséri a bebörtönzött ellenzéki vezetők és diákok ügyeit, például megfigyelőként vesz részt Leopoldo Lopez és María Lourdes Afiuni bírónő bírósági meghallgatásán.

Kolumbia

Az EU továbbra is szoros figyelemmel követte a kolumbiai kormány és a FARC között Havannában folyó béketárgyalásokat. A főképviselő/alelnök szóvivője öt nyilatkozatot adott ki a békefolyamat kulcsfontosságú fejleményei alkalmával, hogy ismételten hangsúlyozza, hogy az Unió támogatja a békét. Juan Manuel Santos elnöknek az uniós intézményekben tett eredményes látogatása – amelyet megelőzően Herman Van Rompuy részt vett Santos elnöknek az újraválasztását követő augusztusi beiktatási ceremóniáján – felhívta a figyelmet arra, hogy Kolumbia nagy jelentőséget tulajdonít a havannai tárgyalásokhoz nyújtott folyamatos uniós támogatásnak. A Kolumbiával fennálló politikai kapcsolatok olyan új területekre is kiterjedtek, mint például a válságkezelés, mégpedig egy részvételi keretmegállapodás augusztusi aláírásával, amely lehetővé teszi Kolumbia részvételét az EU vezette műveletekben; ennek egyik első konkrét példája, hogy az ország a tervek szerint részt vesz majd az EUNAVFOR Atalanta műveletben. Az EU és Kolumbia magas szintű politikai konzultációkat tartott októberben Bogotában, ennek keretében került sor az emberi jogi párbeszéd éves ülésére, amelyen elsősorban a földterületek visszaszolgáltatásával kapcsolatos kérdéseket vitatták meg.

Ecuador

Ecuador vonatkozásában 2014 jelentette a Kolumbiával és Peruval már korábban megkötött többoldalú kereskedelmi megállapodáshoz történő csatlakozásról szóló tárgyalások lezárását; a megállapodást decemberben parafálták. A gazdasági előnyökön túlmenően a megállapodás a remények szerint magasabb szintre emeli majd a kétoldalú kapcsolatokat. Ez megerősítést nyert Andris Piebalgs biztos júliusi ecuadori látogatása alkalmával. A magas szintű párbeszéd októberben Quitóban tartott második ülésén az EU és Ecuador megállapodott abban, hogy a kereskedelmi megállapodást a politikai párbeszédéről és az együttműködésről szóló egyetértési megállapodással egészítik ki.

Az EU–Peru kapcsolatok új szakaszba léptek 2014 során. Míg az EU fokozatosan megszünteti az országnak nyújtott kétoldalú segítséget, továbbá a kereskedelem és a beruházások a kereskedelmi megállapodás keretében egyre erősödnek, az együttműködés új formái is megjelennek a közös érdekű kérdések vonatkozásában. Herman Van Rompuy elnök és Ollanta Humala elnök az augusztusi találkozójukon prioritásként határozták meg a nemzetközi napirend kulcsfontosságú témáival és a kábítószer elleni küzdelemmel kapcsolatban folytatott együttműködést. A felek megreformálták a 2009-es egyetértési megállapodás szerinti éves politikai párbeszédet, hogy tükrözzék a kapcsolatukban jelentkező említett új dinamikát. A novemberi magas szintű konzultációk során a két fél számára kulcsfontosságú politikai prioritások széles skáláját érintették, és olyan új területeken irányoztak elő együttműködést, mint a KBVP. Peru adott otthont az ENSZ Éghajlat-változási Keretegyezménye Felelő decemberben tartott 20. Konferenciájának, amelyen részt vett Miguel Arias Cañete biztos is.

Bolívia

A bolíviai általános választásokra 2014. október 12-én került sor. Az EU választási szakértői missziót küldött az országba. A főképvisező/alelnök az EU–Bolívia magas szintű párbeszéd novemberi brüsszeli ülésén találkozott David Choquehuanca külügyminiszterrel; a felek megállapodtak abban, hogy megerősítik az együttműködésüket a globális kérdések – különösen az éghajlatváltozás – tekintetében, tovább feltérképezték, milyen lehetőségek állnak rendelkezésre Evo Morales elnök 2015-ös brüsszeli látogatása vonatkozásában. Az EU jóváhagyta a Bolíviára vonatkozó kétoldalú fejlesztési együttműködési programot, amely előírja egyrészt az együttműködés megerősítését a kábítószer elleni küzdelem terén, hogy az kiterjedjen a bűnüldözés aspektusaira is, másrészt az igazságszolgáltatás reformja területén 2014–2016-ban folytatandó együttműködést.

2014-ben az EU és Chile között megállapodás született arról, hogy a hatályos megállapodás biztosította keretek között új ágazati párbeszédet kell indítani az oktatásról, az energiaügyről, a vállalati társadalmi felelősségvállalásról, a kkv-król és a klaszterekről, továbbá hogy feltáró egyeztetéseket kell folytatni az EU–Chile Társulási Megállapodás lehetséges korszerűsítéséről. Az EU és Chile közötti részvételi keretmegállapodás 2014. januári aláírása megkönnyíti Chile részvételét az EU vezette válságkezelési műveletekben. A KBVP keretében 2014 szeptemberében küldöttség látogatott Chilébe, hogy véleményt cseréljen az azonos pozícióban lévő ottani munkatársakkal az uniós missziókban való chilei részvétel megerősítésének lehetőségeiről. A felek megegyeztek abban, hogy rendszeres párbeszédet alakítanak majd ki a biztonság és a védelem kérdéseinek megvitatása céljából.

B. A veszélyek és globális kihívások kezelése

1. Nonprolifерáció és leszerelés

A nonprolifерáció és a leszerelés 2014-ben is szerves részét képezte az EU külpolitikájának, hozzájárulva ezzel az európai biztonsági stratégia hatékony végrehajtásához.⁴²

További lépések történtek az uniós intézmények közötti, valamint az uniós intézmények és a tagállamok közötti koordináció, továbbá a harmadik országokkal és a nemzetközi partnerekkel való koordináció megerősítése céljából. Kiemelt feladatot jelentett az EU rendelkezésére álló mindazon jogi és egyéb eszközök egybefogása, amelyekkel garantálható az egymást kiegészítő jelleg és a koherencia, valamint az átfogó megközelítés. Az EU 2014-ben is támogatta a vonatkozó nemzetközi szerződésekhez és eszközökhöz való egyetemes csatlakozást, valamint e szerződések és eszközök teljes körű és hatékony végrehajtását, különösen ami az Átfogó Atomcsend-szerződést és az újonnan elfogadott Fegyverkereskedelmi Szerződést illeti. Az Unió továbbá változatlanul előmozdította, hogy az EU és harmadik államok közötti megállapodások – mindenekelőtt a Bruneivel, Japánnal, Kazahsztánnal és Malajziával kötött megállapodások – a tömegpusztító fegyverek elterjedése elleni küzdelemről, valamint a kézi- és könnyűfegyverekről szóló záradékokkal egészüljenek ki.⁴³ Az EU Nonprolifерációs Konzorciuma 2014. szeptember 4-én és 5-én Brüsszelben megrendezte az Unió harmadik nemzetközi nonprolifерációs és leszerelési konferenciáját.

⁴² Az e területen folyó különböző tevékenységekben való uniós szerepvállalásra több idevágó stratégiai dokumentum alapján került sor. Ezek a következők: a 2003. évi európai biztonsági stratégia; a tömegpusztító fegyverek elterjedése elleni 2003. évi uniós stratégia; a tömegpusztító fegyverek és hordozóeszközeik elterjedése elleni küzdelemre irányuló 2008. évi új uniós cselekvési irányvonalak; a kézi- és könnyűfegyverek, valamint az azokhoz szükséges lőszeres tiltott felhalmozása és kereskedelme elleni küzdelmet célzó 2005. évi uniós stratégia; valamint a hagyományos fegyverek kivitelének ellenőrzéséről szóló 2008. évi közös álláspont. A hagyományos fegyverekkel kapcsolatos további részletekért lásd a lenti B.2. szakaszt.

⁴³ A hagyományos fegyverekkel kapcsolatos további részletekért lásd a lenti B.2. szakaszt.

Jacek Bylica, a nonprolifерációval és leszereléssel foglalkozó főtanácsadó és különmegbízott (EKSZ) 2014-ben több kulcsfontosságú nemzetközi találkozón képviselte az EU-t, így a G8-ak/G7-ek nonprolifерációs igazgatói csoportjában, az atomsorompó-szerződés 2014-es felülvizsgálati konferenciáját előkészítő bizottság ülésén (április–május) és az ürtevékenységekre vonatkozó nemzetközi magatartási kódex tervezetéről folytatott nyitott egyeztetéseken (május), az ENSZ-közyűlés Első Bizottságában (október), valamint a G7-ek nonprolifерációs igazgatói csoportjában (november). Ezen túlmenően a különmegbízott felerősítette vagy megkezdte az EU-n kívűli fő partnerekkel folytatott nonprolifерációs párbeszédet, továbbá érvényesítette a nonprolifерációs kérdések szempontjait az EU-nak a valamennyi érintett országgal folytatott kétoldalú kapcsolataiban, főként a politikai párbeszédék és az informálisabb jellegű találkozók során.

1.1. A tömegpusztító fegyverek és hordozóeszközeik elterjedése elleni küzdelem

1.1.1. Atomsorompó-szerződés

Az Unió 2014-ben is tevékenyen bekapcsolódott az atomsorompó-szerződés 2010. évi felülvizsgálati konferenciáján elfogadott cselekvési terv végrehajtásába, többek között az Átfogó Atomcsend-szerződés Szervezete és a Nemzetközi Atomenergia-űgynökség (NAÜ) részére nyűjtott támogatás (lásd az alábbiakban) révén. Az EU a tevékenységeiről jelentést tett az atomsorompó-szerződés harmadik felülvizsgálati konferenciáját előkészítő, 2014. április 28. és május 9. között New Yorkban ülésező bizottságnak, és ennek keretében többek között egy általános nyilatkozatot, valamint három tematikus nyilatkozatot is kiadott az atomsorompó-szerződés három pillérére – vagyis a leszerelésre, a nonprolifерációra és a nukleáris energia békés célú felhasználására – vonatkozóan. Az EU ezen túlmenően munkadokumentumokat is készített a nukleáris védetség és a nukleáris biztonság megerősítésére irányuló uniós törekvésekről. Az előkészítő bizottság ülésének alkalmával az EU egy nagyszámú résztvevőt vonzó kísérőrendezvény keretében tájékoztatót tartott a nukleáris védetség megerősítésére irányuló uniós intézkedésekről. Megkezdődött az atomsorompó-szerződés 2015. évi felülvizsgálati konferenciáján képviselendő uniós álláspontok kialakítása is.

Az EU továbbra is támogatta a koordinátor azon erőfeszítéseit, amelyek az ENSZ főtitkára, az Oroszországi Föderáció, az Egyesült Királyság és az Egyesült Államok által összehívandó, a nukleáris fegyverektől, valamint minden más tömegpusztító fegyvertől mentes közel-keleti övezet létrehozásával foglalkozó konferencia megrendezésére irányulnak. Az Unió ezzel összefüggésben nonproliférációs konzorciumának agytrösztje segítségével kapacitásépítő munkaértekezletet szervezett 2014. június 18–19-én Brüsszelben. A rendezvény a közel-keleti országoknak és az Arab Államok Ligájának szakmai pályafutásuk elején vagy derekán álló diplomatait célozta meg.

1.1.2. Átfogó Atomcsend-szerződés (CTBT)

Az EU folytatta az Átfogó Atomcsend-szerződés (CTBT) hatálybalépésének tevékeny előmozdítását, és további támogatást nyújtott az Átfogó Atomcsend-szerződés Szervezetének (CTBTO) Előkészítő Bizottsága által végzett tevékenységekhez, mégpedig a 2012 novemberében elfogadott tanácsi határozatra építve, amely a KKBP költségvetéséből további mintegy 5,2 millió EUR összegű pénzügyi támogatást biztosít a CTBTO számára.⁴⁴ Az Unió intenzív tájékoztatási tevékenységet folytatott minden olyan országban, amely még nem írta alá vagy nem erősítette meg a CTBT-t, mégpedig az olyan rendezvények keretében, mint például a 2014. május 19–21-én Jakartában az ázsiai országok számára tartott CTBTO regionális konferencia, amelynek társszervezői az indonéz hatóságok voltak, és amelyhez az EU pénzügyi támogatást nyújtott, vagy az ASEAN regionális fórum nonproliférációval és leszereléssel foglalkozó, 2014. július 8–9-én Tokióban tartott ülésközi találkozója. Federica Mogherini főképviselő/alelnökjelölt uniós nyilatkozatot tett azon a hetedik miniszteri találkozón, amelyet a CTBT támogatására 2014. szeptember 26-án, New Yorkban tartottak. Az EU pénzügyileg támogatta és részt vett azon a magas szintű látogatáson is, amelynek célja a Jordániában 2014. november 14. és 17. között tartott, 2014-es integrált terepgyakorlat helyszíni ellenőrzésének megtekintése volt.

⁴⁴ Lásd az Átfogó Atomcsend-szerződés Szervezete Előkészítő Bizottsága által monitoring- és ellenőrzési képességeinek megerősítése céljából, valamint a tömegpusztító fegyverek elterjedése elleni EU-stratégia intézkedéseinek végrehajtása keretében folytatott tevékenységek uniós támogatásáról szóló, 2012. november 13-i 2012/699/KKBP tanácsi határozatot (HL L 314., 2012.11.14., 27. o.).

1.1.3. Nemzetközi Atomenergia-ügynökség (NAÜ)

Az Unió különböző eszközök révén továbbra is támogatta a bécsi székhelyű Nemzetközi Atomenergia-ügynökség (NAÜ) munkáját.⁴⁵ Megkezdődött a végrehajtása annak a 2013-as tanácsi határozatnak, amelyben az EU több mint 8 millió EUR összegű kiegészítő pénzügyi támogatást biztosított a NAÜ Nukleáris Biztonsági Alapja számára.⁴⁶ A NAÜ számára nyújtott támogatás elsődleges célja annak biztosítása, hogy amikor harmadik országok békés célú nukleáris tevékenységeket végeznek, akkor erre a legmagasabb szintű nukleáris védelmi és biztonsági előírások, valamint a nukleáris biztosítéki rendszer tiszteletben tartásával kerüljön sor. 2014. február 20–21-én második alkalommal került sor a Yukiya Amano, a NAÜ főigazgatója által megnyitott, magas rangú tisztviselők részvételével tartott ülés megrendezésére, ahol az Európai Bizottság, az EKSZ és a NAÜ tisztviselői tovább folytatták megbeszéléseiket arról, hogy miként lehetne még jobban megerősíteni az egymással való kölcsönös együttműködést, amelynek keretében az EU 2007 óta hozzávetőlegesen 120 millió EUR értékben nyújtott pénzügyi támogatást. Az ülést Yukiya Amano, a NAÜ főigazgatója 2014. február 3–4-i sikeres brüsszeli látogatása koronázta meg.

1.1.4. Vegyifegyver-tilalmi egyezmény

Az EU folytatta a vegyifegyver-tilalmi egyezmény (CWC) egyetemessé tételére irányuló törekvéseit, és a konkrét projektek támogatását célzó új tevékenységek előmozdítását. A Vegyifegyver-tilalmi Szervezet (OPCW) által folytatott tevékenységek támogatásáról szóló, 2012. március 23-án elfogadott tanácsi határozat⁴⁷ végrehajtása jelenleg is zajlik. Előkészület alatt áll egy másik, a 2015–16-os időszakra szóló tanácsi határozat is, amely a tanácsi jóváhagyás végső szakaszában van jelenleg.

⁴⁵ Az Unió változatlanul a NAÜ Nukleáris Biztonsági Alapjának egyik legfontosabb támogatója, és mint ilyen, több mint 80 afrikai, közel-keleti, latin-amerikai és ázsiai országot támogat. 2004 óta (a 2013. évi támogatást is beleértve) összesen közel 40 millió EUR összegű hozzájárulást nyújtott.

⁴⁶ Lásd a Nemzetközi Atomenergia-ügynökség tevékenységeinek a nukleáris biztonság és ellenőrzés területén, valamint a tömegpusztító fegyverek elterjedése elleni EU-stratégia intézkedéseinek végrehajtása keretében történő uniós támogatásáról szóló, 2013. október 21-i 2013/517/KKBP tanácsi határozatot (HL L 281., 2013.10.23., 6. o.).

⁴⁷ Lásd a Vegyi Fegyverek Betiltása Szervezete [helyesen: Vegyifegyver-tilalmi Szervezet] (OPCW) tevékenységeinek a tömegpusztító fegyverek elterjedése elleni uniós stratégia végrehajtásának keretében történő támogatásáról szóló, 2012. március 23-i 2012/166/KKBP tanácsi határozatot (HL L 87., 2012.3.24., 49. o.).

Az EU egyrészt tudomásul vette, hogy Szíria rendkívüli feltételek mellett csatlakozott a vegyifegyver-tilalmi egyezményhez, másrészt 17 millió EUR összeggel támogatta a szíriai vegyifegyver-program megsemmisítési műveleteit. Az EU továbbra is nyomást gyakorolt Szíriára, hogy teljesen szüntesse meg az egész vegyifegyver-programját, ideértve a vegyi anyagokat és a területén még fennmaradt gyártó létesítményeket is. Folytatta továbbá a Vegyifegyver-tilalmi Szervezet arra irányuló erőfeszítéseinek támogatását, hogy megoldja a hiányos információk és ellentmondások problémáját, és így ellenőrizze a Szíria által a szervezetnek tett nyilatkozatot. Az EU egyrészt mély aggodalmának adott hangot azzal kapcsolatban, hogy a kormány állítólagosan klórgázt vetett be a civil lakosság ellen, másrészt hangsúlyozta, hogy a felelős személyeket felelősségre kell vonni. A nyilatkozatában fellelhető ellentmondások mindegyikének tisztázódásáig és a vegyifegyver-támadások teljes beszüntetéséig az EU számára kérdéses, hogy Szíria teljesíti-e a vegyifegyver-tilalmi egyezmény, valamint a 2218 (2013) és a 2209 (2015) ENSZ BT-határozat szerinti nemzetközi kötelezettségeit.

1.1.5. Biológiai- és toxinfegyver-tilalmi egyezmény

Az EU 2014 során is tevékenyen közreműködött a biológiai- és toxinfegyver-tilalmi egyezmény (BTWC) 2012–2015-ös időszakra vonatkozó ülásszakközi programjának végrehajtásában. Nyilatkozatokat adott ki és előterjesztette a (BTWC X. cikke szerinti) segítségnyújtásról és együttműködésről szóló munkadokumentumának frissített változatát a szakértők találkozáján (2014. augusztus 4–8.). Folytatódott 2014 során a BTWC támogatásáról⁴⁸ 2012-ben, az Egészségügyi Világszervezet által a biológiai biztonság és biológiai védelem területén végzett tevékenységek támogatásáról⁴⁹ pedig 2013-ban elfogadott tanácsi határozatok végrehajtása. A biológiai- és toxinfegyver-tilalmi egyezmény 2016-ban esedékes következő felülvizsgálati konferenciájának előkészítéseként az EKSZ munkaértekezletet szervezett a BTWC egyezményről és annak betartásáról az EU nonproliférációs konzorciumának agytrösztje segítségével (2014. április 24.), továbbá részt vett a témáról tartott Wilton Park-konferencián (2014. szeptember 24–26.). Az EU konkrét elképzeléseket dolgoz ki annak érdekében, hogy dinamizmust vigyen az ülásszakközi folyamatba és hatékonyan megerősítse a BTWC-t. Ezek az elképzelések várhatólag a 2015-ben megtárgyalandó és elfogadandó új európai uniós tanácsi határozat részét fogják képezni.

⁴⁸ Lásd a biológiai- és toxinfegyver-tilalmi egyezménynek a tömegpusztító fegyverek elterjedése elleni EU-stratégia keretében történő támogatásáról szóló, 2012. július 23-i 2012/421/KKBP tanácsi határozatot (HL L 196., 2012.7.24., 61. o.).

⁴⁹ Lásd az Egészségügyi Világszervezet által a biológiai biztonság és biológiai védelem területén végzett tevékenységeknek a tömegpusztító fegyverek elterjedése elleni európai uniós stratégia keretében történő támogatásáról szóló, 2013. november 18-i 2013/668/KKBP tanácsi határozatot (HL L 310., 2013.11.20., 13. o.).

1.1.6. Exportellenőrzés

Az EU 2014-ben is jelentős erőfeszítéseket tett arra, hogy a Tanács 2008. évi együttes fellépése alapján továbbra is támogassa az 1540., az 1673. és az 1810. sz. ENSZ BT-határozat végrehajtását. A 2008. évi együttes fellépés, valamint az 1540. sz. ENSZ BT-határozatot támogató, 2013 júliusában elfogadott új tanácsi határozat célja, hogy megerősítse a harmadik országok állami tisztviselőinek készségeit és kapacitásait.⁵⁰ Ami az export-ellenőrzési eljárások területét illeti, az EU 2014-ben is támogatta a partnerországokat az export-ellenőrzési rendszerek hatékonyságának növelésében. Az együttműködés célja az exportellenőrzések területére vonatkozó jogszabályok és eljárások aktualizálása a kettős felhasználású termékek kivitelének ellenőrzésére vonatkozó legfrissebb előírások népszerűsítésével.

Az EU a kettős felhasználású termékek kivitele ellenőrzésének témájával foglalkozó – a stabilitás és a béke elősegítését szolgáló eszköz (IcSP) hosszú távú komponense keretében finanszírozott – tájékoztatási programja révén az elmúlt nyolc évben 28 országban és 21 millió EUR értékben mozdított elő export-ellenőrzési tevékenységeket azzal a céllal, hogy megakadályozza a tömegpusztító fegyverek elterjedését.

Az EU az Ausztrália Csoport 2014. június 2–6-i párizsi plenáris ülésén, a Nukleáris Szállítók Csoportjának 2014. június 26–27-i buenos airesi plenáris ülésén, valamint a Rakétatechnológiai Ellenőrzési Rendszer 2014. szeptember 28–október 3-i oslói 28. plenáris ülésén nyilatkozatot adott ki az exportellenőrzés témájában.

⁵⁰ Lásd a tömegpusztító fegyverek és hordozóeszközeik elterjedésének megakadályozásáról szóló 1540 (2004) sz. ENSZ BT-határozat gyakorlati megvalósításának támogatásáról szóló, 2013. július 22-i 2013/391/KKBP tanácsi határozatot (HL L 198., 2013.7.23., 40. o.).

1.1.7. A ballisztikus rakéták elterjedése elleni hágai magatartási kódex

Az EU folytatta a magatartási kódexet alá nem író államok bevonását célzó tájékoztatási tevékenységét.⁵¹ Erre elsősorban 2014 májusában Bécsben a hágai magatartási kódex rendes éves fóruma alkalmával, 2014 októberében New Yorkban az ENSZ-közügyülés Első Bizottságának ülése alkalmával, 2014 áprilisában Abu-Dzabiban a közel-keleti országok tájékoztatását célzó regionális szeminárium keretében, valamint 2014 júliusában Limában a latin-amerikai országok tájékoztatását célzó regionális találkozó keretében tudott sort keríteni.

Az EU tagállamai egy 2014. december 22-én elfogadott új tanácsi határozattal megújították a hágai magatartási kódex iránti támogatásukat.

1.1.8. Űrtevékenységek

Egyre több kormányzati és nem kormányzati szervezet működtet űreszközöket, amelyek rendkívüli, és néhány évtizeddel ezelőtt még elképzelhetetlen előnyöket kínálnak a világ számára. Manapság ezeket az előnyöket olyan kockázatok fenyegetik, amelyek a veszélyes űrtörmelékekből („űrhulladékok”), a pusztító erejű ütközésekből, a nagyszámú műholdból, a rádiófrekvencia-spektrum egyre fokozódó telítődéséből stb. származnak. E kihívások megkövetelik az űrutazó nemzetek és a többi ország elkötelezett részvételét a kérdés megoldásában, hogy biztosíthassuk az űrtevékenységek nagyobb védeltségét, biztonságát és hosszú távú fenntarthatóságát. Az EU javaslatot tett az űrtevékenységekre vonatkozó nemzetközi magatartási kódexre, amely az említettek megoldását célzó átláthatósági és bizalomépítő intézkedés.

⁵¹ Lásd a ballisztikus rakéták elterjedése elleni küzdelemnek a tömegpusztító fegyverek elterjedése elleni EU-stratégia, valamint a 2003/805/KKBP tanácsi közös álláspont végrehajtása keretében történő támogatásáról szóló, 2012. július 23-i 2012/423/KKBP tanácsi határozatot (HL L 196., 2012.7.24., 74. o.).

Az EU 2014. május 27–28-án Luxembourgban megtartotta a nyitott konzultációk harmadik és utolsó fordulóját a javasolt magatartási kódexről, amelyet 2012 júniusában terjesztett első ízben a nemzetközi közösség elé. Összesen kilencvenöt ENSZ-tagállam vett részt a nyitott konzultációk három fordulóján, amely fontos fórumként szolgált a kódex tervezetéről folytatandó átlátható és inkluzív véleménycseréhez, így segítve annak elérését, hogy a kódex szövegét a nemzetközi közösség is támogassa. A luxembourgi konzultációk résztvevőinek kérésére az EU megbeszéléseket kezdett az ENSZ-tagállamokkal arról, hogy a folyamat 2015 során a tárgyalások szakaszába léphessen és így a magatartási kódex mielőbb véglegesítésre és nemzetközi szinten elfogadásra kerülhessen.

1.2. Hagyományos fegyverek

1.2.1. Fegyverkereskedelmi Szerződés

A Fegyverkereskedelmi Szerződés⁵², amely a felelősségvállalás és az átláthatóság megerősítésére irányul a fegyverkereskedelem vonatkozásában, 2014. december 24-én lépett hatályba. A hatálybalépéshez szükséges ötvenedik megerősítésre vonatkozó minimumértéket 2014. szeptember 25-én sikerült elérni az uniós tagállamok jelentős hozzájárulásának köszönhetően. A szerződés hatálybalépése után annak hatékony végrehajtása és egyetemessé tétele elengedhetetlen lesz a tényleges helyszíni eredmények biztosításához. Az EU ennek fényében megkezdte a Fegyverkereskedelmi Szerződés végrehajtásának támogatására szolgáló, 2013 decemberében elfogadott célzott program keretében végzett első segítségnyújtási tevékenységeket⁵³. Kolumbiában, illetve a Fülöp-szigeteken – azaz az uniós program két első kedvezményezett országában – 2014 novemberében és decemberében igényfelmérő látogatásokra került sor. A latin-amerikai és karibi országok regionális szemináriuma 2014 novemberében Kolumbiában került megrendezésre. Lehetővé tette, hogy az egymással szomszédos országok véleményt cseréljenek a végrehajtással kapcsolatos közös kihívásokról, és hogy az illetékes regionális szervezetek és a civil társadalom bekapcsolódjon annak érdekében, hogy a végrehajtásban koordinált, hosszú távú szemlélet érvényesülhessen.

⁵² Az Európai Parlament 2014. február 5-én állásfoglalást fogadott el a fegyverkereskedelmi szerződés ratifikálásáról (2014/2534(RSP)).

⁵³ Lásd az Európai Biztonsági Stratégia keretében a fegyverkereskedelmi szerződés végrehajtásának támogatása céljával végzett uniós tevékenységekről szóló, 2013. december 16-i 2013/768/KKBP tanácsi határozatot (*HL L 341., 2013.12.18., 56. o.*).

1.2.2. Kézi- és könnyűfegyverek

Az EU 2014-ben is támogatta a kézi- és könnyűfegyverek (SALW) tiltott kereskedelme elleni ENSZ cselekvési programnak, a nemzetközi nyomkövetési egyezménynek és az ENSZ lőfegyverekről szóló jegyzőkönyvének a teljes körű végrehajtását. A Tanács 2014 decemberében határozatot fogadott el, amelynek célja, hogy az EU segítsen a Száhel-övezetben található kormányzati fegyverkészletek szigorú fizikai biztonságának és kezelésének szavatolásában⁵⁴. 2014-ben került sor továbbá az uniós finanszírozású „iTrace” projekt⁵⁵ végrehajtásának megkezdésére is, amelynek célja, hogy létrehozza a tiltott hagyományos fegyverek szisztematikus nyomon követését célzó első globális jelentési rendszert, és hogy a fegyveres konfliktusok során a döntéshozók és export-ellenőrzési tisztviselők a nyomozócsoportok által a helyszínen szerzett pontos, ellenőrzött információkat kapjanak az eltérített hagyományos fegyverekről és lőszeréről.

A Tanács 2014. december 15-én következtetéseket fogadott el az EU és harmadik országok közötti megállapodásokba beillesztendő, a kézi- és könnyűfegyverekre vonatkozó standard cikk módosításáról, amely új szövegezést vezet be a hagyományos fegyverek átadásának szabályozásához kapcsolódóan, figyelembe véve a Fegyverkereskedelmi Szerződés elfogadását⁵⁶.

⁵⁴ Lásd a Száhel övben a kézi- és könnyűfegyverek, valamint az azokhoz szükséges lőszer kockázatának csökkentését célzó fizikai biztonsági és készletkezelési tevékenységek támogatásáról szóló, 2014. december 15-i 2014/912/KKBP tanácsi határozatot (HL L 360., 2014.12.17., 30. o.).

⁵⁵ Lásd a tiltott kézi- és könnyűfegyverekre, más tiltott hagyományos fegyverekre és mindezek lőszerreire vonatkozó, az ilyen fegyverek és lőszer kockázatának csökkentését célzó globális jelentési rendszer támogatásáról szóló, 2013. november 25-i 2013/698/KKBP tanácsi határozatot (HL L 320., 2013.11.30., 34. o.).

⁵⁶ Lásd az EU és harmadik országok közötti megállapodásokba beillesztendő, a kézi- és könnyűfegyverekre vonatkozó cikk módosításáról szóló, 2014. december 15-i tanácsi következtetéseket.

1.2.3. Gyalogsági aknák és kazettás lőszer

Az EU 2014 júniusában – határozott hangvételű tanácsi következtetések⁵⁷ alapján – tevékenyen részt vett a gyalogsági aknák betiltásáról szóló egyezmény (Ottawai Egyezmény) harmadik felülvizsgálati konferenciáján Maputóban (Mozambik). A konferencia eredményeként konszenzussal sikerült elfogadni egy politikai nyilatkozatot, a 2014–2019-es időszakra szóló ötéves cselekvési tervet, valamint az egyezményben foglalt mechanizmusok hatékonyságának további fokozását célzó eljárási határozatokat. Ezen túlmenően 2014-ben – elsősorban az áldozatsegítés és az aknamentesítés területén végrehajtott segítségnyújtási tevékenységekkel – folytatódott az egyezmény 2010–2014-es cselekvési tervének végrehajtását támogató, az Európai Unió Tanácsa által elfogadott határozat⁵⁸ végrehajtása. E tanácsi határozaton túlmenően az EU és tagállamai 2014-ben összesen több mint 89 millió EUR összeget biztosítottak aknamentesítési célokra. Ebből az összegből 30 millió EUR az uniós költségvetésből származott, ezzel az Unió összességében a világ legjelentősebb támogatójává vált ezen a területen.

A kazettás lőszerokről szóló egyezmény részes államainak ötödik találkozója 2014. szeptember 2–5-én San Joséban (Costa Rica) került sor. Ez alkalommal az EU nyilatkozatot tett, amelyben újólag hangsúlyozta, hogy következetesen támogatja a hagyományos fegyverek és a civil lakosság elleni megkülönböztetés nélküli használatuk humanitárius, társadalmi-gazdasági és biztonsági hatásának kezelésére irányuló nemzetközi erőfeszítéseket.

⁵⁷ Lásd a gyalogsági aknák alkalmazásának, felhalmozásának, gyártásának és átadásának betiltásáról, valamint megsemmisítéséről szóló egyezmény harmadik felülvizsgálati konferenciájáról szóló, 2014. június 16–17-i tanácsi következtetéseket.

⁵⁸ Lásd a gyalogsági aknák alkalmazásának, felhalmozásának, gyártásának és átadásának betiltásáról, valamint megsemmisítéséről szóló 1997-es egyezmény részes államai által elfogadott 2010–2014-es cartagenai cselekvési terv végrehajtásának az európai biztonsági stratégia keretében történő támogatásáról szóló, 2012. november 13-i 2012/700/KKBP tanácsi határozatot (*HL L 314., 2012.11.14., 40. o.*).

1.2.4. Exportellenőrzés

A hagyományos fegyverek exportjának ellenőrzésével kapcsolatos tevékenységeit az EU továbbra is a felelősségviselésnek és átláthatóságnak a 2008. december 8-i 2008/944/KKBP közös uniós álláspontban rögzített elve tiszteletben tartásával végzi. Az Unió 2014-ben a 2012/711/KKBP tanácsi határozatnak megfelelően az exportellenőrzés terén folytatott segítségnyújtás keretében számos, a közeli szomszédságában található harmadik országot tovább ösztönzött arra, hogy tartsa tiszteletben ezeket az elveket.

1.2.5. Wassenaari Megállapodás

Az EU részt vett a Wassenaari Megállapodás részes feleinek 2014. decemberi 2–3-án Bécsben tartott plenáris ülésén. Az EU támogatta Ciprus csatlakozását a megállapodáshoz.

2. Transzregionális veszélyek és globális kihívások

2.1. Szervezett bűnözés

A súlyos és szervezett bűnözés jelentette fenyegetés mértékét alábecsüljük, mind az Unió, mind harmadik országok vonatkozásában. A súlyos és szervezett bűnözés 2014-ben is számos országgal, valamint regionális és nemzetközi szervezettel tartott uniós politikai párbeszéd napirendjén szerepelt, különösen a kábítószer-kereskedelemmel kapcsolatban. Ez annál is inkább fontos, mivel egyes régiók fokozatosan fogyasztó régiók is lesznek, amellet, hogy eddig „hagyományosan” a tranzitövezetek szerepét töltötték be. Ezen új tendencia legtalálhatóbb példája Nyugat-Afrika, amely az új pszichoaktív anyagok vonatkozásában fokozatosan a kelet-ázsiai – elsősorban japán – keresletet kielégítő előállító övezetté is válik.

Az EU által finanszírozott segítségnyújtási programok és KBVP-missziók hozzájárultak ahhoz, hogy a politikai iránymutatásokat átültessék a gyakorlatba. Ezeknek a tevékenységeknek céljuk az is, hogy kiegészítsék a szervezett és súlyos nemzetközi bűnözésre vonatkozó, a 2011–2013-as időszakra szóló, lezáruló európai uniós (belső) szakpolitikai ciklust, valamint a 2014–2017-es időszakra vonatkozó új szakpolitikai ciklust.

A stabilitás és a béke elősegítését szolgáló eszköz révén finanszírozott kokain- és heroinútvonaltörlesztési programok keretében folytatódott a bűnüldözési kapacitások növelése, valamint a vonatkozó kábítószer-kereskedelmi útvonalak mentén a nemzetközi kapcsolatok kiépítése. Kiemelt figyelmet fog kapni a kokainútvonaltörlesztési területeken a büntető igazságszolgáltatás. A hamisított gyógyszerek előállítása és kereskedelme szintén olyan közegészségügyi veszélyt jelent, amelynek a fejlődő országok fokozott mértékben vannak kitéve. Sikeresnek bizonyult egy, a stabilitás és a béke elősegítését szolgáló eszköz révén finanszírozott olyan projekt, amelynek célja, hogy felhívja a hatóságok és a lakosság figyelmét a hamisított gyógyszerek jelentette problémára Ghánában, Szenegálban, Jordániában, Marokkóban és Kamerunban. A projektet a többi kedvezményezett ország számára is célszerű lenne megnyitni.

2.2. Tengerhajózási biztonság

A tengerhajózási biztonság kérdése 2014-ben nagyobb figyelmet kapott. A Bizottság és a főképviselő március 6-án elfogadta „A nyitott és biztonságos globális tengeri terület megteremtése: az Európai Unió tengerbiztonsági stratégiájának elemei” című közös közleményt. Ez előkészítette az Európai Unió tengerhajózási biztonsági stratégiájának a Tanács általi, június 24-i elfogadását. A tagállamok úgy ítélték meg, hogy a tengerhajózási biztonsággal kapcsolatos uniós ágazatközi megközelítést tükröző stratégiát végre kell hajtani, továbbá a Tanács december 16-án elfogadta az azon öt területet – külkapcsolatok, információcsere, képességfejlesztés, kockázatkezelés, valamint kutatás és képzés – azonosító cselekvési tervet, amelyen a különböző tengerhajózási szereplők közötti együttműködést fokozni lehet. Az EU emellett 2014-ben elmélyítette kapcsolatát a tengerhajózási biztonság területén kulcsfontosságú stratégiai partnereivel – ideértve az olyan nemzetközi szervezeteket és többoldalú fórumokat, mint a NATO és az ASEAN-ARF –, valamint az olyan stratégiai partnerországokkal, mint Dél-Afrika és Angola.

Az EU az elnöke 2014 januárja óta a Szomália partjainál folyó kalóztevékenység problémájával foglalkozó kapcsolattartó csoportnak. Az uniós elnökség a következő három prioritást határozta meg: az említett kapcsolattartó csoport ésszerűsítése és regionalizációja, az Afrika szarva térségben a kalóztevékenység ellen folytatott küzdelem során leszűrt tapasztalatok dokumentálása, valamint az a cél, hogy egyetlen hajó és egyetlen tengerész se kerüljön a szomáliai kalózok kezére (rövidítve: „zéró/zéró”).

Az EU-nak a következő eredményeket sikerült elérnie e prioritások terén: a Szomália partjainál folyó kalóztevékenység problémájával foglalkozó kapcsolattartó csoport reformja, a régió államainak szerepvállalása a kalóztevékenység elleni küzdelemben, egy tanulságokkal foglalkozó konzorcium létrehozása a kalóztevékenység ellen folytatott küzdelem dokumentálásának és elemzésének céljából, valamint 2015 márciusára a szomáliai kézre került hajók számának nullára, a szomáliai kézre került tengerészek számának pedig 26-ra csökkentése (2010-ben 47 hajót ért kalóztámadás, a túsok száma pedig 2011-ben tetőzött 736 fővel).

3. A stabilitás és a béke elősegítését szolgáló eszköz (IcSP) kritikus tengeri útvonalakra vonatkozó programjának középpontjában 2009 óta az alapvető fontosságú tengeri útvonalak – ezen belül is a hajózás és a kereskedelem, valamint a kommunikációs csatornák – biztonságának és védelmének a szavatolása áll a kalóztámadások sújtotta területeken. A program hosszú távú célja a tengerpolitikai irányítás javítása, a hangsúly pedig az információcseréhez, az együttműködéshez és az azt követő nemzeti szintű végrehajtáshoz szükséges regionális és transzregionális kapacitásépítésen van.

A kritikus tengeri útvonalakra vonatkozó intézkedések fokozatos összekapcsolásával a program transzregionális szinergiák megteremtését célozza. A három érintett földrajzi terület a Guineai-öböl, Délkelet-Ázsia és az Indiai-óceán nyugati medencéje. A program következésképpen az EU e régiókra vonatkozó átfogó stratégiáihoz is hozzájárul. Ezek a következők: az EU Tanácsának az Afrika szarva térségre vonatkozó stratégiai kerete, a Guineai-öböl biztonságával és fejlesztésével kapcsolatos közös uniós dokumentum, valamint az EU és az ASEAN Délkelet-Ázsiára vonatkozó megerősített partnerségéről szóló nürnbergi nyilatkozat. A legutóbbi ehhez kapcsolódó fejlemény a Guineai-öbölre vonatkozó uniós stratégia és az ahhoz kapcsolódó cselekvési terv elfogadása volt, 2015-ben. Az Unió az IcSP hosszú távú költségvetése keretében a 2007 és 2014 közötti időszakra 24 millió EUR összeget különített el a tengerhajózási biztonság területével kapcsolatos célokra.

2.3. Kiberpolitika és kiberbiztonság

A globális és transzregionális fenyegetéseket már nem lehet eredményesen kezelni a számítástechnikai aspektusok figyelembevétele nélkül. Az EU a 2013 februárjában elfogadott kiberbiztonsági stratégiájában megerősített erőfeszítéseket sürgetett Unió-szerte a kibertámadásokkal szembeni ellenálló képességgel, a számítástechnikai bűnözéssel, az uniós nemzetközi kibertér kérdéseivel és a kibervédelemmel kapcsolatos politika területén. Az EU nemzetközi kibertér-politikájának prioritásai közé tartoznak a következők: a kibertér szabadságának és nyitottságának megőrzése; a kibertérre vonatkozó magatartási normák kidolgozása és a hatályos nemzetközi jog alkalmazása a kibertérre; valamint a harmadik országok kiberbiztonsággal kapcsolatos kapacitásának megerősítése és a kibertérrel kapcsolatos kérdésekben folytatott nemzetközi együttműködés előmozdítása.

Az EKSZ az e prioritásokhoz kapcsolódó eredmények elérése érdekében folytatta az EU kiberbiztonsági stratégiájában meghatározott nemzetközi szakpolitikai célkitűzések végrehajtását. Kiberpárbeszéd folyik az USA-val, Indiával, Japánnal, Dél-Koreával és Kínával, továbbá konzultációk folynak más partnerekkel is, például Brazíliával.

Az EKSZ továbbra is szorosan nyomon követte a kibertérrel kapcsolatos, az emberi jogok, a fejlődés és az internetirányítás terén bekövetkező globális fejleményeket, és tevékenyen részt vett az érdekelt felek bevonásával tartott Netmundial elnevezésű globális találkozón, az Internetirányítási Fórumon és az információs társadalmi csúcstalálkozóval kapcsolatos folyamatokban.

Az EU ezen túlmenően tevékenyen támogatta a kiberbiztonsági bizalomépítő intézkedéseknek az EBESZ keretében történő továbbfejlesztését célzó folyamatokat, valamint támogatta az ASEAN regionális fórum keretében hozott kiberbiztonsági bizalomépítő intézkedéseket. Az EU támogatja a kibertérben való viselkedés normáival foglalkozó londoni folyamatot, továbbá hozzájárul a kiberterről 2015-ben Hágában tartandó globális konferencia előkészületeihez.

A 2015-ös évben is folytatódó új kiberkapacitás-építési projektek indultak 2014-ben a stabilitás és a béke elősegítését szolgáló eszköz keretében a számítástechnikai bűnözés és a számítógépes veszélyforrások kezelésére. A 2016-os kezdeményezések tervezése is folyamatban van már.

Végezetül a Tanács 2014 novemberében elfogadta az uniós kibervédelmi szakpolitikai keretet.

2.4. A vegyi, biológiai, radiológiai és nukleáris (CBRN) kockázatok enyhítése

Az EU fokozta arra irányuló erőfeszítéseit, hogy együttműködés induljon a vegyi, biológiai, radiológiai és nukleáris anyagokhoz kapcsolódó humán, környezeti és biztonsági kockázatok területén. A KKBP keretein kívül a támogatásnyújtás a stabilitás és a béke elősegítését szolgáló eszköz hosszú távú alkotóeleme alapján történik, valamint az EU továbbra is támogatta a vegyi, biológiai, radiológiai és nukleáris (CBRN) kockázatok enyhítésével foglalkozó uniós kiválósági központokat. A 2020-ig tartó időszakra szóló stratégiai tervezés véglegesítésére 2014-ben került sor.

Felavatták az Öböl-menti Együttműködési Tanácsot szabályozó központot és Abu-Dzabiban található titkárságát, azon első négy regionális központon kívül, amelyeket tavaly hoztak létre a következők számára: Afrika atlanti-óceáni régiója (Rabat); Közel-Kelet (Amman); Délkelet-Európa–Dél-Kaukázus–Moldovai Köztársaság–Ukrajna (Tbiliszi); és Délkelet-Ázsia (Manila). Feladatuk, hogy megerősítsék a regionális és nemzetközi együttműködést a vegyi, biológiai, radiológiai és nukleáris kockázatokkal kapcsolatosan. A részt vevő országok száma jelenleg (2014 decemberében) negyvennyolc, és ez a szám folyamatosan nő. A 40 projekten túl, melyekre összesen 49 millió EUR értékben már korábban szerződéses kötelezettséget vállaltunk, az Unió – mintegy 26 millió EUR értékben – 5 új projektről is szerződést kötött 2014-ben különböző konzorciumokkal, köztük főként tagállami konzorciumokkal. Nagy erővel összpontosítottak az egészségügyi felkészültségre, megelőzésre és válaszintézkedésekre – különösen az ebolavírussal kapcsolatosan –, és ennek során az ebolavírussal kapcsolatos regionális felkészültség megerősítésén túl már működő mobil laboratóriumokat alkalmaztak a járvány elleni küzdelemben, ezzel párhuzamosan pedig a képesség megőrzése érdekében kidolgozták az új önálló mobil laboratóriumokra és a helyi szakértők képzésére vonatkozó programozást.

2.5. Energia

Az energiabiztonság 2014-ben az Európai Unió egyik legfontosabb stratégiai prioritásává vált. Az, ahogyan az ukrajnai konfliktusban az energiaügyi kérdéseket eszközként használták, fontos emlékeztetőül szolgál arra, hogy holisztikus szemlélettel hosszú és rövidtávon az Unión belül és kívül egyaránt sürgősen kezelni kell az energiabiztonsági kihívásokat, továbbá hogy szükség van a külső ellátási források és útvonalak és a kapcsolódó infrastruktúra diverzifikálására.

A Bizottság májusban elfogadta az európai energiabiztonsági stratégiát, amely az EKSZ-szel szoros együttműködésben készült. A stratégia haladéktalanul és középtávon végrehajtandó célokat tűz ki a belső piac, az infrastrukturális fejlesztés, az energiatermelés és -megtakarítás, valamint – nem utolsósorban – a közös külső fellépések megerősítésének szükségessége tekintetében, és kulcsfontosságú célként tartalmazza az intézkedések diverzifikálását és a szomszédos területekkel folyó párbeszéd megerősítését.

A stratégia ezen túlmenően különös hangsúlyt helyez az energiaellátás biztonságával kapcsolatos kérdésekre a földgáz tekintetében, előkészítve a gyenge pontok felmérését célzó stressztesztet. Az EU ugyanezen keretben vezető szerepet vállalt az Oroszországgal és Ukrajnával folyó, a gázellátásról szóló magas szintű háromoldalú megbeszélés megszervezésében is. 2014 telén az egyik legnagyobb azonnal megoldandó kihívást az jelentette, hogy az Ukrajnán keresztüli gáztranzit megszakadhat, ugyanakkor az Ukrajnának nyújtott potenciális orosz ellátásról szóló megállapodás is rendkívül fontos volt az Ukrajnán belüli energiahelyzet stabilizálása érdekében, ami pozitív eleme volt a válságról jelenleg folyó tárgyalásoknak. Az EKSZ tevékenyen részt vett a Günther Oettinger, a Bizottság korábbi alelnöke által vezetett tárgyalásokban, amelyeket egyben támogatott is.

Az energiabiztonság fontos alkotóeleme volt az Európai Tanács által 2014 októberében jóváhagyott, a 2030-ig tartó időszakra vonatkozó éghajlat- és energiapolitikai keret körül folyó megbeszélésnek is. A keret ambiciózus éghajlat- és energiapolitikai célszámokat tartalmaz, amelyek egyrészt megkövetelik, hogy partnereinket világszerte megcélozva, elsősorban az éghajlatváltozásról aktív tájékoztató tevékenységet folytassunk, másrészt nagymértékben hozzájárulnak az EU hosszú távú energiabiztonságához.

Ezek a szakpolitikai dokumentumok és következtetések az energiaunióra vonatkozó azon koncepció alapvetően fontos alapelemét jelentik, amelynek kidolgozása jelenleg a Bizottság új és e célra kinevezett alelnökének irányítása alatt folyik. A főképviselő/alelnök és az EKSZ egyrészt elkötelezetten törekszik arra, hogy az energiaunió sikeresen működjön, másrészt idén szorosabb koordinációs mechanizmust hozott létre a tagállami külügyminiszterekkel annak felmérése érdekében, hogy mely külpolitikai eszközöket – például követségeket/küldöttségeket, diplomáciai eszközöket – lehetne jobban és koherensebben felhasználni a szakpolitikai célok elérésének elősegítésére. Az EKSZ ezen túlmenően továbbra is tevékenyen nyomon követte a Déli Gázfolyosó mentén folyó munkát, továbbá támogatást nyújtott a mediterrán térségre vonatkozó új energiaügyi kezdeményezés vonatkozásában, amelynek csúcspontja egy novemberi római konferencia volt.

Az EU ezen túlmenően tevékenyen bekapcsolódott a multilaterális energiaügyi intézmények – például a Nemzetközi Energia Ügynökség, az Energiaközösség, az Energia Charta és mások – korszerűsítést és tájékoztatást célzó különböző tevékenységeibe.

Az EU–USA Energiatanács idén két alkalommal ülésezett, továbbá a kulcsfontosságú globális partnerekkel folyó egyéb politikai és stratégiai párbeszédnek napirendjén is előkelő helyet kapott az energiaügy.

2.6. Éghajlatváltozás

Az EU – mindenekelőtt 2014 második felében – jelentősen megerősítette a klímadiplomácia területén folytatott tevékenységeit, és azok keretében elsősorban a stratégiai partnerek tájékoztatására összpontosított, így biztosítandó az ENSZ Éghajlat-változási Keretegyezménye (UNFCCC) keretében folyó nemzetközi tárgyalások előrehaladását. A 2014-es év fontos volt az Egyesült Nemzetek Éghajlat-változási Keretegyezménye Feleinek 2015. évi párizsi Konferenciája előkészítése szempontjából, amelyen az EU a 2020 utáni időszakra vonatkozó, tisztességes, ambiciózus és jogilag kötelező erejű nemzetközi éghajlat-változási megállapodás biztosítására és a 2020 előtti időszak éghajlatváltozással kapcsolatos ambícióinak növelésére fog törekedni.

A globális éghajlat-változási megállapodáshoz az Unió által nyújtandó tervezett nemzeti hozzájárulás (INDC) alapját a 2030-ig tartó időszakra vonatkozó éghajlat- és energiapolitikai keret jelenti. Az Unió ambiciózus hozzájárulásának alapját az a vállalás képezi, hogy 2030-ra az üvegházhatást okozó gázok kibocsátását az 1990-es szinthez képest legalább 40%-kal csökkenti.

A Felek 20. Konferenciája 2014. december 1. és 14. között Limában került megrendezésre, és fontos szakaszt jelentett a tárgyalási folyamatban, valamint a 2015-ös párizsi megállapodás hatályának, koncepciójának és struktúrájának meghatározásában.

Eredményeket sikerült továbbá elérni magával a párizsi megállapodás szövegtervezetével kapcsolatosan is. Mindazonáltal nehéz feladatnak bizonyult annak elérése, hogy az egyre növekvő globális lendület a limai hivatalos tárgyalások során a kompromisszumok iránti nagyobb hajlandóságban is megmutatkozzon. Továbbra is nehéz túllépni azon a koncepción, amely az 1992-es jövedelemszintek alapján különbséget tesz a „fejlett” és a „fejlődő” országok kötelezettségei között; ez 2015-ben is a tárgyalási folyamat egyik fő akadályozó tényezője marad. A párizsi konferencia eredményességének megítélésakor az éghajlatváltozás elleni küzdelem finanszírozásával és az éghajlatváltozás hatásaihoz való alkalmazkodás támogatásával kapcsolatos megfelelő biztosítékok garantálása is sokat nyom majd a latban.

Az EKSZ és a Bizottság szolgálatai szorosan együttműködtek az uniós küldöttségekkel és a tagállami külügyminiszterekkel az olyan külpolitikai eszközök alkalmazásának bővítése érdekében, mint például a klímapolitikai eszköztár, így támogatva az együttműködő jellegű szövetség kiépítését a partnerországokkal, valamint a feljük irányuló következetes és koherens üzenetközvetítést.

2.7. Migráció

A migráció külső dimenziójának jelentősége megnőtt és az EU számára továbbra is prioritás marad. Az EU a belügyek jövővére vonatkozó 2014. júniusi tanácsi stratégiai iránymutatásokban megerősítette, hogy még jobban meg kell szilárdítani az Unió belső és külső politikái közötti kapcsolatokat, és hogy a migrációs politikát az Unió külső politikáinak sokkal inkább a szerves részévé kell tenni.⁵⁹

A Tanács szerint lépéseket kell tenni annak érdekében, hogy a migrációs politikák a jövőben sokkal nagyobb mértékben beépüljenek az Unió külső és fejlesztési politikáiba, aminek során szem előtt kell tartani a „többért többet” elvet, és a migrációval és a mobilitással kapcsolatos általános megközelítés alkalmazásából kell kiindulni. A külpolitikát érintő kérdések és prioritások ugyancsak megfelelően kell, hogy tükröződjenek az általános megközelítés keretébe tartozó célok és intézkedések meghatározásánál.

⁵⁹ Lásd még a migrációval és a mobilitással kapcsolatos általános megközelítés végrehajtásáról szóló 2014. áprilisi tanácsi következtetéseket.

A migráció olyan globális, összetett és többértékű jelenség, amely átfogó, koherens és hosszú távú válaszigényeket igényel. Ez a megközelítés magában foglalja a kiváltó okok kezelését, mégpedig a – különösen a leginkább érintett térségekben található – származási és tranzitországokkal folyó együttműködés fokozása és a migrációnak az uniós külső politikákba történő jobb integrálása révén.

A Tanács november 27-i római nem hivatalos ülésén a miniszterek véleményt cseréltek arról, hogy miként lehet erősíteni a koordinációt a belügyek külső dimenziója és az uniós külső tevékenységek között.

A Tanács december 12-én következtetéseket fogadott el „A migráció az uniós fejlesztési együttműködés összefüggésében” címmel, amelyben arra szólította fel az EU-t, hogy a migráció dimenzióját adott esetben maradéktalanul integrálja az uniós fejlesztési politikába és együttműködésbe, gondoskodva a megfelelő finanszírozási intézkedésekről is.

Az Unió tevékenyen részt vesz a Nansen-kezdemenyezésben, amelynek célja, hogy nemzetközi konszenzus szülessen egy olyan környezetvédelmi programmal kapcsolatban, amely azoknak az embereknek a megsegítésére irányulna, akik természeti katasztrófák és az éghajlatváltozás hatásai miatt addigi lakóhelyük (és egyben országuk) elhagyására kényszerültek.

A Tanács 2014 októberében elfogadta a „Fellépés a migrációs áramlások jobb kezelése érdekében: Stratégiai megközelítés és operatív prioritások” című következtetéseit. A harmadik országokkal együttműködve végrehajtott fellépések az említett következtetésekben felsorolt beavatkozások három pillérének egyikét jelentik.

Az EU továbbra is kitartóan napirenden tartja a migráció kérdését a szomszédos országokkal és stratégiai partnereivel folytatott politikai, gazdasági és társadalmi párbeszéd során, csakúgy mint több regionális kezdeményezés keretében. E tekintetben 2014 legfontosabb eredményei között említhető a migrációról és mobilitásról szóló önálló nyilatkozatnak az áprilisban Brüsszelben tartott EU–Afrika csúcstalálkozón történt elfogadása; a migrációról folyó strukturált és átfogó EU–CELAC párbeszéd IX. magas szintű fordulója (Brüsszel, 2014. november 13.); a rabati folyamat keretében tartott negyedik miniszteri konferencia (Róma, 2014. november 27.); a kartúmi folyamatnak az EU–Kelet-Afrika miniszteri ülés (Róma, 2014. november 28.) alkalmával történt elindítása; valamint a mobilitási partnerség megkötése Tunéziával és Jordániával.

2.8. Kábítószerek

Az EU folytatta a kábítószerek okozta problémák megoldására irányuló következetes erőfeszítéseit világszerte, többek között a kulcsfontosságú országokkal és régiókkal – például Latin-Amerikával, Afganisztánnal és Pakisztánnal, Közép-Ázsiával és Nyugat-Afrikával – folyó célzott párbeszédeknek, továbbá az intézmény- és kapacitásépítésnek a révén. Az EU átfogó és kiegyensúlyozott megközelítést alkalmazva törekedett a származási és a tranzitországok stabilitására és biztonságára gyakorolt általános kedvezőtlen hatás enyhítésére, mégpedig középponti kérdésként kezelve nemcsak a kábítószerek előállítását, kínálatát és keresletét, hanem tágabb környezetben a korrupció elleni küzdelmet, valamint a pénzmosással és a kábítószerrel kapcsolatos bűnözést is. Ez az emberi jogok tiszteletben tartásának figyelembevételével történt, amely az e területre vonatkozó uniós politikában értéktöbbletet képvisel.

Újra eredményeket hozott a 2013–2020-as időszakra szóló, kábítószer elleni uniós stratégia és az EU kábítószer elleni cselekvési terve (2013–2016) alapján működő több sikeres program is. Latin-Amerikában megszilárdult az EU és CELAC közötti, kábítószerekkel kapcsolatos koordinációs és együttműködési mechanizmus, és az érdemi vívmányt jelent az EU–LAC párbeszéd folytatása szempontjából, többek között ami a kábítószer-abúzus közegészségügyi hatásainak kérdését illeti. A COPOLAD együttműködési program még jobban megszilárdította többek között a nemzeti kábítószerügyi megfigyelőközpontokat és továbbra is ösztönözte a vidékfejlesztést. Az EU Közép-Ázsiában finanszírozta határátkelőhelyek felújítását, kábítószerprofil-alkotó egységek létrehozását, valamint lehetővé tette az intézményközi együttműködést a határokon átnyúló kritikus kérdések tekintetében.

Még mindig fejlesztés alatt áll az úgynevezett „kábitószer-útvonalra” vonatkozó koncepció, de már sokkal könnyebbé vált az uniós közreműködők – intézmények és tagállamok – számára az, hogy következetesen járjanak el a kábítószer elleni küzdelemben (lásd még a szervezett bűnözésre vonatkozó szakaszt is).

A diplomáciai munka és a nemzetközi intézményekkel való közös segítségnyújtás tovább fokozta a gyakorlati erőfeszítések hatását: az UNDP uniós határigazgatási programot hajta végre Közép-Ázsiában (BOMCA). Ezen túlmenően a kábítószerek kérdéséről párbeszédre került sor egyes kulcsfontosságú régiókkal és partnerekkel, például az USA-val, a CELAC közösséggel, a Nyugat-Balkánnal és Oroszországgal (technikai szint).

Végül, de nem utolsósorban az EU 2014-ben nemzetközi partnereivel együttműködve megkezdte az ENSZ-közgyűlés kábítószerekről szóló, 2016. évi rendkívüli ülészakának előkészítését. A tizennyolc év után első ízben megrendezendő ülészak a várakozások szerint új távlatokat nyit a világméretű kábítószer-problémának az ENSZ kábítószerekről szóló egyezményei keretében való kezelése tekintetében.

Sok más globális területhez hasonlóan az uniós politika külső és belső dimenziója közötti kapcsolat javítása 2014-ben ötletbörzék és az intézményi fellépések tárgya volt, és ez 2015-ben is hasonlóképpen fog alakulni.

2.9. Az ásványi anyagok felelősségteljes beszerzése

A főképviselő és a Bizottság 2014. március 5-én integrált uniós megközelítést javasolt annak beszüntetése érdekében, hogy az ásványi anyagokkal való kereskedésből származó profitot fegyveres konfliktusok finanszírozására használják. A megközelítés középpontjában egyrészt annak megkönnyítése áll, hogy a vállalkozások felelősségteljesen szerezzenek be ónt, tantált, volfrámot és aranyat, másrészt hogy az EU támogassa a konfliktus által sújtott és nagy kockázatnak kitett területeken folyó legális kitermelést és az e területekkel folyó legális kereskedést.

Az integrált megközelítés a főképviselő/alelnök és a Bizottság közös közleményéből áll, amely egyrészt ismerteti az átfogó külpolitikai megközelítést arra vonatkozóan, hogy miként kell kezelni a konfliktusok és az ásványianyag-kitermelés és -kereskedelem közötti kapcsolatot, másrészt meghatározza az arra irányuló további szerepvállalást, hogy biztosítva legyen a támogatás a konfliktus sújtotta és magas kockázatú területekről származó ásványok felelős ellátási láncára vonatkozó, a kellő gondosságról szóló OECD-útmutatás, valamint az EU külpolitikai tájékoztató és támogató tevékenységek – ezen belül a fejlesztési eszközök – számára. A közös közleményhez társul egy, az OECD rendszerét alapul vevő, a kellő gondosság elvének megfelelő ellátási lánc tekintetében alkalmazott öntanúsítás uniós rendszerének létrehozásáról szóló rendeletre irányuló bizottsági javaslat is.

A Tanács 2014. június 23-án elfogadta a felelősségteljes ásványianyag-beszerzésre vonatkozó uniós megközelítésről szóló következtetéseit. A Tanács hangsúlyozta, hogy a Bizottságnak és a főképviselőnek a nyersanyagokkal kapcsolatban továbbra is erőteljes, átfogó és következetes diplomácia előmozdításán kell fáradoznia, egységes és stratégiai módon foglalkozva a biztonság és a fejlesztés közötti kapcsolattal.

2.10. A terrorizmus elleni küzdelem

Az Unió 2014-ben is teljes mértékben elkötelezett volt a terrorizmus megelőzése és leküzdése, valamint a jogállamiság és a büntető igazságszolgáltatás előmozdítása mellett, illetve aziránt is, hogy mindez az emberi jogok tiszteletben tartása mellett valósuljon meg. Globális szinten az EU fő célkitűzéseit továbbra is a terrorizmus elleni küzdelemmel kapcsolatos nemzetközi konszenzus elmélyítése és a terrorizmus elleni küzdelemre irányuló nemzetközi erőfeszítések fokozása jelenti.

Az EU stratégiai megközelítésének alapvető fontosságú részét képezi a kulcsfontosságú partnerekkel és nemzetközi szervezetekkel a terrorizmus elleni küzdelemről folytatott politikai párbeszédén keresztül végzett politikai tájékoztatási tevékenység. E párbeszédnek fontos fórumokat jelentenek a kockázatot jelentő kritikus kérdéseknek – például 2014-ben a szíriai/iraki külföldi harcosok kérdésének – a felvetésére. A 2014-es év során a terrorizmus elleni küzdelemmel foglalkozó célzott politikai párbeszédre került sor a Szaúd-arábiai Királysággal, Törökországgal, Kanadával, az ENSZ-szel, az USA-val – a terrorizmus elleni küzdelem terén folytatott együttműködésről és a terrorizmus finanszírozása elleni küzdelemről –, valamint Ausztráliával. A terrorizmushoz kapcsolódó kérdések az EU számos más párbeszéde keretében rendezett ülésen is szóba kerültek, ideértve például a külpolitikával és biztonsággal foglalkozó párbeszédet is.

Az EU 2014-ben a munkája során arra törekedett, hogy konkrét intézkedések segítségével az ENSZ-szel és valamennyi tagállammal együttesen hatékonyan kezelje a külföldi harcosok jelentette veszélyt. Az ISIL/Dáís brutális terrora szükségessé tette, hogy még inkább a szíriai és iraki helyzetre összpontosítsunk. Ennek eredményeként került kidolgozásra az EU Szíriára/Irakra, a terrorizmus elleni küzdelemre/a külföldi harcosokra vonatkozó stratégiája, amelyet a Tanács október 20-án fogadott el. Ez a külföldi harcosokról és az erőszakos szélsőségeség elleni küzdelemről szóló 2178. sz. ENSZ BT-határozat végrehajtását célzó átfogó uniós erőfeszítések kulcsfontosságú részét képezi. A tagállamok 2014-ben megállapodtak a terrorizmus elleni küzdelemhez harmadik országoknak (a stabilitás és a béke elősegítését szolgáló eszköz keretében) nyújtott uniós segítségnek a következő pénzügyi keret időszakában (2014–2020) megvalósítandó 400%-os növeléséről is. Az EU terrorizmus elleni küzdelemhez nyújtott támogatása továbbra is a következő prioritások köré összpontosult: a dél-ázsiai régió (mindenekelőtt Pakisztán és Afganisztán), a Száhel-övezet, Nigéria és a Maghreb-országok; Afrika szarva/Jemen, valamint a terrorizmus elleni ENSZ-előírások végrehajtása.

Az EU 2014-ben is támogatta az ENSZ által a terrorizmus leküzdésére és megelőzésére irányuló többoldalú együttműködésben betöltött kulcsfontosságú szerepet. Általánosságban véve az ENSZ terrorizmus elleni globális stratégiája szerves részét képezi a terrorizmus elleni küzdelemmel kapcsolatos uniós megközelítésnek. Az EU továbbra is intenzív párbeszédet folytat egy sor ENSZ-szervezettel a terrorizmus elleni küzdelemről, továbbá 2014-ben is előmozdította az ENSZ által a terrorizmus leküzdésére és megelőzésére irányuló többoldalú együttműködésben betöltött kulcsfontosságú szerepet. Az EU kitartóan támogatta az ENSZ-főtitkár által tett, az ENSZ terrorizmus elleni globális stratégiájának végrehajtására irányuló erőfeszítéseket (amit a stratégia végrehajtásának 2014 júniusában tartott negyedik felülvizsgálati gyakorlata során ki is hangsúlyoztak).

Az EU továbbra is elkötelezetten támogatta a terrorizmus elleni küzdelem világfórumának munkáját, aminek fontosságát a fórum 2014 szeptemberében New Yorkban megrendezett ötödik miniszteri ülésén a résztvevők kiemelték.⁶⁰

Az Unió 2014-ben is támogatást biztosított a terrorizmus elleni küzdelem világfórumának égisze alatt működő három intézmény munkájához. Ezek a következők: a Hedayah (az erőszakos szélsőségek elleni fellépés nemzetközi kiválósági központja); a közösségi szerepvállalást és rezilienciát támogató globális alap; és az igazságszolgáltatás és jogállamiság nemzetközi intézete.

Ami a terrorizmus finanszírozása elleni küzdelem területét illeti, az EU egyedi programot hagyott jóvá a pénzügyi információs egység (FIU) kapacitásainak az Afrika szarva térségben és Jemenben történő megerősítésére. Az EU 2014 decemberéig tizenöt végrehajtási rendeletet hirdetett ki az al-Kaida elleni szankciórendszerrel kapcsolatban, amelyek az ENSZ al-Kaidával foglalkozó szankcióbizottsága által hozott intézkedéseket hivatottak átültetni az uniós jogba.

⁶⁰ A fórum idén megrendezett miniszteri ülése az ENSZ Biztonsági Tanácsának a külföldi terrorista harcosokról és az erőszakos szélsőségek elleni küzdelemről szóló ülését készítette elő, amely Barack Obama elnökletével kerül megrendezésre szeptember 24-én. Az EU ezen túlmenően támogatta egy, a külföldi terrorista harcosokkal foglalkozó (Hollandia és Marokkó társelnökletével működő) új munkacsoport munkájának 2014. december 15–16-i marrakesh-i elindítását, valamint a terrorizmus elleni küzdelem világfóruma által az erőszakos szélsőségek elleni küzdelem és a jogállamiság területén indított kezdeményezések előmenetelét: az erőszakos szélsőségek elleni küzdelem kiválósági központjának (Hedayah Centre, Abu-Dzabi) nemzetközi irányítóbizottságát; az igazságszolgáltatás és jogállamiság nemzetközi intézetét; a közösségi szerepvállalást és rezilienciát támogató globális alapot (GCERF). Az EU pénzügyileg támogatja e kezdeményezéseket, és szerepet fog betölteni azok megfelelő irányítóbizottságaiban. Az USA és Törökország továbbra is társelnökei maradnak a terrorizmus elleni küzdelem világfórumának az Afrika szarva térséggel foglalkozó munkacsoportjának.

C. Hozzájárulás egy hatékonyabb többoldalú világrend megteremtéséhez (ENSZ, Európa Tanács, EBESZ, G7-ek / G8-ak / G20-ak)

1. ENSZ

Az uniós külpolitika lényege a hatékony multilateralizmus. Az EU a New York-i, genfi, bécsi, párizsi, nairobi és római ENSZ-szervekhez akkreditált küldöttségein keresztül az ENSZ fellépéseinek teljes körét illetően jól működő együttműködést folytat az ENSZ-szel.

Az ENSZ rendszeréhez a legnagyobb pénzügyi hozzájárulást továbbra is együttesen az EU és tagállamai nyújtják. A 28 uniós tagállam hozzájárulásai összesítve az ENSZ rendes költségvetésének 35 %-át, az ENSZ békefenntartási költségvetésének pedig 36,8 %-át teszik ki. Az EU és tagállamai emellett az ENSZ pénzalapjaihoz és programjaihoz nyújtott összes önkéntes hozzájárulás közel felét biztosítják.

A Tanács az EU által az ENSZ-ben követett középtávú prioritásokkal (2012–2015) összhangban 2014 júniusában elfogadta az Egyesült Nemzetek Szervezete Közgyűlésének 69. ülészakára meghatározott uniós prioritásokat⁶¹, melyek célzott és összehangolt uniós fellépést tesznek lehetővé a következő öt átfogó fejezet köré csoportosulva: béke és biztonság, fenntartható fejlődés, emberi jogok, az ENSZ megerősítése, valamint humanitárius kérdések. Az uniós tagállamok továbbra is arra törekszenek, hogy az ENSZ irányítása és a pénzügyi forrásaival való gazdálkodás hatékony és eredményes legyen, illetőleg további reformokra.⁶²

⁶¹ Az EU prioritásai az Egyesült Nemzetek Szervezete Közgyűlésének 69. ülészakára (10856/14).

⁶² Az Európai Parlament 2014. április 2-án a Tanácsnak szóló ajánlást fogadott el az ENSZ Közgyűlésének 69. ülészakáról. Az ajánlásban tett észrevételek az emberi jogok, a demokrácia és jogállamiság, a béke és biztonság, a védelmi felelősség, a nők és gyermekek, a 2015 utáni időszakra vonatkozó fejlesztési menetrend témái és egyéb kérdések (többek között az adatvédelem a digitális korban, a fegyverkereskedelmi szerződés, az EU az ENSZ-en belül, valamint az éghajlatváltozás) témái köré rendeződnek (Az Európai Parlament 2014. április 2-i ajánlása a Tanácshoz az Egyesült Nemzetek Szervezete Közgyűlésének 69. ülészakáról (2014/2017(INI), P7_TA (2014)0259).

A 2011. május 3-án elfogadott ENSZ-közgyűlési határozat értelmében (amely nem változtatta meg az EU megfigyelői státuszát) az Uniónak a Lisszaboni Szerződésben meghatározott képviselői felszólalhatnak az ENSZ Közgyűlésében. Folyamatban van annak áttekintése is, hogy az EU milyen részvételi jogokkal rendelkezik különböző nemzetközi szervezetekben.

Az általános vitában, a Közgyűlés szeptemberi éves megnyitóján az EU-t az Európai Tanács elnöke képviselte, aki az ENSZ Biztonsági Tanácsának a külföldi harcosokkal foglalkozó, 2014. szeptember 24-i csúcstalálkozóján is beszédet mondott. 2014 februárjában a Biztonsági Tanács a főképviselő tájékoztatóját követően egy elnökségi nyilatkozatban hivatalosan üdvözölte az ENSZ és az EU közötti szoros együttműködést. Az EU és az ENSZ számos válsághelyzetben eredményesen működik együtt, amit a válságkezeléssel foglalkozó EU–ENSZ irányítóbizottságban két évente tartott magas szintű párbeszéd is előmozdít.

2. Béke és biztonság

Az EU és az Egyesült Nemzetek a béke és biztonság területén kulcsfontosságú partnerek. Az ENSZ Biztonsági Tanácsa ezt 2014. február 14-én kiemelte, amikor egy konszenzussal elfogadott elnökségi nyilatkozatban üdvözölte az Egyesült Nemzetek és az Európai Unió közötti szoros együttműködést, és mindkét szervezetet arra biztatta, hogy mélyítsék tovább intézményi kapcsolataikat és stratégiai partnerségüket.

A nemzetközi béke és biztonság megóvása érdekében folytatott szoros stratégiai együttműködés mára már a teljes konfliktusciklust lefedi, a megelőzéstől a konfliktust követő békeépítésig. Az uniós tagállamok hozzájárulásai jelenleg a békefenntartási költségvetés 37 %-át, az ENSZ békefenntartó műveletei személyzetének pedig 8 %-át adják. Az EU közös biztonság- és védelempolitikájának (KBVP) továbbfejlesztésével az EU és az ENSZ között jelentős és egyre bővülő polgári és katonai válságkezelési együttműködésre nyílt lehetőség – például Szomália partjainál (Atalanta), Koszovóban (EULEX), Maliban (EUTM Mali) és a Közép-afrikai Köztársaságban (EUFOR KAK) –, amely átfogó partnerségünknek továbbra is fontos része. A 2012. júliusi cselekvési tervnek megfelelően az EU prioritásainak egyike, hogy növelje az ENSZ békefenntartó műveleteihez nyújtott támogatását. Az EU aktív szerepet tölt be az ENSZ Békeépítési Bizottságában és annak országspecifikus konfigurációiban azzal összefüggésben, hogy erőteljes fejlesztési szerepet vállal a béke megszilárdításának folyamatában az adott országokon belül, valamint hosszú távú békeépítő tevékenységeket folytat konfliktus utáni helyzetekben.

Az EU tovább segítette a védelmi felelősség koncepciójának kidolgozását és alkalmazását, és támogatja, hogy azt felvegyék az ENSZ-közügyülés 2015. évi hivatalos napirendjére, ahogyan azt a védelmi felelősségről szóló 2014. júliusi jelentésében már az ENSZ főtitkára is javasolta.

3. A humán, gazdasági és társadalmi fejlődés, valamint a 2015 utáni időszakra vonatkozó fejlesztési menetrend

2014-ben a fejlesztési kérdések a korábbi évekhez képest még nagyobb jelentőséget kaptak. Az EU fokozott erőfeszítéseket tett annak érdekében, hogy a millenniumi fejlesztési célok 2015-ig megvalósuljanak, mivel a 2015 utáni időszakra vonatkozó menetrend erre fog alapulni. Olyan egyetlen átfogó, a 2015 utáni időszakra vonatkozó keret kidolgozására törekedett, amelyben érvényesül az a felismerés, hogy a szegénység felszámolása és a fenntartható fejlődés egymást kölcsönösen erősíti.

Annak érdekében, hogy nagyobb hatást gyakoroljon a mélyszegénység felszámolására és támogassa a partnerországokat a millenniumi fejlesztési célok maradéktalan elérésében, az Európai Unió új, átlátható elosztási módszert alkalmazott, melynek révén a leginkább rászoruló országok – köztük az instabil államok – támogatásának mértéke nőtt, tizenhat nagyobb és fejlettebb ország pedig „kinőtt” a kétoldalú segélyre szoruló köréből. A 2014-ben elfogadott kétoldalú stratégiai programok célirányosabbak és legfeljebb három ágazatra szorítkoznak. Az együttműködési területek – azaz az emberi jogok, a demokrácia, a jó kormányzás egyéb alapvető összetevői, valamint az inkluzív és fenntartható növekedés – a változás programjában foglalt kiemelt területek közül kerültek ki. Több mint negyven országban haladnak tovább különböző, az uniós tagállamokkal és egyéb támogatókkal megvalósuló közös programozási tevékenységek.

Az EU és az ENSZ ma már szorosan együttműködő partnerek, amelyek több mint száz országban dolgoznak együtt olyan területeken, mint a vidék- és gazdaságfejlesztés, a vízellátási és köztisztasági szolgáltatások, a közegészségügyi ellátás biztosítása, a foglalkoztatási és a méltányos munkával kapcsolatos kérdések, az oktatásban való részvétel lehetősége és a konfliktus utáni újjáépítés.

A fejlesztési együttműködési alapokból támogatásban részesült számos, a demokratikus kormányzás, a választási segítségnyújtás, a konfliktusmegelőzés és a konfliktus utáni helyreállítás, az emberi jogok, a nemek közötti egyenlőség és az éghajlatváltozás területén folytatott ENSZ-tevékenység. Az ENSZ-szel való együttműködés egyéb fontos kiemelt ágazatai közé tartozik az élelmezésbiztonság és a táplálkozás, a vidékfejlesztés, valamint az oktatáshoz, az egészségüghöz és a menekülteknek nyújtott támogatás.

A Bizottság 2014 májusában közleményt fogadott el „A magánszektor meghatározóbb szerepe a fejlődő országok inkluzív és fenntartható növekedésének elérése érdekében” címmel, amelyben elismeri, hogy a magánszektor a munkahelyek biztosítása révén alapvető szerepet játszik a szegénység elleni küzdelemben, és ezzel a fejlődő országok biztonsági helyzetére is hatást gyakorol, következésképpen a Bizottság támogatja, hogy a magánszektor nagyobb mértékben vegyen részt az uniós fejlesztési együttműködésben.

2014 júliusában a fenntartható fejlesztési célokkal foglalkozó nyitott munkacsoport elfogadta a fenntartható fejlesztési célokkal kapcsolatos javaslatát.

A fenntartható fejlesztésfinanszírozással foglalkozó kormányközi szakértői bizottság 2014. augusztus elején fogadta el a jelentését. Az említett és egyéb hozzájárulások alapján az ENSZ-főtitkár 2015 januárjában „Teremtsük meg a méltóságot 2030-ra: számoljuk fel a szegénységet, tegyük jobbá minden ember életét és védjük bolygónkat” címmel összefoglaló jelentést⁶³ adott ki. A szeptemberben tartott idei ENSZ-közgyűlés általános vitája a következő téma jegyében zajlott: „A 2015 utáni időszakra vonatkozó, átalakító erejű fejlesztési menetrend végrehajtása”.

A kormányközi tárgyalások következő szakasza 2015 elején veszi kezdetét azzal a céllal, hogy egy 2015 szeptemberében rendezett csúcstalálkozón megállapodjanak egy olyan átfogó, a 2015 utáni időszakra vonatkozó – az új fenntartható fejlesztési célokat is magában foglaló – keretről, amely a szegénység felszámolásának és a fenntartható fejlődésnek a problémáját annak mindhárom (gazdasági, társadalmi és környezeti/éghajlat-változási) dimenziója irányából kezelné.

A Tanács 2014 decemberében következtetéseket fogadott el, amelyek az alapját képezik az ENSZ keretében folytatott, közelgő nemzetközi tárgyalásokon képviselendő uniós álláspontnak. A tárgyalások a szeptemberi csúcstalálkozón zárulnak majd le.⁶⁴

4. Együttműködés az afrikai, karibi és csendes-óceáni (AKCS) országokkal

Hatályba lépett a tizenegyedik EFA, amely az afrikai, karibi és csendes-óceáni (AKCS) országokkal folytatott uniós fejlesztési együttműködés legfontosabb pénzügyi eszközét jelenti a 2020-ig tartó időszakra.

Jelenleg is zajlik a nemzeti és a regionális indikatív programok, valamint az AKCS-n belüli program mindkét fél (vagyis az EU és az AKCS-partnerországok) általi megtárgyalása, jóváhagyása és aláírása. 2014 végéig a nemzeti indikatív programok több mint felét már aláírták, a fennmaradó programok végelegesítésére pedig 2015-ben fog sor kerülni.

⁶³ A/69/700

⁶⁴ Az Európai Parlament 2014. november 25-én állásfoglalást fogadott el a 2015 utáni uniós és globális fejlesztési keretről (2014/2143(INI)).

5. G7-ek / G20-ak

A Bizottság, valamint az Európai Tanács elnöke 2014 folyamán a G7-ek és a G20-ak több csúcstalálkozóján és ülésén is részt vett.

A G7-csoporton belüli megbeszéléseket 2014-ben főként az ukrajnai válságra adandó válaszingázkedések és az Oroszországgal fennálló kapcsolatok témája uralta. Az említett keretek között megvitattak egy olyan pozitív ütemtervet is, amely az Oroszországgal való viszony normalizálását és az ukrajnai helyzet stabilizálását célozta. E csoport egyéb tanácskozásainak középpontjában a globális növekedés, a nagyarányú munkanélküliség elleni küzdelem módjai, kereskedelmi kérdések, valamint az éghajlatváltozás és az energiabiztonság közötti kapcsolat állt. A vezetők azt is hangsúlyozták, hogy elkötelezettek mindazon nemzetközi erőfeszítések mellett, amelyekre az ENSZ Éghajlat-változási Keretegyezményének keretében az éghajlatváltozás elleni küzdelem érdekében, továbbá a 2015 utáni időszakra vonatkozó menetrenden keresztül a fejlesztési kérdések kapcsán kerül sor.

Az EU teljes mértékben támogatja a G7-ek Róma-Lyon-csoportjának⁶⁵ munkáját azon erőfeszítései keretében, melyek az ENSZ BT 2178. sz. határozata, valamint a Tanács által 2014. október 20-án elfogadott, „Szíria és Irak: Terrorizmus elleni és külföldi harcosokkal kapcsolatos uniós stratégia” végrehajtására irányulnak.

Az EU üdvözölte a G20-ak brisbane-i csúcstalálkozóján elért eredményeket, melyek középpontjában a világ gazdaság fenntartható növekedési pályára állításának a célja állt. A G20-ak a csúcstalálkozón elfogadták a brisbane-i növekedési és foglalkoztatási cselekvési tervet, és erőteljes hangsúlyt helyeztek a beruházásokra. A G20-ak emellett megerősítették elkötelezettségüket a méltányosabb adóztatás iránt, és új lendületet adtak a pénzügyi szabályozásnak, a globális éghajlat-politikai intézkedéseknek és a multilaterális kereskedelmi rendszerben megvalósuló nyitott kereskedelemnek. Végezetül a G20-ak előrelépést értek el a korrupcióellenes intézkedések, az energiaellátás biztonsága és fenntarthatósága, valamint a nemzetközi gazdasági intézetek továbbfejlesztése és reformja terén.

⁶⁵ A G7-ek Róma-Lyon-csoportja a terrorizmus elleni küzdelemmel és a szervezett bűnözés problémájával foglalkozik.

6. Európa Tanács

Az EU 2014-ben is tevékenyen együttműködött az Európa Tanáccsal a két szervezet között érvényben lévő, 2007-ben aláírt egyetértési megállapodással összhangban, mégpedig mindenekelőtt az európai szomszédságpolitikában részt vevő országok és a Nyugat-Balkán vonatkozásában. Az Európa Tanács tevékenysége 2014-ben jelentős részben Ukrajnára összpontosult. A szervezet Ukrajna rendelkezésére bocsátotta szakértelmét különböző jogi, alkotmányos és választási reformokkal, valamint emberi jogokkal kapcsolatos alapvető kérdésekben. A Európa Tanács továbbá a szomszédokkal való együttműködést célzó stratégiája keretében folytatta együttműködését az EU-val a dél-mediterrán és a közép-ázsiai térségben.

Együttműködésünk egyik alapelemét továbbra is az EU és az Európa Tanács közötti közös programok adják. Az EU és az Európa Tanács 2014-ben új együttműködési módozatokat dolgozott ki a projektek keretében való együttműködésre vonatkozóan, amelyben hosszabb távú együttműködési perspektívát, valamint világosabb célokat és eredményeket irányoztak elő. 2014. április 1-jén Thorbjorn Jagland főtitkár és Stefan Füle korábbi biztos ezt az irányvonalat megerősítendő szándéknyilatkozatot írt alá.

7. Európai Biztonsági és Együttműködési Szervezet

Az EBESZ 2014. évi programját beárnyékolta az ukrajnai és Ukrajna környéki válság. A konfliktus ugyanakkor nemcsak arra világított rá, hogy a szervezet továbbra is értékes szerepet játszik, hanem a politikai és működési korlátaira is. Oroszország megsértette az EBESZ alapelveit, és akadályozta abban, hogy teljes körűen betölthesse szerepét a minszki megállapodások végrehajtásának biztosításában, különös tekintettel a határmegfigyelésre. Mindazonáltal az EBESZ az ukrajnai konfliktusövezetben jelen lévő egyetlen nemzetközi és pártatlan szereplőként értékes segítségnek bizonyult, és a válság során fontos fórumot biztosított a felek közötti párbeszédhez. Az EU üdvözölte azokat a jelentős erőfeszítéseket, amelyeket az EBESZ hivatalban lévő svájci elnöksége a válság megoldása érdekében 2014 folyamán tett.

Az EU, amelynek tagállamai az EBESZ részes államainak közel felét és a szervezet költségvetésének 70 %-át adják, 2014-ben is támogatta az EBESZ munkáját annak mindhárom – politikai-katonai, gazdasági-környezetvédelmi és emberi – dimenziójában. Az EU az összetett kihívások kezelésében továbbra is kiállt az EBESZ kötelezettségvállalásai és elvei mellett és előmozdította azokat, lett legyen szó akár Oroszország Ukrajnában folytatott tevékenységeiről, akár a Dél-Kaukázus és Közép-Ázsia egyes részein egyre romló az emberi jogi helyzetről.

Ami az ukrainai és Ukrajna környéki válságot illeti, az EU jelentős politikai, pénzügyi és természetbeni segítséget nyújtott az EBESZ különféle tevékenységeihez, mindenekelőtt a különleges megfigyelő misszióhoz, a két orosz határellenőrző pontra telepített megfigyelő misszióhoz, valamint az EBESZ Demokratikus Intézmények és Emberi Jogok Hivatala (ODIHR) által az ukrán előrehozott elnök- és parlamenti választásokhoz biztosított választási megfigyelő missziókhoz. A különleges megfigyelő misszió az utóbbi évek legjelentősebb helyszíni művelete, amelyet egyre nehezebb körülmények között kell működtetni. Az EU támogatta, hogy a misszió 2015. januárig 500 megfigyelőre bővüljön, és az uniós tagállamok a misszió állományának több mint 70 %-át biztosítják. A tagállami hozzájárulásokon túl az Unió a stabilitás és a béke elősegítését szolgáló eszköz keretében 7 millió EUR költségvetésen kívüli finanszírozást nyújtott a különleges megfigyelő misszióknak, továbbá 4 páncélozatlan és 4 páncélozott járművet. Az EU emellett erőteljes politikai támogatást nyújtott az EBESZ soros elnökségének, Ukrajnának és Oroszországnak a képviselőiből álló háromoldalú összekötő csoportnak.

Az ukrajnai válságra adott válaszingtézkedésként az EU támogatta az EBESZ politikai-katonai eszközeinek – főként a bécsi dokumentumnak – a széles körű használatát. Az uniós tagállamok aktív közreműködésével számos, Ukrajnát és Oroszországot egyaránt érintő ellenőrző intézkedést hajtottak végre, megkísérelve az orosz–ukrán határ mentén zajló szokatlan orosz katonai tevékenység keltette aggodalmak elosztatását. Csak minimális mértékben sikerült azonban a helyzetet normalizálni az eltérő biztonsági érdekek miatt, és annak okán, hogy Oroszország részéről hiányzott a politikai szándék arra, hogy a bizalom- és biztonságépítő intézkedések terén vállalt kötelezettségeit ne csak betű szerint, hanem azok szellemében is teljesítse. Az EU ezért a jövőben is a bécsi dokumentum teljes körű végrehajtását és korszerűsítését fogja szorgalmazni azzal a céllal, hogy az EBESZ nagyobb szerepet kapjon a bizalom- és biztonságépítés, a kockázatok csökkentése és a konfliktusmegelőzés terén.

Az ukrajnai és Ukrajna környéki válság hatással volt az EBESZ-térségen belüli elhúzódoó konfliktusokra is. Mindazonáltal, vállalva a kihívásokat, az EU továbbra is tevékenyen működött közre az említett konfliktusok rendezésében, mindenekelőtt a Dnyeszter-melléki konfliktus rendezésére irányuló tárgyalásokban és a 2008-as grúziai konfliktus következményeiről folytatott genfi nemzetközi tárgyalásokban, amelyeknek résztvevője. Az Unió 2014-ben is támogatta a hegyi-karabahi konfliktus rendezésére irányuló erőfeszítéseket. Az EU e konfliktusok mindegyike esetében jelentős pénzügyi támogatást biztosít a felek közötti bizalomépítéshez.

Az Unió ebben az évben is nagy jelentőséget tulajdonított az emberi dimenzióval kapcsolatos – különösen az emberi jogokat és az alapvető szabadságokat érintő – kötelezettségvállalások teljes körű végrehajtásának. Ezzel összefüggésben különösen az autonóm EBESZ-intézmények (ODIHR, a médiaszabadsággal foglalkozó képviselő és a nemzeti kisebbségi főbiztos) fontos szerepét hangsúlyozta.

Az EBESZ-szel folytatott együttműködés tovább erősödött a határokon átnyúló fenyegetések területén, a terrorizmus elleni küzdelmet, a határigazgatást és a kiberbiztonságot érintő kérdéseket is ideértve. Az Unió 2014-ben is segítette az EBESZ helyszíni műveletek keretében végzett munkáját, mindenekelőtt a Nyugat-Balkánon, a Dél-Kaukázusban és Közép-Ázsiában. A stabilitás és a béke elősegítését szolgáló eszköz keretében most is jelentős pénzügyi támogatást biztosított az EBESZ Kirgizisztánban végrehajtott közösségi biztonsági kezdeményezéséhez.

A Miniszteri Tanács ez évi ülésén (2014. december 4–5., Bázel) az ukrajnai és Ukrajna környéki válság volt a fő téma. Annak ellenére, hogy nem sikerült konszenzusra jutni a válsággal kapcsolatos nyilatkozatról, a megbeszélések megerősítették, hogy az EBESZ kulcsszerepet tölt be az európai biztonsági kérdések alapvető fórumaként. A Miniszteri Tanács ülésén az is bebizonyosodott, hogy a részes államok túlnyomó többsége egyetért abban, hogy tenni kell Oroszország Ukrajnában és a környező térségben folytatott tevékenységei ellen, és hogy meg kell védeni a Helsinki Záróokmányban foglalt alapelveket, többek között a határok sérthetetlenségének elvét is. Az ülésen az európai biztonsági rend jövője is szóba került. Annak ellenére, hogy a Helsinki+40 folyamatban (próbálkozás arra, hogy a Helsinki Záróokmány 1975-ös aláírásának 40. évfordulójához közeledve új lendületet adjunk az EBESZ-nek) 2014-ben alig történt előrelépés, a Miniszteri Tanács a közelgő évfordulóra tekintettel a folyamat folytatásáról állapodott meg. A svájci elnökség – a tisztségben őt követő Szerbiával (2015) és Németországgal (2016) együttműködésben – felállított egy, az európai biztonság jövőjével foglalkozó, kiemelkedő szakértőkből álló munkacsoportot is.

D. A demokrácia, az emberi jogok, a nemzetközi humanitárius jog és a jogállamiság támogatása

1. Az emberi jogok, a nemzetközi humanitárius jog, a demokrácia és a jogállamiság előmozdítása

Az EU 2014-ben is elkötelezett maradt amellett, hogy az egész világon előmozdítsa az emberi jogok tiszteletben tartását, valamint szót emeljen a nemzetközi humanitárius jog betartásáért. Az EU e területen folytatott külső politikájához továbbra is az Unió tevékenységére irányadó elveket és főbb prioritásokat meghatározó, az emberi jogokra és a demokráciára vonatkozó, 2012 júniusában elfogadott uniós stratégiai keret, illetve cselekvési terv szolgált referenciadokumentumként. E dokumentumok célja, hogy növeljék az EU emberi jogi politikájának hatékonyságát és következetességét, továbbá hogy az emberi jogok és a demokrácia kérdését az EU külső tevékenységének központi elemévé tegyék.

Mivel a cselekvési terv az év végén időtartama végéhez ér, a jelentéstételi időszak során az Európai Külügyi Szolgálat (EKSZ) széles körű konzultációs folyamatot indított el más uniós intézményekkel (a Bizottsággal, a Tanáccsal és a tagállamokkal, valamint az Európai Parlamenttel) és az érdekelt felekkel (különösen civil társadalmi szervezetekkel és tudományos intézményekkel) annak érdekében, hogy egy teljesen megújult cselekvési terv készüljön, amelyet 2015 elején fogadnának el.

2. Emberi jogok az uniós politikákban

Az EU emberi jogi különleges képviselője, Sztávrosz Lambrinídisz 2014-ben megbízatásának második évét teljesítette. Megbízatásában foglalt legfontosabb feladata 2014-ben is az volt, hogy az uniós külpolitikában fokozza az emberi jogok előmozdításának koherenciáját, hatékonyságát és láthatóságát. E célok elérése érdekében a különleges képviselő kiemelten foglalkozott a következőkkel: az emberi jogokkal kapcsolatos uniós tevékenység megerősítése a stratégiai partnerekkel fenntartott kapcsolatok keretein belül, többek között az Egyesült Államokban, Brazíliában és Mexikóban tett látogatásai során; az átalakulóban lévő országokkal és regionális partnerekkel, így Mianmarral (Burmával), Pakisztánnal és Egyiptommal való kapcsolatépítés; az EU láthatóságának, valamint a multilaterális és regionális emberi jogi mechanizmusokban való szerepvállalásának fokozása; a civil társadalommal folytatott együttműködés és a civil társadalom cselekvési képességének a megerősítése. Tevékenységének homlokterében állt a legfőbb uniós prioritások, köztük különösen az EU emberi jogi iránymutatásaiban megjelenő főbb prioritások, valamint egyéb olyan kérdések előmozdítása is, mint például az online és offline véleménynyilvánítás szabadsága, a nők emberi jogai, a fejlesztés emberi jogokon alapuló megközelítése, a halálbüntetés eltörlése, valamint az üzleti vállalkozások emberi jogi felelőssége.

Az EKSZ is belső mechanizmusai és eljárásai ésszerűsítésére törekedett annak érdekében, hogy hatékonyabbá tegye az emberi jogokkal kapcsolatos tevékenységét. Az Európai Unió külkapcsolatainak emberi jogi vonatkozásaiért felelős, tanácsi emberi jogi munkacsoport (COHOM) elfogadta az ENSZ emberi jogi fórumain képviselendő, ez évi uniós stratégiai prioritásokat, amelyek hozzájárultak az Unió ENSZ keretében végzett munkájának a sikeréhez. Az uniós küldöttségek, a misszióvezetők, az uniós intézmények és szolgálatok, valamint a tagállamok összehangolt munkájának köszönhetően a Politikai és Biztonsági Bizottság (PBB) 132 emberi jogi országstratégiát hagyott jóvá. Az emberi jogi országstratégiák végrehajtása nyomán intenzívebb együttműködés jött létre az uniós küldöttségek és a tagállami nagykövetségek között az emberi jogok területén, és ennek következtében az emberi jogi párbeszéd pedig jobban strukturálttá és egységesebbé vált.

Az EU 2014-ben 37 partnerországgal és regionális csoportosulással tartott hivatalos emberi jogi párbeszédet és konzultációt, köztük ezúttal első alkalommal emberi jogi párbeszédet Mianmarral (Burmával). Ezen túlmenően a Cotonoui Megállapodásban részes 79 afrikai, karibi és csendes-óceáni ország közül is sok kezdett párbeszédet az EU-val. Az emberi jogi párbeszédet Oroszországgal felfüggesztették, Azerbajdzsánnal pedig elhalasztották. Az EU további erőfeszítéseket tett a párbeszédnek hatásának és hatékonyságának növelése érdekében, többek között azáltal, hogy a párbeszédet összekapcsolta más szakpolitikai eszközökkel, nyomon követési mechanizmusokat dolgozott ki, a megbeszélések keretében pedig egyedi eseteket is napirendre tűzött. Az emberi jogi párbeszédnek többségét megelőzően Brüsszelben és az érintett országokban a civil társadalmi szervezetekkel konzultációkra, a párbeszédet követően pedig tájékoztatókra került sor. Az EU a főképviselő/alelnök vagy annak szóvivője révén emberi jogi nyilatkozatokat adott ki. Az Unió emellett az év folyamán bizalmas demarsokat is alkalmazott.

Az EKSZ rendszeresen tartott képzéseket az emberi jogokról és a demokráciáról olyan témákban, mint például a megkülönböztetésmentesség (a véleménynyilvánítás szabadsága, a vallás és a meggyőződés szabadsága, a fogyatékossággal élő személyek jogai és az LMBTI-személyek jogai), gazdasági, szociális és kulturális jogok, az üzleti vállalkozások emberi jogi felelőssége, a nemek közötti egyenlőség, a gyermekek jogai, a demokrácia támogatása és a választások megfigyelése, az emberi jogoknak az ENSZ keretében történő előmozdítása, valamint az Európa Tanács emberi jogok terén betöltött szerepe. A bevált gyakorlatok összegyűjtése és a szinergiák felderítése érdekében elindult az egyes tagállamok által az emberi jogok témájában szervezett képzési programok feltérképezése is. E célból szeptemberben megállapodás született arról, hogy az uniós tagállamok létrehozzák az emberi jogokkal és a demokráciával kapcsolatos képzések informális kapcsolattartói hálózatát. 2014 végéig valamennyi harmadik országbeli uniós küldöttségben, illetve KBVP-misszióban és -műveletben kijelöltek emberi jogi és/vagy a nemek közötti egyenlőséggel foglalkozó kapcsolattartókat.

2014-ben fokozott erőfeszítések történtek annak érdekében, hogy javuljon az EU belső és külső emberi jogi politikája közötti koherencia és konzisztencia. Ebben a tárgyban a Bel- és Igazságügyi Tanács júniusban külön következtetéseket fogadott el, amelyekben a Tanács elismerte, hogy a következetesség alapvető fontosságú az EU hitelessége szempontjából, és csak úgy érhető el, ha az Unió jó példával jár elől az emberi jogok területén. Az Európai Bizottság 2014-ben is elkötelezett maradt amellyel, hogy az Unió külső tevékenységére vonatkozó javaslatokhoz készített hatásvizsgálatokban megjelenjenek az emberi jogi vonatkozások is, továbbá megkezdte a kereskedelmi megállapodások emberi jogi hatásvizsgálatainak elemzésére vonatkozó konkrét iránymutatások kidolgozását is.

3. Az uniós emberi jogi prioritások megvalósítása

Az EU 2014 során elsősorban konkrét tematikus emberi jogi kihívásokra koncentrált a polgári és politikai jogok, valamint a gazdasági, szociális és kulturális jogok területén.

Tevékenyen támogatta **az egyesülés és a békés gyülekezés szabadságának jogát** hivatalos közleményeivel és a harmadik országokkal fenntartott kétoldalú kapcsolataiban, valamint az emberi jogi párbeszéd, illetve a hasonlóan gondolkodó partnerekkel folytatott konzultációk keretében, melyek a tevékenységekről és a bevált gyakorlatokról folytak. 2014 szeptemberében az EU rendezvényt szervezett a humán dimenzió integrálásával foglalkozó EBESZ-találkozó alkalmából, azzal a céllal, hogy a civil társadalommal együtt megvizsgálja az EBESZ-térségben a békés gyülekezés szabadságának gyakorlatában mutatkozó legfrissebb tendenciákat.

Az ENSZ Emberi Jogi Tanácsában egész évben, az ENSZ-közgyűlés Harmadik Bizottságának pedig az októberi ülésén az EU hangsúlyozta **a civil társadalmi szervezetek és az emberijog-védők** által végzett munka jelentőségét, továbbá aggodalmának adott hangot amiatt, hogy számos országban szűkül a civil társadalom mozgástere, hogy a nem kormányzati szervezeteket egyre több korlátozás terheli, valamint hogy az aktivistákat zaklatják és az emberi jogukat súlyosan megsértik. A demokrácia és az emberi jogok európai eszköze az egyik legfontosabb pénzügyi eszköz az emberi jogi területen működő civil társadalmi szervezetek, valamint az emberijog-védők, többek között az újságírók és a bloggerek támogatásában.

Az emberijog-védők iránti uniós kötelezettségvállalást az EU külügyminiszterei tanácsi következtetések formájában is megerősítették, amelyeket júniusban fogadtak el, az emberi jogok védelmezőiről szóló uniós iránymutatások elfogadásának tizedik évfordulója alkalmából. A Tanács hangsúlyozta a nők, valamint a veszélyeztetett és a marginalizált csoportok tagjai közül kikerülő emberijog-védők különösen fontos szerepét. Májusban az EU küldöttségei részletes útmutatást kaptak az emberi jogok védelmezőiről szóló iránymutatások végrehajtásához, amely ismerteti az egyes esetek kezelésére vonatkozó bevált gyakorlatokat. Az év folyamán az EU küldöttségei tevékenyen részt vettek az emberijog-védők oltalmazásában, akiknek sok országban a hatóságok és a nem állami szereplők részéről továbbra is egyre növekvő nyomással kell megküzdeniük. Az uniós diplomataik nyomon követték bírósági tárgyalásokat, fogva tartott aktivistákat kerestek fel, és az egyes esetekről nyilatkozatokat adtak ki.

Az emberi jogokra és a demokráciára vonatkozó uniós stratégiai keret hangsúlyozza, hogy az EU elkötelezett **a véleményalkotás és az online és offline véleménynyilvánítás szabadságának** további támogatása mellett, hiszen e jogok nélkül a demokrácia nem létezhet. Az EU 2014. május 12-én elfogadta az online és offline véleménynyilvánítás szabadságáról szóló emberi jogi iránymutatásokat. A meglévő eszközökre és dokumentumokra épülő iránymutatások számba veszik a kulcsfontosságú alapelveket, valamint olyan, egyértelműen meghatározott prioritásokat és eszközöket tartalmaznak az EU küldöttségei, a tagállamok nagykövetségei, valamint az uniós parancsnokságok számára, amelyek e jog hatékonyabb érvényesítését és védelmét hivatottak elősegíteni. Az EU hivatalos nyilatkozatokban és a kétoldalú kapcsolatok keretében is több alkalommal elítélte az újságírókkal és a bloggerekkel szembeni támadásokat. Az EU szorosan figyelemmel kísérte a Freedom Online Coalition munkáját, és aktívan támogatta az ENSZ EJT-nek az újságírók biztonságáról szóló határozatát, az ENSZ-közügyűlés „Magánélethez való jog a digitális érában” című határozatát, valamint az emberi jogokról és az internetről szóló határozatot, melyet az EJT ez év nyarán másodjára fogadott el. 2014. december 4–5-én az EU és a nem kormányzati szervezetek emberi jogokkal foglalkozó, 2014. évi éves fórumának központi témája a véleménynyilvánítás szabadságának védelme és érvényesítése volt. A rendezvényen a nem kormányzati szervezetek több mint 200, a világ minden tájáról érkező képviselője vett részt.

Az EU ismét kifejezésre juttatta, hogy **ellenzi a halálbüntetést**, és az idevágó uniós iránymutatásokkal összhangban minden rendelkezésére álló diplomáciai eszközt bevetett annak érdekében, hogy előmozdítsa a halálbüntetés világszintű eltörlésének ügyét. Az EU kiterjedt lobbitevékenysége révén aktív szerepet vállalt abban a régiókon átívelő szövetségben, amelynek feladata, hogy az ENSZ-közgyűlés végül decemberben elfogadott határozatát előmozdítsa. Az említett határozat újólag megerősítette a halálbüntetés alkalmazására vonatkozó moratóriumra irányuló felhívást. Az EU tevékenységének köszönhetően a határozat az elmúlt években elfogadott hasonló határozatokhoz képest minden eddiginél több, 117 „igen” szavazattal került elfogadásra, 37 ellenszavazattal és 34 tartózkodás mellett.

Az EU megünnepelte a **kínzás elleni egyezmény** létrejöttének harmincadik évfordulóját, és folytatta a kínzásról és más kegyetlen, embertelen vagy megalázó bánásmódról vagy büntetésről szóló iránymutatások végrehajtását. Minden országot arra ösztönzött, hogy ratifikálják és hajtsák végre az egyezményt és annak fakultatív jegyzőkönyvét, továbbá a harmadik országokkal folytatott emberi jogi párbeszédnek és az ezen országokba tett látogatások során szóba hozta a kínzás és a rossz bánásmód konkrét eseteit. Decemberben Brüsszelben egy rendezvényre is sor került annak érdekében, hogy felhívják a figyelmet az említett harmincadik évfordulóra, és megvizsgálják, hogy miként lehetne előmozdítani az egyezmény lehető legszélesebb körben történő alkalmazását.

Az EU 2014-ben megünnepelte a **gyermek jogairól szóló ENSZ-egyezmény** 25. évfordulóját. Az évforduló alkalmából, valamint az EU belső és külső politikáiban a gyermekekre vonatkozó vállalásokat hangsúlyozandó, a Bel- és Igazságügyi Tanács decemberben következtetéseket fogadott el a gyermekek jogainak előmozdításáról és védelméről. Az EU aktívan támogatta az ENSZ-főtitkár gyermekek és fegyveres konfliktusok kapcsolatával foglalkozó különleges képviselője és az UNICEF által indított „Gyermekek, nem katonák” elnevezésű kampányt, melynek célja 2016-ig a gyermekkatonák kormányzati erők általi toborzásának megakadályozása és végül a fegyveres konfliktusokban való bevetésük felszámolása is. A Nemzetközi Munkaügyi Szervezet (ILO) 182. sz., a gyermekmunka legrosszabb formáiról szóló egyezményével összhangban az EU támogatta, hogy a Szubszaharai-Afrikában és Európában/Közép-Ázsiában 33 országban jegyzékeket hozzanak létre a veszélyes munkákról. Egyes országok viszonylatában külön hangsúlyt kapott a gyermekmunka kérdése az emberi jogi párbeszédnek során.

A **nők jogainak** védelme és a nemi alapú erőszak elleni küzdelem továbbra is előkelő helyet foglalt el az Unió napirendjén. Ezeket a kérdéseket következetesen érvényesítették az uniós programokban, és megjelentek a nyilvános közleményekben, valamint a kormányokkal, a regionális szervezetekkel és a civil társadalommal folytatott párbeszédekben is. A női emberijog-védőknek és a nőszervezeteknek nyújtott támogatás szintén prioritást élvezett. Az EU legfőképpen továbbra is az ENSZ keretében igyekezett érvényesíteni a nemekkel kapcsolatos kérdésekhez kötődő stratégiai prioritásait. Az EU fontos szerepet játszott például azon tárgyalások során, amelyek eredményeként elfogadták az ENSZ Nők Helyzetével Foglalkozó Bizottságának következtetéseit. Az EU és a UN Women folytatta 2012. évi közös egyetértési megállapodása végrehajtását. Kulcsfontosságú eredmények születtek a kommunikáció, a szakpolitikai párbeszéd, a közös érdekképviselés, a képzések, valamint a közös EU–UN Women programok tervezése terén. Ennek keretében rendezték meg 2014 novemberében Brüsszelben a „Nők tavasza” konferenciát is, amelyen az arab régióbeli államok parlamentjeinek és az Európai Parlamentnek a nőtagjai találkoztak. A konfliktusok során előforduló szexuális erőszakkal kapcsolatos munka keretében az EU tevékenyen részt vett a 2014. júniusi londoni globális csúcstalálkozón, és kötelezettséget vállalt arra, hogy az elhangzottak végrehajtására gyakorlati intézkedéseket fog hozni az emberi jogok, a konfliktusmegelőzés, a válságkezelés, a közvetítés és a humanitárius segítségnyújtás terén. A júliusi „Girl Summit” alkalmával az EU vállalta, hogy az elkövetkező hét évben több mint 100 millió eurót fog fordítani a nemek közötti egyenlőség biztosítására és a gyermekjólétre, többek között olyan konkrét projektek formájában, amelyek a női nemi szervek megcsonkítása, illetve a gyermekházasságok, valamint a korai és a kényszerházasságok gyakorlatának felszámolását célozzák.

Ami a **leszbikus, meleg, biszexuális, transznemű és interszexuális (LMBTI) személyek emberi jogainak** érvényesítését illeti, az EU párbeszédet kezdett több országgal és szükség esetén diplomáciai demarsokat is átadott, különösen Afrikában és Közép-Ázsiában, felkérve az egyes országokat, hogy vizsgálják felül, illetve helyezzék hatályon kívül azokat a jogszabályokat, amelyek az LMBTI-személyekkel szemben hátrányos megkülönböztetést eredményeznek, vagy sértik a megkülönböztetésmentességre vonatkozó, nemzetközileg elfogadott rendelkezéseket. Ezen túlmenően az EU támogatta az LMBTI-jogok kérdését az emberi jogi párbeszéd során, valamint – a demokrácia és az emberi jogok európai eszközén keresztül – támogatást nyújtott olyan LMBTI emberijog-védőknek és nem kormányzati szervezeteknek, amelyek az LMBTI-személyekkel szembeni hátrányos megkülönböztetés elleni küzdelemhez kapcsolódó projekteket hajtanak végre. Az Unió aktívan közreműködött a megkülönböztetés – többek között a szexuális irányultság és a nemi identitás alapján történő megkülönböztetés – elleni küzdelmet célzó multilaterális erőfeszítésekben, mindenekelőtt az ENSZ keretei között. Szeptemberben, az ENSZ Emberi Jogi Tanácsának (EJT) genfi ülészakán az EU aktívan és sikeresen járult hozzá az emberi jogokról, a szexuális irányultságról és a nemi identitásról szóló határozat elfogadásához.

Egy évvel a **vallás, illetve a meggyőződés szabadságáról** szóló uniós iránymutatások elfogadása után az Unió továbbra is nagy hangsúlyt helyez ezen alapvető szabadság biztosítására, mely világszerte egyre komolyabb kihívásokkal néz szembe.

Az EU-t különösen sokkolták a többek között például Irakban és Szíriában elkövetett atrocitások és az alapvető emberi jogok megsértésének esetei, különösen, amikor azokat konkrét vallási kisebbségekhez és veszélyeztetett csoportokhoz tartozó személyekkel szemben követték el.

Az EU rámutatott, hogy meg kell őrizni ezen országok etnikai és vallási sokszínűségét. A többoldalú fórumokon – az ENSZ Emberi Jogi Tanácsában és a Közgyűlésben egyaránt – az EU a vallás, illetve a meggyőződés szabadságával kapcsolatos határozatok megszilárdítására törekedett. Az EJT 2014 márciusában tartott ülészakán ismét konszenzussal fogadták el az EU által a vallás, illetve a meggyőződés szabadságáról benyújtott határozatot.

A **kisebbségekhez tartozó személyek jogainak** előmozdítása és védelme érdekében az EU együttműködött az Egyesült Nemzetek Szervezetével és más nemzetközi és multilaterális szervezetekkel, így az EBESZ-szel és az Európa Tanáccsal. 2014 szeptemberében került sor az ENSZ őslakos népekkel foglalkozó első világkonferenciájára New York-ban, a Közgyűlés magas szintű plenáris ülése formájában. Az EU tevékenyen közreműködött a konferencia előkészületeiben, egyrészt az őslakos népek teljes körű és érdemi részvételének támogatása, másrészt a záródokumentum konszenzusos elfogadása érdekében tett összehangolt lépések révén. Az EU továbbá kísérőrendezvényt szervezett az őslakos népek jogainak figyelemmel kíséréséről. A konferencia eredményeire építve az EU az emberi jogi cselekvési tervben foglaltak szerint megkezdte egy, az őslakos népekre vonatkozó, megerősített uniós politika kidolgozását.

Az EU elkötelezett amellett, hogy belső és külső tevékenysége során a **fogyatékossgal élő személyek** jogairól szóló ENSZ-egyezménnyel összhangban – amelyben maga is részes fél – előmozdítsa a fogyatékossgal élők jogait. Az Európai Bizottság 2014-ben elkészítette az egyezmény által előírt első uniós jelentést, és vizsgálat céljából benyújtotta azt az ENSZ-nek. A jelentés ismerteti, hogy az Unió jogszabályok, szakpolitikai intézkedések és finanszírozási eszközök útján miként hajtotta végre az egyezményt.

Az emberi jogok egyetemes, oszthatatlan, egymástól függő és egymáshoz kapcsolódó jellegének szószóljaként az Unió úgy ítéli meg, hogy a **gazdasági, szociális és kulturális jogok** az EU külső emberi jogi politikájának szerves részét képezik. Az Unió az év folyamán kiemelt figyelmet fordított erre a területre a legfontosabb országokkal folytatott emberi jogi párbeszédok során. Az EU multilaterális szinten aktívan támogatta az ENSZ-nek az említett jogokkal foglalkozó több különleges előadóját is, és együttműködött velük.

Az EU 2014-ben is folytatta az üzleti vállalkozások emberi jogi felelősségére vonatkozó 2011-es ENSZ-iránymutatások belső végrehajtását és azok más országokban történő végrehajtásának előmozdítását. Uniós szinten jelentős előrelépés, hogy a Tanács szeptemberben elfogadta a nem pénzügyi és a sokszínűséggel kapcsolatos információknak bizonyos nagyvállalkozások és vállalatcsoportok általi közzétételéről szóló irányelvet. A szóban forgó vállalatok többek között információt szolgáltatnak majd az emberi jogok tiszteletben tartásával kapcsolatos politikáikról, eredményeikről és kockázataikról. Külső tevékenységének részeként az EU egyre több partnerországgal vitat meg ilyen kérdéseket. Az EJT júniusi ülésén az EU támogatta az emberi jogokkal és a transznacionális vállalatokkal és egyéb üzleti vállalkozásokkal foglalkozó munkacsoport megbízatásának megújításáról szóló határozatot. Szeptemberben egy addisz-abebai közös szemináriumon az Afrikai Unió és az EU kötelezettséget vállalt arra, hogy a két térségben közösen mozdítják elő és hajtják végre az ENSZ-iránymutatásokat, és keresni fogják az együttműködés lehetséges területeit.

4. Emberi jogok az EU valamennyi külső politikájában

Az EU 2014-ben is eleget tett azon kötelezettségvállalásának, hogy valamennyi külső tevékenysége keretében előmozdítja az emberi jogokat és a demokráciát.

Az EU további lépéseket tett annak érdekében, hogy a **fejlesztési együttműködéssel** kapcsolatban alkalmazott, az emberi jogok tiszteletben tartásán alapuló megközelítés hatékonyabb legyen. A Bizottság a 2014. áprilisi szolgálati munkadokumentumában olyan eszköztárat vázolt fel, amely politikai lendületet ad és konkrét iránymutatást nyújt arra vonatkozóan, hogy a jogalapú megközelítést hogyan lehet alkalmazni a fejlesztési együttműködési programok és projektek esetében. Az Európai Unió Tanácsa később üdvözölte ezt a jelentős lépést következtetéseiben. Az EU elfogadta az új külső finanszírozási eszközöket (2014–2020), amelyekben központi alapelvként szerepelnek az emberi jogok és a demokrácia, és/vagy amelyek az emberi jogok és a demokrácia előmozdítására irányuló programokhoz kapcsolódnak. Az EU folytatta a Rio+20 konferencia nyomon követésére vonatkozó uniós álláspont és stratégia, valamint a 2015 utáni időszakra vonatkozó fejlesztési menetrend kialakítását. Az EU több, a Tanács által jóváhagyott politikai nyilatkozatban is amellelt szállt síkra, hogy a globális fejlesztési menetrendbe be kell építeni az emberi jogokkal, a jogállamisággal és a kormányzással kapcsolatos szempontokat. A Tanács a december 16-i következtetéseiben hangsúlyozta annak fontosságát, hogy a 2015 utáni időszakra vonatkozó menetrend az összes emberi jogot foglalja magában.

Az EU az uniós **kereskedelempolitikát** is felhasználta arra, hogy előmozdítsa az emberi jogok tiszteletben tartását a harmadik országokban. Ezzel összefüggésben a 2014 januárjában hatályba lépett új GSP-rendelet (általános vámkedvezmény-rendszer) 13 ország⁶⁶ számára biztosít GSP+ kedvezményeket. Az új rendelet megerősíti a nemzetközi egyezményeknek – köztük az alapvető emberi jogi egyezményeknek – az említett országok általi tiszteletben tartását ellenőrző mechanizmusokat. Az EU további innovatív módszereket kezdett bevezetni, hogy támogatást nyújtson a GSP+ országoknak a vonatkozó emberi jogi egyezmények és a Nemzetközi Munkaügyi Szervezet (ILO) egyezményei végrehajtásához, érvényesítéséhez és nyomon követéséhez. 2014-ben az EU és tagállamai – többek között az olyan kulcsfontosságú többoldalú exportellenőrzési rendszerek keretében tárgyalásra benyújtott javaslatok révén, mint például a Wassenaari Megállapodás – támogatták a multilaterális szintű fellépést annak érdekében, hogy biztosítsák az emberi jogok megsértésére felhasználható megfigyelési technológiák exportjának ellenőrzését. Ennek eredményeképpen az EU egy 2014. október 22-i felhatalmazáson alapuló bizottsági rendelet révén új ellenőrzéseket vezetett be a speciális behatoló szoftverek és az internet ellenőrzésére alkalmas berendezések tekintetében. A halálbüntetés vagy kínzás céljára alkalmas áruk kereskedelméről szóló 1236/2005/EK rendelet általános felülvizsgálata keretében a Bizottság 2014 elején a rendelet módosítására irányuló javaslatot nyújtott be a Tanácsnak és az Európai Parlamentnek.

⁶⁶ Bolívia, Costa Rica, Ecuador, Grúzia, Guatemala, Mongólia, Örményország, Pakisztán, Panama, Paraguay, Peru, Salvador és a Zöld-foki-szigetek.

Az EU további lépéseket tett annak érdekében, hogy az emberi jogi és a nemek közötti egyenlőséggel kapcsolatos politikáit érvényesítse a **KBVP-missziókban és -műveletekben**. A 2013-ban elfogadott új válságkezelési eljárásnak megfelelően az új missziók és műveletek tervezési folyamatában figyelembe vették az emberi jogok és a nemek közötti egyenlőség szempontjait, és az emberi jogok és a nemek közötti egyenlőség helyzetének elemzését beillesztették a tervezési dokumentumokba, így az EU ukrajnai polgári biztonsági ágazati reformra vonatkozó tanácsadó missziója és az EU közép-afrikai köztársasági katonai művelete esetében is. Ezenfelül a számos emberi jogi mutatót is magában foglaló, korai konfliktus-előrejelző rendszert (EWS) fokozatosan globális szinten is bevezették. 2014 során az összes KBVP-misszióban és -műveletben működtek emberi jogi és a nemek közötti egyenlőség kérdéseivel foglalkozó tanácsadók vagy kapcsolattartók. Feladatuk egyrészt az emberi jogi, illetve a nemek közötti egyenlőség szempontjainak a misszió vagy művelet munkájában való érvényesítése, másrészt konkrét tevékenységek végrehajtása. Az EU folytatta a nőkről, a békéről és a biztonságról szóló 1325. sz. ENSZ BT-határozat végrehajtásával kapcsolatos kötelezettségvállalásának teljesítését, mind az uniós tagállamok informális munkacsoportján keresztül, mind pedig nemzeti cselekvési tervek kidolgozására ösztönözve a harmadik országokat. A nőkről, a békéről és a biztonságról szóló 1325. és 1820. sz. ENSZ BT-határozatnak az EU általi végrehajtására vonatkozó átfogó megközelítés uniós mutatóiról szóló második jelentést 2014 januárjában tették közzé.

Az emberi jogi kérdéseknek a **terrorizmus elleni küzdelemben** való érvényesítését célzó erőfeszítései részeként az EKSZ más uniós intézményekkel együttműködve a terrorizmus elleni küzdelemmel kapcsolatos iránymutatást dolgozott ki a terrorizmus elleni tevékenységeket támogató, harmadik országokkal végrehajtott projektek tervezéséhez és végrehajtásához. A tagállamok által novemberben jóváhagyott iránymutatás tekintetbe veszi a nemzetközi humanitárius jogot, valamint a nemzetközi menekültjogot is

5. Demokrácia és jogállamiság

Az EU folytatta a demokratikus reformok és értékek támogatására irányuló tevékenységét. Az EU 2014-ben is támogatást nyújtott választási eljárások lefolytatásához szerte a világban. Ennek érdekében választási megfigyelő missziókat és választási szakértői missziókat telepített, valamint technikai és pénzügyi segítséget nyújtott a választásokat lebonyolító szervezeteknek és a nemzeti választási megfigyelőknek. Az EU összesen kilenc választás megfigyeléséhez nyolc választási megfigyelő missziót telepített. Választási megfigyelő missziót küldött a Maldív-szigetekre (a törvényhozási választások megfigyelésére), Bissau-Guineába (az elnökválasztás és a törvényhozási választások megfigyelésére), Malawiba (az elnökválasztás, a törvényhozási és a helyhatósági választások megfigyelésére), Egyiptomba (az elnökválasztás megfigyelésére), Koszovóba (a törvényhozási választások megfigyelésére), Mozambikba (a törvényhozási választások megfigyelésére) és Tunéziába (a törvényhozási választások és az elnökválasztás megfigyelésére). Az Unió az elnökválasztáshoz választási értékelő csoportot küldött Afganisztánba, amely a John Kerry amerikai külügyminiszter közreműködésével született megállapodás szerint a szavazatok ellenőrzését is megfigyelte. Emellett 2014 folyamán nyolc választási szakértői missziót telepített a következő országokba: Egyiptom, Líbia, Thaiföld, Irak, Algéria, Mauritánia, Bolívia és Fidzsi. Bár az EU választási megfigyelést nem végez az EBESZ-térségben, az ukrajnai elnök- és parlamenti választások kapcsán szoros támogatást nyújtott az EBESZ-nek/a Demokratikus Intézmények és Emberi Jogok Hivatalának.

Általánosabban véve az EU fokozta a demokráciát támogató tevékenységét annak érdekében, hogy nagyobb legyen az összhang az uniós eszközök és a tagállami intézkedések között, és hogy valamennyi érdekelttel, köztük a kormánnyal és a civil társadalommal megerősített partnerség révén közös felfogást alakítson ki a helyi viszonyokat illetően. Az EU ehhez kapcsolódóan 2014 márciusában tizenkét olyan uniós küldöttséget jelölt meg, amely részt vesz a demokrácia támogatását célzó kísérleti projekt második körében, amely júniusban meg is kezdődött. A kísérleti projekt 2014-től a demokrácia és az emberi jogok európai eszköze révén finanszírozásban is részesül.

2014 volt a Demokráciáért Európai Alapítvány (DEA) tevékenységének első teljes éve. A DEA a belga jog szerint létrehozott magánalapítvány, de kormányzótanácsában az összes uniós tagállam, az EKSZ, a Bizottság és az Európai Parlament is részt vesz. 2014 végéig a DEA közel ezerkétszáz támogatási kérelmet kapott, amelyből százhusz kérelmet fogadott be, ügyelve a keleti és a déli szomszédság közötti egyenlő megoszlásra. Az Európai Bizottság és a tizennégy részt vevő állam (2013–2015-ben) mintegy 27 millió euróval járul hozzá a DEA költségvetéséhez. A kormányzótanács 2014 decemberében úgy határozott, hogy a DEA „korlátozott számban az európai szomszédság területén kívül is folytathat és finanszírozhat tevékenységeket”.

6. Az egyetemesség előmozdítása multilaterális és regionális szinten

Az EU 2014-ben is folytatta erőfeszítéseit és tájékoztató tevékenységét annak érdekében, hogy további országok erősítsék meg a Nemzetközi Büntetőbíróság Római Statútumát. Az EU az NBB támogatása céljából továbbra is módszeresen igénybe vette a demars eszközét, és folytatta azt a gyakorlatot, melynek keretében a harmadik országokkal kötött megállapodásait az NBB-re vonatkozó rendelkezésekkel egészítette ki. Hasonlóképpen mára a harmadik országokban az emberi jogok terén folytatott kétoldalú uniós szerepvállalás standard elemévé vált az ENSZ mechanizmusaival és szerveivel (az időszakos egyetemes emberi jogi helyzetértékelés keretében, valamint a különleges előadókkal és az egyezmény alapján létrehozott szervekkel) való együttműködés és azok ajánlásainak végrehajtása. Kétoldalú kapcsolataiban továbbá az EU szisztematikusan arra biztatja a harmadik országokat, hogy adjanak állandó meghívást az ENSZ különleges előadóinak.

Az EU folytatta szoros együttműködését az Európa Tanáccsal, és 2014-ben is támogatta az EBESZ-nek az emberi jogok és a demokratizálódás területén végzett tevékenységét.

E. Átfogó megközelítés, konfliktusmegelőzés, közvetítés és válságreagálás

1. Átfogó megközelítés

A 2013. decemberi, „Az EU átfogó megközelítése a külső konfliktusok és válságok tekintetében” című közös közleményt⁶⁷ 2014 májusában tanácsi következtetések⁶⁸ követték, melyekben a Tanács a következők szükségességére helyezte a hangsúlyt: a konfliktus- és a válsághelyzetek korai, közös elemzése; fokozott együttműködés a válságciklus valamennyi szakaszában már a megelőzéstől kezdve; törekvés arra, hogy a különböző szakpolitikai területek (valamint a belső és a külső politikák) uniós eszközei jobban összekapcsolódjanak; annak biztosítása, hogy a KBVP-erőfeszítések a már meglévő uniós szerepvállalásokra épüljenek, az általuk elért eredmények és hatás pedig – például az uniós fejlesztési eszközökre való zökkenőmentes átállás révén – tartósan megmaradjon. A Tanács megbízta a főképviselőt és a Bizottságot, hogy terjesszenek elő egy olyan cselekvési tervet, amelyben felvázolják, hogy a kulcsfontosságú intézkedéseket – többek között konkrét országok esetében – miként lehetne előbbre vinni. A tagállamok decemberben megvitatták a főbb prioritásokat és a szóba jöhető országokat.

⁶⁷ Lásd az Európai Bizottságnak és az Unió külügyi és biztonságpolitikai főképviselőjének az Európai Parlamenthez és a Tanácshoz címzett közös közleményét: Az EU átfogó megközelítése a külső konfliktusok és válságok tekintetében, JOINT(2013) 30 final, 2013.12.11.

⁶⁸ Lásd az Európai Unió Tanácsának a 2014.5.12-i 3312. ülésén (Külügyek) elfogadott, az EU átfogó megközelítéséről szóló tanácsi következtetéseket.

2. Konfliktusmegelőzés és közvetítés

A konfliktusmegelőzésről szóló 2011. júniusi következtetéseiben a Tanács kiemelte a megelőzésre szolgáló uniós eszközök megerősítésének és kombinálásának a fontosságát, a következő három konkrét területre hivatkozva: az EU korai előrejelzési képességeinek és megelőzési tevékenységének további erősítése, a közvetítési kapacitásának és a konfliktuselemzési eszközeinek a fejlesztése, továbbá partnerségek kialakítása nem kormányzati és nemzetközi szervezetekkel, valamint érintett intézményekkel, illetve e partnerségek intenzívebbé tétele.⁶⁹

Ehhez kapcsolódóan 2014-ben a következő tevékenységekre került sor a konfliktusmegelőzés, a békeépítés és a közvetítés területén:

A **korai előrejelzést** illetően a középpontban az olyan rendszerek és eszközök, valamint egy olyan közös kultúra kialakítása állt, amelyek segítségével azonosíthatók egyfelől azok az országok, amelyek esetében közép- és hosszú távon fennáll az erőszakos konfliktusok veszélye, másfelől a veszélyek megszüntetését szolgáló korai fellépések lehetőségei. 2014-ben egy második kísérleti tesztelésre is sor került, és globális szinten fokozatosan bevezették az uniós korai előrejelző–korai fellépési rendszert, melynek keretében számos korai fellépési és egyéb nyomonkövetési tevékenység megvalósul. Ebben a munkában a tagállamok és az érintett bizottsági szolgálatok vettek részt, többek között a Nemzetközi Együttműködés és a Fejlesztés Főigazgatósága (DEVCO), a Bővítési Főigazgatóság (ELARG) és a Külpolitikai Eszközökért Felelős Szolgálat (FPI), valamint a Humanitárius Segélyek és Polgári Védelem Főigazgatósága (ECHO), a Közös Kutatóközpont (JRC) és a Főtitkárság. A nem kormányzati szervezetek korai előrejelzési képességeinek fejlesztéséhez kapcsolódó, a stabilitás és a béke elősegítését szolgáló eszköz révén finanszírozott következő két projekt 2014-ben is folytatódott: „a korai előrejelzés megerősítése és a korai fellépés alkalmazása” (a Nemzetközi Válság Csoport (ICG), partnerségben az Európai Béketeremtő Összekötő Irodával (EPLO), valamint a „béketeremtési képességek” (a Saferworld, partnerségben a Conciliation Resources-zal).

A **közvetítési kapacitást** illetően a főképviselő/alelnök 2014-ben tevékenyen közreműködött az arra irányuló tevékenységekben, hogy előmozdítsák a Belgrád és Pristina közötti, uniós közvetítéssel létrejött párbeszéd keretében elért megállapodások végrehajtását. A főképviselő emellett E3+3 tárgyalásokat folytatott Iránnal, amelyek 2015-ben is folytatódni fognak.

⁶⁹ Lásd az Európai Unió Tanácsának 2011. június 20-i 3101. ülésén (Külügyek) elfogadott, a konfliktusmegelőzésről szóló tanácsi következtetéseket.

Az EUKK-k és a különmegbízottak 2014-ben is folytatták közvetítési, illetve párbeszéd-célú tevékenységüket az uniós közvetítési koncepcióval összhangban, közvetlen és közvetett módon egyaránt. Az EU tevékenyen támogatta a mali helyzet rendezését célzó, folyamatban lévő béketárgyalásokat, melyeket Algéria vezet. Az EKSZ személyzetének illetékes tagjai és az érintett uniós küldöttségek leginkább a konfliktuselemzéshez történő segítségnyújtás és szakértői tanácsadás formájában tovább folytatták a közvetítéstámogatási és a konfliktusmegelőzési képesség megerősítésére irányuló erőfeszítéseiket.

Tovább haladt az uniós átmeneti igazságszolgáltatási stratégia kidolgozására irányuló munka, valamint az Európai Béketeremtő Összekötő Irodával (EPLO) együttesen szervezett szemináriumra került sor az átmeneti igazságszolgáltatásról.

Az EU tovább erősítette partnerségeit. Az EU és az ENSZ közös munkaértekezletet tartott a konfliktusmegelőzésről és -elemzésről, hogy megosszák egymással a levont tanulságokat és további együttműködési lehetőségeket tárjanak fel. Az EU 2014-ben is együttműködött az ENSZ közvetítéstámogatási egységével és készenléti csapatával, és pénzügyi támogatást nyújtott a tevékenységeikhez. Kapcsolatot tartott és együttműködött más nemzetközi szervezetekkel is, többek között a Délkelet-ázsiai Nemzetek Szövetségével (ASEAN), az Amerikai Államok Szervezetével (OAS), az Iszlám Együttműködés Szervezetével (OIC), az EBESZ-szel és a Világbankkal.

A civil társadalommal kialakított partnerségek a civil társadalmi szervezetekből álló két konzorciummal folytatott szoros együttműködés formáját öltötték, melynek keretében az EKSZ személyzete és harmadik felek szaktanácsadásban részesültek. A civil társadalmi párbeszéd hálózata (CSDN) – melyet az Európai Béketeremtő Összekötő Iroda irányít – 2014-ben igen aktív volt, és összesen tizenhat rendezvényt szervezett, számos idevágó témában. Az EU eredményeket ért el az USA-val a biztonságról és a fejlesztésről, valamint az atrocitások megelőzéséről folytatott párbeszédben, amely a korai előrejelzésre, a konfliktusmegelőzésre és a békeépítésre is kiterjedt.

3. Válságreakálás és műveleti koordináció

2014-ben az EKSZ aktívan törekedett arra, hogy összehangolt elemzések készüljenek és gyors legyen a válaszadás az európai biztonságot érintő számtalan válság és kihívás ügyében. Az átfogó megközelítésről szóló, 2013 decemberében elfogadott közös közlemény ebben igen hasznosnak bizonyult.

Tizenhárom válságfórumot⁷⁰ hívtak össze elsősorban Dél-Szudán, a Száhel-övezet, a Közép-afrikai Köztársaság, Ukrajna, Irak és Szíria kapcsán, továbbá az ebolajárvány nyomán kialakult válság miatt. Szolgálatközi munkacsoportok gondoskodtak a helytálló értékelésekről és a határozatok megfelelő végrehajtásáról.

Az EKSZ ezenfelül számos **szolgálatközi missziót** szervezett **válság sújtotta és a válság kialakulásának fokozottan kitett övezetekbe** többek között a következő célokkal: a szükségletek felmérése és közös tervezés a bizottsági szolgálatokkal, az uniós küldöttségek megerősítése vagy uniós jelenlét biztosítása adott esetben a lehető legközelebb a válsághelyszínhez, kapcsolattartás a nemzetközi partnerekkel, és az uniós tagállamokkal való koordináció elősegítése. 2014-ben a következő válságövezetekbe telepítettek missziókat: Közép-afrikai Köztársaság, Száhel-övezet, a török–szíriai határ, Irak, a Gázai övezet, Mianmar (Burma), a Fülöp-szigetek, Grúzia, Libéria, Sierra Leone és Guinea.

⁷⁰ Az uniós válságfórumot a főképviselő/alelnök, az ügyvezető főtitkár vagy a válságreakálásért és a műveleti koordinációért felelős ügyvezető igazgató hívhatja össze. A válságfórumon az EKSZ és a Bizottság fontosabb képviselői találkoznak abból a célból, hogy elemezzék és értékeljék az adott válsághelyzetet, és hogy megállapodjanak az uniós válaszadás főbb elemeiről.

A válsághelyzetben folytatott konzuli együttműködés területén az EKSZ – elsősorban az uniós küldöttségeken keresztül – további erőfeszítésekre ösztönözött a válsághelyzetben folytatott konzuli együttműködés, többek között a vészhelyzeti tervezés (pl. Nepál, a Gázai övezet, Líbia, Lesotho, India esetében) javítása érdekében. Támogatta emellett a konzuli ügyekkel foglalkozó tanácsi munkacsoportnak az említett kérdésekkel és az utazási tanácsadással kapcsolatos munkáját is. A tagállamokkal együtt részt vett továbbá azoknak a konzuli együttműködési kezdeményezéseknek az előkészítésében, amelyek 2015-ben Kambodzsában, a Dominikai Köztársaságban, Nepálban, Nigériában és Tunéziában fognak megvalósulni. A konzuli együttműködési kezdeményezések célja, hogy teszteljék, milyen kapacitása van az EKSZ-nek arra, hogy támogatást nyújtson a tagállamoknak a konzuli védelemmel kapcsolatos feladataik ellátásában. Tevékenységei részeként az EKSZ 2014-ben is folytatta az online konzuli rendszerként (Consular-on-Line – CoOL) szolgáló weboldal működtetését. Az online konzuli rendszer információmegosztás és vészhelyzeti tervezés céljára összeköttetést biztosít a tagállamok és egyes partnerországok (mint például Norvégia, Svájc, Kanada és az USA) konzuli részlegei és válságközpontjai, valamint a tagállamok katonai személyzetének egy része között. Az EKSZ 2014-ben konzuli együttműködési gyakorlatokat szervezett, illetve azokban a tagállamokkal és egyéb partnerekkel részt is vett. Ilyen gyakorlat volt például az Argonaut (Ciprus) és az ML14-gyakorlat konzuli eleme (Nairobi).

F. Közös biztonság- és védelempolitika

1. Hatékonyabb fellépés

2014-ben a középpontba került a 2013. decemberi európai tanácsi következtetések biztonság- és védelempolitikára vonatkozó részének végrehajtása.

Az EU összesen tizenhat KBVP-misszió és -művelet helyszíni működését biztosította. Egy új katonai műveletet és két új polgári missziót hozott létre, melyek a következők: az EUFOR Közép-afrikai Köztársaság, az EUCAP Száhel Mali és az EUAM Ukrajna. A KBVP keretében összesen mintegy 7000 főnyi személyzetet telepítettek a helyszínekre.⁷¹

⁷¹ A 2014. júliusi eseményeket követően az EUBAM Líbia misszióját evakuálták Tripoliból, és az csökkentett számú személyzettel Tunéziából működik tovább.

A legtöbb misszió és művelet tevékenységének lényege, hogy megerősítsék a helyi kapacitásokat. Például Maliban az EU egy katonai (EUTM Mali) és egy polgári missziót (EUCAP Száhel Mali) ötvözve nyújt segítséget a mali hatóságoknak ahhoz, hogy fejlesszék kapacitásaikat a biztonsági feladatok ellátásával, illetve a területük feletti ellenőrzés visszanyerésével összefüggésben. Az EUTM Mali közel 3 500 katona kiképzését biztosította. Az EUCAP Száhel Mali tevékenységének középpontjában a belső biztonsági erők operatív hatékonyságának megerősítése és a három belső biztonsági erő (azaz a rendőrség, a csendőrség és a nemzeti gárda) parancsnoki láncának helyreállítása áll.

Az Afrika szarva térségben folytatódott három KBVP-misszió és -művelet koordinálása, amelyhez a közelmúltban működésbe lépett uniós műveleti központ nyújtott segítséget, fontos kapcsolatot teremtve a kalózkodás elleni küzdelem és a katonai, illetve polgári kapacitásépítés között.

Az EU átfogó megközelítésének konkrét gyakorlatba való átültetéseként az EKSZ-szel és a bizottsági szolgálatokkal közösen jelenleg is zajlik egy olyan szakpolitikai megközelítés kidolgozása, amely a partnerországok és regionális szervezetek kapacitásépítéséhez nyújtott uniós támogatásra vonatkozik, és amelynek célja, hogy az említett országok és szervezetek egyre inkább képesek legyenek saját maguk megelőzni és kezelni a válsághelyzeteket („Train & Equip”). Ennek a szakpolitikai megközelítésnek mindenekelőtt a Malival és Szomáliával kapcsolatos kísérleti projektek tanulságaira, valamint az Afrikai Béke- és Biztonsági Szervezet támogatására vonatkozó esettanulmányra kell épülnie, melyet 2014 decemberében indítottak el, és amelynek célja a partnerországok biztonságának és fejlődésének támogatása, és annak lehetővé tétele, hogy ezek az országok képesek legyenek saját maguk megelőzni és kezelni a válsághelyzeteket.

A partnerek KBVP-hez való hozzájárulása elismerésre méltó. Az EU 2014-ben is szoros együttműködést folytatott nemzetközi szervezetekkel, többek között az ENSZ-szel, a NATO-val, az AU-val és az EBESZ-szel. Alapvető fontosságú volt, hogy az afrikai, közel-keleti, ukrajnai, afganisztáni és balkáni válságokat átfogóan és egymás tevékenységét kiegészítve kezeljék. 2014 folyamán a KBVP-missziókban és -műveletekben tizenöt partnerország vett részt, többen közülük most először, mint például Grúzia (EUFOR Közép-afrikai Köztársaság), Ausztrália (EUCAP Nesztór) és a Moldovai Köztársaság (EUTM Mali). Az EU Chilével, Kolumbiával, illetve a Koreai Köztársasággal három új keretmegállapodást írt alá az uniós válságkezelési műveletekben való részvételről; az egyes megerősítési eljárások folyamatban vannak.

A polgári missziók finanszírozásában 2014-ben megszorításokra volt szükség, mivel a KKBP/az EU költségvetésében szűkösen álltak rendelkezésre kifizetési előirányzatok. Ami a katonai műveletek finanszírozását illeti, 2014-ben sor került az Athéné mechanizmus felülvizsgálatára.

1.1. Képességek

Az EU és tagállamai 2014 folyamán rengeteg erőfeszítést tettek azért, hogy eleget tegyenek az Európai Tanács 2013. decemberi felhívásának, amelynek értelmében meg kell erősíteni a polgári és a katonai képességeket, mert ez elengedhetetlen a hiteles és hatékony közös biztonság- és védelempolitika kialakításához. A közös biztonság- és védelempolitikáról szóló november 18-i következtetéseiben a Tanács üdvözölte a főképviselő/alelnök júliusi jelentésében összefoglalt, az említett feladat elvégzése érdekében tett intézkedéseket és az elért eredményeket.

Intenzívebbé váltak a katonai képességek fejlesztése érdekében tett erőfeszítések is, részben az EU állam-, illetve kormányfői által 2013 decemberében jóváhagyott együttműködési projektek végrehajtása, részben pedig a rendszeresebb és hosszú távú uniós védelmi együttműködés előmozdítása révén.

Továbbá az EU külső tevékenységében fontos eszközt jelentő polgári KBVP-missziók gyakori alkalmazása (az éppen zajló 16 misszióból 11 polgári) a polgári képességek további fejlesztését teszi szükségessé. A munka ebben az irányban folyt tovább, mégpedig a polgári képességfejlesztési terv különböző területein előrehaladva.

1.1.1. Polgári képességek

2014 olyan eseményekkel és kihívásokkal teli újabb év volt, amelyben két új misszió is elindult, az EUCAP Száhel Mali és az EUAM Ukrajna.

Az elért eredmények ellenére a polgári képességek kialakítása – különösen a rövid időn belül telepíthető uniós egységek esetében – továbbra is kihívást jelent, mindenekelőtt a speciális szaktudással rendelkező, megfelelően képzett személyzet hiánya okán. A polgári szakértők felvételi rendszerét felülvizsgálták, azonban az eljárás egészében véve továbbra is hosszadalmas.

A KBVP-missziók polgári személyi állománya telepítésének elősegítésével foglalkozó, ismétlődő magas szintű szeminárium még mindig egyedülálló alkalmat kínál a tagállamoknak és az uniós intézményeknek a polgári képességek kérdéseinek megvitatására. Az idei, hatodjára megrendezett magas szintű szemináriumon ezúttal még nagyobb számban voltak jelen a fővárosokból érkezők. A rendezvényen többek között előtérbe helyezték a polgári képességek kialakításának eszközeit, mint például a „Goalkeeper” elnevezésű projektet (lásd lentebb) és a polgári KBVP-missziók személyzete biztonságának/védelmének kérdését. A tagállamok támogatták az ötletet, hogy a szemináriumot – immáron hetedszer – jövőre is megrendezzék.

A 2013–2014-es időszakra tervezett speciális képességekből (szeptemberben) ízelítőt mutattak be a többek között az integrált rendőri egységekkel, a különleges rendőri alakulatokkal, valamint a nemzeti és nemzetközi rendőri szakértői csoportokkal kapcsolatos kérdőívre adott tagállami válaszok alapján.

Az európai csendőrséggel folytatott együttműködés megerősítését célzó munka is folytatódott. Az EUROGENDFOR és az EKSZ közötti általános igazgatási megállapodást a felek 2014 októberében aláírták.

Folytatódott az olyan általános (nem misszióspecifikus) feladatok jegyzékének létrehozására irányuló munka, amelyek polgári KBVP-missziók esetében felmerülhetnek; a jegyzék véglegesítése 2015 közepére várható. Előfeltétel lesz a polgári képességfejlesztési terv teljes körű végrehajtása, amely elősegíti majd a KBVP polgári és katonai ága közötti szinergiákat.

A KBVP-missziókra és parancsnokságokra vonatkozó központosított és integrált erőforrás-kezelési rendszerrel kapcsolatos megvalósíthatósági tanulmány eredményeit decemberben ismertették a tagállamokkal. A KBVP-raktár félidős értékelését 2015 márciusára halasztották, mivel így jobban illeszkedik a közös szolgáltató központról folyó megbeszélésekbe. A tagállamok kérésére tanulmány készült arról, hogy a nemzeti eszközöket – többek között a katonai egységeket – hogyan lehetne esetleg misszióvédelemre felhasználni; a tanulmányt 2015 elején bocsátják a tagállamok rendelkezésére.

A tagállamok folytatódó támogatásával előrelépés történt a „Goalkeeper” elnevezésű szoftverprojekt 2015 közepére előirányzott lezárása irányába. A nyilvántartási modult (Registrar) úgy alakították ki, hogy a segítségével a tagállamok és az EKSZ könnyebben kezelhessék a telepíthető, KBVP-missziók céljára felveendő személyzet jegyzékeit. A fennmaradó három modult 2015-ben frissíteni kell majd ahhoz, hogy az egész Goalkeeper program működőképes legyen.

1.1.2. Katonai képességek

A 2013. decemberi Európai Tanács részéről a főképviselő és az EVÜ felé intézett felkérésnek eleget téve, a Tanács és az EVÜ irányítóbizottsága 2014. november 18-án szakpolitikai keretet fogadott el módszerebb és hosszú távú védelmi együttműködés ösztönzése céljából, amely létfontosságúvá vált a katonai képességek megőrzése és fejlesztése szempontjából.

A szakpolitikai keretet a NATO tervezési folyamataival teljes összhangban terjesztették elő. A szakpolitikai keret révén a tagállamok elkötelezték magukat az iránt, hogy jövőorientált katonai képességek fejlesztése, bevetése és fenntartása céljából elmélyítik Európában a védelmi együttműködést; e katonai képességeket különféle (nemzeti és multinacionális, valamint KBVP-, ENSZ- és NATO-) szerepvállalások céljára önkéntes alapon bocsátanak rendelkezésre. Noha a tagállamoké az elsődleges szerep, az uniós struktúrák által – többek között az ösztönzők alkalmazásának és a szélesebb körű uniós politikákkal való szinergiák kialakításának a bátorítása révén – nyújtott támogatás alapvető fontosságú a védelmi együttműködés előmozdításában.

Az Európai Tanács által 2013 decemberében jóváhagyott együttműködési projektek és programok végrehajtásában a tagállamok az EVÜ támogatásával sikeresen továbbléptek a kulcsfontosságú képességi területeken (légi utántöltés, távirányítású légijármű-rendszerek, állami műholdas kommunikáció és kibervédelem).

A Tanács a november 18-i következtetéseiben arra biztatta az EVÜ-t, hogy tárja fel az együttműködési lehetőségeket, valamint a feltételek megteremtésére irányuló, illetve ösztönző intézkedések révén támogassa az együttműködési projekteket, és ezzel összefüggésben nyugtázta, hogy folytatódik a közös beszerzésekkel kapcsolatos munka.

A képességfejlesztési terv felülvizsgálata októberben befejeződött. Azzal, hogy a tagállamok számára idővel szélesebb képet ad majd az európai képességek helyzetéről (hiányosságok – a legégetőbbeket lásd a következő területeken: hírszerzés, megfigyelés, célmeghatározás és felderítés (ISTAR) / az információk, a kibervédelem, a stratégiai szállítás és a légi műveletek, a műveletek szempontjából kulcsfontosságú tényezők, a kutatási és technológiai dimenzió, az ipari képességek és a beszerzési tervek), a képességfejlesztési terv a kooperatív képességfejlesztési prioritások meghatározásának az egyik lényeges elemét alkotja.

A képességfejlesztési terv felülvizsgálatával összhangban az EU Katonai Bizottsága (EUKB) elvégezte a Legfőbb Cél folyamat kiterjedt aktualizálását, amelynek eredményeként született egy új haderő-katalógus, amely felvonultatja a potenciálisan rendelkezésre álló képességeket, valamint egy eredménykatalógus, amely felhívja a figyelmet az uniós ambíciószint teljesítését akadályozó kritikus hiányosságokra. A munka a tanulságok áttekintésével zárult.

A személyzet tagjai között minden szinten, valamint az EU–NATO Képességcsoportban is intenzív kapcsolattartás révén folytatódott a katonai képességfejlesztéssel kapcsolatos, az EU és a NATO közötti együttműködés, lehetővé téve ezzel, hogy a két szervezet tevékenysége átláthatóbbá váljon, illetve egymást kiegészítse és kölcsönösen erősítse.

1.1.3. Az EU Műholdközpontja

A 2014 júniusában elfogadott új tanácsi határozat jelentős lépés az EU Műholdközpontjának (SatCen) szervezeti fejlődésében, a jövőbeli kihívások kezeléséhez pedig új lehetőségeket kínál. Módot ad arra, hogy a SatCen az űr- és a biztonságpolitika területén együttműködést alakítson ki a Bizottsággal, az uniós ügynökségekkel és szervekkel, valamint a tagállamokkal. A cél az, hogy maximalizálják a szinergiákat és a kiegészítő jelleget azon más uniós tevékenységekkel, amelyek érintik a SatCen és amelyek esetében a SatCen tevékenységei relevánsak; ilyen például az uniós határmegfigyelés. A határozat emellett a SatCen további finanszírozási forrásokkal való ellátása érdekében kiterjeszti a költségmegtérülési elv alkalmazásának hatályát.

2014-ben is folytatódott a Műholdközpont termelésére jellemző növekedési trend. A Műholdközpont most először több mint 1 000 terméket szolgáltatott. A tagállamok több mint 25 000 terméket töltöttek le, ami az elmúlt öt évre vetítve több mint 1 000 %-os növekedést jelent. Belső szempontból a SatCen kulcsfontosságú eszköznek bizonyult, amely lehetővé tette az ukrajnai válság független értékelését.

A külső tevékenység tekintetében 2014 megerősítette, hogy a SatCen képességét a nemzetközi szervezetek (ENSZ, AU, EBESZ stb.) is elismerik.

A SatCen Szíriában támogatást nyújtott a Vegyifegyver-tilalmi Szervezetnek (OPCW) (150 terméket szállított le az OPCW-nek). Az OPCW kérte, hogy a Múholdközpont megbízatását 2015 szeptemberéig hosszabbítsák meg, ami bizonyosság arra, hogy a SatCen által nyújtott támogatás értéktöbbletet és minőséget képvisel. Ezenfelül a Nemzetközi Atomenergia-ügynökség is kérte a SatCen szakértőinek a támogatását. Az EU mindkét tevékenységet a stabilitás és a béke elősegítését szolgáló eszköz révén finanszírozta.

1.2. Tanulságok, képzések

1.2.1. Levont tanulságok

A KBVP keretében levont tanulságok hasznosításával foglalkozó csoport, amelyben az EKSZ⁷² és a Bizottság⁷³ minden érintett szereplője helyet kapott, 2014 februárjában ült össze első alkalommal. Az ülés alkalmával a csoport éves jelentést fogadott el a levont tanulságokról, amelyben öt kulcstanulságot emelt ki⁷⁴.

Az említett tanulságok nem jelentenek újdonságot, azonban még nem „hasznosították” őket, azaz még nem kerültek teljes körűen alkalmazásra. A jelentés az öt kiemelt tanulságra hivatkozó tizenkilenc kiemelt ajánlást is tartalmaz, és a végrehajtásukhoz szükséges konkrét lépéseket is ismerteti.

⁷² Az EKSZ érintett szereplői közé tartozik a Válságkezelési és Tervezési Igazgatóság, az Európai Unió Katonai Törzse, a Polgári Tervezési és Végrehajtási Szolgálat, az Európai Unió Helyzetelemző Központja, a Biztonságpolitikai és Konfliktusmegelőzési Igazgatóság, a Válságreakálási és Operatív Koordinációs Osztály, a Polgári Válságkezelő Bizottság elnöke, a katonapolitikai kérdésekkel foglalkozó csoport elnöke, valamint az érintett földrajzi egységek. Ezenfelül az EU Katonai Bizottságának elnöke is részt vesz a csoportban.

⁷³ A Bizottság érintett szereplői közé tartozik a EuropeAid Fejlesztési és Együttműködési Főigazgatóság, a Humanitárius Segélyek és Polgári Védelem Főigazgatósága (ECHO), valamint a Külpolitikai Eszközökért Felelős Szolgálat.

⁷⁴ A PBB márciusban megvitatta, majd az illetékes munkacsoportok tanácsaival összhangban júniusban jóváhagyta az említett tanulságokat. A kiemelt tanulságok a következők:

1. Az átfogó megközelítés javítja a missziók hatékonyságát és a missziók eredményeinek tartósságát.
2. Az, ha a kiküldetésre felkészítő képzéseknek valamennyi KBVP-misszió esetében közös alapja van, nagymértékben növeli a missziók hatékonyságát és összehangoltságát.
3. A fogadó ország szerepvállalása és támogatása elengedhetetlen ahhoz, hogy a misszió valóban eredményes és fenntartható legyen.
4. Az „előkészítő intézkedések” alkalmazása hasznos eszköznek bizonyult.
5. A tanulságokat az új missziók előkészítésekor módszeresen figyelembe kell venni.

A tanulságok hasznosításával foglalkozó csoport, amelynek munkáját egy ugyanezzel foglalkozó szakértői szintű munkacsoport segíti, figyelemmel kísérte a kiemelt tanulságok 2014-es alkalmazását.

A tanulságok hasznosításával foglalkozó munkacsoport az ENSZ Békefenntartó Műveletek Főosztályával 2014 novemberében végezte el a tanulságok első szakértői értékelését. Az ilyen jellegű kapcsolattartás a jövőben is folytatódni fog.

1.2.2. Képzések és gyakorlatok

A tagállamok és a nemzeti képzési szereplők a már létező képzési koncepciónak és az új képzési követelményeknek megfelelően továbbra is aktívan közreműködnek. A folytonosság érvényesült szinte valamennyi korábban megkezdett képzési tevékenységben, és sikerült tovább haladni az új képzési tanfolyamok és képzési modulok – többek között az internetalapú távoktatási rendszer (IDL) – kialakításával is.

2014 februárja óta jelentős erőfeszítések történtek a KBVP keretében alkalmazandó új uniós képzési politika kidolgozására. A KBVP keretében alkalmazandó új uniós képzési politika felváltja majd az EBVP-re vonatkozó uniós képzési politikát (2003) és az EBVP-re vonatkozó uniós képzési koncepciót (2004), melyek jelenleg hatályosak. A KBVP keretében alkalmazandó uniós képzési politika a KBVP-vonatkozású polgári és katonai képzések valamennyi dimenziójával az EU átfogó válságkezelési megközelítése kontextusában foglalkozik, biztosítva azok integrált alkalmazását.

Az Európai Biztonsági és Védelmi Főiskola (EBVF) keretei között hét KBVP orientációs kurzust szerveztek, amelyeknek a középpontjában ebben az évben különféle regionális és/vagy tematikus szempontok álltak (szabadság, biztonság és jogérvényesülés, keleti partnerek, az ASEAN, valamint a dél-mediterrán országok), reagálva ezzel a KBVP területén tapasztalható konkrét tematikus fejlemények – köztük az uniós partnerségek KBVP keretében történő kialakítása – kapcsán felmerült igényekre.

2014 júniusában lejárt az ENSZ békefenntartó tevékenységeihez nyújtott uniós KBVP-támogatás megerősítésére irányuló, a Tanács által 2012 júniusában elfogadott cselekvési terv végrehajtására megszabott kétéves határidő. A képzések (F.4. intézkedés) területén az együttműködés az ENSZ képzési szabványainak az uniós tanfolyamokba, tantervekbe és iránymutatásokba való beépítésétől és felhasználásától (pl. a biztonsági ágazat reformjával kapcsolatban (támogató felügyelet, mentorálás, monitoring és tanácsadás)) kezdve egészen az EU által az ENSZ tapasztalatai és gyakorlata alapján kialakított szabványoknak a megosztásáig terjedt (pl. a nemek közötti egyenlőséggel, az emberi jogokkal és a gyermekek védelmével kapcsolatos képzési modulok).

2011-től 2014-ig az Európai Unió rendőri szolgálatoknak szóló képzési projektje (EUPST) 68 országból több mint 2 400 rendőrtiszt kapacitásépítéséhez nyújtott segítséget. Erre a sikerre építve a stabilitás és a béke elősegítését szolgáló eszközre vonatkozó stratégiai dokumentum egy utódprojekt támogatását is (EUPST II) előírányozza. A Válságkezelési és Tervezési Igazgatóság (CMPD) határozottan támogatta és támogatni fogja a szóban forgó projekt folytatását.

2014 októberében az EKSZ-en belül a CMPD már harmadszor szervezett az e területtel kapcsolatos tapasztalatok, tanulságok és bevált gyakorlatok cseréjére szolgáló találkozót. A találkozót elsősorban a missziók/műveletek azon tagjainak szánták, akik a missziók/műveletek személyzetének képzéséért felelősek (mint például a képzési osztályok vezetői vagy a missziók/műveletek ilyen feladatokat ellátó egyéb tagjai), de a célközönségbe tartoztak még a képzési intézmények (többek között az EBVF, a CEPOL, az ENTRi és az EUPST) képviselői, valamint az EKSZ, az uniós ügynökségek és a tagállamok képviselői is.

A találkozót napirendjén a képzések területével kapcsolatos jelenlegi és jövőbeli kihívások szerepeltek, és annak egyik legfontosabb részét azok az ülések jelentették, ahol a KBVP-missziók és -műveletek személyzete visszajelzést adott a missziók/műveletek működéséről, amibe az is beletartozott, hogy megosztották tapasztalataikat a képzésszolgáltatókkal és megvitatták velük az azonosított képzési igényeket. A találkozót az Európai Unió Katonai Törzse által szervezett, a katonai képzésről és oktatásról szóló szemináriummal együtt rendezték meg.

Az Európai Unió Katonai Törzse (EUKT) és a többnemzetiségű közös parancsnokság (MN JHQ, Ulm, Németország) 2014. október 30-án együtt rendezte meg a katonai képzésről és oktatásról szóló második éves uniós szemináriumot, amelynek fő témája ebben az évben a következő volt: „Az egyéni és a kollektív kompetenciák fejlesztése a KBVP-missziók és -műveletek tervezésével összefüggésben”. A szemináriumra hetven résztvevő érkezett a tagállamokból, az uniós intézményekből, a kiválósági központokból, valamint az egyéb polgári és katonai, nemzeti és nemzetközi képzési konzorciumokból és intézetekből. A szeminárium célja az volt, hogy pontosabban meghatározzák a KBVP-missziók és -műveletek tervezésével kapcsolatos képzési követelményeket.

Általános volt az egyetértés abban, hogy a misszió területére való telepítés előtt a teljes nemzetközi – kiküldött és szerződéses – személyi állománynak kiküldetésre felkészítő képzésben kell részesülnie. A megfelelő, kiküldetésre felkészítő képzés fontosságát az EU levont tanulságokról szóló, 2013-as éves KBVP-jelentésében az öt legfontosabb megállapítás egyikeként is kiemelték. Az ENTRi keretében szervezett, kiküldetésre felkészítő szokásos képzésen túl az EBVF hálózatán keresztül „a KBVP-missziókra előkészítő képzés” elnevezésű kísérleti projektben is részt lehetett venni. A kiküldetésre felkészítő képzésben azonban elsősorban a kiküldött személyzet vesz részt. Az EKSZ az új képzési politika tervezetén is dolgozik, és annak keretében tartós megoldást igyekszik találni a mind a kiküldött személyzet, mind a nemzetközi szerződéses állomány számára tartandó, kiküldetésre felkészítő képzések kérdésére.

Egyéb fontos képzési tevékenységek keretében napirendre kerültek többek között a következő témák: a KBVP-missziók és -műveletek potenciális jövőbeli vezetőinek a felkészítése, a KBVP-missziókra és -műveletekre vonatkozó stratégiai tervezés, az EU–Kína kapcsolatok, a biztonsági ágazat reformja, jogállamiság, konfliktuselemzés és konfliktusérzékenység, valamint az egyének és csoportok védelmére vonatkozó nemzetközi szabványok.

Az EUKB folytatta annak az intézkedéssorozatnak⁷⁵ a végrehajtását, amelynek célja, hogy egy tágabb KBVP-képzésszisztéma részeként javítsák a katonai képzést és oktatást, az EUKT pedig a személyzet tagjai közötti, nem hivatalos megbeszélések formájában fokozta a stratégiai szintű, strukturált párbeszédet a NATO képzésért felelős szerveivel annak érdekében, hogy meghatározzák a két szervezet közös érdekű területeit és a lehető leghatékonyabban használják fel a szükséges képzési forrásokat, valamennyi uniós tagállam érdekeit és az inkluzivitás elvét szem előtt tartva. Az EUKT ezzel összefüggésben kidolgozta a KBVP-vel kapcsolatos katonai képzési követelmények meghatározására vonatkozó kereteljárást⁷⁶, amely figyelembe veszi a NATO már meglévő, vonatkozó szabályait, és egyes kijelölt szakágakra összpontosít (pl. kibervédelem, KBVP műveleti tervezés és polgári-katonai együttműködés).

Az EU és a NATO tervezett közös gyakorlatát (CME-CMX 15) 2014-ben elhalasztották annak ellenére, hogy az EU erőfeszítéseket tett a megvalósítás érdekében.

1.3. A KBVP-tevékenységekre vonatkozó koncepciók

A koncepciók, a szabványosítási tevékenységek és a bevált gyakorlatok fejlesztése fontos eszközt jelent a műveleti hatékonyság növelésére. Ebben az összefüggésben a „koncepció” kifejezés az egy adott területen folytatott KBVP-fellépés irányítására szolgáló eszközként értendő. A koncepciók, a szabványos működési eljárások, az iránymutatások és a bevált gyakorlatok folyamatos felülvizsgálata, illetve az új modellek kidolgozása éppen ezért fontos alapoó munkát jelent a missziók és a műveletek hatékonyabb tervezéséhez, lefolytatásához és támogatásához. Ez a folyamat az Unió által a saját válságkezelési misszióiból és műveleteiből levont tanulságokra, valamint az egyéb nemzetközi szereplők tapasztalataira épül.

⁷⁵ Katonai képzés és oktatás az EU-ban – A rövid távú javaslatokra vonatkozó cselekvési terv végleges tervezete, EEAS 02648/2/14, 2014. február 4.

⁷⁶ Kereteljárás a KBVP-vel kapcsolatos katonai képzési követelmények kezeléséhez, EEAS 000945/8/14 REV8.

Katonai téren ennek a feladatnak az elvégzése a koncepciókidolgozás területére vonatkozó végrehajtási program keretében történik, amelyet a következők alakítanak: az EVÜ képességfejlesztési terve, az EU Tanácsának elnöksége vagy a tagállamok nevében kidolgozott kezdeményezések, a KBVP-műveletek/-missziók nyomán levont tanulságokkal kapcsolatos folyamatok fejleményei, és/vagy a nemzetközi partnerszervezetek által végzett, koncepcióalkotási tevékenység.

2014-ben 33 koncepciófejlesztési projekt volt folyamatban, amelyből 12 koncepció kidolgozása sikerrel zárult.

Polgári téren a Polgári Tervezési és Végrehajtási Szolgálat véglegesítette a fegyveres erőnek a polgári KBVP-missziók keretében történő alkalmazására vonatkozó szabályok kidolgozásához készült iránymutatásokat, amelyeket a tagállamok szeptember 18-án jóváhagytak. A tagállamok megállapodtak továbbá a polgári KBVP-missziók során biztosított mentorálásra, monitoringra és tanácsadásra vonatkozó operatív iránymutatásokról, amelyek több jelenleg zajló misszió esetében is egyre nagyobb jelentőséget nyernek.

Az Európai Tanács 2013. decemberi következtéseivel összhangban katonai és polgári téren egyaránt folytatódott annak megvizsgálása, hogy hogyan lehetne biztosítani a gyors telepítést.

Némelyik felvetett kérdésnek polgári/katonai együttműködési vonatkozásai is voltak. Az uniós vezetésű katonai műveletekhez és missziókhoz biztosított logisztikai támogatásra vonatkozó uniós koncepció végeredményképp elősegítheti az uniós vezetésű polgári missziókkal való szorosabb együttműködést azzal, hogy igyekszik egybegyűjteni a logisztikai funkciók ellátásában alkalmazható különféle lehetőségeket. Az uniós vezetésű válságkezelési missziókra és műveletekre vonatkozó egészségügyi és orvosi ellátási koncepció a katonai és polgári szervezeti egységek együttműködése keretében készült el, és az a célja, hogy a polgári missziók és a katonai műveletek esetében is lényegre törő és következetes iránymutatást adjon az orvosi segítség optimális nyújtásához.

Ami az ENSZ-szel folytatott együttműködést illeti, az EU és az ENSZ megállapodott a missziók/műveletek tervezése során alkalmazott koordinációs módokról, amelyeket Mali esetében már sikerrel hasznosítottak. Az EUKT véglegesítette az ENSZ békefenntartó műveleteit támogató uniós katonai telepítésekre vonatkozó uniós koncepciót, amely iránymutatást ad azoknak az uniós telepítéseknek a megtervezéséhez, amelyek keretében áthidaló műveleteket hajtanak végre az ENSZ-szel, missziókat vesznek át az ENSZ-től vagy közös telepítéseket valósítanak meg az ENSZ-szel. Az EU és az ENSZ emellett megállapodott a koncepciókkal és iránymutatásokkal kapcsolatos további munka részletes menetéről, és több alkalommal is véleményt cseréltek arról, hogy a biztonsági ágazat reformjával kapcsolatos munkát milyen koncepciók mentén végezzék.

2. Eredményesebb fellépés

2.1. Partnerségek

Az Európai Unió számára a partnerekkel való együttműködés az átfogó megközelítés szerves része. A partnerségek lehetővé teszik egyrészt, hogy az EU partnereinek tudására, szakértelmére és egyedi képességeire építsen, másrészt pedig azt is, hogy a partnerek ezáltal közelebb kerüljenek az EU-hoz. A partnerekkel a KBVP területén folytatott együttműködés a már létező, elfogadott kereteken belül és az uniós döntéshozatali autonómia alapelveinek teljes körű tiszteletben tartásával fejlődött tovább. Ennek során azok a partnerek élveztek prioritást, amelyek az EU-val közös értékeket és elveket képviselnek, valamint képesek és készek támogatni az EU válságkezelési erőfeszítéseit.

A közelmúltban indított KBVP-missziók és -műveletek több partnerünk részéről is széles körű politikai és gyakorlati támogatást kaptak. Grúzia második legnagyobb hozzájárulóként egy könnyűgyalogsági egységgel csatlakozott az EUFOR KAK-hoz; Szerbia is felajánlott hozzájárulásokat az említett misszióhoz; Montenegró, a Moldovai Köztársaság, Svájc és Szerbia részt vesz az EUTM Maliban; Ausztrália – első ízben – az EUCAP Nesztórhoz csatlakozott; Ukrajna egy fregattal (az eddigi legnagyobb ukrán hozzájárulás), Új-Zéland pedig egy felderítő repülőgéppel nyújtott támogatást az Európai Unió által vezetett tengeri erők (EUNAVFOR Szomália) Atalanta műveletéhez.

2014-ben tizenöt partnerország (Albánia, Ausztrália, Chile, Grúzia, Kanada, Macedónia Volt Jugoszláv Köztársaság, a Moldovai Köztársaság, Montenegró, Norvégia, Svájc, Szerbia, Törökország, Új-Zéland, Ukrajna és az USA) tíz KBVP-misszióban és -műveletben vett részt, ami a teljes telepített személyzet mintegy 8 %-át teszi ki. Az egyéb gyakorlati együttműködési kezdeményezések között említhetjük Ukrajnának és Macedónia Volt Jugoszláv Köztársaságnak az uniós harccsoportokhoz való hozzájárulását, Kínának a Világélelmezési Program (WFP) hajóihoz biztosított hadihajó-kíséretét és az EUNAVFOR-ral együtt végzett két haditengerészeti gyakorlatát, Japánnak az EUNAVFOR-ral közös haditengerészeti gyakorlatát és a több KBVP-missziót (pl. a nigeri missziót) is támogató projektjeit, valamint a Kanada által az EUTM Mali egyik projektjéhez nyújtott folyamatos támogatást. Az USA-val is folytatódott az együttműködés, többek között Koszovóban, a KDK-ban és Afrika szarván/Szomáliában, valamint haderő-közi szinten az AFRICOM-mal és EUCOM-mal.

A KBVP-partnerségek hálózata tovább bővült Ázsiára és Latin-Amerikára, miután az uniós vezetésű válságkezelési műveletekben való részvételtől keretmegállapodást írtunk alá Chilével és Kolumbiával (első partnereink Latin-Amerikában), illetve a Koreai Köztársasággal (elsőként Ázsiában, Új-Zéland után pedig másodikként az ázsiai és csendes-óceáni térségben). Az említett megállapodások hatálybalépése új lehetőségeket nyit majd a párbeszédre és a konkrét operatív együttműködésre.

A keleti partnerség keretében zajló KBVP-együttműködés multilaterális irányvonala kiegészítette a Grúziával, a Moldovai Köztársasággal és Ukrajnával fennálló, nagyon jónak mondható kétoldalú kapcsolatokat.

A 2013 júniusában a közös biztonság- és védelempolitika (KBVP) keretében létrehozott keleti partnerségi együttműködési panel 2014-ben mintegy tizenöt párbeszéd- és képzési tevékenységre adott lehetőséget, többek között brüsszeli és kijevi tanfolyamokra és szemináriumokra, egy jogi szakmai műhelybeszélgetésre, egy kerekasztal-beszélgetésre a polgári képességekről, egy svédországi harccsoport-gyakorlat megtekintésére, a grúziai KBVP-missziónál tett tanulmányútra és egy, a civil társadalommal rendezett vilniusi konferenciára.

Az EU és az ENSZ közötti válságkezelési partnerség és együttműködés szinte „életmóddá” vált, amelynek alapját a különféle műveleti területeken (Mali, Közép-afrikai Köztársaság, Kongói Demokratikus Köztársaság, Szomália) folytatott együttműködés során szerzett tapasztalatok, valamint a válságkezeléssel foglalkozó EU–ENSZ irányítóbizottság keretében zajló rendszeres magas szintű párbeszéd és a szolgálatközi ülések alkotják. Az ENSZ békefenntartó tevékenységét támogató uniós cselekvési terv a végéhez ért, és többek között eredményként könyvelhető el, hogy a két szervezet viszonylatában sikerült meghatározni a tervezési eljárásokkal, a koncepciókkal, a képzésekkel és a gyakorlatokkal, valamint a tanulságok levonásával kapcsolatos koordinációs eljárásokat. A fentiek folytatásaként és a jó lendület megőrzése érdekében már folyamatban van annak a kezdeményezésnek a megbeszélése, amelynek célja a jövőbeli stratégiai prioritások meghatározása.

Az EU és a NATO is úgy értékeli, hogy a keleti és a déli szomszédságban tapasztalható válságok jelentős mértékben megváltoztatták Európa és a tágabb transzatlanti közösség biztonsági helyzetét.

Az említett válságok hatásai tovább növelték az Európai Tanács 2013. decemberi következtetéseinek a jelentőségét, amelyek értelmében előbbre kell lépni az európai biztonsági és védelmi menetrend terén, a NATO-val folytatott együttműködést is beleértve.

Az EU részt vett a NATO 2014. szeptember 4–5-i walesi csúcstalálkozóján, és üdvözölte a vonatkozó eredményeket. A korábbi évekhez hasonlóan az EU és a NATO – a 2010. szeptemberi Európai Tanács által adott megbízással összhangban – folytatta a két szervezet közötti gyakorlati együttműködésre vonatkozó azon konkrét javaslatoknak a fokozatos végrehajtását, amelyeket a főképviselő 2011-ben továbbított a NATO-nak.

Ez magában foglalta a főképvisező és a NATO-főtitkár közötti rendszeres találkozókat, az érintett munkacsoportok kölcsönös tájékoztatását a közös érdekű kérdésekben (azaz a keleti, illetve a déli szomszédságban tapasztalható válság, Koszovó, tengerhajózási biztonság stb.), az Észak-atlanti Tanács és a PBB által tartott, Ukrajnával foglalkozó két nem hivatalos ülést, továbbá a nem uniós NATO-szövetségesekkel a PBB+7 és a PBB+9 formációban folytatott párbeszédet. A két szervezet személyzete közötti nem hivatalos kapcsolattartás 2014-ben is hozzájárult egymás tevékenységeinek jobb megismeréséhez és megértéséhez, és ezáltal a felesleges párhuzamos munkavégzés elkerüléséhez, továbbá a tevékenységek egymást kiegészítő jellegének és a szinergiáknak a biztosításához azokon a területeken, amelyeken mindkét szervezet aktívan szerepet vállal.

2014-ben az EU sikeresen látta el a Szomália partjainál folyó kalóztevékenység problémájával foglalkozó kapcsolattartó csoport elnöki tisztét, ami egyúttal egyedülálló lehetőséget adott a térségben jelen lévő országokkal fennálló kapcsolatok szorosabbra fűzésére. A kapcsolattartó csoport tevékenységei regionális szinten közösen folytak az Indiai-óceáni Bizottsággal, Mauritiuszal, az Egyesült Arab Emírségekkel és a Seychelle-szigetekkel, melyek vállalták a különböző csoportok társelnökségét.

2013 őszétől 2014 tavaszáig az EU volt a társelnöke az ASEAN regionális fóruma bizalomépítési intézkedésekkel és preventív diplomáciával foglalkozó, ülészakközi közötti támogató csoportjának és a védelmi tisztviselők ehhez kapcsolódó párbeszédének, ezzel is hangsúlyozva, hogy kész fokozni az ázsiai partnerekkel folytatott együttműködését.

A partnerség kiterjed a nem kormányzati szervezetekkel és a civil társadalommal folytatott együttműködésre is. Az EKSZ aktívan ápolja kapcsolatait az Európai Béketeremtő Összekötő Irodával (EPLO), amely a béketeremtéssel foglalkozó nem kormányzati szervezeteket tömörítő hálózat, valamint a civil társadalmi párbeszéd hálózatával, előtérbe helyezve Ukrajnát, Grúziát, Afganisztánt és Szomáliát. Emellett az EKSZ Brüsszelben, a KBVP-missziók és -műveletek pedig az adott helyszínen szintén szélesebb körű együttműködést folytatnak a civil társadalommal, többek között az emberi jog-védőkkel és a nők jogainak védelmezőivel.

2.2. Harccsoportok és gyorsreagálási képesség

Előrehaladás történt az Európai Tanács 2013. decemberi azon felhívásának teljesítésében, amelynek értelmében javítani kell az uniós gyorsreagálási képességeket, többek között az uniós harccsoportok használhatóságának és bevetettségének fokozásával. E tekintetben előrelépést jelentett az EU átfogó katonai gyorsreagálási koncepciójának és az annak alárendelt légi és tengeri gyorsreagálási koncepciónak az EKSZ által kezdeményezett felülvizsgálata egy új szárazföldi gyorsreagálási koncepció kidolgozásával együtt. Ez magában foglalja az uniós harccsoportok modularitásának erősítését is annak érdekében, hogy könnyebb legyen őket az esetleges missziók és feladatok teljes skáláján belül bármelyikhez hozzáigazítani. Továbbá miniszteri szinten folytatódtak a megbeszélések a kulcskérdést jelentő politikai szándékról, amely a vélekedések szerint nélkülözhetetlen az uniós harccsoportok operatív használhatóságának javításához.

2014 folyamán már jobb képet mutatott az uniós harccsoportokkal kapcsolatos felajánlások és kötelezettségvállalások jegyzéke, amit az is elősegített, hogy a tagállamok a nemzetközi katonai operatív vállalásaikat jelentős mértékben leépítették a világ egyéb tájain (pl. Afganisztánban).

3. Összehangoltabb fellépés

3.1. A belső és a külső biztonság közötti kapcsolat

A KBVP-ről szóló 2013. novemberi tanácsi következtetésekben „a Tanács hangsúlyozza, hogy a belső és a külső biztonsági dimenziók egyre inkább szétválaszthatatlanok egymástól. Kiemeli a KBVP és a szabadság/biztonság/jogérvényesülés terén érintett szereplők közötti kapcsolat további erősítésének fontosságát, a vonatkozó célkitűzések jobb megértésének előmozdítása és a kölcsönös előnyök biztosítása érdekében. Ez többek között segíteni fog az olyan fajsúlyos horizontális kérdések kezelésében, mint az illegális bevándorlás, a szervezett bűnözés és a terrorizmus. Ezzel összefüggésben adott esetben tovább kell gyorsítani az uniós ügynökségek (EUROPOL, FRONTEX, CEPOL), valamint az INTERPOL nagyobb fokú hozzájárulását a KBVP céljaihoz”.

Az Európai Tanács a 2014. június 26–27-i következtetéseiben leszögezte, hogy „a szabadságon, a biztonságon és a jog érvényesülésén alapuló térség esetében több olyan probléma is azonosítható, amelyre a megoldás a harmadik országokkal fennálló kapcsolatokban keresendő, ennek megfelelően az Unió belső és külső politikái között az eddigieknél nagyobb összhangra van szükség”.

A KBVP és a szabadságon, a biztonságon és a jog érvényesülésén alapuló térség közötti kapcsolatok megerősítésére vonatkozó ütemterv⁷⁷ keretében a PBB és a Belső Biztonsági Állandó Bizottság 2014 novemberében kézhez kapta az elért eredményekről szóló harmadik éves jelentést⁷⁸.

Az e szakpolitikai kereten belül meghatározott intézkedések lezárása folyamatban van. Ez azt jelenti, hogy a KBVP-re / a szabadságon, a biztonságon és a jog érvényesülésén alapuló térségre vonatkozó jelenlegi ütemterv döntő része megvalósult. Az ütemterv végrehajtása követte az EKSZ szolgálatai fokozatos kialakulásának ritmusát. Felülről lefelé haladó, célzott megközelítést sikerült alkalmazni, különösen az uniós ügynökségek esetében. Az ütemterv nyomán munkamegállapodások születtek az Europollal és a Frontexszel.

Az Interpollal való KBVP-együttműködés javítása várhatóan tovább fokozza majd ezt az összhangot.

A PBB és a COSI – az EKSZ és a Bizottság érintett szolgálatai, valamint az érintett IB-ügynökségek képviselőivel együttműködésben – felkérte a COSI támogató csoportot és a Polgári Válságkezelő Bizottságot, hogy vegyék figyelembe a PBB/COSI 2014. november 11-i ülésén tartott vitán elhangzottakat, és dolgozzanak ki a KBVP-missziók/-műveletek és a szabadságon, a biztonságon és a jog érvényesülésén alapuló térség szereplői közötti együttműködés erősítésére irányuló esetleges konkrét javaslatokat.

A Bizottság a közelmúltban közleményt fogadott el az európai biztonsági stratégiáról, amelyben ismertette a 2015 és 2020 közötti időszakra szóló, megújított belső biztonsági stratégiát. A Bizottság a közleményben felszólít a belső és a külső biztonság közötti kapcsolat operatívabbá tételére, valamint a bel- és igazságügy és a KBVP közötti kapcsolatok további erősítésére.

⁷⁷ Lásd: Az Európai Unió Tanácsa: Strengthening Ties between CSDP and FSJ – Draft Road Map (a KBVP és a szabadságon, a biztonságon és a jog érvényesülésén alapuló térség közötti kapcsolatok megerősítése – Ütemterv – Tervezet), 18173/11, 2011.12.5.

⁷⁸ 14854/14.

3.2. Polgári-katonai szinergiák

A polgári és katonai képességek közötti szinergiák előmozdítására irányuló munkát a 2013. decemberi európai tanácsi következtetések ösztönözték és irányították. A következtetések kiemelték, hogy a képességfejlesztés terén nagyobb szinergiára van szükség.

Különösen fontos a képességek és a technológiák egyre inkább kettős felhasználású jellegének a tudomásulvétele, és ennek megfelelően annak felismerése, hogy számos lehetőség kínálkozik a képességfejlesztés ösztönzőjét jelentő polgári és védelmi kutatás közötti szinergiák kiaknázására. Ezzel összefüggésben az EVÜ és az EKSZ részt vett a KBVP-vel kapcsolatos kutatásra vonatkozó előkészítő intézkedés Bizottság általi kidolgozásában.

II. RÉSZ: ELŐRETEKINTÉS A 2015. ÉVRE

Szinte biztosra vehető, hogy a 2014-et és a korábbi éveket jellemző súlyos válságok közül több 2015-ben is folytatódni fog. Jelentős lesz az a munka, amelyet az egyre nagyobb kihívásokat támasztó európai szomszédság és a változó világ tükrében az EU külső tevékenységének támogatása – és az ehhez szükséges megközelítések és eszközök kidolgozása – céljából a 2013. decemberi európai tanácsi következtetésekkel összhangban el kell majd végeznünk.

1. A keleti és a déli szomszédság

Ebben az évben kerül sor az európai szomszédságpolitika felülvizsgálatára. A cél, hogy a folyamat hatékonyabb legyen és fokozottan reagálóképes a különböző célkitűzések és a szomszédságban tapasztalható kihívások tekintetében.

Az EU elismeri, hogy partnereink tágabb földrajzi környezete és szomszédaikkal fennálló kapcsolataik fontos vizsgálandó tényezők, amelyek befolyásolják az európai szomszédságpolitikát. Az Uniónak és partnereinek kizárólagos joga, hogy szuverén módon döntsenek arról, hogy milyen irányba kívánják fejleszteni kapcsolataikat.

Az EU jelentős figyelmet fog szentelni a stratégiai kommunikáció megerősítésének az uniós szakpolitikák támogatása érdekében, egyben proaktív intézkedéseket hozva abból a célból, hogy a lakosságot ellenállóbbá tegye a harmadik felek általi félretájékoztatással szemben.

Ami a **keleti szomszédságot** illeti, prioritást élveznek majd az **Ukrajnával** és az **Oroszországgal** fennálló kapcsolatokhoz fűződő kihívások. Ukrajnát illetően az EU továbbra is támogatni fogja Ukrajna szuverenitását és területi integritását, valamint az arra irányuló erőfeszítéseket, hogy az ország keleti részein dúló konfliktusra a minszki megállapodások alapján tartós békét jelentő megoldást sikerüljön találni. Az EU ezentúl is segítséget nyújt majd az ukrán kormánynak a szükséges politikai és gazdasági reformok terén, azzal a feltétellel, hogy konkrét reformlépésekre kerül sor. Az EU az EUAM Ukrajna polgári misszió révén is támogatja Ukrajnát. Az első félévben két jelentős magas szintű találkozóra került sor: a kijevei EU–Ukrajna csúcstalálkozóra és az Ukrajna támogatásával foglalkozó kijevei nemzetközi konferenciára.

A **keleti partnerség rigai csúcstalálkozója** (május 21–22.) kiváló alkalmat kínált a helyzetértékelésre, és a résztvevők meghatározták a keleti partnerség továbbfejlesztésének programját. Az EU teljes mértékben elkötelezett a keleti partnerség mellett, és megerősíti azt a célkitűzést, hogy hat szuverén és független partnerével megerősített és differenciált kapcsolatokat alakítson ki. Az együttműködés hatályát és mélységét az EU és partnerei törekvései és igényei, illetve a reformok üteme határozzák meg. Különös figyelmet kell fordítani az együttműködés előmozdítására az államépítés, a mobilitás, az emberek közötti kapcsolatok és a piaci lehetőségek terén, valamint az energiahálózati összeköttetésekre vonatkozóan. Az EU várakozással tekint az elé, hogy az összes tagállam a lehető leghamarabb ratifikálja a Grúziával, a Moldovai Köztársasággal és Ukrajnával kötött, a mélyreható és átfogó szabadkereskedelmi térségekről is rendelkező társulási megállapodásokat.

Az EU hangsúlyozza, hogy az elkövetkező években az EU és az érintett partnerek kiemelt prioritása lesz a megállapodások végrehajtása, ami elő fogja segíteni az érintett országok politikai társulását és az EU-val való gazdasági integrációját.

A **Moldovai Köztársaságban** a figyelem középpontjában az új kormánynak a kulcsfontosságú reformok (igazságügy, pénzügyi szektor, beruházási feltételek, a korrupció elleni küzdelem) terén nyújtandó segítség és a biztonsági ágazat reformja áll majd.

Grúziában a társulási megállapodás/a mélyreható és átfogó szabadkereskedelmi térség zökkenőmentes megvalósítását támogató tevékenységet kell folytatni, ideértve a bíróságok és az ügyészség nagyobb függetlenségét is, amely elengedhetetlen az ország modernizálásához. Az EUMM Grúzia 2014. évi stratégiai felülvizsgálatának eredményeként a misszió megbízatását az ukrajnai válságra tekintettel két évvel meghosszabbították. Az engedélyezett létszámot illetően nem lesz változás 2015-ben, azonban a műveleti terv (OPLAN) legutóbbi módosításakor a misszió szervezeti felépítését optimalizálták annak érdekében, hogy az aktuális működési feltételek között jobban tudjon teljesíteni (azaz az elemzési jelentés nagyobb hangsúlyt kap, a helyi irodákban dolgozó csoportoknak rugalmasnak kell lenniük, és projektetiséget hoznak létre a misszió bizalomépítés terén végzett tevékenységének megerősítése érdekében).

A másik három keleti partner esetében 2015-ben válik el, hogy sikerül-e konkrét kezdeményezéseket meghatározni a tekintetben, hogy milyenek a kilátásai egy új kétoldalú megállapodás megkötésének egyfelől Örményországgal (a 2013. évi vilniusi nyilatkozat folyományaként), másfelől Azerbajdzsánnal. Azerbajdzsán elő fog terjeszteni egy olyan új kétoldalú stratégiai megállapodástervezetet, amely a társulási megállapodás és a stratégiai modernizációs partnerség helyébe lép majd. Ezt a tervezetet alapos vizsgálatnak kell majd alávetni. Fehéroroszország viszonylatában folytatódni fog a kapcsolatteremtés azzal a céllal, hogy esetlegesen eredményeket lehessen elérni (többek között a vízumkönnyítési, illetve a visszafogadási megállapodással, valamint a mobilitási partnerségre irányuló tárgyalások megkezdésével kapcsolatosan). Az EU az emberi jogok, a demokratizálás és a politikai foglyok kérdése terén elért eredmények alapján kész folytatni az együttműködést a fehérorosz kormánnyal a Tanács által elfogadott 29 lépéssel összhangban.

A keleti partnerségi panel közös biztonság- és védelempolitika (KBVP) terén folytatott együttműködéssel kapcsolatos munkája folytatódni fog a feladatmeghatározásainak megfelelően, az együttműködés továbbfejlesztése érdekében.

Az uniós és a nemzetközi napirenden a fő helyen továbbra is a **keleti szomszédság** történései szerepelnek. A régióban dúló számos konfliktus miatt felül kell majd vizsgálni a szomszédságpolitikát, továbbá meg kell erősíteni a szinergiákat a tagállami, illetve az uniós politikák és eszközök között.

A déli partnerekkel az európai szomszédságpolitika jövőjéről tartott informális miniszteri találkozóra április 13-án Barcelonában került sor, melyen 36 külügyminiszter, a főképviselő/alelnök, Hahn biztos és regionális szervezetek képviselői vettek részt. A találkozó alkalmat adott az uniós tagállamoknak és a déli szomszédságbeli partnereknek arra, hogy eredményes eszmecserét tartsanak az európai szomszédságpolitika felülvizsgálatáról, biztosítva a szerepvállalás elvének érvényesülését.

A szíriai és az iraki helyzet hosszú távú erőfeszítést és figyelmet fog igényelni, beleértve az ISIL/Dáís megdöntésére irányuló erőfeszítéseket is. Ennek részeként kiemelt feladatot jelent majd az EU Szíriára, Irakra és az ISIL/Dáís jelentette fenyegetésre vonatkozó regionális stratégiájának a végrehajtása. Irakban az erőfeszítések középpontjában az új iraki kormány azon törekvéseinek támogatása áll majd, amelyek az ország stabilizálására és a béketeremtésre, továbbá az inkluzív politikai környezet kialakítására irányulnak. Szíria esetében az EU Staffan de Misturának, az ENSZ különmegbízottjának azon erőfeszítéseit támogatja majd, amelyeknek célja az erőszak fokozatos visszaszorítása és olyan környezet teremtése, amely kedvez a politikai átmenetet eredményező folyamatnak. Ez magában foglalja majd a rendelkezésünkre álló eszközök igénybevételét is. A Bizottság bejelentette, hogy az EU 2015–2016-ban 1 milliárd eurót szán a fent említett stratégia végrehajtására. A költségvetés felülvizsgálatával összefüggésben elsőbbséget élvez majd azoknak a lehetőségeknek a feltárása, amelyek révén a további humanitárius, stabilizációs és fejlesztési támogatás érdekében rövid és középtávon megfelelő fontossági sorrend állítható fel, amely elősegíti a jelenlegi válságok rendezését.

Az EU 2015-ben is együttműködik majd a nemzetközi és a regionális partnerekkel annak érdekében, hogy enyhítsék a szíriai és az iraki konfliktus szomszédos országokra gyakorolt destabilizáló hatását, ideértve a nagy számban érkező menekültek problémáját is. Libanon ebből a szempontból továbbra is különösen veszélyeztetett ország, és az EU folytatni fogja a hatóságokkal való együttműködést, valamint a befogadó közösségek és a libanoni fegyveres erők támogatását. Jordániában az EU továbbra is ösztönözni fogja a politikai reformokat, előmozdítja az európai szomszédságpolitikai cselekvési terv végrehajtását és támogatja a befogadó közösségeket. Azt, hogy Törökország részt vesz a menekültek befogadásában, ezentúl is el kell ismerni és megfelelően támogatni kell.

Sürgősen eredményeket kell elérni a **közel-keleti békefolyamat** tekintetében is.

A 2014-ben bekövetkezett tragikus események rávilágítottak arra, hogy új politikai keretet kell kialakítani, hogy a tárgyalások folytatódhassanak. Az EU továbbra is tevékenyen részt fog venni a folyamatban, és folytatja a béke elérését célzó munkát, többek között a Kvartetten belül mindkét féllel együtt, valamint az arab államokkal és a nemzetközi közösség más tagjaival együttműködve. A cél továbbra is egy olyan kétállami megoldás, amely a végleges jogállással kapcsolatos valamennyi kérdésben való megegyezésen alapul és megfelel mind az izraeliek, mind a palesztinok jogos elvárásainak. A végleges jogállást rendező megállapodás megkötése esetére az EU mindkét félnek eddig példa nélkül álló politikai, gazdasági és biztonsági támogatási csomagot ajánl fel, a „különleges kiemelt partnerséget” is beleértve.

Az Európai Uniónak alapvető érdeke a konfliktus rendezése, valamint ezzel párhuzamosan a mindkét féllel fenntartott szoros kapcsolatok továbbfejlesztése. Az EU BAM Rafah 2015. év eleji stratégiai felülvizsgálatából kitűnik, hogy az EU és a tágabb nemzetközi közösség mennyire szeretné, ha megszűnnének a Gázai övezetet érintő határforgalmi és határátlépési korlátozások. A KBVP e tekintetben jelentős támogató szerepet játszhat, ezért meg kell vizsgálni az EU BAM Rafah átalakításának – és esetleg a szerepe nagyobb földrajzi területre való kiterjesztésének – a lehetőségét, mihelyt a politikai és biztonsági feltételek lehetővé teszik. Az EUPOL COPPS továbbra is kulcsfontosságú támogatást nyújt ahhoz, hogy létrejöjjön az önálló működésre képes palesztin polgári rendőrség és palesztin igazságszolgáltatás. A misszió szintén 2015. év eleji stratégiai felülvizsgálata a megbízatása meghosszabbítására fog irányulni.

Az Öböl-menti országokkal folytatott együttműködést regionális és kétoldalú szinten is fokozni kell majd, mindenekelőtt a közös szomszédságunkban felmerült, mindnyájunkat érintő kihívások kezelése érdekében, de különösen ami az erőszakos szélsőségeség és a terrorizmus terjedését illeti. Az EU–ÖET miniszteri találkozóra 2015. május 24-én Dohában került sor.

Jemenben az EU továbbra is nyomást gyakorol majd a felekre annak érdekében, hogy az átmenet jelenlegi inkluzív keretei között tartós politikai rendezést sikerüljön megvalósítani. Ez az egyetlen módja annak, hogy kezelni lehessen az ország előtt jelenleg álló – biztonsági és gazdasági – kihívásokat, és hogy Jemen megőrizhesse egységét és területi integritását. Amennyiben a politikai szereplők körében széles körű konszenzus alakul ki, az egy új alkotmány végső formába öntését és elfogadását eredményezheti. Ez a folyamat azonban valószínűleg egész évben összetett és instabil lesz, mivel a politikai bizonytalansághoz jelentős politikai, gazdasági és biztonsági kockázatok is hozzájárulnak. A hatóságoknak mindenekelőtt a terrorista tevékenységekből fakadó veszélyt kell majd sürgősen kezelniük.

Marokkó és Tunézia esetében alapvető fontosságú lesz a fokozott odafigyelés és együttműködés. Marokkó és Tunézia egyaránt jelentős előrelépést tett a fokozottabb demokratizálódás irányába, a demokratikus reformok elfogadásából és végrehajtásából álló lényeges folyamat előmozdításához pedig elengedhetetlen lesz, hogy ösztönzést és támogatást nyújtsunk, továbbá egyértelműen elismerjük kiemelt státuszukat és azt, hogy a velük való partnerség stratégiai jelentőségű az EU számára. A két ország számára a következő legfontosabb lépést a mobilitási partnerség végrehajtása, valamint a mélyreható és átfogó szabadkereskedelmi megállapodással kapcsolatos tárgyalásokban való előbbre jutás jelenti. A Tunéziával fennálló intenzív kapcsolatokat illetően az EU 2015 folyamán a tunéziai hatóságokkal párbeszédet kezd a biztonságról és a terrorizmusról. Ezenfelül Tunézia nemsokára tárgyalásokat kezd azzal a céllal, hogy 2016-tól társulhasson a Horizont 2020-hoz.

Elsőbbséget élvez majd az EU egyiptomi szerepvállalásának felülvizsgálata is. A társulási megállapodás fokozatos újraindítása folyamatban van, és az európai szomszédságpolitikai (ENP) cselekvési tervvel kapcsolatos tárgyalás előkészítése is zajlik. Egyiptomi szerepvállalásunk célja, hogy támogassuk az országot és az egyiptomiakat az átmenetben, ugyanakkor a vitás kérdésekről – elsősorban az emberi jogok és az alapvető szabadságok terén – párbeszédet folytassunk.

Líbiában az EU támogatja az ENSZ annak érdekében tett erőfeszítéseit, hogy a felek között egyezség jöjjön létre azzal a céllal, hogy nemzeti egységkormány alakuljon, mivel elsősorban ezzel érhető el, hogy megtörjék azt a politikai és biztonsági patthelyzetet, amely az utóbbi időben Líbiában eluralkodott. A politikai átmenet folyamata, a tartós tűzszünet létrejötte, a biztonság javítása (beleértve a milíciák feloszlását is) és a közintézmények építése továbbra is az e téren elért eredményektől függ majd. A KBVP keretében több olyan megoldás is kínálkozik, amelyet a megfelelő uniós eszközökből biztosított támogatással együtt lehetne alkalmazni annak érdekében, hogy e tekintetben segítséget lehessen nyújtani a majdani líbiai egységkormányoknak.. A KBVP keretei között jelenleg körültekintő tervezés folyik, amelyhez újabb információval szolgál majd az ENSZ-párbeszéd eredménye (többek között esetleg lesznek uniós támogatás iránti konkrét kérések is) és a tagállamok által tanácsi szinten folytatott megbeszélések is. Emellett határozni kell majd az EUBAM Líbia jövőjéről, amelynek állománya jelenleg a Tuniszban dolgozó 3 fős személyzetre csökkent, és arról, hogy a misszió adott esetben újjáéleszthető-e annak érdekében, hogy ismét integrált határigazgatási kapacitást biztosítson Líbiának. Amint megalakul a nemzeti egységkormány, az EU megadja a megfelelő támogatást.

Az EU a jövőben is ápolni fogja az Algériával fennálló kapcsolatok fejlesztésének pozitív dinamikáját. Kiemelt feladatot jelent majd az európai szomszédságpolitikai cselekvési terv maradéktalan végrehajtása. Az EU–Algéria energiaügyi párbeszédet 2015-ben indították el. Az EU bővíteni fogja kapcsolatait Algériával a biztonsági kérdések és a terrorizmus elleni küzdelem terén.

Az EU folytatni fogja a regionális együttműködés előmozdítását a mediterrán térségben, mindenekelőtt azáltal, hogy az Unió a Mediterrán Térségért kezdeményezés keretében szorgalmazni fogja a konkrét és érdemi projektek elindítását, megerősíti az Arab Államok Ligájával folytatott párbeszédet, valamint fokozott regionális párbeszédre és együttműködésre ösztönöz a Maghreb-országok körében.

A déli szomszédságot illetően a migráció és az embercsempészet kezelése és az ehhez kapcsolódó biztonsági problémák kiemelt prioritást jelentenek majd a földközi-tengeri térségben. A válaszlépés keretében hatékony kapcsolatokat kell majd kialakítani a migrációs politika belső és külső dimenziója között, és a már alkalmazott eszközökre – többek között a földközi-tengeri térséggel foglalkozó munkacsoportra és a migrációról szóló, 2014. októberi tanácsi következtetéseken előírányzott intézkedésre – kell támaszkodni.

2. Európa és Közép-Ázsia

Oroszországgal kapcsolatban az EU rögzös útra tévedt, és új megoldásokat kell majd keresnie a kapcsolatok kezeléséhez. Azok után, hogy Oroszország jogellenesen annektálta a Krímet és folyamatosan destabilizálja Kelet-Ukrajnát, nem mehet minden úgy, mint eddig. Az EU továbbra is fenntartja a Krím illegális annektálása el nem ismerésének politikáját, a diplomáciai fellépés terén pedig folytatja azt a kétirányú politikáját, melynek értelmében egyfelől támogatja, hogy a minszki megállapodások alapján politikai megoldás szülessen, másfelől azonban szükség esetén célzott korlátozó intézkedéseket alkalmaz. Az ukrajnai válság rendezésében elért előrehaladás ezentúl is előfeltétele lesz annak, hogy számos közös érdekű területen újból megindulhasson az együttműködés.

Ugyanakkor Oroszország – noha agresszív szomszédságpolitikát folytat és jelentős belső problémákkal küzd – olyan fontos geopolitikai szereplő marad, amellyel az Uniónak közös érdekei vannak. Az EU a továbbiakban is nyomon fogja követni az emberi jogi helyzetet.

Olyan megközelítést kell majd alkalmazni, amely összhangban van ezekkel az összetett kihívást jelentő tényekkel. Az Európai Uniónak és Oroszországnak a G20-ak keretében továbbra is együtt kell működnie egymással az olyan területeken, mint például az éghajlatváltozás és a terrorizmus elleni küzdelem, továbbá a nemzetközi biztonságot érintő olyan kérdésekben is, mint például Szíria, Líbia, az iráni nukleáris program és a közel-keleti békefolyamat.

Ezzel együtt az EU továbbra is arra fogja sürgetni Oroszországot, hogy tegyen eleget a nemzetközi kötelezettségvállalásainak, például a más országok szuverenitásának és területi integritásának tiszteletben tartásával, a WTO-val, a jogállamisággal és a jó kormányzással kapcsolatos kérdésekben. Hosszú távon mindenkinek hasznára válna a gazdasági jólétnek a WTO-szabályokon és szuverén választásokon alapuló tágabb térsége Európában és azon túl.

Az EU 2015-ben is teljes körű szerepvállalást folytat a Nyugat-Balkánon a stabilizációs és társulási folyamat céljaival és a vonatkozó tanácsi következtetésekkel összhangban, melyek közül a legutóbbit 2014. december 15–16-án fogadta el a Tanács. A tervek szerint 2015 elején kerül sor – az új pristinai kormány megalakulását követően – a Belgrád–Pristina párbeszéd első fordulójára. Az átfogó cél a kapcsolatok normalizálása, és ebben az évben kiemelt figyelmet kap majd a 2013. áprilisi megállapodás végrehajtása. Bosznia-Hercegovinát illetően az EU a 2014. decemberi következtetésekkel összhangban azt várja, hogy a politikai spektrum egészében megerősítsék az azokra a reformokra vonatkozó írásbeli kötelezettségvállalást, amelyek a stabilizációs és társulási megállapodás hatálybalépéséhez, valamint ahhoz szükségesek, hogy konkrét előrehaladás történhessen az uniós integrációhoz vezető úton.

Az EU a korábbi évekhez hasonlóan szoros együttműködést folytat majd Macedónia Volt Jugoszláv Köztársasággal, és különösen figyelemmel kíséri majd a belpolitikai párbeszédet, amelyben a helyzet további romlásának veszélye miatt az enyhülés érdekében valamennyi fél részéről célzott erőfeszítésekre van szükség. Miután 2014 júniusában megszületett a döntés, hogy Albánia tagjelölt státuszt kap, 2015 fontos év lesz a reformtörekvések fokozása szempontjából. Ezenfelül a nyár előtt esedékes helyhatósági választások is alapos előkészítést és megfelelő lebonyolítást igényelnek majd. Montenegróban 2015 folyamán a reformok végrehajtásának kell kiemelt fontosságot tulajdonítani.

Az **elhúzódó konfliktusok** kapcsán az EU továbbra is szorosan együttműködik majd az Európai Biztonsági és Együttműködési Szervezettel (EBESZ).

Törökországot illetően a közvetlen prioritás az, hogy elmélyítsük az együttműködést a jogállamiság és az alapvető jogok tekintetében, és ösztönözzük a további reformokat. Az EU továbbra is támogatni fogja a kurd békefolyamatot. Az ISIL/Dáís elleni küzdelem kapcsán Törökország továbbra is fontos partner marad egyrészt a Szíriában és Irakban teret nyerő szélsőségesek, másrészt a külföldi harcosok jelentette közös veszély kezelésében.

Az EU minden alkalmat felhasznál majd arra, hogy emlékeztesse az országot az Unió azon elvárására, hogy Törökország tevékenyen támogassa a ciprusi probléma rendezésére irányuló tárgyalásokat.

A **Közép-Ázsiára vonatkozó uniós stratégia felülvizsgálatát** előkészítő munka 2015 elején zajlik majd, amelynek végső eredményeként júniusban a Tanács új következtetéseket fogad majd el. Az új közép-ázsiai EUKK kinevezése újra megerősíti az Unió e térség iránti elkötelezettségét, amely ezáltal új lendületet is kap. Márciusban Dusanbében magas szintű biztonsági párbeszédre kerül majd sor.

A Kazahsztánnal kötendő megerősített partnerségi és együttműködési megállapodást 2015. január 20-án parafálták. Az EU–Közép-Ázsia miniszteri találkozásonak – várhatóan júliusban – Kazahsztán ad majd otthont.

Végül az év első felében megkíséreljük majd lezárni az **EGT-, illetve a Norvég Finanszírozási Mechanizmus** megújításával kapcsolatos tárgyalásokat. Emellett Andorrával, Monacóval és San Marinóval tárgyalásokat kezdünk társulási megállapodás kötése céljából. A Svájci Szövetségi Tanács várhatóan megkeresi majd a Bizottságot azt követően, hogy elfogadták a 2014. február 9-i alkotmányos cikkeket végrehajtó jogszabály tervezetét és a személyek szabad mozgásáról szóló megállapodás újratárgyalására vonatkozó tárgyalási megbízást.

Az **Északi-sarkvidék** térsége egyre nagyobb stratégiai jelentőséget nyer. Most, hogy Kanada visszavonta kifogását, az EU arra törekszik, hogy a következő, 2015. áprilisi, miniszteri szintű ülésre már hivatalos megfigyelői státuszt kapjon az Északi-sarkvidéki Tanácsban. A tervek szerint a Bizottság külső tevékenységgel foglalkozó csoportja tavasszal megbeszélést tart, amelyet a külső szereplőkkel folytatott konzultációk követnek majd. Ezt követően meg lehet majd tenni az egy 2016. év eleji közlemény kiadása céljából.

3. Afrika

Az EU politikájában **Afrika** kapcsán továbbra is két cél fog elsőbbséget élvezni: egyrészt a kontinens békéjének előmozdítása a konfliktusok és a terrorizmus elleni megelőző fellépés révén; másrészt a jólét megteremtése a fenntartható növekedés és fejlődés felgyorsításán keresztül. Ezenfelül az EU és Afrika érdekei közösek az olyan globális kérdések tekintetében is, mint például az éghajlatváltozás, a migráció és a 2015 utáni menetrend.

Az EU minden szinten az élénk politikai párbeszéd fenntartására fog törekedni Afrika viszonylatában és különösen az Afrikai Unióval, valamint folytatja a 2014 és 2017 közötti időszakra szóló menetrendben meghatározott kiemelt területekre vonatkozó intézkedések végrehajtását. E kiemelt területek a következők: béke és biztonság; demokrácia; jó kormányzás és emberi jogok; humán fejlődés; fenntartható és inkluzív fejlődés és növekedés, valamint kontinentális integráció; globális és újonnan felmerülő problémák. Az EU üdvözli az AU 2015-re választott témáját (a nők társadalmi szerepvállalásának erősítése és a fejlesztési együttműködés Afrika 2063-ra vonatkozó menetrendjének megvalósítása érdekében), illetve a 2016-ra választott témát (emberi jogok, a nemek közötti egyenlőség tükrében). Az EU tevékenységének magját továbbra is az átfogó megközelítés és a KBVP-missziók alkotják majd: utóbbiak közül kilenc az afrikai kontinensen teljesít feladatokat.

Kiemelt tevékenységi terület marad **Afrika szarva**, melynek kapcsán az EU különleges képviselője, Alexander Rondos, valamint az uniós küldöttségek folytatni fogják a stabilizációt célzó intenzív munkát. Szomáliában alapvető fontosságú lesz, hogy építsünk az eddigi, a politikai stabilitás és a biztonság területén elért eredményekre, és segítséget nyújtsunk a politikai folyamat további megszilárdításához mind föderatív, mind regionális szinten. Dél-Szudánban az EU továbbra is támogatni fogja a regionális irányítással zajló közvetítési folyamatot, és valamennyi féllel az elhúzódó konfliktus fenntartható módon való megoldására fog törekedni.

A Száhel-térség továbbra is prioritás marad az EU számára, mivel a térség biztonsága és fejlődése döntő fontosságú érdek. E tekintetben az EU elkötelezett a Száhel-övezet biztonságára és fejlesztésére vonatkozó stratégiájának a regionális cselekvési terv révén történő végrehajtása iránt. Ennek keretében az EU a radikalizálódás és az erőszakos szélsőségesség megelőzésére és az ellene való küzdelemre, továbbá az ifjúság, a migráció és a mobilitás, a határigazgatás, valamint az illegális kereskedelem és a transznacionális szervezett bűnözés elleni küzdelem területére fog összpontosítani, minden releváns eszköz felhasználásával, ideértve a nigeri és mali KBVP-missziókat is.

Maliban az EU társközvetítőként – elsősorban a Száhel-övezetért felelős különleges képviselőjén keresztül – készen áll, hogy támogassa a feleket a 2015. május 15-én Bamakóban aláírt békemegállapodás végrehajtásában. Átfogó megközelítésének keretében az EU elkötelezett a rendelkezésre álló megfelelő eszközök – így többek között az EUTM Mali és az EUCAP Száhel Mali KBVP-missziók – további igénybevétele mellett.

A Guineai-öböl esetében elsőbbséget fog élvezni a Guineai-öbölre vonatkozó uniós stratégia végrehajtása, a hamarosan elfogadandó, Guineai-öbölre vonatkozó cselekvési tervvel együtt. Az afrikai és a nemzetközi partnerekkel való folyamatos koordináció kulcsfontosságú lesz az Afrikai Unió 2015. novemberre tervezett, a tengerhajózási biztonság és a fejlesztés témájában megrendezendő togói csúcstalálkozója szempontjából.

Az afrikai Nagy-tavak régiója tekintetében az EU – afrikai és nemzetközi partnereivel szoros koordinációban – két, a stabilitás szempontjából kulcsfontosságú területre fogja összpontosítani tevékenységét: hiteles, békés és inkluzív választások tartása Burundiban és a Kongói Demokratikus Köztársaságban (KDK), valamint a KDK keleti részén jelen lévő összes fegyveres csoport – és köztük is különösen az FDLR – semlegesítése.

A KDK-ban az EUSEC KDK misszió a feladatai egy részét az Európai Fejlesztési Alap által létrehozott Progress programra fogja átruházni, és átszervezett megbízását jelentősen csökkentett létszámú személyzettel fogja folytatni. A misszió 2016. június 30-án fog lezárulni.

A Közép-afrikai Köztársaságban az EU fenn fogja tartani „kemény biztonsági” támogatását, és segíteni fogja az ország újjáépítését, többek között az ENSZ támogatási programja keretében a választásokhoz való hozzájárulás révén. Az EUFOR Közép-afrikai Köztársaság (EUFOR KAK) áthidaló művelet rendkívül sikeresen támogatta a MINUSCA missziót Bangui biztonsági helyzetének stabilizálása terén. Jelenleg folyamatban van a város két kerületével kapcsolatos eddigi EUFOR KAK-feladatok átadása a MINUSCA-nak. A művelet 2015. március 15-ével zárul, és a helyébe az EUMAM Közép-afrikai Köztársaság (EUMAM KAK) fog lépni. Utóbbi egy önálló katonai tanácsadó misszió, melynek célja a Közép-afrikai Köztársaság hatóságainak támogatása – a MINUSCA-val szoros koordinációban – a tervezett biztonsági ágazati reform lebonyolításában. A misszió a Közép-afrikai Köztársaság fegyveres erőit fogja támogatni egyrészt az aktuális helyzet kezelésében, másrészt abban, hogy kiépítsék a szükséges kapacitásokat, illetve biztosítsák a megfelelő minőséget a jövőbeli cél eléréséhez, vagyis a korszerű, hatékony és elszámoltatható fegyveres erők létrehozásához. A misszió előirányzott működési ideje egy év.

4. Az amerikai kontinens

Az amerikai kontinens viszonylatában az Unió számára többféle lehetőség is kínálkozik, az új biztonsági testület prioritásai kapcsán, az uniós munkahelyteremtés és növekedés elősegítése terén, de az EU multilaterális menetrendje, illetve a belső szakpolitikák külső vetületei (pl. éghajlatváltozás, energiaügy, digitális gazdaság) kapcsán is. 2015 jó lehetőséget kínál arra, hogy az EU továbbfejlessze partnerségeit a legfőbb szövetségeseivel, és a júniusi EU–CELAC csúcstalálkozó révén határozott jelét adja annak, hogy intenzívebb politikai kapcsolatokra törekszik Latin-Amerikával. Az EU regionális csoportokkal való fokozottabb kapcsolattartása révén erősödni fognak a kétoldalú kapcsolatok is.

Az EU-t és az amerikai kontinens államait jelentős részben ugyanazok a főbb külpolitikai kérdések foglalkoztatják (éghajlatváltozás, migráció, kábítószerügy, biztonság, nemzetközi pénzügyi együttműködés). Az együttműködés kulcsfontosságú, különösen az Egyesült Államokkal. Ehhez azonban a széles körű politikai kapcsolattartás folyamatos fenntartására van szükség valamennyi területen, a multilaterális fórumokat is beleértve. Döntő fontosságú a stratégiai partnerségek fenntartása és továbbfejlesztése.

A **KBVP** területén számítani lehet a közös munka elmélyülésére a korábbi sikerek, például az EU KBVP-műveleteihez (az USA, Kanada, sőt Kolumbia és Chile részéről) nyújtott hozzájárulások alapján.

Kanadával folytatott együttműködésünkben az elsődleges cél egyrészt az átfogó gazdasági és kereskedelmi megállapodás és a stratégiai partnerségi megállapodás aláírása és ideiglenes alkalmazása, másrészt pedig az, hogy előrehaladást érjünk el az Északi-sarkvidéki Tanáccsal, valamint a kül- és biztonságpolitikai együttműködéssel kapcsolatban. A közeljövőben megkötendő stratégiai partnerségi megállapodás magában foglalja majd az Unió és Kanada közös értékeit, fő célja pedig az lesz, hogy új szintre emelje az EU és Kanada közötti kapcsolatokat. A megállapodás a kapcsolatok elmélyítését szorgalmazza az együttműködés valamennyi területén, ideértve a biztonságpolitikai együttműködés további elmélyítését is (többek között a harmadik országokban való válságkezelés és kapacitásépítés kapcsán).

Az EU továbbra is szoros együttműködést fog folytatni az **Egyesült Államokkal** különböző külpolitikai területeken, pl. a minszki megállapodások végrehajtása, az Oroszországgal szembeni szankciók és az Ukrajnának való segítségnyújtás kapcsán – ideértve a biztonsági ágazat reformját is.

Figyelmünk jelentős részét fogja lekötni továbbá az ISIL/Dáís elleni küzdelem – amelynek kapcsán a koordinációt többek között egy ISIL/Dáís elleni koalíció keretében biztosítjuk –, valamint a terrorizmusellenes munka folytatása egyebek mellett azon intézkedések megvalósítása révén, amelyeket az erőszakos szélsőségeség elleni küzdelem témájában 2015. február 19-én Washingtonban megrendezett csúcstalálkozó résztvevői fogadtak el.

Az EU törekedni fog az USA és az EU közötti védett adatkikötőről szóló megállapodás és az adatvédelmi keretmegállapodás megkötésére (és utóbbi részeként annak elérésére, hogy az Egyesült Államok törvénybe iktassa a bírósági jogorvoslat lehetőségét). Az EU és az Egyesült Államok ezenkívül további szoros együttműködést fog folytatni az energiaügy, és különösen az energiaellátás biztonsága terén, valamint az éghajlatváltozás kapcsán is, az ENSZ Párizsban megrendezendő éghajlat-változási konferenciájára való felkészülésképpen.

Fontos lesz a KBVP-együttműködés további megerősítése is az uniós missziókhöz és műveletekhez való egyesült államokbeli hozzájárulás szorgalmazása révén, csakúgy, mint a horizontális katonai együttműködés továbbvitele, többek között a logisztika területén.

Az EU–USA kapcsolatok egyik legfontosabb témája a **transzatlanti kereskedelmi és beruházási partnerség**. A fokozott kétoldalú kereskedelmi, beruházási és szabályozási együttműködésből fakadó nyilvánvaló gazdasági előnyökön túl a partnerség egyúttal lehetővé tenné az EU pozíciójának jelentős megerősítését a globális szabályalkotásban, és hozzájárulna annak alakításához is, hogy a gazdaság területén globális szinten milyen kérdések kerüljenek a tárgyalóasztalokra.

Az EU gazdasági erejének növelése, valamint a transzatlanti gazdasági integráció és földrajzi-gazdasági partnerség egyúttal az Unió európai problémamegoldó képességét is erősítené. A transzatlanti kereskedelmi és beruházási partnerség a már meglévő mély biztonsági és politikai kapcsolatok mellett az EU és az Egyesült Államok közötti stratégiai partnerséget is erősítené.

Az EU **konfliktus utáni segítségnyújtási és közvetítési** képességei révén 2015-ben további sikereket érhet el az amerikai kontinensen – például Kolumbiában is. Szerepet fog vállalni továbbá Közép-Amerikában és a Karib-tenger térségében a közbiztonság erősítésében, valamint a kubai belső reformok támogatásában. Ez utóbbi viszonylatban az EU a már folyamatban lévő, politikai párbeszédre és együttműködésre szóló megállapodásra irányuló tárgyalások folytatására fog törekedni.

5. Az ázsiai és csendes-óceáni térség

2015-ben a célunk az Európai Unió **Ázsiával és a csendes-óceáni térséggel** fennálló, hosszú múltra visszatekintő kapcsolatainak további megszilárdítása. Az uniós intézkedések és szakpolitikai kezdeményezések tükrözni fogják az EU stratégiai érdekeit és azon óhaját, hogy a régió a béke, a demokratizálódás, az emberi jogok tisztelete, valamint a regionális együttműködés és a gazdasági fejlődés útján haladjon.

Az EU készen áll arra, hogy növelje jelenlétét a régióban, mind különböző szakpolitikai kezdeményezések, mind az uniós vezetők fokozott személyes szerepvállalása révén.

Továbbra is hasznos orientációval szolgálnak majd például a Kelet-Ázsiára vonatkozó 2012-es politikai iránymutatások, az EU–Kína 2020 Stratégiai Együttműködési Ütemterv, az EU–ASEAN és az EU–India cselekvési terv, az Afganisztánra vonatkozó 2014-es uniós stratégia és a Mianmarra (Burmára) irányuló európai uniós megközelítés és támogatás átfogó kerete. Lehetséges, hogy e szakpolitikai iránymutatások közül az év folyamán sor kerül néhányuk az aktualizálására.

Az Ázsiában és a Csendes-óceán térségében tartósan fennálló konfliktusforrások közvetlenül érintik az uniós érdekeket is, miközben a regionális biztonsági napirenden egyre nagyobb mértékben szerepelnek a hagyományos biztonság területén kívül eső kihívások is: ilyenek például a különböző éghajlati, vízgazdálkodási (lásd különösen a Mekong folyó térségét), energetikai, emberkereskedelmi, járványügyi és természeti katasztrófákkal összefüggő kockázatok. A feszültségeket potenciálisan fokozó tényező a növekvő energiaigény és az erőforrásokért való versengés is.

Mindezek a biztonsági kihívások sokszor éles ellentétben állnak a térség nagy ütemű gazdasági növekedésével, amelynek okán minden fél – így az EU is – jelentősen érdekelt a beruházások és az ellátási láncok biztonságának megóvásában. A Tanács 2015 folyamán mindvégig nyomon fogja követni az Ázsia biztonságával kapcsolatos összes szempontot.

Gyakorlati szinten az EU proaktív szerepvállalás révén törekszik majd megoldást találni az Uniót foglalkoztató kérdésekre, együttműködve az ázsiai országokkal mind a válságrendezésben, a közvetítésben és a konfliktus utáni megbékélésben, mind a biztonság és a védelem területén (Aceh, Mianmar (Burma), Mindanao, Nepál, Kelet-Timor), de olyan, határon átnyúló kérdésekben is, mint a kiberbiztonság, a transznacionális bűnözés elleni küzdelem és a tengerhajózási biztonság.

Bilaterális fronton jó ütemben folytatjuk majd a **KKBP/KBVP**-együttműködést Ausztráliával, Kínával, Japánnal, Új-Zélanddal és a Koreai Köztársasággal. A regionális biztonsági kérdések kiemelten szerepelnek majd az EU Kínával, Japánnal és a Koreai Köztársasággal megrendezendő csúcstalálkozóin és az ASEM külügyminiszteri találkozásán egyaránt. Ázsiában Afganisztán maradt az egyetlen olyan ország, ahol az EU jelenleg is KBVP-missziót működtet (EUPOL Afganisztán, 2007 óta). Saját tapasztalatai alapján ez EU eleve támogat minden olyan erőfeszítést, amely Ázsiában egy szilárd, multilaterális, szabályalapú, kooperatív biztonsági rend kialakítására irányul. Miután az EU 2012-ben csatlakozott a Délkelet-ázsiai Barátsági és Együttműködési Szerződéshez, megélénkültek kapcsolatai az **ASEAN regionális fórummal (ARF)**, és az uniós vezetők több, a térség biztonságával foglalkozó kulcsfontosságú multilaterális találkozón is részt vettek, a Shangri-La Párbeszédttől (Ázsiai Biztonsági Csúcstalálkozó) az ARF által évenként megrendezett miniszteri találkozókig. Ez a szerepvállalás 2015-ben is folytatódni fog.

Az EU fenn fogja tartani a térség legfőbb adományozójaként betöltött szerepét. A gazdasági korlátok ellenére az új, 2014–2020-as pénzügyi keretben Ázsia számára elkülönített összeg jelentősen nőtt.

A régió számára ebben a kontextusban jelentős rész jut majd azokból a forrásokból, amelyek az új Partnerségi Eszköz keretében állnak rendelkezésre, és amelyek célja az EU stratégiai érdekeinek (könnyebb piacra jutás, az EU partnerségi stratégiáinak támogatása, gazdasági jelenlét, az Európa 2020 nemzetközi vetületének megvalósítása, valamint nyilvános diplomácia) az előmozdítása.

Az **ASEM**-nek jelentős szerepe lesz az EU Ázsiával kapcsolatos proaktív megközelítésében: Milánóban sikeresen zárult az ASEM tizedik csúcstalálkozója, és folyamatban vannak az előkészületek az ASEM tizenkettedik, 2015. november 5–6-án Luxembourgban megrendezendő külügyminiszteri találkozására, amelynek elnökletét a főképviselő/alelnök fogja ellátni.

Azzal, hogy hamarosan sor kerül az EU első **ASEAN**-hoz rendelt jakartai nagykövetének kinevezésére, a regionális szervezettel és annak tíz tagállamával fenntartott intenzív kapcsolataiban az Unió immár állandó „arccal” képviseltetheti majd magát.

Az ASEAN, melynek elnökségét 2015-ben Malajzia látja el, jó úton halad 2015-ös céljának, vagyis az ASEAN gazdasági közösség létrehozásának az elérése felé. Az EU Kína után az ASEAN második legnagyobb kereskedelmi partnere. Megkötötte a szabadkereskedelmi és beruházási megállapodást Szingapúrral, és más ASEAN-tagokkal – köztük Vietnammal, Malajziával és Thaifölddel – is ilyen célú tárgyalásokat folytat.

2015-ben elérkezünk az EU és **Kína** közötti diplomáciai kapcsolatok fennállásának negyvenedik évfordulójához. Az EU és Kína legfőbb célja a 2013. novemberi pekingi csúcstalálkozón elfogadott EU–Kína 2020 Stratégiai Együttműködési Ütemterv alapján való együttműködés fenntartása lesz. Az EU–Kína stratégiai párbeszéd 5. fordulója, valamint a 17. EU–Kína csúcstalálkozó fontos lépést jelentenek majd együttműködésünk elmélyítése felé 2015-ben.

Az EU folytatja majd a kapcsolatok építését az új **indiai** kormánnyal, többek között egy esetleges EU–India csúcstalálkozó révén is. Ezzel párhuzamosan az EU folytatja majd az egyeztetést Indiával a legfőbb globális kérdésekről, köztük az energiaügy és az éghajlatváltozás kérdéseiről – készülve a párizsi konferenciára, illetve figyelemmel a 2015 utáni időszakra vonatkozó fejlesztési menetrendre is.

Az EU a tárgyalópartnerekkel folytatandó egyeztetéseken következetesen vissza fog térni az olasz haditengerészet két letartóztatott tisztjének hosszú ideje megoldatlan kérdésére.

Az Unió előrelépésre fog törekedni a Japánnal kötendő stratégiai partnerségi megállapodással és szabadkereskedelmi megállapodással kapcsolatos tárgyalásokban, nem utolsósorban annak fényében, hogy a japán fél úgy nyilatkozott: 2015 végéig le kívánja zárni a tárgyalásokat. Mivel Japán érdeklődést tanúsít az iránt, hogy nagyobb mértékben járuljon hozzá a globális béketeremtési és stabilitási erőfeszítésekhez, meg fogjuk vizsgálni, hogyan mélyíthetnénk el biztonsági együttműködésünket Japánnal. A 2015 második negyedévében Brüsszelben megrendezendő EU–Japán csúcstalálkozó fontos lehetőséget fog jelenteni az EU-t és Japánt egyaránt foglalkoztató kérdések, illetve a közös politikai célok megvitatására – többek között a gazdasági fellendülés, a nemzetközi biztonság és az éghajlatváltozás kapcsán.

A **Koreai Köztársasággal** fennálló partnersége keretében az EU 2015 folyamán különösen nagy hangsúlyt fog helyezni a már meglévő három legjelentősebb megállapodás (a keretmegállapodás, a szabadkereskedelmi megállapodás és az uniós válságkezelési műveletekben való részvételről szóló keretmegállapodás) rendelkezéseinek a teljes körű végrehajtására, valamint a folyamatban lévő politikai és ágazati párbeszéd erősítésére. Az EU–Korea csúcstalálkozó helyszíne várhatóan Szöul lesz.

Az **afganisztáni** nemzeti egységkormány létrejöttével a kialakuló új dinamika meghozhatná a régió számára is stabilizáló hatású belső változásokat. Ha az afgán nemzetbiztonsági erők fenn tudják tartani a biztonságot az országban, azzal lehetőség nyílik a londoni konferencián előirányzott ambiciózus gazdasági és politikai reformok megvalósítására, valamint egy valódi békefolyamat lebonyolítására. Az EU Afganisztán-stratégiája, melyhez kézzelfogható alapot biztosít a Fejlesztési Együttműködési Eszköz keretében e célra elkülönített 1,4 milliárd eurós keret, a meghosszabbított EUPOL-misszió, valamint az előirányzott, 2015-ben véglegesítendő partnerségi és fejlesztési együttműködési megállapodás biztosítja a keretet ahhoz, hogy az EU és tagállamai képesek legyenek támogatni ezt a hosszú távú folyamatot. A kölcsönös elszámoltathatósági keretszerződés felülvizsgálatáról várhatóan megállapodás születik a 2015 közepén megtartandó magas rangú tisztviselői szintű ülésen.

Pakisztán esetében kiemelt feladat lesz az ötéves EU–Pakisztán együttműködési terv folyamatos végrehajtása, amelynek rendszeres nyomon követése a stratégiai párbeszéd keretében folyik.

Folyamatban van az EU–Pakisztán stratégiai párbeszéd harmadik fordulójának előkészítése, melyre a tervek szerint 2015-ben, Iszlámábádban kerül sor. 2015-ben az EU szorosan figyelemmel fogja kísérni a GSP+ rendszerhez való csatlakozás érdekében aláírt 27 legfőbb nemzetközi egyezmény tényleges végrehajtását, melyről ezután jelentés készül az Európai Parlament és a Tanács számára. Az EU bizonyos konkrét, az emberi jogok, az energiaügy, a terrorizmus elleni küzdelem és a migráció területéhez tartozó kérdésekről is folytatni fogja a párbeszédet Pakisztánnal.

Bangladesben az EU továbbra is figyelemmel fogja kísérni a kormányzási és emberi jogi helyzetet, és folyamatosan egyeztet a kormánnyal, az Egyesült Államokkal és a Nemzetközi Munkaügyi Szervezettel (ILO) a bangladesi ruhagyári dolgozók munkajogi helyzetének, munkakörülményeinek és munkavédelmének javítását célzó fenntarthatósági paktum keretében tett vállalások végrehajtásának a biztosítása érdekében.

Az EU folytatja a párbeszédet Srí Lankával, Mianmarral, Thaifölddel és Kambodzsával – mindenekelőtt azokról a kérdésekről, amelyekben az EU jelentős befolyással rendelkezik, illetve ahol a labilis politikai helyzet vagy a konfliktust követő megbékélés instabil helyzete különös figyelmet igényel.

A 2015-ös év különösen kedvező az **Ausztráliával** és **Új-Zélanddal** fennálló kapcsolatainkban való továbblépés szempontjából. Ausztrália viszonylatában az elsődleges feladat a válságkezelési megállapodás aláírása lesz 2015 első felében, majd a keretmegállapodás aláírása az év hátralévő részében. Az EU folytatni fogja a biztonsági kérdésekben való együttműködést az országgal, az évenkénti biztonsági párbeszédet, valamint a terrorizmus elleni küzdelemről folytatott párbeszédet is beleértve. Új-Zéland esetében a kapcsolatokról és együttműködésről szóló partnerségi megállapodás aláírása, valamint a biztonsági kérdésekkel kapcsolatos együttműködés – többek között az évenkénti biztonsági párbeszéd – folytatása fog elsőbbséget élvezni.

Az EU újra teljes körű fejlesztési együttműködést, valamint élénkebb politikai párbeszédet fog folytatni a **Fidzsi-szigetek** új demokratikus kormányával. Fenn fogja továbbá tartani a Csendes-óceáni Szigetek Fórumában (PIF) való részvételét.

6. Nemzetközi biztonság

A fegyverek elterjedése elleni küzdelemmel összefüggő tevékenységek továbbra is az EU prioritást élvező feladatai közé fognak tartozni. Az atomsorompó-szerződés 2015. évi felülvizsgálati konferenciája, amelyre április 27. és május 22. között kerül sor New Yorkban, lehetőséget kínál a nukleáris fegyverrel rendelkező és a nukleáris fegyverrel nem rendelkező államok közötti kohézió megerősítése érdekében való fellépésre. Az EU fenn fogja tartani a tömegpusztító fegyverektől mentes közel-keleti övezet egyik fő támogatójaként betöltött szerepét is.

Ahhoz, hogy ezek a kihívások kezelhetőek legyenek, továbbra is erős nemzetközi keretre van szükség, és az EU továbbra is ki fog állni amellett, hogy a nemzetközi eszközöket (vegyifegyver-tilalmi egyezmény, Fegyverkereskedelmi Szerződés, atomsorompó-szerződés, Ottawai Egyezmény a gyalogsági aknák betiltásáról, hágai magatartási kódex a ballisztikus rakéták elterjedése ellen stb.) egyetemes jelleggel és hatékony módon végre kell hajtani. Az EU támogató tevékenységének középpontjában mindenekelőtt a Nemzetközi Atomenergia-ügynökség (NAÜ), a Vegyifegyver-tilalmi Szervezet és az Átfogó Atomcsend Szerződés Szervezete részére, valamint a Fegyverkereskedelmi Szerződés hatékony végrehajtásához való segítségnyújtás áll majd.

Az év első felében mind az EU, mind a nemzetközi közösség számára elsődleges feladat marad az **iráni nukleáris kérdés** átfogó rendezését célzó diplomáciai folyamat lebonyolítása.

Az EU vezetésével, politikai és szakértői szinten, több fordulóban folytatandó tárgyalásokat mérlegelnek. Az EU ezzel párhuzamosan továbbra is nyomást fog gyakorolni Iránra, hogy vállaljon konstruktív szerepet a térségben (valamint, hogy belföldön is tegye meg a nemzetközi kötelezettségei teljesítéséhez szükséges lépéseket, többek között az emberi jogok területén).

Amennyiben létrejön a nukleáris megállapodás, az jelentősen növelné annak esélyét, hogy az EU megerősített, produktív kapcsolatot alakítson ki Iránnal.

Az EU-nak továbbra is éberem figyelemmel kell kísérnie a Koreai Népi Demokratikus Köztársaság lépéseit, mivel az ország instabilitás forrása a térségben, és veszélyt jelentenek folytatódó illegális tömegpusztítófegyver-, és ballisztikusrakéta-programjai. Az EU továbbra is minden tőle telhetőt megtesz a két Korea közötti párbeszéd támogatása és szorgalmazása érdekében, valamint azért, hogy hiteles alapon újrakezdődjenek a hatoldalú tárgyalások – szorosan egyeztetve e célból legfőbb partnereivel. Az EU egyúttal további lépéseket fog tenni a KNDK emberi jogi helyzetének javítása érdekében is.

Továbbra is fennállnak és idővel fokozódhatnak az azzal kapcsolatos aggodalmak, hogy a szíriai konfliktusnak esetleg **tömegpusztító fegyverek elterjedésével** kapcsolatos vonatkozásai is lehetnek, mivel egyes források szerint bizonyos tömegpusztító fegyverekhez kapcsolódó anyagok, amelyek létezése hivatalosan nem megerősített, szélsőséges iszlám csoportok, pl. az ISIL kezébe kerülhetnek. Szélesebb hatását tekintve a konfliktus kedvez a szélsőséges terrorista csoportok felemelkedésének és ehhez kapcsolódóan az (Európából és a világ más részeiről érkező) külföldi harcosok jelenségének, valamint a szektarianizmus erősödésének is. Alaposabb vizsgálatot fog igényelni a Közel-Kelet, valamint Észak-, Kelet- és Nyugat-Afrika különböző szélsőséges csoportosulásai közötti kapcsolatok növekedésének a lehetősége is.

Ami az **európai biztonság** területét illeti, az újonnan megjelent összetett veszélyek rávilágítanak arra, hogy minden szinten meg kell erősíteni a szinergiákat és szorosabb együttműködést kell kialakítani. A Bizottság 2015 áprilisában elfogadta az európai biztonsági stratégiát, és abban három olyan kiemelt területet azonosított, amelyek esetében azonnali fellépésre van szükség. Ezek a terrorizmus, a szervezett bűnözés és a számítástechnikai bűnözés. Ez a három fenyegetés egyértelműen kapcsolódik egymáshoz, és mindhárom határokon átnyúló dimenzióval bír; sokarcú és nemzetközi jellegük hatékony és összehangolt uniós válaszlépést tesz szükségessé. A stratégia konkrét eszközöket és intézkedéseket határoz meg a közös munkához, amelynek célja a biztonság szavatolása és a hatékonyabb fellépés e három legsürgetőbb fenyegetés ellen. Az Unió az integrált regionális stratégiák és a kulcsfontosságú partnerekkel való párbeszéd keretében, valamint multilaterális szinten szintén folytatja majd ez irányú tevékenységét.

A **közös biztonság- és védelempolitika** (KBVP) hatékonyságának, hatóerejének és láthatóságának fokozása terén mutatott előrehaladást fenn kell tartani.

Az Európai Tanács a fent említett összes kérdéssel kapcsolatban elért konkrét eredményeket 2015 júniusában értékelni fogja, és további útmutatással szolgál majd a Bizottság, a főképviselő és az Európai Védelmi Ügynökség információira épülő tanácsi jelentés alapján.

Foglalkozni kell majd a védelmi kiadások, valamint az európai védelmi képességek kérdésével, továbbá előkészítő munkára lesz szükség bizonyos területek kapcsán: ilyen például a partnerek válságkezelési és biztonsági képességeinek (lásd pl.: „kiképzés és felszerelés”) támogatása, valamint az EU és a NATO közötti kapcsolatok területe.

A missziók és a műveletek a továbbiakban is a KBVP központi elemét fogják alkotni. Folytatódnak majd a partnerek megszólításával és a KBVP-missziókban és -műveletekben való részvételre bátorításával kapcsolatos tevékenységek, a rendszeres biztonsági és védelmi párbeszéd, a multilaterális/regionális partnerségek erősítése és a közös szemináriumok szervezése a stratégiai partnerekkel.

Az Afrikai Unió csúcstalálkozója (Addisz-Abeba, 2015. január 30.) és az EU–Kína stratégiai partnerség találkozója (2015. február vagy március) alkalmával lehetőségünk nyílik majd a december 16-án elfogadott **tengerhajózás-biztonsági cselekvési terv** külső dimenzióinak előmozdítására.

Az EU törekedni fog **gyorsreagálási képességeinek** fejlesztésére is, hogy mindig az adott célnak megfelelő polgári és katonai eszközök telepítésére kerüljön sor.

Kritikus fontosságú mindenekelőtt az ún. „hibrid fenyegetések” technikákra való reagálási módok kidolgozása, vagyis az olyan esetek kezelésére való felkészülés, amikor a fenyegetésekre – zavarkeltési és destabilizálási célból – a megkérdőjelezhetőség álarca mögül kerül sor, amit agresszív kommunikációs műveletek támasztanak alá.

A kibertérrel foglalkozó, 2015. április 16–17-i hágai globális konferencia stratégiai szakpolitikákat határozott meg a kibertérrel kapcsolatban, és lehetőséget kínált egy olyan jövőkép előmozdítására, melyben a kibertér szabad, nyitott és biztonságos közeget jelent, melyben az érdekelteket bevonják a döntéshozatalba. Általában véve fontos, hogy az EU továbbra is foglalkozzon mind a kiberbiztonságot érintő fenyegetésekkel, mind a kibertérből – többek között a szabadság és a magánélet, a gazdasági növekedés, az innováció és a hozzáférhetőség szempontjából – nyerhető előnyökkel. A következő év során tovább haladunk majd a prioritást élvező területeken, köztük a kiberbiztonsági bizalomépítő intézkedések kidolgozása terén – melyek célja az államok kibertérbeli viselkedésének kiszámíthatóbbá tétele –, valamint a harmadik országok „kiberkapacitása” építésének és az internetirányítás részeként az emberi jogok alkalmazásának a támogatása terén is.

Végül pedig: az EU-nak 2015-ben is szembe kell majd néznie olyan konfliktusokkal, amelyek **átfogó uniós reagálást** tesznek szükségessé, a konfliktusok megelőzésétől és a kialakulóban lévő konfliktushelyzetek korai észlelésétől kezdve egészen a közvetítésig. A konfliktusmegelőzésben továbbra is gyakorlati együttműködésre fogunk törekedni partnereinkkel – például az ENSZ-szel – többek között a közvetítés és a közös konfliktuselemzés kapcsán, valamint az uniós finanszírozású civil társadalmi párbeszéd hálózata keretében.

Az **új uniós korai konfliktus-előrejelző rendszert** be kell majd építeni a stratégiai döntéshozatalba. A megelőzési ág erősítése érdekében, de egyúttal a konfliktusrendezés és a békeépítés fejlesztése céljából is, strukturált konfliktuselemzésre lesz szükség ahhoz, hogy az EU együttes – azaz az uniós tagállamokkal és a nemzetközi partnerekkel együttesen szervezett, illetve a civil társadalom szakértelmére is építő – tevékenységei megfelelő orientációs támogatásban részesülhessenek. E célból az érintett szolgálatok továbbfejlesztett képzést és iránymutatást kapnak majd annak érdekében, hogy fokozott hatékonysággal és konfliktusérzékenységgel tudjanak eljárni a külső tevékenységek kezelése során.

Prioritásként kell kezelnünk a mások általi közvetítés támogatásába és az uniós képességek további megszilárdításába való beruházást. Az EKSZ **közvetítéstámogató** csoportja továbbra is törekedni fog a közvetítés használatának előmozdítására, hiszen az jelenti az elsőként alkalmazandó eszközt a kialakulóban lévő, illetve már létrejött válsághelyzetekre való reagálásban. 2015-ben sor kerül majd az átmeneti igazságszolgáltatás témaköréről készült új uniós szakpolitikai dokumentum véglegesítésére és végrehajtására, és meg fogjuk erősíteni az EU fellépését a biztonsági ágazati reformok kapcsán, operatív iránymutatást nyújtva annak érdekében, hogy az uniós rendszer egészének a hatékonysága javuljon.

63. Az Európai Unió a jövőben is támogatja az egyenlő fontosságú három oszlopa keretében a védelmi felelősség operatív tételének előmozdítását.

64. 2015-ben kiterjedt felülvizsgálatokra fog sor kerülni a béke és biztonság területén, nevezetesen az ENSZ béketámogató műveleteire, a békeépítési architektúrára és az ENSZ BT nőkről, békéről és biztonságról szóló 1325. sz. határozatának a végrehajtására vonatkozóan. Ez remek alkalmat kínál a békére és biztonságra vonatkozó mostani ENSZ-struktúra kritikai értékelésére és a további lépések meghatározására. A felülvizsgálatok összekapcsolása nagyon fontos.

65. Még 2015-ben sor fog kerülni az ENSZ béketámogató műveleteinek felülvizsgálatára.

A feladattal megbízott magas szintű független szakértői testület várhatóan a tavasz során tesz jelentést az ENSZ főtitkárának, és a folyamat ettől a ponttól a főtitkár gondozásában halad majd tovább. Az EU és néhány uniós tagállam már átadta a folyamathoz hozzájáruló beadványát a testületnek, amely azokat részletesen meg fogja vizsgálni.

Az ENSZ Közgyűlése és Biztonsági Tanácsa 2015-ben elvégzi **az ENSZ békeépítési architektúrájának tízéves felülvizsgálatát**. A felülvizsgálat alapját egy szakértői tanácsadó csoport munkája képezi majd, amely országtanulmányokat fog készíteni Burundiról, a Közép-afrikai Köztársaságról, Sierra Leonéről, Dél-Szudánról és Kelet-Timorról. Részletesen át fogja továbbá tekinteni a békeépítési architektúrát – mind szakpolitikai, mind intézményi szempontból –, és mindezek alapján kidolgozza megállapításait és ajánlásait. Az EU maga is hozzá fog járulni a folyamathoz bizonyos kapcsolódó információk rendelkezésre bocsátásával.

Abból az alkalomból, hogy az **ENSZ Biztonsági Tanácsának a nőkről, a békéről és a biztonságról szóló 1325. sz. határozata** a 15. évfordulójához érkezik, 2015 októberében **magas szintű felülvizsgálati folyamat** indul a határozat globális, regionális és nemzeti szintű végrehajtásában elért eredmények áttekintése, a vállalások megújítása, valamint a felmerült akadályok megvitatása céljából. A folyamathoz az EU is hozzá fog járulni a kapcsolódó információkkal.

7. Emberi jogok és demokrácia

Az EU továbbra is az **emberi jogok** érvényesítésére fog ösztönözni, és ki fog állni az emberi jogok ügye mellett bilaterális és multilaterális szinten egyaránt, valamint az uniós szakpolitikákba is következetesen beépíti az emberi jogi szempontokat.

Az emberi jogokról és a demokráciáról szóló 2012. évi cselekvési terv 2014. év végi lejártaát követően 2015 második félévében újabb cselekvési tervet fog elfogadni az Unió.

Az új cselekvési terv időtartama (2015–2019) egybe fog esni a főképviselő és az Európai Bizottság megbízási idejével, félidős felülvizsgálatára pedig 2017-ben, a külső finanszírozási eszközök félidős felülvizsgálatával egy időben fog sor kerülni.

Az EU multilaterális szinten – különösen az ENSZ szintjén – azokkal a iránymutatásokkal összhangban fogja folytatni tevékenységét, amelyeket számára a Tanács az ENSZ emberi jogi fórumain képviselendő uniós prioritásokról szóló következtetéseiben kijelöl. E következtetések elfogadására, mint minden évben, ez alkalommal is közvetlenül az ENSZ Emberi Jogi Tanácsának központi ülését (Genf, 2015. március) megelőzően, 2015. februárban kerül sor.

„Az emberi jogok és a demokrácia helyzete a világban” című éves jelentés 2014. évi kiadása 2015 első féléve során fog elkészülni. A jelentés a korábbi évekhez hasonlóan egy tematikus és egy országonkénti szakaszból fog állni.

Az Unió külső tevékenysége keretében az egyik legalapvetőbb célnak, a demokrácia világszintű előmozdításának továbbra is kulcsfontosságú eszközei a **választási megfigyelő missziók**.

A **nők társadalmi szerepvállalásának növelése** és a nemek közötti egyenlőség előmozdítása tekintetében 2015 fontos év lesz: ebben az évben ünnepeljük a Nők Helyzetével Foglalkozó Bizottság keretében az 1995-ös Pekingi Nyilatkozat és Cselekvési Platform huszadik évfordulóját és a nők által a békéhez és a biztonsághoz nyújtott hozzájárulásról szóló 1325. sz. ENSZ BT-határozat 15. évfordulóját.

8. Globális kérdések

A **terrorizmus elleni küzdelem** terén a Tanács február 9-i következtetései szolgáltatják majd az alapot a terrorizmus elleni küzdelemnek az EU külső tevékenysége egészébe való további integrálásához, illetve az EU terrorizmusellenes politikájának és intézkedéseinek megerősítéséhez, a következő témákra összpontosítva: a legfontosabb partnerségek megerősítése; a kapacitásépítés támogatása; fellépés a radikalizálódás és az erőszakos szélsőségeség ellen; a nemzetközi együttműködés előmozdítása; valamint a mögöttes tényezők és a folyamatban lévő válsághelyzetek kezelése.

2015 januárban kezdődik a **2015 utáni fejlesztési tervekről** szóló kormányközi tárgyalásokat lezáró folyamat, amely a Rio+20 konferencián alapuló korábbi folyamatokra, köztük különösen a fenntartható fejlődés finanszírozásával foglalkozó kormányközi szakértői bizottságnak és az ENSZ fenntartható fejlesztési célokkal foglalkozó nyílt munkacsoportjának a munkájára fog épülni (mely utóbbi 2014 júliusában egy 17 alap-célkitűzésből és 169 részcélből álló javaslatot dolgozott ki).

A **2020 utáni EU–AKCS-kapcsolatokra** vonatkozó stratégiai elmélkedés jelenlegi folyamatának keretében az EU hangsúlyozni fogja, hogy nyitottnak és realistának kell maradni a Cotonou utáni struktúra jövőbeli formájának kialakítását illetően, hogy az az EU és az AKCS-országok között valódi modern kapcsolatot teremthessen meg.

A tervek között szerepel egy **átfogó megközelítésre vonatkozó cselekvési terv** 2015 első negyedévének a vége előtti kidolgozása is.

A főképviselőnek és a Bizottságnak a tagállamokkal konzultálva 2015 közepéig ki kell dolgozniuk a biztonsági ágazat reformjának az EU-ra kiterjedő stratégiai keretét.

Az év folyamán szükség lehet egy **globális kérdésekkel kapcsolatos preventív külpolitikai stratégia** kidolgozására is – DE/IT/NL kezdeményezése alapján.

Az Unió 2015-ben is stratégiai jelentőségű geopolitikai prioritásként foglalkozik majd az **éghajlatváltozás** területével. A közvetlen cél az, hogy az ENSZ Éghajlat-változási Keretegyezménye (UNFCCC) részes feleinek decemberben Párizsban tartandó, 21. konferenciáján (COP21) egy valamennyi félre nézve kötelező jogi erővel bíró, ambiciózus megállapodás kerüljön elfogadásra. Az uniós célokat az Európai Tanács 2014 októberében már elfogadta.

Mivel az **Északi-sarkvidék** éghajlatában bekövetkező változások kritikus jelentőséggel bírnak Európa szempontjából, az Uniónak kulcsszerepet kell betöltenie az eredményes északi-sarkvidéki együttműködés előmozdításában. Az EU a tervek szerint 2015 végén uniós stratégiát fogad el az Északi-sarkvidékre vonatkozóan.

Az **energiaügynek** továbbra is kulcsszerepe lesz az EU külpolitikájában. Az európai energiabiztonsági stratégia elfogadásához és az energiaunió létrehozásához a külpolitikának is hozzá kell majd járulnia a végrehajtás támogatása révén, különösen a következő területeken: 1) az Unió energiaellátásának és az útvonalaknak a diverzifikálása; 2) a nyílt, szabály-alapú és átlátható globális energetikai kormányzás előmozdítása; és 3) következetesen megfogalmazott, egységes üzenetek közvetítése az energetikai partnerek felé.

A **migráció** kérdésköre továbbra is kiemelt helyen szerepel majd az EU napirendjén, mind 2015-ben, mind azt követően. Az EKSZ-nek fontossági sorrendbe kell rendeznie azokat a hozzájárulásokat, amelyeket a 2015 májusában elfogadott, kulcsfontosságú európai migrációs stratégia végrehajtásához nyújt majd.

Az EKSZ együtt fog működni a legfontosabb származási és tranzitországokkal az európai migrációs stratégiában szereplő politikák és folyamatok, így például az európai szomszédságpolitika, a rabati folyamat, a kartúmi folyamat és más folyamatok végrehajtásában, különösen a leginkább érintett térségekben.

Az **ebolajárvány** hangsúlyozottan szükségessé tette számos fejlődő ország egészségügyi rendszerének a megerősítését, de egyúttal az is kiderült a járvány kapcsán, hogy javítani kell a nemzetközi közösség képességét a válsághelyzet-kezelést célzó hatékony sürgősségi eljárások bevezetésére.

A **kábítószer-problémák** világszintű kezelésére irányuló nemzetközi erőfeszítéseknek ezután is részét fogják képezni mind a kínálati (kábitószer-kereskedelem, szervezett bűnözés), mind a keresleti oldalt (a kábítószer-abúzus áldozatainak egészségügyi kezelése és társadalmi beilleszkedése) célzó intézkedések. 2015 kritikus jelentőségű lesz az ENSZ-közygylés kábítószer-kérdéssel foglalkozó, 2016. áprilisban megrendezendő rendkívüli ülészakának az előkészítése szempontjából.

MELLÉKLETEK

I. melléklet: A KKBP területéhez kapcsolódó jogi aktusok áttekintése (korlátozó intézkedések), 2014⁷⁹

Afganisztán / Talibán

A Tanács 2014. március 14-i 2014/142/KKBP végrehajtási határozata az afganisztáni helyzetre tekintettel egyes személyekkel, csoportokkal, vállalkozásokkal és szervezetekkel szemben hozott korlátozó intézkedésekről szóló 2011/486/KKBP határozat végrehajtásáról (*HL L 76., 2014.3.15., 46. o.*)

A Tanács 2014. március 14-i 2014/140/KKBP végrehajtási határozata az afganisztáni helyzetre tekintettel egyes személyekkel, csoportokkal, vállalkozásokkal és szervezetekkel szemben hozott korlátozó intézkedésekről szóló 2011/486/KKBP tanácsi határozat végrehajtásáról (*HL L 76., 2014.3.15., 42. o.*)

A Tanács 2014. október 8-i 2014/701/KKBP végrehajtási határozata az afganisztáni helyzetre tekintettel egyes személyekkel, csoportokkal, vállalkozásokkal és szervezetekkel szemben hozott korlátozó intézkedésekről szóló 2011/486/KKBP tanácsi határozat végrehajtásáról (*HL L 293., 2014.10.9., 37. o.*)

Fehéroroszország

A Tanács 2014. január 20-i 2014/24/KKBP végrehajtási határozata a Fehéroroszországgal szembeni korlátozó intézkedésekről szóló 2012/642/KKBP határozat végrehajtásáról (*HL L 16., 2014.1.21., 32. o.*)

A Tanács 2014. július 8-i 2014/439/KKBP végrehajtási határozata a Fehéroroszországgal szembeni korlátozó intézkedésekről szóló 2012/642/KKBP határozat végrehajtásáról (*HL L 200., 2014.7.9., 13. o.*)

A Tanács 2014. október 30-i 2014/750/KKBP határozata a Fehéroroszországgal szembeni korlátozó intézkedésekről szóló 2012/642/KKBP tanácsi határozat módosításáról (*HL L 311., 2014.10.31., 39. o.*)

⁷⁹ A felsorolás csak a korlátozó intézkedéseket elrendelő KKBP-határozatokat tartalmazza. Az Európai Unió működéséről szóló szerződés hatálya alá tartozó intézkedések végrehajtása az adott esettől függően tanácsi rendelet vagy tanácsi végrehajtási rendelet elfogadását is megköveteli.

Bosznia-Hercegovina

A Tanács 2014. március 20-i 2014/157/KKBP határozata a bosznia-hercegovinai helyzetre vonatkozó korlátozó intézkedésekről szóló 2011/173/KKBP határozat módosításáról *(HL L 87., 2014.3.22., 95. o.)*

Közép-afrikai Köztársaság

A Tanács 2014. március 10-i 2014/125/KKBP határozata a Közép-afrikai Köztársasággal szembeni korlátozó intézkedésekről szóló 2013/798/KKBP határozat módosításáról *(HL L 70., 2014.3.11., 22. o.)*

A Tanács 2014. június 23-i 2014/382/KKBP végrehajtási határozata a Közép-afrikai Köztársasággal szembeni korlátozó intézkedésekről szóló 2013/798/KKBP határozat végrehajtásáról *(HL L 183., 2014.6.24., 57. o.)*

A Tanács 2014. december 1-jei 2014/863/KKBP végrehajtási határozata a Közép-afrikai Köztársasággal szembeni korlátozó intézkedésekről szóló 2013/798/KKBP határozat végrehajtásáról *(HL L 346., 2014.12.2., 52. o.)*

Elefántcsontpart

A Tanács 2014. május 12-i 2014/271/KKBP végrehajtási határozata az Elefántcsontparttal szembeni korlátozó intézkedések megújításáról szóló 2010/656/KKBP határozat végrehajtásáról *(HL L 138., 2014.5.13., 108. o.)*

A Tanács 2014. július 14-i 2014/460/KKBP határozata az Elefántcsontparttal szembeni korlátozó intézkedések megújításáról szóló 2010/656/KKBP határozat módosításáról *(HL L 207., 2014.7.15., 17. o.)*

A Krím / Szevasztopol

A Tanács 2014. június 23-i 2014/386/KKBP határozata a Krím és Szevasztopol jogellenes annektálása miatt a Krímből és Szevasztopolból származó árukra vonatkozó korlátozások bevezetéséről *(HL L 183., 2014.6.24., 70. o.)*

A Tanács 2014. július 30-i 2014/507/KKBP határozata a Krím és Szevasztopol jogellenes annektálása miatt a Krímből és Szevasztopolból származó árukra vonatkozó korlátozások bevezetéséről szóló 2014/386/KKBP határozat módosításáról *(HL L 226., 2014.7.30., 20. o.)*

A Tanács 2014. december 18-i 2014/933/KKBP határozata a Krím és Szevasztopol jogellenes annektálása miatti korlátozó intézkedésekről szóló 2014/386/KKBP határozat módosításáról *(HL L 365., 2014.12.19., 152. o.)*

Kongói Demokratikus Köztársaság

A Tanács 2014. március 17-i 2014/147/KKBP határozata a Kongói Demokratikus Köztársasággal szembeni korlátozó intézkedésekről szóló 2010/788/KKBP határozat módosításáról *(HL L 79., 2014.3.18., 42. o.)*

A Tanács 2014. december 1-jei 2014/862/KKBP határozata a Kongói Demokratikus Köztársasággal szembeni korlátozó intézkedésekről szóló 2010/788/KKBP határozat végrehajtásáról *(HL L 346., 2014.12.2., 36. o.)*

Egyiptom

A Tanács 2014. március 20-i 2014/153/KKBP határozata az egyiptomi helyzet tekintetében egyes személyekkel, szervezetekkel és szervekkel szemben hozott korlátozó intézkedésekről szóló 2011/172/KKBP határozat módosításáról *(HL L 85., 2014.3.21., 9. o.)*

Jugoszláv Szövetségi Köztársaság (Milošević)

A Tanács 2014. október 28-i 2014/742/KKBP határozata a Milošević úr és a környezetébe tartozó személyek ellen irányuló egyedi korlátozó intézkedések fenntartásáról szóló 2000/696/KKBP közös álláspont, valamint az ahhoz kapcsolódó 98/240/KKBP, 98/326/KKBP, 1999/318/KKBP és 2000/599/KKBP közös álláspontok hatályon kívül helyezéséről *(HL L 308., 2014.10.29., 99. o.)*

Guineai Köztársaság

A Tanács 2014. április 14-i 2014/213/KKBP határozata a Guineai Köztársasággal szembeni korlátozó intézkedésekről szóló 2010/638/KKBP határozat módosításáról *(HL L 111., 2014.4.15., 83. o.)*

A Tanács 2014. október 20-i 2014/728/KKBP határozata a Guineai Köztársasággal szembeni korlátozó intézkedésekről szóló 2010/638/KKBP határozat módosításáról *(HL L 301., 2014.10.21., 33. o.)*

Irán (tömegpusztító fegyverek)

A Tanács 2014. január 20-i 2014/21/KKBP határozata az Iránnal szembeni korlátozó intézkedésekről szóló 2010/413/KKBP határozat módosításáról *(HL L 15., 2014.1.20., 22. o.)*

A Tanács 2014. április 16-i 2014/222/KKBP határozata az Iránnal szembeni korlátozó intézkedésekről szóló 2010/413/KKBP határozat módosításáról *(HL L 119., 2014.4.23., 65. o.)*

A Tanács 2014. július 21-i 2014/480/KKBP határozata az Iránnal szembeni korlátozó intézkedésekről szóló 2010/413/KKBP határozat módosításáról *(HL L 215., 2014.7.21., 4. o.)*

A Tanács 2014. november 7-i 2014/776/KKBP határozata az Iránnal szembeni korlátozó intézkedésekről szóló 2010/413/KKBP határozat módosításáról *(HL L 325., 2014.11.8., 19. o.)*

A Tanács 2014. november 25-i 2014/829/KKBP határozata az Iránnal szembeni korlátozó intézkedésekről szóló 2010/413/KKBP határozat módosításáról *(HL L 338., 2014.11.25., 1. o.)*

Irán (emberi jogok)

A Tanács 2014. április 10-i 2014/205/KKBP határozata az iráni helyzetre tekintettel egyes személyekkel és szervezetekkel szemben hozott korlátozó intézkedésekről szóló 2011/235/KKBP határozat módosításáról *(HL L 109., 2014.4.12., 25. o.)*

Irak

A Tanács 2014. július 22-i 2014/484/KKBP határozata az Irakról szóló 2003/495/KKBP közös álláspontra módosításáról *(HL L 217., 2014.7.23., 38. o.)*

Észak-Korea (Koreai Népi Demokratikus Köztársaság)

A Tanács 2014. április 14-i 2014/212/KKBP határozata a Koreai Népi Demokratikus Köztársasággal szembeni korlátozó intézkedésekről szóló 2013/183/KKBP határozat módosításáról *(HL L 111., 2014.4.15., 79. o.)*

A Tanács 2014. október 8-i 2014/700/KKBP határozata a Koreai Népi Demokratikus Köztársasággal szembeni korlátozó intézkedésekről szóló 2013/183/KKBP határozat módosításáról *(HL L 293., 2014.10.9., 34. o.)*

Libéria

A Tanács 2014. március 14-i 2014/141/KKBP határozata a Libériával szembeni korlátozó intézkedésekről szóló 2008/109/KKBP közös álláspontra módosításáról *(HL L 76., 2014.3.15., 45. o.)*

Líbia

A Tanács 2014. január 28-i 2014/41/KKBP végrehajtási határozata a líbiai helyzetre tekintettel hozott korlátozó intézkedésekről szóló 2011/137/KKBP tanácsi határozat végrehajtásáról *(HL L 26., 2014.1.29., 41. o.)*

A Tanács 2014. június 23-i 2014/380/KKBP határozata a líbiai helyzetre tekintettel hozott korlátozó intézkedésekről szóló 2011/137/KKBP határozat módosításáról *(HL L 183., 2014.6.24., 52. o.)*

A Tanács 2014. július 22-i 2014/487/KKBP végrehajtási határozata a líbiai helyzetre tekintettel hozott korlátozó intézkedésekről szóló 2011/137/KKBP határozat végrehajtásáról *(HL L 217., 2014.7.23., 48. o.)*

A Tanács 2014. október 20-i 2014/727/KKBP határozata a líbiai helyzetre tekintettel hozott korlátozó intézkedésekről szóló 2011/137/KKBP határozat módosításáról *(HL L 301., 2014.10.21., 30. o.)*

Moldovai Köztársaság

A Tanács 2014. június 23-i 2014/381/KKBP határozata a Moldovai Köztársaság Dnyeszteren túli régiójának vezetésével szembeni korlátozó intézkedésekről szóló 2010/573/KKBP határozat módosításáról *(HL L 183., 2014.6.24., 56. o.)*

A Tanács 2014. október 30-i 2014/751/KKBP határozata a Moldovai Köztársaság Dnyeszteren túli régiójának vezetésével szembeni korlátozó intézkedésekről szóló 2010/573/KKBP határozat módosításáról *(HL L 311., 2014.10.31., 54. o.)*

Mianmar (Burma)

A Tanács 2014. április 14-i 2014/214/KKBP határozata a Mianmarral/Burmával szembeni korlátozó intézkedésekről szóló 2013/184/KKBP határozat módosításáról *(HL L 111., 2014.4.15., 84. o.)*

Oroszország

A Tanács 2014. július 31-i 2014/512/KKBP határozata az ukrajnai helyzetet destabilizáló orosz intézkedések miatt hozott korlátozó intézkedésekről *(HL L 229., 2014.7.31., 13. o.)*

A Tanács 2014. szeptember 8-i 2014/659/KKBP határozata az ukrajnai helyzetet destabilizáló orosz intézkedések miatt hozott korlátozó intézkedésekről szóló 2014/512/KKBP határozat módosításáról *(HL L 271., 2014.9.12., 54. o.)*

A Tanács 2014. december 4-i 2014/872/KKBP határozata az ukrajnai helyzetet destabilizáló orosz intézkedések miatt hozott korlátozó intézkedésekről szóló 2014/512/KKBP határozat és a 2014/512/KKBP határozatot módosító 2014/659/KKBP határozat módosításáról *(HL L 349., 2014.12.5., 58. o.)*

Szomália

A Tanács 2014. május 12-i 2014/270/KKBP határozata a Szomáliával szembeni korlátozó intézkedésekről szóló 2010/231/KKBP tanácsi határozat módosításáról *(HL L 138., 2014.5.13., 106. o.)*

A Tanács 2014. október 20-i 2014/729/KKBP végrehajtási határozata a Szomáliával szembeni korlátozó intézkedésekről szóló 2010/231/KKBP határozat végrehajtásáról *(HL L 301., 2014.10.21., 34. o.)*

Szudán és Dél-Szudán

A Tanács 2014. január 28-i 2014/40/KKBP végrehajtási határozata a Szudánnal és Dél-Szudánnal szembeni korlátozó intézkedésekről szóló, 2011. július 18-i 2011/423/KKBP határozat végrehajtásáról *(HL L 26., 2014.1.29., 38. o.)*

Dél-Szudán

A Tanács 2014. július 10-i 2014/449/KKBP határozata a dél-szudáni helyzetre tekintettel hozott korlátozó intézkedésekről *(HL L 203., 2014.7.11., 100. o.)*

Szudán

A Tanács 2014. július 10-i 2014/450/KKBP határozata a szudáni helyzetre tekintettel hozott korlátozó intézkedésekről és a 2011/423/KKBP határozat hatályon kívül helyezéséről *(HL L 203., 2014.7.11., 106. o.)*

Szíria

A Tanács 2014. február 10-i 2014/74/KKBP határozata a Szíriával szembeni korlátozó intézkedésekről szóló 2013/255/KKBP határozat módosításáról *(HL L 40., 2014.2.11., 63. o.)*

A Tanács 2014. május 28-i 2014/309/KKBP határozata a Szíriával szembeni korlátozó intézkedésekről szóló 2013/255/KKBP határozat módosításáról *(HL L 160., 2014.5.29., 37. o.)*

A Tanács 2014. június 23-i 2014/387/KKBP végrehajtási határozata a Szíriával szembeni korlátozó intézkedésekről szóló 2013/255/KKBP határozat végrehajtásáról *(HL L 183., 2014.6.24., 72. o.)*

A Tanács 2014. július 22-i 2014/488/KKBP végrehajtási határozata a Szíriával szembeni korlátozó intézkedésekről szóló 2013/255/KKBP határozat végrehajtásáról *(HL L 217., 2014.7.23., 49. o.)*

A Tanács 2014. szeptember 26-i 2014/678/KKBP végrehajtási határozata a Szíriával szembeni korlátozó intézkedésekről szóló 2013/255/KKBP határozat végrehajtásáról *(HL L 283., 2014.9.27., 59. o.)*

A Tanács 2014. október 20-i 2014/730/KKBP végrehajtási határozata a Szíriával szembeni korlátozó intézkedésekről szóló 2013/255/KKBP határozat végrehajtásáról *(HL L 301., 2014.10.21., 36. o.)*

A Tanács 2014. december 12-i 2014/901/KKBP határozata a Szíriával szembeni korlátozó intézkedésekről szóló 2013/255/KKBP határozat módosításáról *(HL L 358., 2014.12.13., 28. o.)*

A Tanács 2001/931/KKBP közös álláspontja

A Tanács 2014. február 10-i 2014/72/KKBP határozata a terrorizmus elleni küzdelemre vonatkozó különös intézkedések alkalmazásáról szóló 2001/931/KKBP közös álláspont 2., 3. és 4. cikkének hatálya alá tartozó személyek, csoportok és szervezetek listájának naprakésszé tételéről és a 2013/395/KKBP határozat hatályon kívül helyezéséről *(HL L 40., 2014.2.11., 56. o.)*

A Tanács 2014. július 22-i 2014/483/KKBP határozata a terrorizmus elleni küzdelemre vonatkozó különös intézkedések alkalmazásáról szóló 2001/931/KKBP közös álláspont 2., 3. és 4. cikkének hatálya alá tartozó személyek, csoportok és szervezetek listájának naprakésszé tételéről és a 2014/72/KKBP határozat hatályon kívül helyezéséről *(HL L 217., 2014.7.23., 35. o.)*

Tunézia

A Tanács 2014. január 30-i 2014/49/KKBP határozata a tunéziai helyzet tekintetében egyes személyekkel és szervezetekkel szemben hozott korlátozó intézkedésekről szóló 2011/72/KKBP határozat módosításáról *(HL L 28., 2014.1.31., 38. o.)*

Ukrajna

A Tanács 2014. március 17-i 2014/145/KKBP határozata az Ukrajna területi integritását, szuverenitását és függetlenségét aláásó vagy fenyegető intézkedések miatti korlátozó intézkedésekről *(HL L 78., 2014.3.17., 16. o.)*

A Tanács 2014. március 21-i 2014/151/KKBP végrehajtási határozata az Ukrajna területi integritását, szuverenitását és függetlenségét aláásó vagy fenyegető intézkedések miatti korlátozó intézkedésekről szóló 2014/145/KKBP határozat végrehajtásáról *(HL L 86., 2014.3.21., 30. o.)*

A Tanács 2014. április 28-i 2014/238/KKBP végrehajtási határozata az Ukrajna területi integritását, szuverenitását és függetlenségét aláásó vagy fenyegető intézkedések miatti korlátozó intézkedésekről szóló 2014/145/KKBP határozat végrehajtásáról *(HL L 126., 2014.4.29., 55. o.)*

A Tanács 2014. május 12-i 2014/265/KKBP határozata az Ukrajna területi integritását, szuverenitását és függetlenségét aláásó vagy fenyegető intézkedések miatti korlátozó intézkedésekről szóló 2014/145/KKBP határozat módosításáról *(HL L 137., 2014.5.12., 9. o.)*

A Tanács 2014. május 28-i 2014/308/KKBP határozata az Ukrajna területi integritását, szuverenitását és függetlenségét aláásó vagy fenyegető intézkedések miatti korlátozó intézkedésekről szóló 2014/145/KKBP határozat módosításáról *(HL L 160., 2014.5.29., 33. o.)*

A Tanács 2014. július 11-i 2014/455/KKBP határozata az Ukrajna területi integritását, szuverenitását és függetlenségét aláásó vagy fenyegető intézkedések miatti korlátozó intézkedésekről szóló 2014/145/KKBP határozat módosításáról *(HL L 205., 2014.7.12., 22. o.)*

A Tanács 2014. július 18-i 2014/475/KKBP határozata az Ukrajna területi integritását, szuverenitását és függetlenségét aláásó vagy fenyegető intézkedések miatti korlátozó intézkedésekről szóló 2014/145/KKBP határozat módosításáról *(HL L 214., 2014.7.19., 28. o.)*

A Tanács 2014. július 25-i 2014/499/KKBP határozata az Ukrajna területi integritását, szuverenitását és függetlenségét aláásó vagy fenyegető intézkedések miatti korlátozó intézkedésekről szóló 2014/145/KKBP határozat módosításáról *(HL L 221., 2014.7.25., 15. o.)*

A Tanács 2014. július 30-i 2014/508/KKBP határozata az Ukrajna területi integritását, szuverenitását és függetlenségét aláásó vagy fenyegető intézkedések miatti korlátozó intézkedésekről szóló 2014/145/KKBP határozat módosításáról *(HL L 226., 2014.7.30., 23. o.)*

A Tanács 2014. szeptember 8-i 2014/658/KKBP határozata az Ukrajna területi integritását, szuverenitását és függetlenségét aláásó vagy fenyegető intézkedések miatti korlátozó intézkedésekről szóló 2014/145/KKBP határozat módosításáról *(HL L 271., 2014.9.12., 47. o.)*

A Tanács 2014. november 17-i 2014/801/KKBP határozata az Ukrajna területi integritását, szuverenitását és függetlenségét aláásó vagy fenyegető intézkedések miatti korlátozó intézkedésekről szóló 2014/145/KKBP határozat módosításáról *(HL L 331., 2014.11.18., 26. o.)*

A Tanács 2014. november 28-i 2014/855/KKBP határozata az Ukrajna területi integritását, szuverenitását és függetlenségét aláásó vagy fenyegető intézkedések miatti korlátozó intézkedésekről szóló 2014/145/KKBP határozat módosításáról *(HL L 344., 2014.11.29., 22. o.)*

Ukrajna (hűtlen kezelés)

A Tanács 2014. március 5-i 2014/119/KKBP határozata az ukrajnai helyzetre tekintettel egyes személyekkel, szervezetekkel és szervekkel szembeni korlátozó intézkedések meghozataláról *(HL L 66., 2014.3.6., 26. o.)*

A Tanács 2014. április 14-i 2014/216/KKBP végrehajtási határozata az ukrajnai helyzetre tekintettel egyes személyekkel, szervezetekkel és szervekkel szembeni korlátozó intézkedések meghozataláról szóló 2014/119/KKBP határozat végrehajtásáról *(HL L 111., 2014.4.15., 91. o.)*

Jemen

A Tanács 2014. december 18-i 2014/932/KKBP határozata a jemeni helyzetre tekintettel hozott korlátozó intézkedésekről *(HL L 365., 2014.12.19., 147. o.)*

Zimbabwe

A Tanács 2014. február 17-i 2014/98/KKBP határozata a Zimbabweval szembeni korlátozó intézkedésekről szóló 2011/101/KKBP határozat módosításáról *(HL L 50., 2014.2.20., 20. o.)*

Annex II: Appearances before the European Parliament in 2014

1. Appearances of the High Representative/Vice-President before the European Parliament in 2014

Date	Meeting	Subject
11-Feb	Committee on Foreign Affairs	Debriefing on the Foreign Affairs Council of 10 Feb.2014
03-Apr	Plenary	Main aspects and basic choices of the common foreign and security policy and the common security and defence policy (art 36 TEU) – EU comprehensive approach and coherence of EU external action
06-Nov	Interparliamentary Conference (Rome)	Interparliamentary Conference (Rome)
12-Nov	Committee on Foreign Affairs Enlarged Bureau	Meeting ahead of the Foreign Affairs Council of 17-18 November
26-Nov	Plenary	Recognition of Palestine statehood
26-Nov	Plenary	25th anniversary of the UN Convention on the Rights of the Child
01-Dec	Committee on Foreign Affairs	Exchange of views
11-Dec	Committee on Foreign Affairs Enlarged Bureau	Meeting ahead of the Foreign Affairs Council of 15 December

2. Appearances on behalf of the High Representative/Vice-President before the European Parliament in 2014

Date	Meeting	HR/VP representative	Subject
15-Jan	Plenary	EL Presidency	Situation in South Sudan
16-Jan	Plenary	Commissioner Kallas	Human Rights debate - Situation of rights defenders and opposition activists in Cambodia and Laos
16-Jan	Plenary	Commissioner Kallas	Human Rights debate - Recent elections in Bangladesh
16-Jan	Plenary	Commissioner Kallas	Human Rights debate - Recent moves to criminalise LGBTI people
20-Jan	Committee on Budgetary Control	Chief Operating Officer Mr O'Sullivan	EEAS budgetary discharge 2012
05-Feb	Plenary	Commissioner Füle	Situation in Ukraine
05-Feb	Plenary	IT Presidency	EU's role in Central African Republic (CAR)
05-Feb	Plenary	Commissioner Füle	Situation in Syria
05-Feb	Plenary	IT Presidency	Situation in Egypt
06-Feb	Plenary	Commissioner Füle	Human Rights debate - The situation in Thailand
06-Feb	Plenary	Commissioner Füle	Human Rights debate - Right to education in Transnistrian region
06-Feb	Plenary	Commissioner Füle	Human Rights debate - Bahrain, in particular the case of Nabeel Rajab, Abdulhadi al-Khawaja and Ibrahim Sharif
26-Feb	Plenary	Commissioner Füle	Situation in Ukraine

Date	Meeting	HR/VP representative	Subject
26-Feb	Plenary	EL Presidency	Situation in Iraq
26-Feb	Plenary	EL Presidency	Use of armed drones
27-Feb	Plenary	Commissioner Semeta	Venezuela
10-Mar	Plenary	Commissioner Borg	Eradication of torture in the world
10-Mar	Plenary	Commissioner Borg	Saudi Arabia
10-Mar	Plenary	Commissioner Füle	Priorities for EU relations with the Eastern Partnership countries
12-Mar	Plenary	IT Presidency	EU's priorities for the 25th session of the UN Human Rights Council
13-Mar	Plenary	Commissioner Lewandowski	Human Rights debate - Russia: sentencing of demonstrators involved in the Bolotnaya Square events
13-Mar	Plenary	Commissioner Lewandowski	Human Rights debate - Launching consultations to suspend Uganda and Nigeria from the Cotonou Agreement in view of recent legislation further criminalising homosexuality
13-Mar	Plenary	Commissioner Lewandowski	Human Rights debate - Security and human trafficking in Sinai
18-Mar	Committee on Foreign Affairs	Commissioner Füle	Strategic dialogue on the programming priorities under the Instrument for Pre-accession Assistance (IPA II) and of the European Neighbourhood Instrument (ENI)

Date	Meeting	HR/VP representative	Subject
31-Mar	EP-PAP Parliamentary Summit	EL Presidency	Policy Headlines of the European Union with regard to Africa
03-Apr	Plenary	EL Presidency	Situation in Iran
16-Apr	Plenary	Commissioner Füle	Situation in Ukraine and the Russian pressure on Eastern Partnership countries and in particular destabilisation of eastern Ukraine
16-Apr	Plenary	EL Presidency	Religious freedoms and cultural diversity
17-Apr	Plenary	Commissioner Almunia	EU-Japan strategic partnership agreement
17-Apr	Plenary	Commissioner Almunia	Human Rights debate - Pakistan
17-Apr	Plenary	Commissioner Almunia	Human Rights debate - Syria
17-Apr	Plenary	Commissioner Almunia	Human Rights debate - North Korea
15-Jul	Plenary	Commissioner Füle	Situation in Ukraine
16-Jul	Plenary	IT Presidency	Violence between Israel and Palestine
16-Jul	Plenary	IT Presidency	Crime of aggression
16-Jul	Plenary	IT Presidency	Destruction of Syria's chemical weapons
16-Jul	Plenary	IT Presidency	Situation in Iraq

Date	Meeting	HR/VP representative	Subject
17-Jul	Plenary	Commissioner Vassiliou	Human Rights debate - Case of Meriam Yahia Ibrahim in Sudan
17-Jul	Plenary	Commissioner Vassiliou	Human Rights debate - The recent attacks by Boko Haram in Nigeria
17-Jul	Plenary	Commissioner Vassiliou	Human Rights debate - Freedom of expression and assembly in Egypt
17-Sep	Plenary	IT Presidency	Situation in Libya
17-Sep	Plenary	IT Presidency	Situation in Iraq and Syria and the IS offensive including the persecution of minorities
17-Sep	Plenary	IT Presidency	Israel-Palestine after the Gaza war and the role of the EU
18-Sep	Plenary	Commissioner Mimica	Human Rights debate - Persecution of human rights defenders in Azerbaijan
18-Sep	Plenary	Commissioner Mimica	Human Rights debate - Burundi and in particular on the case of Pierre Claver Mbonimpa
18-Sep	Plenary	Commissioner Mimica	Human Rights debate - Human rights violations in Bangladesh
22-Oct	Plenary	IT Presidency	Situation in Kobane and the threat of IS
22-Oct	Plenary	IT Presidency	Situation in Hong-Kong
22-Oct	Plenary	IT Presidency	Death penalty in Pakistan and the case of Asia Bibi
23-Oct	Plenary	Commissioner Borg	Human Rights debate - Closing of the NGO "Memorial" in Russia

Date	Meeting	HR/VP representative	Subject
23-Oct	Plenary	Commissioner Borg	Human Rights debate - Situation of human rights in Uzbekistan
23-Oct	Plenary	Commissioner Borg	Human Rights debate - Disappearance of 43 teaching students in Mexico
12-Nov	Plenary	Commissioner Hahn	Humanitarian situation in South Sudan
12-Nov	Plenary	Commissioner Hahn	Turkish actions creating tensions in the exclusive economic zone of Cyprus
27-Nov	Plenary	Commissioner Stylianides	Human Rights debate - Pakistan: blasphemy laws
27-Nov	Plenary	Commissioner Stylianides	Human Rights debate - Case of accused war criminal Seseli in Serbia
27-Nov	Plenary	Commissioner Stylianides	Human Rights debate - Kidnapping and mistreatment of women in Iraq
03-Dec	Subcommittee on Security and Defence	Deputy Secretary-General Mr Popowski	Debriefing on the FAC Defence of 18 November
17-Dec	Plenary	IT Presidency	Freedom of expression in Turkey
18-Dec	Plenary	IT Presidency	Human Rights debate - Persecution of the democratic opposition in Venezuela
18-Dec	Plenary	IT Presidency	Human Rights debate - Mauritania, in particular the case of Biram Dah Abeid
18-Dec	Plenary	IT Presidency	Human Rights debate - Sudan: the case of Dr Amin Mekki Medani

3. Appearances of Senior EEAS Representatives⁸⁰ before the European Parliament in 2014 and Exchanges of views with newly appointed Heads of Delegation

Date	Meeting	EEAS Representative	Subject
20-Jan	Committee on Foreign Affairs	Chief Operating Officer Mr O'Sullivan	Debriefing on the negotiations for an Institutional Framework Agreement governing EU-Switzerland relations
20-Jan	Committee on Development	Deputy Secretary-General Mr Popowski	Public Hearing on: " Place of humanitarian aid in EU external relations: the importance of respecting the humanitarian principles"
22-Jan	Subcommittee on Security and Defence	Deputy Secretary-General Mr Popowski	Public hearing "European Council on Defence: What's next for CSDP?"
22-Jan	Subcommittee on Security and Defence & Committee on Foreign Affairs	EU Special Representative for the Sahel Mr Reveyrand	Exchange of views on situation in Sahel
23-Jan	Subcommittee on Human Rights	EU Special Representative for Human Rights Mr Lambrinidis	Exchange of views
23-Jan	Subcommittee on Security and Defence & Committee on Foreign Affairs & Committee on Development	Managing Director for Africa Mr Westcott	Exchange of views on the current status of operations in the Central African Republic (CAR)

⁸⁰ Members of Corporate Board, Managing Directors, EUSRs, PSC Chair

Date	Meeting	EEAS Representative	Subject
23-Jan	Subcommittee on Security and Defence & Committee on Foreign Affairs & Committee on Development	Managing Director for Africa Mr Westcott	Exchange of views on the latest developments in South Sudan
27-Jan	Committee on Foreign Affairs Enlarged Bureau	Executive Secretary General Mr Vimont	Debriefing on the Geneve II Conf. (on Syria)
30-Jan	EPP Group	Managing Director for Asia and the Pacific Mr Isticioaia-Budura	Hearing on EU-Japan Strategic Partnership Agreement
04-Feb	Breakfast meeting with members of the Committee on Foreign Affairs	EU Special Representative for South Mediterranean Mr Leon	Briefing on the situation in Egypt
17-Feb	Committee on Foreign Affairs	Chief Operating Officer Mr O'Sullivan	Exchange of views on the implications of the Swiss referendum on mass immigration
18-Feb	Parliamentary Forum	Deputy Secretary-General Mr Popowski	Europe's Parliaments in multinational organisations and international fora: From back seat to front row?
03-Mar	Committee on Foreign Affairs	Executive Secretary General Mr Vimont	FAC Debriefing (on Ukraine)
03-Mar	Committee on Foreign Affairs	Managing Director for North Africa, Middle East, Arabian Peninsula, Iran and Iraq Mr Mingarelli	Exchange of views on the situation in Libya

Date	Meeting	EEAS Representative	Subject
05-Mar	Joint Consultation Meeting	Political and Security Chair Mr Stevens	CSDP missions, political updates on Libya, Mali, CAR, Afghanistan
10-Mar	Committee on Foreign Affairs	Chief Operating Officer Mr O'Sullivan	Strategic dialogue with Commissioner Piebalgs on the programming under the European Instrument for Democracy and Human Rights, the Instrument contributing to Stability and Peace and the Partnership Instrument
10-Mar	Committee on Foreign Affairs	Chief Operating Officer Mr O'Sullivan	Exchange of views on the international assistance package to Ukraine
18-Mar	Committee on Foreign Affairs	Managing Director for the Americas Mr Leffler	Debriefing on the state of play in negotiations of a Political Dialogue and Co-operation Agreement with Cuba and other developments in Latin America
18-Mar	Committee on Foreign Affairs	Newly appointed Head of Delegation in Ankara Mr Manservigi	Exchange of views with newly appointed Head of Delegations, in compliance with the Declaration on Political Accountability of the HR/VP
18-Mar	Committee on Foreign Affairs Enlarged Bureau	Executive Secretary General Mr Vimont	Debriefing on the Foreign Affairs Council of 17 March
19-Mar	Subcommittee on Security and Defence	EU Special Representative for Horn of Africa Mr Rondos	Exchange of views on the situation in the Horn of Africa
08-Apr	Western Balkans WG	EU Special Representative Mr Sorensen	Exchange of views on the current situation in Bosna and Herzegovina
09-Apr	Delegation for relations with USA	Managing Director for the Americas Mr Leffler	Debriefing on the EU-US Summit of 26 March in Brussels
10-Apr	SME Global & SME Europe	Chief Operating Officer Mr O'Sullivan	Breakfast debate about the EU-Switzerland relations

Date	Meeting	EEAS Representative	Subject
04-Jun	Committee on Foreign Affairs	Executive Secretary General Mr Vimont	Exchange of views on the presidential elections in Egypt of 26 and 27 May 2014
04-Jun	Committee on Foreign Affairs	Executive Secretary General Mr Vimont	Exchange of views on the findings and conclusions of the presidential elections in Ukraine on 25 May 2014, and on the latest developments in Ukraine
14-Jul	Committee on Foreign Affairs	Newly appointed Head of the EU Delegation in Washington Mr David O'Sullivan	Exchange of views with newly appointed Head of Delegations, in compliance with the Declaration on Political Accountability of the HR/VP
14-Jul	Committee on Foreign Affairs	Newly appointed Head of the EU Delegation to the Council of Europe Mr Vilen	Exchange of views with newly appointed Head of Delegations, in compliance with the Declaration on Political Accountability of the HR/VP
22-Jul	Committee on Foreign Affairs Enlarged Bureau	Managing Director for North Africa, Middle East, Arabian Peninsula, Iran and Iraq Mr Mingarelli	Crisis in the Middle East
22-Jul	Committee on Development	Chief Operating Officer Mr O'Sullivan	Exchange of views on EU development policy principles, state of play of programming and the role of the EP
28-Aug	Enlarged Bureau of the Committee on Foreign Affairs jointly with the Bureaus of external committees (DEVE, INTA, SEDE, DROI)	Executive Secretary General Mr Vimont	Latest crisis developments in Ukraine, Iraq, Libya and Gaza.

Date	Meeting	EEAS Representative	Subject
01-Sep	Committee on Foreign Affairs	Newly appointed Head of the EU Delegation in Georgia Mr Herman	Exchange of views with newly appointed Head of Delegations, in compliance with the Declaration on Political Accountability of the HR/VP
01-Sep	Committee on Foreign Affairs	Newly appointed Head of the EU Delegation to China and Mongolia, Mr Schweisgut	Exchange of views with newly appointed Head of Delegations, in compliance with the Declaration on Political Accountability of the HR/VP
02-Sep	Plenary Session followed by three parallel thematic sessions	Third Annual Conference of EU Heads of Delegation	- Revamping EU policy; - Toward and EU economic, political and security strategy in Asia-pacific; Challenges for EU development cooperation in Africa and Latin America
11-Sep	Subcommittee on Security and Defence	Deputy Secretary-General Mr Popowski	Debriefing on the informal Defence Council
17-Sep	Delegation to the Euro-Latin American Parliamentary Assembly	Managing Director for the Americas Mr Leffler	Exchange of views on the state of play in EU-LAC relations
22-Sep	Committee on Foreign Affairs	Newly appointed Head of the EU Delegation in Albania Mrs Vlahutin	Exchange of views with newly appointed Head of Delegations, in compliance with the Declaration on Political Accountability of the HR/VP
23-Sep	Committee on Foreign Affairs	Newly appointed Head of the EU Delegation in Japan Mr Isticioaia-Budura	Exchange of views with newly appointed Head of Delegations, in compliance with the Declaration on Political Accountability of the HR/VP

Date	Meeting	EEAS Representative	Subject
23-Sep	Joint meeting of the Committee on Budgetary Control and the Committee on Foreign Affairs	Managing Director Mr Child	Special Report No 11/2014 (2013 Discharge) "The establishment of the European External Action Service"
13-Oct	Subcommittee on Human Rights	EU Special Representative for Human Rights Mr Lambrinidis	Exchange of views
03-Nov	Committee on Foreign Affairs	EU Special Representative Mr Salber	Exchange of views
04-Nov	Committee on Foreign Affairs	EU Special Representative for Human Rights Mr Lambrinidis	Exchange of views on his recent visits to Egypt and Pakistan
05-Nov	Committee on Budgetary Control	Managing Director Mr Child	Special Report No 11/2014 (2013 Discharge) "The establishment of the European External Action Service"
05-Nov	Committee on Civil Liberties, Justice and Home Affairs	Managing Director Mrs Marinaki	Exchange of views on terrorism, foreign fighters and presentation of TE-SAT report
05-Nov	Others - Spring forward for women Conference	EU Special Representative for Human Rights Mr Lambrinidis	Keynote speaker at the opening session
05-Nov	Subcommittee on Security and Defence	Political and Security Chair Mr Stevens	CSDP priorities in the context of evolving security environment

Date	Meeting	EEAS Representative	Subject
11-Nov	Delegation for relations with Israel	Managing Director for North Africa, Middle East, Arabian Peninsula, Iran and Iraq Mr Mingarelli	Current situation in the region
13-Nov	36th EP-Canada Interparliamentary meeting	Managing Director for the Americas Mr Leffler	State of play of the bilateral EU-Canada relationship
17-Nov	Committee on Foreign Affairs	Executive Secretary General Mr Vimont	Debriefing on the Foreign Affairs Council of 17 November 2014
17-Nov	Committee on Foreign Affairs	Managing Director for North Africa, Middle East, Arabian Peninsula, Iran and Iraq Mr Mingarelli	Latest developments in Syria and Iraq
11-Dec	Delegation for relations with Maghreb countries	Managing Director for North Africa, Middle East, Arabian Peninsula, Iran and Iraq Mr Mingarelli	Situation in Libya
11-Dec	Delegation for relations with the Maghreb countries	Managing Director for North Africa, Middle East, Arabian Peninsula, Iran and Iraq Mr Mingarelli	Exchange of views on Libya
11-Dec	Joint Consultation Meeting	Political and Security Chair Mr Stevens	Joint Consultation Meeting
17-Dec	Committee on Development Coordinators' Meeting	Deputy Secretary-General Mr Popowski	Debriefing on the Foreign Affairs Council of 12 December 2014

III. melléklet: Nyilatkozatok

2014-ben összesen 539 *nyilatkozat* kibocsátására került sor az alábbi négy kategóriában:

- **A főképviselőnek az Európai Unió nevében tett nyilatkozatai:** ezek az Európai Unió hivatalos álláspontját tükrözik, és a főképviselő felügyelete mellett, a tagállamokkal folytatott előzetes konzultációt követően adják ki őket. Amennyiben nem létezik ilyen hivatalos álláspont, a nyilatkozatokat a tagállamok a Tanács keretében hagyják jóvá. Felkérés esetén harmadik országok is csatlakozhatnak a nyilatkozatokhoz.
- **A főképviselő/alelnök nyilatkozatai:** ezek a leggyakrabban olyan események kapcsán születnek, amelyek gyors reagálást igényelnek az EU részéről, és a főképviselő felügyelete mellett, a tagállamokkal való hivatalos konzultáció nélkül adják ki őket.
- **A főképviselő/alelnök szóvivőjének nyilatkozatai:** ezeket a gyors uniós reagálás céljából alkalmazzák olyan esetekben, amikor a főképviselő/alelnök személyes közreműködése nem feltétlenül szükséges.
- **Az Unió helyi nyilatkozatai:** konkrét helyi/regionális kérdésekkel kapcsolatban adják ki őket.

A nyilatkozatok száma kategóriánkénti bontásban

Kategória	Szám (arány az összes nyilatkozat százalékában kifejezve)
A főképviselőnek az EU nevében tett nyilatkozatai	49 (9,09%)
A főképviselő/alelnök nyilatkozatai	173 (32,10%)
A főképviselő/alelnök szóvivőjének nyilatkozatai	235 (43,60%)
Az Unió helyi nyilatkozatai	82 (15,21%)
Összesen	539 (100%)

Földrajzi megoszlás

Régió	Szám (arány az összes nyilatkozat százalékában kifejezve)
Afrika	117 (21,71%)
Ázsia	85 (15,77%)
Kelet-Európa / Nyugat-Balkán	136 (25,23%)
Latin-Amerika	18 (3,34%)
Észak-Afrika	44 (8,16%)
Közel-Kelet / Perzsa-öböl	107 (19,85%)
Multilaterális / Észak-Amerika	32 (5,94%)

Tematikus megoszlás

Régió	Szám (arány az összes nyilatkozat százalékában kifejezve)
Emberi jogok	110 (20,4%)
Választások / reformok	83 (15,4%)
Konfliktuskezelés / stabilizációs folyamatok	181 (33,6%)
Biztonsági vonatkozású események	49 (9,09%)
Gratulációk / részvétnyilvánítások	43 (7,98%)
Nonprolifерáció	9 (1,67%)
Egyéb	64 (11,9%)

Együttes nyilatkozatok

A főképviselő/alelnök 9 nyilatkozatot adott ki más biztosokkal közösen, és 4 nyilatkozatot harmadik országok képviselőivel közösen. Az alábbi táblázat az egyes biztosokkal közösen kiadott együttes nyilatkozatok számát mutatja.

Biztos	Szám
Johannes Hahn	4
Andris Piebalgs	1
Krisztalina Georgijeva	1
Andris Piebalgs / Krisztalina Georgijeva	2
Hrísztosz Sztilijanídisz	1

IV. melléklet: A KKBP 2014. évi költségvetése

19.030101 – EUMM Georgia

2014/35/KKBP EUMM Grúzia – 2014/915/KKBP tanácsi határozat	18 300 000,00
Részösszeg	18 300 000,00

19.030102 – EULEX Kosovo

KKBP/2014/15/EULEX Koszovó – 2014/349/KKBP tanácsi határozat	34 000 000,00
KKBP/2014/32/EULEX Koszovó – 2014/685/KKBP tanácsi határozat	55 820 000,00
Részösszeg	89 820 000,00

19.030103 – EUPOL Afghanistan

KKBP/2013/07/EUPOL Afganisztán – 2013/240/KKBP tanácsi határozat	17 633 790,14
KKBP/2015/01/EUPOL Afganisztán – 2014/922/KKBP tanácsi határozat	57 750 000,00
Részösszeg	75 383 790,14

19.030104 – Egyéb válságkezelési intézkedések és műveletek

KKBP/2014/05/EUCAP Száhel Mali – 2014/219/KKBP tanácsi határozat	5 500 000,00
KKBP/2014/12/EUBAM Líbia – 2014/294/KKBP tanácsi határozat	26 200 000,00
KKBP/2014/13/EU BAM Rafah – 2014/430/KKBP tanácsi határozat	940 000,00
KKBP/2014/16/EUPOL COPPS – 2014/447/KKBP tanácsi határozat	8 975 000,00
KKBP/2014/27/EUCAP Száhel Niger – 2014/482/KKBP tanácsi határozat	9 155 000,00
KKBP/2014/25/EBVF – 2014/491/KKBP tanácsi határozat	756 000,00
KKBP/2014/26/EUAM Ukrajna – 2014/486/KKBP tanácsi határozat	2 680 000,00

KKBP/2014/31/EUSEC KDK – 2014/674/KKBP tanácsi határozat	4 600 000,00
KKBP/2014/29/EUCAP Nesztór– 2014/726/KKBP tanácsi határozat	17 900 000,00
KKBP/2014/33/EUAM Ukrajna – 2014/800/KKBP tanácsi határozat	13 100 000,00

Részösszeg	89 806 000,00
19.030105 – Sürgősségi intézkedések	0,00

19.030106 – Előkészítő és nyomonkövetési intézkedések

	328 776,63
Részösszeg	328 776,63

19.030107 – Az Európai Unió különleges képviselői

KKBP/2014/02/EUKK (Dél-Kaukázus, grúziai válság) – 2014/22/KKBP tanácsi határozat	1 040 000,00
KKBP/2014/04/EUKK (Száhel-övezet) – 2014/130/KKBP tanácsi határozat	1 350 000,00
KKBP/2014/17/EUKK (Afganisztán) – 2014/383/KKBP tanácsi határozat	3 760 000,00
KKBP/2014/24/EUKK (Bosznia-Hercegovina) – 2014/384/KKBP tanácsi határozat	5 250 000,00
KKBP/2014/22/EUKK (emberi jogok) – 2014/385/KKBP tanácsi határozat	550 000,00
KKBP/2014/21/EUKK (Koszovó) – 2014/400/KKBP tanácsi határozat	1 450 000,00
KKBP/2014/20/EUKK (Dél-Kaukázus, grúziai válság) – 2014/438/KKBP tanácsi határozat	1 380 000,00
KKBP/2014/30/EUKK (Afrika szarva) – 2014/673/KKBP tanácsi határozat	890 000,00
Részösszeg	15 670 000,00

19.0302 – Nonproliferáció és leszerelés

KKBP/2014/03/WHO II. – 2013/668/KKBP tanácsi határozat	1 727 000,00
KKBP/2014/01/BAFA–ATT IV. – 2013/768/KKBP tanácsi határozat	5 200 000,00
KKBP/2014/06/Szellemi műhelyek II. – 2014/129/KKBP tanácsi határozat	3 600 000,00
KKBP/2014/36/HCoC III. – 2014/913/KKBP tanácsi határozat	990 000,00
KKBP/2014/34/SALW Száhel–Líbia – 2014/912/KKBP tanácsi határozat	3 561 257,06

Részösszeg	15 078 257,06
-------------------	----------------------

ÖSSZESEN	304 386 823,83
-----------------	-----------------------

2015-re átvitt kötelezettségvállalási előirányzatok⁸¹:**19.030104 – Egyéb válságkezelési intézkedések és műveletek**

KKBP/2015/02/EUCAP Száhel Mali – (KKBP) 2015/76 tanácsi határozat (az összes kötelezettségvállalás összege 11 400 000 EUR)	11 250 000,00
--	---------------

19.0302 – Nonproliferáció és leszerelés

KKBP/2015/10/OPCW VI.– (KKBP) 2015/259 tanácsi határozat	2 528 069,00
KKBP/2015/05/ÚR-UNIDIR és KKBP/2015/06/ÚR-UNODA – (KKBP) 2015/203 tanácsi határozat	1 274 398,85

Összesen	15 052 467,85
-----------------	----------------------

⁸¹ A költségvetési rendelet 13. cikkének (2) bekezdése alapján 2015-re átvitt kötelezettségvállalási előirányzatok.

V. melléklet: Értékelés a KKBP más uniós külső finanszírozási eszközökkel való koordinálásáról és azokat kiegészítő alkalmazásáról

A KKBP más uniós külső finanszírozási eszközökkel való koordinálásával és azokat kiegészítő alkalmazásával összefüggésben: a főbb egyéb uniós külső finanszírozási eszközök közül, amelyek az EU többéves pénzügyi keretének IV. fejezete alá tartoznak, az átfogó megközelítés szempontjából a következők relevánsak: az Előcsatlakozási Támogatási Eszköz (IPA), az Európai Szomszédsági Támogatási Eszköz (ENI), a demokrácia és az emberi jogok európai eszköze (EIDHR), a stabilitás és a béke elősegítését szolgáló eszköz (IcSP), a Partnerségi Eszköz (PI) és a Fejlesztési Együttműködési Eszköz (DCI). Ezeken kívül fontos továbbá az uniós költségvetésen kívül finanszírozott Európai Fejlesztési Alap (EFA) is.

Ezek a 2014–2020-as többéves pénzügyi keret részét képező eszközök az Európai Unió külső szakpolitikáinak a támogatása céljából jöttek létre – és ezt mindegyik más szempontból, egymást kölcsönösen erősítő módon teljesíti. Ezeknek az eszközöknek az elfogadása során a jogalkotók mindvégig külön figyelmet fordítottak az egymást kiegészítő jelleg biztosítására.

Az átfogó jelleg érvényesítése mind a KBVP stratégiai tervezése, mind a missziók operatív tervezése során általános gyakorlattá vált, és ez 2014 folyamán sem volt másképp. Az EKSZ-nek és a Bizottság szolgálatainak az uniós eszközök programozásáért és végrehajtásáért felelős képviselői szoros egyeztetést folytatnak a stratégiai és az operatív tervezési folyamat valamennyi szakaszában, például a válságkezelési koncepció, a műveleti koncepció, a műveleti terv és a stratégiai felülvizsgálat kapcsán. Közös helyszíni missziókra kerül sor a különböző uniós szolgálatok képviselőinek a részvételével. Az átfogó megközelítés alkalmazásában jelentős szerep hárul az uniós küldöttségekre, nemcsak a terepfelmérések és a biztonsági igények felmérése során, de a projektek azonosítása kapcsán is, különösen a biztonsági ágazat reformja területén (pl. kormányzás, rendőri szolgálat, igazságszolgáltatás), és e szerepüket a KBVP-vel való kiegészítő jelleg teljes biztosítása mellett kell ellátniuk.

Megjegyzendő, hogy a KKBP/KBVP és a IV. fejezet alá tartozó uniós eszközök (és az EFA) összehasonlításakor fontos figyelembe venni a rájuk vonatkozó jogi keretek és eljárások, illetve a végrehajtásukkal megbízott szereplők tekintetében fennálló különbségeket. Az IcSP-t, az ENI-t, a DCI-t, az IPA-t, a PI-t és az EIDHR-t létrehozó rendeletek elfogadására például az EUMSZ alapján (rendes jogalkotási eljárás keretében) került sor, míg a KKBP területén alkotott, polgári missziókról és katonai műveletekről szóló tanácsi határozatok elfogadása az EUSZ alapján történik. Gyakran jelentős eltérések vannak időtartam és kezdési/zárási határidő tekintetében is például a fejlesztési támogatás programozási szakaszai, illetve a válságkezelő missziók tervezése esetében. Továbbra is kihívást jelent ezért az eltérő igényeknek való megfelelés, illetve a különböző célok mindegyikének a megfelelő eszközzel és a megfelelő pillanatban való teljesítése. Végül pedig: a fejlesztési támogatási projektek végrehajtását különböző szervezetek végzik végrehajtó ügynökségeként eljárva, míg a KBVP-missziók többsége esetében tagállami kormányzati szakértők a végrehajtók.

Az alábbi táblázat példákkal szemlélteti a KBVP-missziók és más uniós külső eszközök közötti kiegészítő jelleg biztosítását. A valóságban a koordináció és a komplementaritás az EU által finanszírozott tevékenységek és projektek teljes skálájára kiterjed, sőt, a nemzeti és nemzetközi szereplők által folytatott tevékenységekre is (pl.: ENSZ, EBESZ, AU, NATO, USA, Kína, tagállami bilaterális intézkedések stb.).

KBVP- MISSZIÓ VAGY -MŰVELET	KAPCSOLÓDÓ UNIÓS KÜLSŐ ESZKÖZÖK – ORSZÁGSPECIFIKUS	PÉLDÁK A KOORDINÁLT, ILLETVE KIEGÉSZÍTŐ JELLEGŰ UNIÓS INTÉZKEDÉSRE
EUBAM Líbia	ENI, IcSP	Az EUBAM számára 2014-ben kísérleti jelleggel meghatározott cselekvési területeken az európai szomszédságpolitika, valamint a stabilitás és a béke elősegítését szolgáló eszköz programjai és projektjei esetében irányoztuk elő az átfogó megközelítés alkalmazását. Például, a határigazgatási képzéshez az ifjúsági foglalkoztatás előmozdítására, valamint az egészségügyi ellátás és a szakképzés javítására vonatkozó, és a közösségi szintre való összpontosítást célzó hiánypótló programok kapcsolódtak volna. A biztonsági helyzet miatt azonban ezek a programok sajnos nem valósulhattak meg.

EUPOL Afganisztán	DCI, IcSP	A Fejlesztési Együttműködési Eszközből (DCI) nyújtott finanszírozás további jelentős támogatást biztosított a Jogrend Alap Afganisztánért (LOTFA) elnevezésű alap számára a rendőrség fenntartására és kapacitásépítésére, és ez a támogatás tökéletesen kiegészíti az EUPOL keretében folyó képzési, tanácsadási és monitoring-tevékenységeket. A stabilitás és a béke elősegítését szolgáló eszköz (IcSP) révén az EU két kiképzőközpontot finanszírozott.
EUAM Ukrajna	ENI, IcSP	A polgári biztonsági ágazati reformra vonatkozó KBVP-misszió elindításával kapcsolatos döntés meghozatala előtt áttekintő elemzés készült a meglévő uniós eszközökről és programokról. A KBVP-misszió olyan igényt teljesít, amelyet más uniós eszközök nem tudnak fedezni. A többi eszközzel való koordináció mindazonáltal folytatódni fog, és az EUAM támogatást fog nyújtani a polgári biztonsági ágazattal foglalkozó jövőbeli uniós programok azonosításához is.

EUCAP Száhel Niger	EFA, IcSP	A biztonsági ágazattal kapcsolatos összes uniós intervenciót az uniós küldöttség koordinálja. A koordináció rendszeres megbeszélések és folyamatos információcsere révén zajlik, a lehetséges szinergiák keresése és az uniós fellépés hatóerejének növelése céljával. A koordinációra és együttműködésre példaként említhetők a két vagy több uniós projekt által közösen szervezett tanfolyamok, valamint a közös EUCAP–PAJED intervenció, amely a válságkezelési központok kapacitásainak az összes régióban való létrehozását, illetve megerősítését célozza. Az EFA igazságügyi és jogállamisági támogatási programjának (PAJED) biztonsági komponense tartalmaz egy, az EUCAP-pal közös végrehajtású projektet is, amely a közös műveleti központok felszerelésére és kiképzésére irányul. Folytatódik az EFA három északi régió helyi szintű fejlesztésére irányuló projektje (költségvetése: 25,6 millió EUR); két rövid távú IcSP-intervenció is folyamatban van (29 millió EUR értékben) azzal a céllal, hogy strukturális jellegű, hosszú távú intézkedések révén segítse a jelentős biztonsági fenyegetésnek kitett régiók stabilizálódását. Az EUCAP átvette a Száhel-övezetre vonatkozó terrorizmusellenes program (hosszú távú IcSP-program) egyes tevékenységeit, mivel utóbbi nemzeti komponense 2014 októberben megszűnt.
---	------------------	---

EUCAP Száhel Mali	EFA, IcSP	Mali kormányát egy, az EFA által finanszírozott államépítési szerződés támogatja az átmenet és a nemzeti megbékélés folyamata során az alapvető szolgáltatások biztosításában. Ezen felül az igazságügyi reformot egy 12 millió eurós EFA-projekt is támogatja. Egy 9 millió EUR összegű első IcSP-program továbbá előkészítette a terepet az EUCAP Száhel Mali számára azáltal, hogy felszerelte a rendőrség és a csendőrség azon egységeit, amelyek valószínűleg részt vesznek majd az EUCAP kiképzéseiben. Jelenleg megfontolás tárgyát képezi egy ezt követő második (5 millió eurós) program lehetősége is; utóbbi egy Bamakóban található rendőr-főkapitányság felújítására és felszerelésére irányulna. Az új struktúra számára a technikai támogatást és a nyomon követést az EUCAP biztosítaná.
EUFOR Közép-afrikai Köztársaság	EFA, IcSP	A Közép-afrikai Köztársaságban végrehajtott közös missziót követően az uniós eszközök (főként az EFA és az IcSP) esetében áthelyezték a folyamatban lévő programok fókuszpontját, hogy szinergiákat alakítsanak ki a Banguiban található konfliktuszónák biztonságának és védelmének a megteremtését segítő missziós erőfeszítésekkel. Ennek részét képezte egy új IcSP-határozat is 4 millió euróról, amelyet a veszélyeztetett közösségek javára fordítanak, elsősorban azokra a körzetekre koncentrálva, ahol az EUFOR őrjárai működnek.

EUTM Szomália EUNAVFOR Atalanta EUCAP Nesztór (Afrika szarva)	EFA, IcSP	A három, nagy vonalakban a Szomália-megállapodásban előirányzott KBVP-művelethez mostantól szintén külön koordinációs funkciót biztosít a közelmúltban működésbe lépett műveleti központ, amely lehetővé teszi majd az egyéb uniós eszközökkel való kapcsolattartást. Az uniós tevékenységek koherenciájának, hatóerejének és láthatóságának fokozása érdekében az EU különleges képviselőt (EUKK) nevezett ki, hogy az Afrika sarva térségét érintő, egymással kölcsönösen összefüggő kihívások kapcsán biztosítsa az Unió regionális megközelítésének érvényesítését. Az EUKK kulcsszerepet játszott a Szomáliával kapcsolatos fejleményekben. A kritikus tengeri útvonalakra vonatkozó IcSP-program keretében 2009 óta zajlanak a régió fenntartható tengerhajózás-biztonsági és tengerpolitika-irányítási kapacitásainak kiépítését célzó tevékenységek. Az EFA regionális tengerhajózás-biztonságot előmozdító programja (MASE) keretében zajló projekt azt is vizsgálja, hogy hogyan fejleszthetők hosszabb távon a tengerhajózás-biztonsági kapacitások. Az EU kiképző missziójának (EUTM) a szomáliai rendőri erők fejlesztése a célja. Az Unió ezenkívül azzal is hozzájárul a szomáliai biztonsági helyzet javításához, hogy az EFA keretében, az Afrikai Békekeret (APF) révén jelentős pénzügyi támogatást (eddig összesen csaknem 771 millió eurót) nyújt az Afrikai Unió szomáliai missziója (AMISOM) számára.
--	-----------	--

EU BAM Rafah EUPOL COPPS	ENI	Az EUPOL COPPS misszió arra törekszik, hogy mind a büntető igazságszolgáltatás, mind a biztonsági ágazat terén kulcsfontosságú reformokat mozdítson elő, ami maradéktalanul összhangban áll azzal, hogy a Palesztinával⁸² folytatott uniós fejlesztési együttműködés központi elemét a jogállamiság előmozdítása jelenti (1. kiemelt terület: a helyi és a nemzeti szintű kormányzás támogatása). Ha az EU BAM Rafah misszió újból megkezdene működését a gázai határátkelőhelyeken, az jelentős mértékben segítené az ottani uniós fejlesztési projektek sikeres megvalósítását (mindenekelőtt azáltal, hogy megkönnyítené az építőanyagok bejutását a Gázai övezet területére).
---	-----	--

Az EU elkötelezett aziránt, hogy tovább tökéletesítse külső tevékenységeinek koordinációját és komplementaritását. Az átfogó megközelítésről szóló tanácsi következtetések⁸³ alapján a Bizottság 2015 áprilisában cselekvési tervet nyújtott be a témában.

Az Európai Bizottság elnöke, Jean-Claude Juncker mellé rendelt alelnökök megerősített szerepe szintén elő fogja segíteni az uniós külső eszközök koherensebb és egymást jobban kiegészítő alkalmazását. Ehhez kapcsolódik továbbá, hogy az Unió külügyi és biztonságpolitikai főképviselője / a Bizottság alelnöke a külkapcsolatokért felelős valamennyi biztos munkája kapcsán biztosítani fogja az Unió külső tevékenységei szempontjából szükséges irányítást és koordinációt.

⁸² Ez a megnevezés nem értelmezhető a palesztin állam elismeréseként és nem érinti az egyes tagállamok e kérdésre vonatkozó álláspontját.

⁸³ Lásd az Európai Unió Tanácsának a 2014.5.12-i 3312. ülésén (Külügyek) elfogadott, az EU átfogó megközelítéséről szóló tanácsi következtetéseket.